NEAGU RĂDULESCU

turnul babel

EDIȚIA V-a

www.dacoromanica.ro

CUGETAREA - GEORGESCU DELAFRAS S. A.

TURNUL BABEL

www.dacoromanica.ro

DE ACELAȘI AUTOR :

DRAGOSTEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE (Premiată de Societatea Scriitorilor Români). Editura „Cultura Poporului", 1934. (Epuizată).

NIMIC DESPRE JAPONIA Editura „Pământul", 1935. Ediția II-a. (Epuizată).

SUNT SOLDAT ȘI CĂLĂREȚ Roman, ediția II-a. Editura „Cultura Românească". (Epuizată)

4 PE TRIMESTRUL II (ediția IV-a) Editura „Contemporană".

TEATRU ÎN BEȚE Editura „Cartea Românească".

In pregătire :

UN ROMAN (titlu nefixat) Editura „Contemporana".

www.dacoromanica.ro

NEAGU RĂDULESCU

TURNUL BABEL

EDIŢIA V-a

REVĂZUTĂ ŞI SPORITĂ

CUGETAREA - GEORGESCU DELAFRAS S. A.
BUCUREŞTI IV — STR. POPA NAN, 21

4 - 944

www.dacoromanica.ro

I

REPUBLICA PESCUITORILOR DE STELE

www.dacoromanica.ro

MĂRIA SA POETUL

Am umplut odată un blocnotes cu o herghelie de cai verzi despre El.

De atunci au trecut câteva toamne. Nu știu câte. Desigur multe.

Dar băieții din clasele primare dela Cuibul cu barză, care jucau atunci leapșa pe uliță, sunt acum buni de recrutare, cu mustăcioară de adevărat, nu desenată cu cărbune, și înalți cât o ușă de minister.

Poate unul dintre ei, la cincisprezece ale lunii, când e tragerea loteriei de stat și cerul își pune la butonieră crisantema lunei pline, ține bolta grea a frunții în palmă și seamănă în grădina hârtiei florile lui de vis.

Poate...

Eu nu-l cunosc încă pe acesta.

Dar cunosc atâția.

Despre care am scris. Cu care m'am certat. Pe care îi iubesc, pe care câteodată îi urăsc.

Au trecut câteva toamne de atunci...

O lavalieră n'am mai văzut de mult decât la teatru. Nici Crăciun Dronca, frizerul patron de pe Sfântul Ionică, autor de romane și tragedii tipărite din săpunel și perdaf, n'o mai

www.dacoromanica.ro

agață de guler, căci așa l-a sfătuit consilierul său literar poetul Dem. Bassarabeanu.

Lângă algebră, logaritmi și rujul de buze, în servietele domnișoarelor dela Notre Dame și Pompilian, nu mai găsești versurile lui Paul Valéry. Nu se mai poartă, ca și lavaliera.

Chiar N. Crevedia a abandonat găvanul gambetei și paltonul mare cât un județ (să-i zicem Ilfovul) și dumineca după masă nu mai împunge pe hârtie cu acul bibilurile epigramei, fiindcă nu poate să iasă din casă pe lapoviță că i s'a spart pingeaua, ci se plimbă ciocoește la Șosea sau la Snagov. Pe urmă contractele cu editorii curg. In fiecare lună semnează maestrul câte o hârtie cu Delafras și îndeasă țărăncile în burta nesățioasă a portfeiului ca în traista fermecată a lui Ivan Turbincă.

Nici Mircea Damian sau Mătușa, cum îl strigă pe la el prin Slatina golanii, nu mai doarme pe-o bancă tare în Cișmigiu. Ci s'a mutat alături într'un apartament cu nu știu câte camere, cu iarba covorului pe jos de-o palmă, cu mobilă de mahon și balconul lângă pomi, seara să privească din chaiselongue, cum alte haimanale își întind oasele pe bancă, tresărind la fiecare pas al curcanului și să strige de sus :

— Hei, sergent, vezi că se fâțâie un coate goale pe alee ! Să nu se urce la mine să-mi spargă ușa ! Cu haimanalele astea nu mai putem trăi în liniște noi intelectualii metropolei !

Și maestrul mănâncă de câte ori îi poftește

www.dacoromanica.ro

cimpoiul stomacului pe zi, nu odată pe săptămână ca foștii săi eroi. Și nu cu degetele morfolind boțul de mămăligă în strachina comună, ci cu furculița, servindu-se dintr'un platou de argint, cu degetul mic ridicat totdeauna boerește în sus ca un semn de exclamație. Ba a adoptat dumnealui și manierele scriitorilor de peste ocean. Și-a cumpărat și mașină de scris și mașină din ailaltă care seamănă cu căruța tinereții lui, dar are cauciucuri la roate, canapele de pluș și merge fără gloabe.

Pamfil Șeicaru

Gelos pe gloria și talentul lui Pamfil Șeicaru — ce, el nu e pamfletist? — a scos și un ziar de familie, București, (șase cititori, plus Ion Minulescu primul redactor, șapte) decedat la iuțeală de ftizia Damei cu camelii.

Au trecut de atunci câteva toamne...

Cine ar fi tipărit o carte de un scriitor tânăr? Poate numai un zăltat. Azi nu sunt manuscrise, că editori te trag de mânecă.

— Dă-mi un roman! Repede, că altfel tipăresc un Somerset Maugham sau un Cronin!

www.dacoromanica.ro

Şi tu clatini din cap trist : n'am, că sânt leneş, dorm toată ziua la cafenea, fac pasienţe sau mă ţin după femei.

Flăcăii de altădată s'au maturizat şi nu mai scriu articole despre „generaţie". Li-e frică probabil să declare că au sărit pârleazul celor treizeci de ani şi opera lor cântărită cu a înaintaşilor e în deficit sau inexistentă.

Petru Comarnescu

Petru Comarnescu s'a întors de peste ocean cu capul ca o tortă nemţească vorbind tot repezit de parcă trage cu mitraliera ca un gangster din Chicago, şi cu un spate cât un cufăr, cu şapte despărţituri.

Mircea Eliade, după ce s'a pozat cu ţăcălie mistică la Calcuta şi Lahore, a devenit reprezentantul Indiei în cetatea lui Bucur, şi în această calitate, ne-a pus nouă naivilor în fiecare an câte o barbă de troglodit.

Iar din Criterion, faimosul Criterion, nu a rămas decât un destoinic subsecretar de Stat la Finanţe, dl. Mircea Vulcănescu, un priceput într'ale economiei, Paul Sterian, un cinemato-

www.dacoromanica.ro

grafist de mâna a treia, lunganul Ion Cantacuzino și trupul svelt al lui Gabriel Negri, sbătându-se în aceleași chinuitoare, pasionale euritimii.

— Ehehe! — se lăudau atunci. O să vă arătăm noi, vouă generații de burtă verzi.

Și nu le-au arătat prea mult.

Ba dimpotrivă. Au devenit o impecabilă generație de burtă verzi.

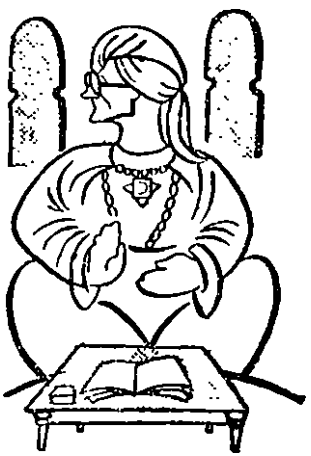

Mircea Eliade

Ce e drept, pe unii vieața i-a svârlit funcționari la Gară, (ca pe Ioan Georgescu sau George Cărare) sau la o percepție, sau dascăli de istorie într'un orășel pustiu de provincie. (Ca pe Octav Suluțiu și pe Traian Mateescu).

Pe alții și mai puțin norocoși, i-a furat într'o dimineață de Octomvrie, când se deschid școlile și se desbracă pomii, tuberculoza. (Tot îi mai place cotoroanței ășteia câte un poet cu profil de serafim.)

Ultimii s'au lăsat pur și simplu de „meserie", apucându-se de alte lucruri mai serioase, mai trainice, care încunună și portofelul, nu numai fruntea.

www.dacoromanica.ro

S'au schimbat multe în republica pescuitorilor de stele. Dar Poetul, adevăratul Poet, El a rămas acelaşi. Ilustru cultivator de mătreaţă şi idei. Neschimbat. Măreţ. In Iulie cu galoşi, în toiul iernii cu pălărie de paie. Visând să-şi cumpere o bicicletă, iubind în taină pe Marlene Dietrich şi nevasta simigiului din colţ, scriindu-şi versul cu scrâşnete de foame, (oh, ai putintică răbdare, domnule Poet, că o să ajungi şi tu ca Brătescu Voineşti cu undiţă şi acareturi sau ca Ion Pillat!) dormind dimineaţa în grădina Icoanei, între o guvernantă şi un pensionar, numărând noaptea stelele, cocoţat lângă Dumnezeu.

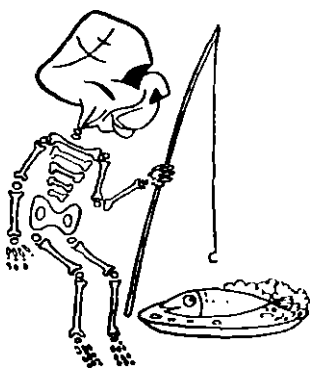

Brătescu Voineşti

— Auzi, — m'a întâmpinat zilele trecute, Virgil Gheorghiu, autorul volumului „Febre" şi „Marea Vânătoare" — aş vrea să-mi vopsesc din nou părul. Ce zici?

— Şi ce coloare, mă rog? — l-am întrebat.

— Verde. Aşa cum îl aveam în 1927 la „Tinerimea". Ca Baudelaire.

Şi l-am crezut, fiindcă l-a mai avut odată vopsit verde şi fiindcă este un autentic poet.

Dar dacă l-aţi cunoaşte pe acel poet negru

www.dacoromanica.ro

ca sufletul de catran al Africei, pe Ştefan Stănescu? O arătare tuciurie care se împiedecă de pietre, felinare şi chiar de propria-i umbră, pe stradă.

— Vorbeşte, domnule, mai tare! — îi spui — că nu înţeleg, şi lui parcă îi e milă de cuvinte, să nu le scrântească oasele în dinţi, să nu le supere.

E de vreo zece ani îndrăgostit de fata unui plutonier şi scrie tot de atâţia ani, pentru ea, poeme, epopei, romane şi piese de teatru.

Odată cică a încercat să i le citească, dar Julieta plutonierului, i-a tăiat-o scurt.

— Dă-le dracului de fleacuri, mai bine du-te de cumpără un pepene! Dar vezi să pârâie!

L-am întâlnit anul trecut într'o staţie de tramvai. Venise iarna călare pe săniile lăptarilor la barieră şi viscolul aştepta pe brânci, în şanţ, să-i dea drumul vardiştii în oraş şi s'o pornească vuind pe străzi.

— Unde te duci, Ştefan Stănescu?

— Mă 'c.., pozit... emne...

— Vorbeşte mai tare, mă, ce naiba!

— Mă'c la un depozit de lemne.

— Cumperi lemne?

— Nu, o să iau două brichete.

— Cel puţin ai sobă bună?

— N'am sobă.

— Cuuuum? N'ai sobă? Păi atunci de ce cumperi, mă omule, brichete?

— Aşa, să le am în odaie că vine iarna.

Ce mai vreţi? Măria Sa Poetul.

www.dacoromanica.ro

CAPITALELE DE *FUM* ŞI DE VIS ALE *UNEI* REPUBLICI

Fialkowsky... Kübler... Schreiber... Terasa... Capşa... Café de la Paix... Corso...

Câte amintiri ! Câţi ani de glorie !

Cronica vieţii scriitoreşti dela Fialkowsky, dela Kübler sau madam Curcă, aşa cum era poreclită cafeneaua dela Terasă, ar fi trebuit s'o alcătuiască un Ion Neculce, glumeţ al vremurilor acelea. Eu nu mă pot încumeta s'o fac, fiindcă eu cunosc doar zilele de agonie ale Capşei şi un sfânt Gheorghe posomorit, când neam mutat calabalâcul şi veninul, vis-à-vis de Café de la Paix, întronând într'o cafenea plină de dame de consumaţie şi boxeuri, desordinea şi gălăgia specifică discuţiilor literare şi a şvarţurilor neplătite şi trecute la cont. Dacă urechea mi-a prins ceva despre madam Curcă şi Terasă, e de vină Mihail Sorbul, conul Iancu Brezeanu, Al. Cazaban sau Jul. Giurgea.

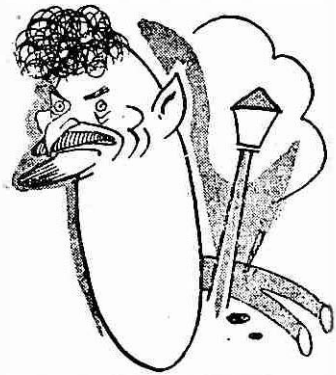

Mihail Sorbul

Am auzit — de exemplu — că pe vremuri,

www.dacoromanica.ro

la Terasă, lui Al. T. Stamatiad cu mustățile răsucite până în borurile pălăriei și cu bastonul în poziție de „la umăr arm' !" nu-i rezista nicio domniță. Ce tânăr suplu trebue să fi fost Corneliu Moldovanu !

Răposatul N. Pora desigur n'avea țăcălie și împărțea șuete cu caricaturistul Petrescu Găină.

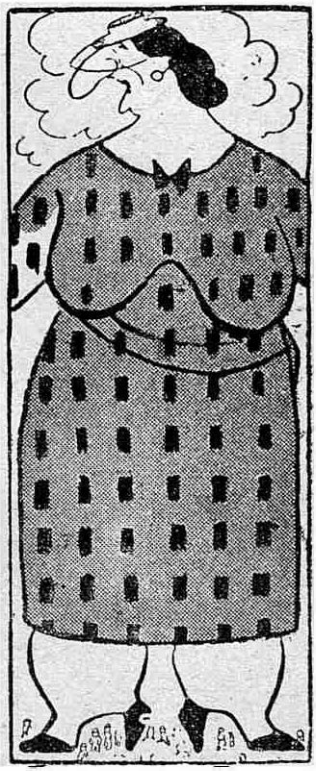

Lucreția Karnabatt

După Lucreția Himalaia Borgia Karnabatt, trasă prin inel (spun bătrânii că nici nu se compara cu fetișcanele generației noastre, cu Lucia Demetrius, cu Coca Farago, cu Anișoara Odeanu sau cu Sidonia Drăgușanu) tânjeau toți seminariștii și se părpăleau pe jerăgaiul dragostei toți ofițerii înalți dela escortă.

Caton Thedorian era grav ca un senator roman și tot cu monoclu și tot vizitând expozi-

www.dacoromanica.ro

ții (așa cum l-am apucat și noi) vorbind din gușă.

— Hm! Ce mai faci? Ce mai faci? Mie îmi plac băieții tineri! Băieții fragezi! Când eram eu la Paris... Frumoase tablouri! Frumoase tablouri! E, pe care mi-l dai mie? A...? Stai să aleg! Stai să aleg! Pentru muzeul meu, mon șer! Muzeu pe care o să-l las Craiovei. Voi artiștii, slavă domnului, nu sunteți calici.

— Păi...

— Cum, mie? Mie nu-mi mai donezi niciun tablou? Măcar un portret, măcar un peisaj... Un flecușteț, acolo... Nu sunt pretențios...

In fund trona masa maestrului Macedonsky, flancat de locotenenții săi Al. Stamatiad și D. Karnabatt.

Lui Mihail Sorbul îi jucau ochii strengărește sub sprâncene, ca două boabe de mazăre, și Ion Minulescu, venit de peste hotare cu formule noui de poezie în valiză, lansa moda.

Hainele tărcate de cotoi și celebrele-i fulare pe care și acum îi place să le poarte înnodate desordonat și ieșite din palton ca o barbă, l-au făcut cunoscut ca pe un cal breaz pe ulițele capitalei.

— Il vezi p'ăla cu nasul cât un cartof și cu ochelari? E Minulescu, simbolistu'! Poet mare! Dar parcă e mai mare Stamatiad?

Erau la preț poeții!

Nu-i concurau nici actorii de cinematograf

www.dacoromanica.ro

şi se mai citea pe ici pe colo şi câte-o carte românească nu numai romane englezeşti.

O inimă cădea uşor lângă o halbă cu guler şi lângă cinci alune americane. Trei versuri scrise cu un tăciune şi strecurate discret de chelner, şi bardul devenea mai stăpân pe situaţie decât Harun al Raşid pe ale sale haremuri.

Concurenţa o alcătuiau ofiţerii dela roşiori sau dela călăraşi cu schimbul.

De! Cisme, pantaloni bufanţi cu vipuscă, rozete, brandenburguri, pampon şi pe deasupra şi ordonanţă.

Pe când Poeţii noştri, numai pletele, foamea şi poeziile de ei.

Dar şi pe ăştia se pricepea să-i cureţe din cale de minune, George Gregorian, care pe lângă plete şi poezii bune, mai avea şi mai are şi acum (ar putea să ne împrumute la nevoie şi nouă) un piept de Ursus, de care izbiţi s'ar prăbuşi toţi taurii cafenelelor şi două braţe care ar cinsti orice campion de box.

George Gregorian

— Gregorian, sări! Mă bat mişeii! — lansa un S. O. S., Stamatiad, — şi din fundul cafenelei părintele poeţilor, făcându-şi loc cu ciocа-

www.dacoromanica.ro

nele coatelor, se repezea uragan să calce sub pingea mișeii care erau cât pe aci să scuteasca „Istoria Literaturii Românești" de importantul capitol al „Trâmbițelor de aur".

Pe ușă intra timid, cu șuvițele de păr curgându-i desordonat de sub pălărie, I. Dragoslav. Oprindu-se la câte o masă, scriitorul își desfăcea servieta și deacolo, dintre niște rufe murdare, tot îndesând o ismană să nu se vadă, scotea un volum, oferindu-l cu un glas stins.

— Nu cumpărați o carte de Ion Dragoslav?

— Cât costă?

— Un leu și jumătate. Dacă dați doi, vă dau și un autograf!

Și Dragoslav muia un creion chimic în gură scriind stânjenit pe colțul mesii. (Azi scriitorii, au zile anumite de autografe, ca Ionel Teodoreanu și Tudor Arghezi. Și chiar ca N. Mihăescu Nigrim, care o zi întreagă a așteptat la „Cartea Românească" să-i pice un client, și când vânzătorilor l-i s'a făcut milă de el că băuse vreo cincizeci de cafele, tot așteptând, și i-au trimis o domnișoară cu o carte, și-a scuturat pletele wagneriene și a scos vreo zece coale de hârtie cu autografe.

— Să vedem care vi se potrivește? Am găsit. Autograful patruzeci și cinci, pentru cetitoare brune cu ochi verzi.

Bineînțeles că după ce a luat autograful, domnișoara a adus cartea înapoi vânzătorului care i-a rupt pagina și-a pus-o să doarmă mai de-

www.dacoromanica.ro

parte în raft, convins că a făcut o faptă bună.

Mai veneau la Terasă, Victor Eftimiu care scria între unu și trei, singur în toată cafeneaua, acompaniat de sforăiturile chelnerilor, Victor Ion Popa, C. Manolache, tenorul Băjenaru, pictorii Cornescu, Brăescu, Bălțatu, Satmary, caricaturistul Gruia și doamna Gârleanu de mână cu Rodica. Scriitorii și artiștii aveau chiar o cameră separată a lor, în care nu îndrăsnea să calce niciun picior de ghiaur.

Se spune că odată a vrut să treacă pragul acestui sanctuar și un necunoscut, dar chelnerul l-a scuturat discret de mânecă.

— Aici nu e voie ! Aici intră numai domnii scriitori !

— Iertare, rogu-mi-te, s'a scuzat foarte încurcat străinul. Nu știam că intră numai scriitorii...

Necunoscutul era poetul Gh. Coșbuc.

ȘI PE VREMURI POEȚII INNEBUNEAU TOT AȘA

La „Terasă" mai era și un tânăr înalt, după al cărui profil se întorceau totdeauna capetele cuconițelor cu rochiile în volane, cu umbrelute scurte și porumbei albi înșirați pe borurile pălăriilor ca pe marginea unei hulubării.

Tânărul purta monoclu cu prestanță și eleganța sa îi creiase numeroase antipatii.

Mulți l-au poreclit Prințul.

Zilele lui de glorie au fost însă numărate

www.dacoromanica.ro

căci într'o după amiază — venise primăvara, anotimpul Poeților, al violetelor, al cotoilor și-al îndrăgostiților — prințul își schimbă subit coloarea ochilor, râse în neștire și așezat lângă fereastra cafenelei lipi pentru fiecare trecătoare câte un afiș.

Te iubesc

Te iubesc

TE IUBESC

Trecătoarele își arătau dinții albi.

Ar fi preferat în locul acestei originale declarații o hârtie de cinci sute.

De atunci prințul a rămas mereu vizitiu la caleașca unei imaginații bolnave.

Cine mai știe azi că Artur Enășescu a fost doctor în filosofie și că pe vremurile Terasei ar fi aruncat zarurile multe domnițe pe inima lui de prinț ?

— Vai, ce bărbos nespălat am văzut ieri pe Calea Victoriei... E un poet, nu știu cum îl cheamă... Ci-că ăsta a scris Smaranda țiganca... — se oprea dragă pe stradă, sporovăiau cucoanele, — și începea din senin să necheze.

Nu știau cucoanele că pe un poet contemporan l-a găsit nevasta mâncând salteaua de paie, și că altul care poartă numele unuia dintre cei trei crai dela răsărit a ieșit în piață și a început să împartă hârtie, strigând : na și tie

www.dacoromanica.ro

o sută de mii, na și ție un milion de lei ! Eu sunt Rockefeller !

UN FEL DE EDUCAȚIE

Cafeneaua !
Universitate fără diplome !
Frecvență obligatorie !
Profesori berechet !
Lângă fiecare șvarț, un geniu !
Lângă fiecare geniu, trei, patru gură cască !

Nu cred să existe scriitor român care să nu-și fi pierdut cât de puțin timp la masa unei cafenele.

Fiindcă :

La cafenea se bârfește (întrebați-l pe vânătorul Al. Cazaban.)

La cafenea afli că Liviu Rebreanu a scris o carte proastă sau bună. (Scriitorul român nu mai citește dela optsprezece ani. El se informează, nu de altceva, dar ca să nu-și amenințe personalitatea.)

La cafenea, dacă n'ai decât patru clase primare, după două luni de frecvență dai directive în artă și poți deveni critic literar temut.

La cafenea afli ce magnat suportă o „pilă" (adică îți răspunde la un omagiu pe-o carte sau chiar numai pe-o scrisorică duioasă cu câteva hârtii). Deci descoperi modalitatea de a vieții comod, cu burta risipită pe canapeaua roșie, ca într'un Eden de corali al Pacificului...

www.dacoromanica.ro

La cafenea iarna e cald și camera Poetului prin tradiție, nu are sobă.

Dimpotrivă, vara cafeneaua e ca o pivniță și nu simți nevoia să te trimeată Societatea Scriitorilor Români la Bușteni sau la Sâmbăta de Sus. Deci dintr'odată economie pentru o pungă în care mai mult fluieră piculinele vântului decât se aude tontoroiul de tinichea al polilor.

Sunt scriitori care trei sferturi din zi înlemnesc lângă o ceașcă de șvarț și alții care dau din lună în lună câte un ceas prin acest institut de cultură... Chestie de temperament. Dar și de tactică și glorie.

Căci numai cafeneaua te poate lansa cu tam-tam-ul negrilor ei, așa după cum te și poate prăbuși, dându-te de-a-berbeleacul dela prima inepție tipărită...

Căci la noi, numai cafeneaua urzește dificila pânză de păianjen a gloriei. Scara de mătase pe care poți să urci, sau de pe care poate să-ți lunece piciorul în gol, e la discreția ei.

Din cafenea am văzut ridicându-se miniștri, mari industriași, bancheri, profesori universitari, directori de gazetă... Totul este să știi când s'o abandonezi, fiindcă uneori cafeneaua — mătușa asta cu cafeluțe, tabieturi și taifas — te prinde în laț și când îți dă drumul și te trezești în stradă, îți sunt tâmplele ninse și confrații te arată cu degetul.

— Un ratat ! Era băiat bun. Primele lui versuri publicate au făcut oarecare impresie. Trep-

www.dacoromanica.ro

tat însă n'a mai scris nimic. Stă la șuetă ziua întreagă și înjură tot ce apare! Păcat! Promitea! Atunci totul e pierdut. Trebue să te întorci în fum și în miros acru de șvarț, să asculți aceleași șuete demodate, aceleași aberații și fantezist programe politice, să privești rând pe rând cum îi cad dinții vecinului, să dormi cu gazeta în mâna, să visezi dacă mai poți și mai ai la ce.

Și totuși cafenelele sunt pline de Poeți. Unii care vin, alții care se duc. Unii care își fac ucenicia bârfelii și alți care pleacă scârbiți, să muncească, sa tipărească, să iasă la suprafață.

Intre aceștia, categoria de mijloc: rentierii care au închiriat pe viață o porțiune de canapea.

— Dă-mi, dragă, un pol că n'am de șvarț!

Oooh! am de încasat azi cincisprezece mii pentru un roman...

Un roman pe care nu l-a scris și pe care nu-l va scrie niciodată.

CUM SE NASC REVISTELE LITERARE

Iarna lui 1931...

(Am impresia că mi-a crescut barbă de un cot, că sunt premiat de Academia Română și că îmi scriu memoriile.)

Viscolul întâi fluieră ca sergentul din colț, apoi aruncă după tine cu niște cuțite și ți le înfige fără milă pe la subțiori și pe sub ipingea.

www.dacoromanica.ro

Câteodată apașul ăsta de prin Grand sau din Obor, îți smulge pălăria, ci-că să-l saluți, și-ți îndeasă o mână rece de zăpadă pe lângă rever să-ți ia cu japca portofelul, cu toate că n'ai în el decât o scrisoare de dragoste sau un trandafir presat. Și pe ulițele măturate de acrobațiile dumnealui mișună ca niciodată poeții.

La fiecare colț viscolul încinge o sârbă sau o bătută pe spinarea câte unui bard și parcă niciodată ca în 1931 recolta pescuitorilor de stele n'a fost așa de prodigioasă.

N'au terminat încă băieții liceul și s'au dat la aprinsă dragoste cu muzele.

Nu le-a mijit suficient mustața subt cercei de gelatină ai nasului și buzunarele hainelor sunt burdușite de capodopere în manuscris.

Băieții nu mai mănâncă, au vândut uniformele pe câte un sutar și chipurile lor iau, pe zi ce trece, aspectul uscat al biscuiților „Gagel".

Gravă consecință: un dispărtat consiliu de familie și totdeauna la sfârșit, un tată cum se cade, gândindu-se la pandaliile trecute ale tinereții lui, pune punctul pe i.

— N'are băiatul bani... I-o fi trebuind și lui... că de, vârsta și impedimentele ei... Că de, ușă de biserică nu e... n'am fost, vorba aia, nici noi! Las' că și educația noastră!...

Ehehe! E altfel, domnule, la anglo-saxoni... Nu vedeți, stă băiatu' mereu pe gânduri... Numai filosofi n'aveam până acum în familie!

A doua zi poetul cu ochii încercănați, poate

www.dacoromanica.ro

de nesomn, poate de altceva, e intre patru pereți cu taică-su.

— Ce ai tu, puișor că ai slăbit așa ? Slavă Domnului. Cartea ai lăsat-o. O să dai în particular. Mâncare la noi ca la popi. Toată ziua stai rezemat în coate și te gândești. De ce ești tu necăjit și slab și parcă ți s'au înnecat toate corăbiile ? Ai vreo nemulțumire ? Suferi ? Uite, noi ne-am luat de gânduri să n'ai ceva la plămâni !

— Pardon ! Asta nu-i amărăciune, nici anemie, nici oftică... Sunt spiritualizat, domnule !

— Înțeleg. Sigur. Spiritualizat. Ei da, ăsta e cuvântul. Tocmai la asta mă gândeam și eu. Dar, ia spune-mi, îți lipsește ceva că ești așa spiritualizat ? Noi vorbim așa deschis ca doi bărbați, ca doi prieteni. Ai nevoie de ceva ? — și zornăie demonstrativ în buzunar două sute. — Că și eu la vârsta asta mă spiritualizam cam des.

— Nu-mi vine să spun. N'am curaj. Voi generațiile astea vechi, cu concepțiile voastre mucegăite ! N'aș vrea să mă refuzi.

— Ei, aida de, spune odată, mă ! Ți-e rușine, nu ? Ce dracu' ! E vorba de sănătatea ta. Numai ești acum un puștan. Și eu nu sunt taică-tu. Sunt un bărbat. Dacă ți-e rușine, scrie pe-o bucată de hârtie, de ce ai nevoie și de cât... Higiena, fiule, mai presus de toate.

— Tată !

— Așa fiule ! Cât puișor ?

www.dacoromanica.ro

— Trei mii !

— Cuuuum ! Nu cumva te-ai și îmbolnăvit, pacătosule ? Și eu care credeam...

— Nuuuu... Ce poate să-ți treacă prin gând la bătrânețe ! Voi ăștia, generația voastră, lipsită de idealuri bagatelizați orice elan.

— Ce să faci atunci cu atâta bănet ? (Hait, — o sfeclește bătrânul — să știi că măgarul s'a înhăitat cu vreo artistă dela Tănase, că numai alea toacă așa.)

Și trăznetul căzu drept pe catapeteasma cheliei părintești !

— Să scot o revistă literară cu Victor Valeriu Martinescu și Teodor Scarlat !

ȘI IAURTUL INSPIRĂ

Cum de obiceiu părinții nu plătesc decât primul număr al revistei și refuză categoric vreo contribuție la al doilea, ba mai mult, îi pun în vedere odraslei să se lase de lătrat d'ăsta pe hârtie și fără niciun folos practic, domn' director își roade semințele unghiilor vreo două zile de necaz, și își îndeasă într'o seară cu lună — fără lună nici vorbă — câteva cărți într'o desagă, își adună poeziile în grabă, rupe și un codru de pâine și spiritualizat sare pe fereastră.

— Adio familie de burtă verzi ! Ce puteți voi înțelege din adevăratul și marele rost al vieții ? Voi care n'ați citit niciun roman de Hortensia Papadat Bengescu ! Voi care ador-

www.dacoromanica.ro

miți cu ziarul în mână lângă tocana de cartofi ! Voi care n'ați auzit încă de temutul găeștean Mihail Il'ovici, director al revistei „Cristalul" ! Voi care nu știți, când vine vorba de poeți, decât că Eminescu a murit nebun !

Voi, niște bieți și inutili funcționărași ! Pe când eu !...

Dacă pe strada Smârdan îl apucă ploaia, e cât pe aci să se întoarcă. N'o face însă fiindcă destinul lui nu vrea să plouă și zi de zi se spiritualizează mai mult.

Locuește în mansarda vreunui confrate, până când, sătul de picioarele și ifosele lui, confratele îi svârlă traista în stradă.

Mănâncă pe apucate sau pe datorie la lăptăria lui Dumitru Cosma, poetul iaurgiu de pe strada Belvedere, unde se hrănește, în cont, toată protipendada visătorilor cu tocuri scâlciate și un volum de poezii în vitrine sau în buzunar.

— Fă, mă frate Cosma, niște ochiuri și dă-mi un iaurt, că m'am scofâlcit căutând de azi dimineață în Cișmigiu niște rime.

— Nimic. Mă rupe tata în bătăi dacă află. S'a strâns la cont vreo mie de lei. Ai grijă să nu te vadă pe aici că face scandal.

(Intr'adevăr, domnul Cosma-senior nu mai poate să sufere poeții, de când aceștia i-au invadat iaurgeria, vârînd degetele prin castroane, discutând pă „radical" și, mai mult, molipsindu-i și odrasla, pe Mitică. De când

www.dacoromanica.ro

Mitică scrie și el poezii, laptele e totdeauna afumat și iaurtul nu se mai prinde.)

— Hm! Ce oameni! Ce oameni! Bineeee! Las'că mănânc în altă parte, — oftează poetul nostru și dela ușă cu mâna pe clanță: — da' ia spune-mi, n'ai vreo poemă inedită, mă, că scot o revistă?

— Douăzeci, nu una. Ia vino încoa'... — și Dumitru Cosma, băiat de inimă, poet și lăptar, sare ca pe arcuri din dosul tejghelei, se șterge repede pe mâini de zer și scoate de sub un borcan de murături, douăzeci de poeme lungi cât o șosea națională și scrise pe hârtie de împachetat...

— I-auzi!

— Tiiii! Minune! L-ai ras cu perdaf pe Arghezi!

— Îți plac? Ă?

— Progres enorm! Ce imagini! Ce ritm! Ce frăgezime! Ce coloare! L-ai tăiat de astădata pe Ghiță Roll.

Cu acest ultim argument, Cosma e definitiv cucerit căci Ștefan Roll (Gheorghe Dinu) e și el lăptar și face pe avantgardistul în revista „Unu".

— Să le auzi p'astea, mă! P'astea! Sunt și mai grozave! Stai jos pe scaun să-ți pun ochiurile în tigaie și să ți le citesc. Vrei și un șnițel cu niște gogonele în oțet?

www.dacoromanica.ro

ŞI POEZIA, DAR MAI INTĂI STOMACUL

Nu e de mirare, aşa dar, că iarna lui 1931 a rânduit pe la toate colţurile sentinelă câte un poet.

Parola : dă-mi o ţigare !

Numai Corneliu Temensky, cu chipul cât o gămălie de chibrit — speranţă a tinerei generaţii — nu o respectă, şi cu o voce sacadată de cavernă care nu se potriveşte deloc cu firava-i înfăţişare, — crezi mereu că vorbeşte altul mai în vârstă în spatele lui — te opreşte.

— Cedează-mi, te rog, o ţigare ; sau . poţi să-mi pasezi o ţigară ?

— Brr ! Ce frig d mnule !

Mircea Grigorescu

O să apară poate un număr nou din din „Caiete Literare", revista lansată cu afişe neobişnuit de mari de Mircea Grigorescu, Horia Roman, C. L. Vâlceanu şi băieţii dela Lazăr, Alfons Adania, Radu Popescu şi Ghiţă Ionescu.

— De unde or fi găsit bani flăcăii ?

— Brrr ! Frig rău. In vitrine e o carte nouă

www.dacoromanica.ro

de Camil Petrescu. Cât am lua pe ea la anticar ?

— N'am cetit-o, dar ce-ar fi să dăm o raită pe la el ?... Chipurile să ne dea volumul pentru recenzie şi pe urmă îl „trântim" pe un pol...

Camil Petrescu, fiindcă nu era director la Teatrul Naţional şi nu era aşa de ocupat ca astăzi, invita băieţii la el de câteva ori pe săptămână. (Un rău voitor şoptea că asta era un fel de diplomaţie literară...)

Generalismul îşi instruia cadeţii, pregătindu-i să moară pe baricade pentru gloria lui oferindu-le în schimb ceaiuri, pâine cu unt şi pe deasupra şi o generoasă căldură de calorifer.

Camil Petrescu

Când se anunţau lupii, maestrul generaţiei de douăzeci de ani, cumpăra cu toptanul toate rafturile băcăniilor de prin împrejurimi.

Să fi vorbit cineva rău de marele Camil că îl sfâşiau pe loc, Cicerone Theodorescu, Emil Gulian sau Eugen Jebeleanu.

Cum, treptat, băieţii ingraţi s'au obrăznicit şi uitau ceaiurile şi franzela cu unt, întorcându-i câteodată spatele pe stradă sau nerecen-

www.dacoromanica.ro

zându-i elogios cărțile, Camil Petrescu n'a mai făcut mult timp oficiul de doică, închizând ușa în nas trădătorilor.

Revoltați peste măsură, poeții au trecut de-desubt, la etajul următor, adică la maestrul Eugen Lovinescu.

Darnic din fire cu adjectivele, grăsunul dascăl de literatură servea gurile hămesite ale cenaclului numai cu articolele lui (Ce să rozi ? Imagini ? Frumoase ele, ce e drept, dar pe stomacul plin), cu câte o nuvelă interminabilă de Ludovic Dauș, cu câte o piesă de Ticu Arhip sau Lucreția Petrescu cetită foarte bine de generalul Văitoianu și cu producția poetică a tuturor liceenilor dela Mihai Viteazul, corigenți la latină dar premianți într'ale literaturii.

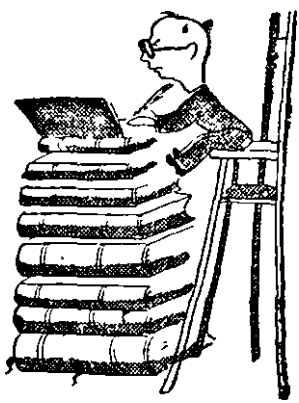

Ilariu Dobridor

In colo maestrul un calic, mai rău decât Hagi Tudose, nu invita la praznicul unui pui fript, al unui kilogram de vin și a câtorva mere, decât câteva moaște literare, spre deosebire de Mihail Dragomirescu, care ne făcuse și leafă, așa cum le stă bine unor funcționari ai Pegasului. (Mie,

www.dacoromanica.ro

lui Eugen Ionescu, lui Ovidiu Papadima, lui Barbu Dănciulescu, lui Ilariu Dobridor și la atâția alții, ca să nu mai tipăm la Institutul de Literatură și să nu-l mai contrazicem când împărțea opera lui Eminescu după sistemul unei liste de bucate).

Pe când nea Evgheuie n'a dat nici un covrig de cinci bani vreunui scriitor tânăr cu ochii ieșiți din orbite de foame.

— După ce i-am spus că are talent, mai vrea să-l opresc și la masă?

Singurul care a reușit să-i desfacă baerile pungii a fost bietul Bogdan Amaru, humorist de talent furat dintre noi de-o tuberculoză.

Mihalache Dragomirescu

In schimb, Eugen Lovinescu, după un an de frecvență mai mult sau mai puțin regulată la „Sburătorul", îți oferea un loc de veci în a sa „Istorie a literaturii române". Și dacă treceai mai des pe la el, adică și în cursul săptămânii, nu numai dumineca după amiază la cenaclu, îți punea pe cruce și poza. Erai ci-

www.dacoromanica.ro

neva atunci. Aveai loc de veci pe taraba tuturor anticarilor din Capitală.

Dacă nu mă credeți, întrebați-l pe Dan Petrașincu care a rândășit mulți ani la acest cenaclu și dacă maestrul n'a reușit să-l impună cetitorilor, la impus totuși câtorva critici cu spiritul de colectivitate al cotețului foarte dezvoltat.

BALAMUCUL CAPȘEI

La Capșa nu se poate intra cu una cu două. Cel mult poți să te rezemi de bară și să te sgâiești înăuntru. Și chiar așa îți face câte unul semn cu mâna.

— Dă-te la o parte. Acoperi tot geamul. Nu mai văd *nimic*. Ce te-ai proțăpit așa în fereastră ? D'aia plătesc eu aici șvarțul, să-ți văd spatele dumitale ?

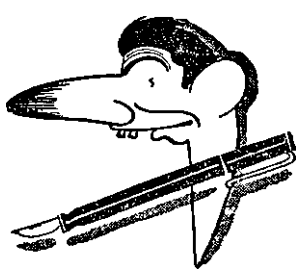

Ovidiu Papadima

Trebue să fie foarte cald *înăuntru*, că uite Ion Minulescu cu țigarea uriașă de foi în colțul gurii, își desface nasturii dela vestă și Carol Ardeleanu netuns, sburlit, scos parcă dela etuvă își tamponează sudoarea de pe armonica frunții cu o batistă cât *o* față de *masă*.

www.dacoromanica.ro

In stradă, gerul îți dă târcoale mârâind pe lângă ghiată. O mângâie întâi ca o pisică, apoi se cațără sgâriind cu toate ghiarele în susul piciorului spre genunchi.

Indrăsnești să intri în cafenea?

Nici gând.

In definitiv, dacă ți-ai lua inima în măsele (dinții poate ți-au căzut) și ai intra, ce ar fi?

Pe Minulescu îl cunoști, pe Adrian Maniu, la fel, pe Caton Theodorian, pe Stamatiad, pe I. U. Soricu, pe G. Nichita, pe D. N. Teodorescu, pe Corneliu Moldovanu tot așa. Intri și tu binișor să nu faci curent, le dai timid bună ziua și te așezi pe un colț de canapea cu pălăria pe genunchi, după ce ți-ai scuturat bine afară paltonul de zapadă. Dar vezi că pică imediat lângă tine, ca din senin, un hipopotam de chelner, Niculaie, grohăind și scuipându-ți disprețuitor, distant, o întrebare:

— Dumneata ce dorești?

— Eu! Eu! — îi răspunzi fâstâcit, simțind cum ți se rup bretelele și îți lunecă pantalonii la vale.

Nu sare niciun maestru să te scape din încurcătură și unde îți rostogolește Niculae niște ochi și unde își umflă nările unui nas cât al lui Esop!... (Auzi nerușinare! El, care l-a servit pe Marghiloman, pe Moruzi și pe Filipescu, să-i aducă șvarțul acum lui Pericle Martinescu sau lui C. Negoiță!)

Dar calvarul nu s'a terminat.

www.dacoromanica.ro

Niculaie te pândește parcă din fund și ochii lui cât cepele de baltă se rostogolesc, se rostogolesc... te caută... te caută... mereu, multiplicându-se în atâtea oglinzi — obsesie — până când nu mai poți să rabzi și îți iei tălpășița.

Chiar dacă se întâmplă să ai rătăcit în pustiul buzunarului un pol și să ceri un șvarț, Niculaie nu te servește. Ți-l trimite cu piccolo, arătându-te cu degetul.

— Du-l la ăla de colo !

PRIMĂVARA LUI 1932

Să vezi.

Sub fosta sală „Mozart", într'un bar, unde azi e „Djaburov", s'au trezit într'o după amiază de primăvară o mână de poeți tineri la masă. Și au venit și a doua zi tot acolo. Și a treia zi. Mereu.

Aici la „automat" — cum i se spunea — e cald ca la orice cafenea.

Ia unul un sandwich și în jurul lui fumează o zi întreagă visând, bârfind sau discutând poezia lui Guillaume Apollinaire toată generația.

Gaby Michhailescu a venit dela Paris cu gambetă, aere, raglan și un c la Mihăilescu. Fumează cu ochii închiși, cum l-a văzut pe Robert Le Vigan în studiouri (ci-că a încercat și el să filmeze) și vorbește entuziast numai de Ma-

www.dacoromanica.ro

ria Ventura și Panait Istrati. Prietenii lui, chipurile.

Tot dela Paris a descălecat și N. Carandino, proaspăt maurassist, cu un condeiu ascuțit la subțioară care curând va deveni temut în teatru, și cu o tabacheră din tutunul căreia o sută de mâini avide răsucesc țigări. Bob Bulgaru încearcă din fundul canapelei primele sale crochiuri și eu înșir deasupra, la etaj, o menajerie cu un afiș pe scară, parafrazând pe Dante : Voi care intrați aci, lăsați orice speranță că veți lua tablouri pe gratis! (Natural, tot au luat câțiva, printre care recunoscutul chiulangiu Ion Iancovescu și frumoasa doamnă Ion Sân Giorgiu.)

Gaby Michailescu

La ușa expoziției, cu o ulcică în mână, păzea poetul Al. Robot (când îi înțepenea brațul îl înlocuia frate-su, și el tot poet, Liviu Cazin).

— E cu intrare, vă rog! Cinci lei !

Țac ! Țac ! Țac ! — picau băncuțele în ulcică, dar într'o după amiază, Gaby Michailescu, polițaiul expoziției, l-a prins pe Robot cum mobotea cu degetele în depozitul generației, scă-

www.dacoromanica.ro

până la intervale scurte câte un pol și prin buzunarul hămesit al pantalonului.

Și din cauza asta poeții au fost destituiți din rangul de cerberi ai ușii și aruncați pe scări să chelălăiască în gerul străzii.

Tot la automat își făcea apariția cu regularitate și un Armean înalt și zurliu, Jirai Basmagian, cu câte o găină friptă la subțioară, învelită în jurnal și cu nenumăreți sticleți sub pălărie.

— Ăsta e un prinț armean din Erzerum! — ne informa Eugen Jebeleanu.

Găinile nu le aducea armeanul de pe iluzoriile sale domenii din Erzerum, ci din bucătăriile câtorva unguroaice fermecate de măsliniul ambasador al cafegiilor.

Maestrul Gall, caricaturistul, cu gambeta pe ceafă și cu nasul ca un degetar sub o frunte prea mare pentru nevinovăția sa spirituală, se revolta mereu: — Cum mă, eu n'am talent? Ce, dacă m'a prins porcul ăla de Carandino plagiind două, trei caricaturi? Păi Anestin nu fură? Nu l-au pus și pe el pe două coloane în Cruciada Românismului? Păi Ross nu fură? Păi nu-l prind eu? Praf îl fac! Mă auziți, mă? Păi, acum sincer vorbind, care din noi nu fură? P-r-a-f!

Și tocmai când maestrul se lăfăia între două cocoane și în fața unui copios orez cu dulceață, intră pe ușa automatului și Carandino.

— Fă-i semn să fugă, că îl omoară Gall! E

www.dacoromanica.ro

un bătăuș, Gall ăsta ! L-a bătut odată și pe Ross când l-a dat în judecată fiindcă îi copia caricaturile ! — se alarma cu sufletul la gură, băiat bun, ca deobiceiu, Bob Bulgaru.

Dar maestrul s'a și ridicat de pe scaun și cu gambeta pe ceafă se apropia de inamic.

— De ce m'ai înjurat în „Vremea", mă ? (plus o înjurătură oltenească pe care cenzura desigur ne-ar suprima-o).

Nu știu cum s'a întâmplat, și-a scos parcă piticul N. Carandino mănușa, dar pe uriașul Gall l-am văzut deodată descriind o curbă prin aer înapoi, și oprindu-se năuc, cât e de lung, sub scaune, între picioarele cucoanelor, cu orezul și dulceața, garnitură, pe gambetă.

Se mai întâmplau și d'astea la automat.

Ia întrebați-i numai pe G. Acsinteanu, primul scriitor român (în ordine alfabetică) și pe Const. Lucrețiia Vâlceanu (m'a luat odată de rever târîndu-mă în closet să-mi ceară socoteală pentru un articol în care îl tăbăceam).

Pe atunci Const. Lucrețiia Vâlceanu, poet cu obraz de tuci asemenea lui Ștefan Stanescu, era îmbrăcat într'un fel de manta soldățească transformată la două rânduri de un croitor nepriceput, căci la prima aruncătură de ochi, ea își trăda originea-i militară.

— Sunt bine cu un plotonier major. Dacă vrei, îți fac și ție rost de una. Să știi ca sunt foarte calduroase și elegante. Mănânci azi cu

www.dacoromanica.ro

mine la internat ? Are o fasole ! O fasoleeeee ! Ce zici de versurile astea :

Deschideți larg ușa de sus până jos
Ca de ger aeru-i sulițã și gros
Și cam de ieri — în urat pe sub șite
Sosiram frumos și după copite...

Și la fiecare prânz, poetul C. L. Vâlceanu, flăcăul oacheș dela automat, auraru asta de cuvinte prea leneș, invita la masa internatului Sfântul Sava unde fusese bursier împreună cu Horia Roman, câte cinci, șase poeți, uitând că și el nu mai e de mult acolo decât un oaspe.

Nenorocirea a făcut odată să se termine mâncarea înainte de sosirea haitei și poetul nostru, mai negru parcă de mânie a spart nu știu câte farfurii și a ajuns până la directorul internatului, profesorul de muzică Cerchez, să-i ceară socoteală.

— Cum ? S'a terminat fasolea ? Ce e rușinea asta. Am adus băieții de geaba ? O să ai astăzi opt intelectuali pe conștiință, domnule !

Și azi, după atâția ani, la internatul Sfântul Sava există o potecă, intitulată Vâlceanu. O potecă pe unde bursierii o tulesc în oraș, fără bilet de voie, la orice oră, ca și înaintașul lor poet.

SFÂNTUL SISOE AVIATOR SAU LA BIDINEAUA ORTODOXĂ

— Bună ziua, domnilor ! Imi dați ceva manuscrise pentru „Floarea de Foc" ?

www.dacoromanica.ro

La masa lui Eugen Ionescu, Vasile Damaschin, Alexandru Sahia, Lespezeanu, Virgil Gheorghiu, Eugen Jebeleanu, Ştefan Ilarie Chendi şi Bob Bulgaru, se aşează câteodată şi unul cu ţăcălia ca o perie de curăţat parchetele. Poartă pe cap o pălărioară ca o scuipătoare, e foarte grav şi lângă şold, în loc de spadă, ţine totdeauna o evanghelie. Cineva ne informează că şi când doarme, e tot cu evanghelia la oblânc.

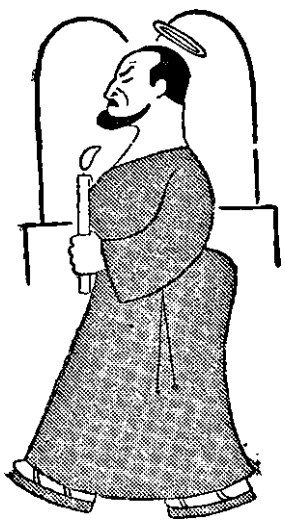

Sandu Tudor

Când îl cunoşti, te miri. E şi nu e. Parcă ar fi mucenic de biserică şi parcă n'ar fi.

Ce-i lipseşte? — te canoneşti cu gândul — şi deabia târziu de tot îţi dai seama. Îi lipseşte o lumânare aprinsă în buzunarul mic al hainei. Asta e.

Fost matelot, Sandu Tudor, trecut acum să lopăteze pe uscat, toarnă poezii cu sfinţi şi miros de tămâie, tipăreşte revista ortodoxă „Floarea de Foc" şi dă câte o raită prin automatul tinerilor poeţi. Îi cultivă.

Pe umerii lor, ţăcălia lui ridicându-se va căpăta importanţă de bidinea.

www.dacoromanica.ro

— Luați câte un sandwich?
— Tu ce iei, Jebelene?
— Ce țigări fumezi, Vâlcene?
— Ce servești, Neagule?

Perseverând în metodele acestea, de a se pune bine cu cei mai proaspeți republicani ai condeiului, fostul matelot și „cultural" al primăriei, cu „credința" la subțioară, va ajunge în curând în nori. Dar nu cu pletele, ca orice poet, ci cu avionul.

Mai târziu, dacă îi întâlneai țăcălia pe stradă, Sandu Tudor îți scotea imediat din buzunar o fotografie.

— Ai citit în ziare?
— Ce?
— Cum ce? Despre accidentul meu. Am avut, dragă, un accident de avion și am scăpat ca prin urechile acului. Parol!

Și îți vâra sub nas o fotografie cu un avion căzut într'o rână.

— Făceam cu el pe oră 400 de kilometri...

Nu scotea nici o vorbă însă despre tristul sfârșit al cotidianului său numit „Credința".

OH! VALENTINA, VALENTINA!

Treptat, automatul se organizează ca și Capșa.

Generația se fălește și cu o domnișoară pe care o cheamă Valentina și în jurul căreia, băieții caută care mai de care să-și scoată

www.dacoromanica.ro

în evidență profilul și calitățile literare, plastice sau masculine.

Rând pe rând, cavalerii își potrivesc berbecii și caută să asedieze crenelurile seducătoarei cetăți.

Succes mai mult s'ar parea că au Paul Daniel, Ghiță Ionescu, Radu Popescu și mustăcioara plasată pe mutra costelivă de mârțoagă a lui Eugen Jebeleanu.

Valentina fumează. Valentina le citește capodoperele la toți în manuscris. Valentina discută la automat până la trei dimineața. Valentina prepara cocktailuri. Valentina citează din Marcel Proust și André Gide. Valentina — câteodată — vâră chiar mâna în poșetă și plătește pentru întreaga masa. Valentina e fata generației noastre.

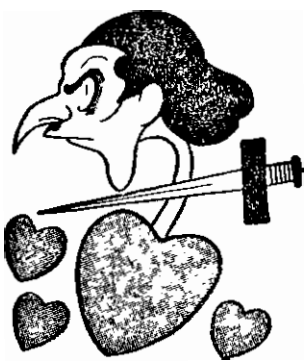

Eugen Jebeleanu

— Un osso buco! — strigă Corneliu Temensky, pe ultima coardă a violoncelului său.

— Sos remulade cu șuncă! — se umflă și comandă Gică Vâlceanu, ca un căpitan de pirați la babord.

— Dlagă, eu vleau un debleștin — holbează

www.dacoromanica.ro

ochii de broscoi, Alfons Adania (esseist, reacționar, dromader, cultural, cinematografist, american și antisemit).

In jurul Valentinei sunt prezenți: Ghiță Ionescu buzat, cu un nas de care îți vine să tragi ca de un mâner și să aștepți să curgă apa, Radu Popescu pozând (semăna ce e drept cu un pui de voievod) lui Bob Bulgaru, Lucian Boz cu un studiu despre Eminescu în buzunarul paltonului, Alexandru Sahia, trist, de curând întors dela Cernica, unde se călugărise din amor și ascuns cu toată făptura parcă sub ramele groase de bagă ale ochelarilor, Barbu Brezeanu, prea manierat pentru o adunatură de poeți, Eugen Ionescu strâmbându-se tam-nesam la tine, sau scoțând limba la necunoscuții din automat, Ion Zurescu, veșnic nedormit, Al. Robu, azi negustor de ștofe, vorbindu-i lui Temensky fără întrerupere de patru ceasuri, Ioanathan X. Uranus plimbându-și tăciunii ochilor, tăcut, peste farfurii (se svonea că Ioanathan X. Uranus, fost soț al Cocuței Farago, e un fel de fachir și noi ne așteptam mereu să vedem cum va face să sboare prin aer pălăriile sau să consumăm sandwichuri fără fise), Marius Bejan, cu mustăți și plete eminesciene, propunându-mi deschiderea unui studio, C. Cristobald, nemulțumit, veninos și totdeauna îndrăgostit, V. Cristian cât degetul mic dela mâna stângă dar serios ca unul de doi metri, disprețuindu-și complet fratele, pe

www.dacoromanica.ro

Mihail Dan: „n'are nici talent, e excroc și e și obraznic cu mine !", Ovid Marinescu, nici poet, nici esseist, dar băiat de viață și cu ochelari, rătăcit în gașcă publiciștilor, (așa cum a rămas până astăzi la „Café de la Paix" unde îl puteați întâlni până acum câtva timp oricând), Gall, ocupându-se cu caricatura și mutându-și calabalâcul din două în două săptămâni la altă gazdă (căreia nu-i plătea niciodată decât cu monezile viguroaselor sale farmece masculine), Emil Ungher profesor de latină, proiectând o revistă literară „Ulisse", Zalovici, exegetul lui Pitigrilli, arătându-ne dinții stricați și pufăind ca un petrolist american dintr'un trabuc (o să înființeze în curând o fabrică de cravate și poeții o să le ia cu douăzeci la sută reducere, dar până atunci: dă-mi un pol !) Și în fine eu, (director al revistei X. Y), implorându-i pe toți să-mi împrumute o pereche de pantofi de lac pentru vernisajul primei expoziții de caricaturi (m'a fericit Eugen Jebeleanu zis și „Lambă" cu o pereche de pe timpul lui Alexandru Ion Cuza. Stângul avea nasturi și dreptul se închidea cu șireturi).

Paul Daniel

www.dacoromanica.ro

La o masă în fund, C. Panaitescu (Bibiță) gazetarul subțire ca o fecioară din romanele lui Vasile Pop, plângea spovedindu-se lui C. Cristobald.

— Ce să fac ? Invață-mă ! Tot o mai iubesc pe Mania Antonova ? Cu ce să mă omor, mă frate Cristobald ? Cine îmi dă niște șoricioaică!

Spre dimineață, când Valentina ne părăsea și măturile automatului ne arătau ușa, unul dădea tonul.

— E prea de vreme să plecăm acasă : Să luăm o mașină și să mergem în cartier !

Zis și făcut. Toată generația încăpea claie peste grămadă într'un „Ford". Numai cei mai feciorelnici își luau ziua bună.

Și cum se auzea clacsonul în cartier, fetele știau : au venit poeții !

Se bucurau mult și Domenica, și Lili Contesa, și Ursu Clește și Bigi Mulatra.

— Am scos o revistă nouă ! X. Y ! Aduceți niște pineze să punem și p'aici afișe.

Și poate și azi pe vreun perete, dintr'o ramă de melci, stâlcită între fotografia unui boxeur și a unui vânzător de lame de ras, mai stărue poza domnului poet cu o lirică dedicație dedesubt.

FLĂCĂUL DIN GĂEȘTI ȘI AVANTGARDIȘTII

La Capșa, maestrul cu volume și consacrați se lăfăesc înăuntru și afară pe lângă bare se întinde golănimea.

www.dacoromanica.ro

In definitiv, de ce n'ar avea și automatul o golănime a lui ?

La masa din fund taie și spânzură deci maeștrii : C. L. Vâlceanu, Emil Gulian, Virgil Gheorghiu, Horia Roman, Eugen Ionescu, Octav Șuluțiu, George Acsinteanu și ceilalți.

Pe la intrare, sgribuliți, vără câte un cap rebegit de guștер reprezentanți unei noui generații : Al. Robot, Ieronim Șerbu, Dan Petrașincu, Pericle Martinescu, Horia Liman, Ștefan Horint și Ștefan Popescu, botezat de mine Sabin Vasia.

Ei scot o revista „Bobi", în care fiecare publica trei, patru poezii și au început să apară și pe la cenaclul „Sburătorului".

Din comuna „Militari" rasar câteodată pe lângă usă câțiva poeți stafidiți și cu mirosul de naftalină al provinciei în paltoane. Au venit să-și distribue revistele pe la chioșcuri și în treacăt s'au oprit și la automat. Să respire puțin aer din care respira Octav Șuluțiu sau Eugen Ionescu, sau sa aprinda o țigară dela Vasile Damaschin.

Unul — ce, te joci ! — are și gambetă, și un teanc din revista „Crinul" la subțioară.

Peste câțiva ani am aflat că pe ăl cu gambetă îl cheamă Gh. Tărbescu și că pe ceilalți îi strigă peste gard vecinii în Militari, Capagea Rosetti, Teodor Scarlat și Virgil Carianopol și că maeștrii lor sunt Șașa Pană, Geo Bogza și iaurgiul Ștefan Roll dela revista

www.dacoromanica.ro

„Unu". (Înțelegi matale, în „Militari" se practica pe cămașa hârtiei avantgardismul !)

Dar și Găești-ul are un reprezentant pe lângă ușă. E Mihail Ilovici.

Cu o pălărie de geambaș pe ceafă, cu un râs care nu desvăluește decât doi dinți lați în față, cu un baston de alegător pe umăr, Găeșteanul nostru, mai înfipt, s'a prezentat într'o seară seniorilor, escortat de statul său major : Aurel Chirescu, C. Federeanu, Emanoil Dumitrescu și N. N. Angelescu.

— Imi permiteți ? Ha ! Ha ! Ha ! Mihail Ilovici din Găești. Sunt concetățean cu domnia sa domnul Șerban Cioculescu. Scot o revistă „Cristalul". Mi-a dat un articol domnia sa domnul Mihail Dragomirescu dela Plătărești și domnia sa domnul Lovinescu dela Focșani. Aș vrea câte cevașilea și dela domniile voastre. O poezea ! O nuvelica ! Un esseuleț ! Orice ! Indiferent ! O prostie acolo, da' iscălită să fie !

Inimă bună, Vâlceanu i-a scris imediat câteva versuri, l-a luat la o fasole la internat, i-a ajutat la corecturile revistei și a lipit câteva nopți la rând pe zidurile orașului afișele „Cristalului", alături de Găeștean. Două săptămâni s'a căznit apoi bietul Vâlceanu să-și scoată petele de cocă de pe manta...

Nu peste mult timp năzdrăvanul ambasador cultural al Găești-ului și-a vândut moștenirea ca să tipărească opera de totală distrugere a celor mai reprezentanți scriitori ai noștri, „Ne-

www.dacoromanica.ro

gativismul", în care i-a invitat pe toți de plagiat, cu citate din „Biblioteca pentru toți" și din „Visul Maicii Domnului".

Două pogoane de pământ erau astfel sacrificate pentru purificarea literaturii valahe și un Găeștean rămânea calic în cinstea slovei scrise.

Când să apară și al doilea volum din opera lui Ilovici „Constructivismul", concetățeanul lui Șerban Cioculescu fu numit inspector de românizare sau cam așa ceva peste vreo trei județe, și bastonul său părăsi republica muzelor și a scriitorilor, găsindu-și o vocație mai adequată.

CĂPITANUL I. VALERIAN

Pe I. Valerian, directorul „Vieții Literare", nu ți-l poți închipui, oricâtă imaginație ai avea decât cu trei grade de alamă pe umăr.

I. Valerian n'a fost de sigur niciodată sublocotenent. El a fost și rămâne căpitan — don căpitan Valerian — chiar dacă nu mai circulă acum cu iataganul la centiron.

Oricum și-ar potrivi pălăria pe cap, ea seamănă tot cu un chipiu, oricum ar călca pe stradă, el parcă tot spre cazarmă gonește să fie prezent la apel și la mânuirile de armă ale trupei.

Incolo, azima lui Dumnezeu.

Rupe francu' dela buzunar și-l împarte cu

www.dacoromanica.ro

mine, cu Vasile Damaschin, cu Bogdan Amaru, cu Ieronim Şerbu, sau cu orice balaoaches sdrăngănitor de rime.

— N'am nici eu... Mi-a micşorat leafa dela minister, trebue să plătesc mâine la tipografie şi acasă ia varză, ia cartofi, că vine iarna, ...altfel...

De două ori pe zi, căpitanul apare în uşa automatului.

Cum nasturii uniformei lui parcă poruncesc: drepţi, pe două rânduri! — barzii i-au intuitiv poziţia, cu călcâiele lipite şi palmele pe câte-o vipuşcă imaginară.

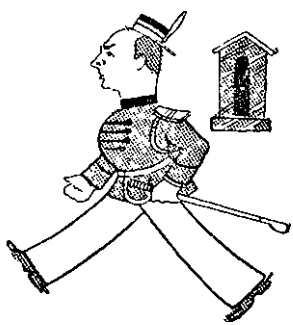

I. Valerian

— Drepţi! — ordonă unul.

— Să trăiţi, don căpitan!

— Noroc, băieţi! Staţi jos!

După ce compania reintră în civilitate, întrebarea e generală:

— Când apare „Viaţa Literară"?

Şi răspunsul e acelaşi de atâţia ani.

— E sub tipar, dragă. Chiar acum viu dela tipografie. Ce balamuc! Ce balamuc! Toată ziua corecturi! Unde pui că nu pot să mă ocup de ea serios. Şi serviciul ăsta al meu mă oboseşte! Prea îmi ia mult timp. Trebue să termin cu el neapărat. Ori el, ori revista!

www.dacoromanica.ro

— Poezia mea ai publicat-o ? — i se vâră ţandară în ochi unul.

— Esseul despre Camil a intrat în numărul ăsta ? — i se joacă altul cu butoniera reverului.

— Nuvela mea ? O mai publici, sau nu ? De şase luni îmi făgăduieşti că apare şi nu văd nimic !

— Ai grijă de articol ! — îi sfâşie mâneca Vasile Damaschin. Ştii, acolo în rândul al treilea era o greşală de tipar...

— Mi-ai anunţat volumele care o să-mi apară ? — îl ia în braţe Radu Boureanu.

— Domnule Valerian ! Domnule Valerian ! Cu mine ce faci ? Treci mâine de pune un cuvânt la regiment, că m'au snopit la instrucţie şi ai grijă să-mi dea şi câteva zile permisie...

Căpitanul I. Valerian a fost tatăl poeţilor şi al publiciştilor sub arme.

La recrutari, la manevre, la concedii, cine credeţi ca era primul ? Maestrul Valerian cu câte un poet gol, tremurând, şi uscat ca o prescură, de mână.

— Nepota-miu. E debil şi scriitor. Ia dă un volum cu dedicaţie domnului colonel... Ştiţi noi scriitorii, domnule colonel, mai cu plămânii, mai cu reumatismele, mai cu creierii,, ca bietu' Eminescu, Dumnezeu să-l ierte, d'aia, dacă se poate...

Mai târziu, de atâtea intervenţii, căpitanul n'a mai avut nicio trecere şi sarcina de-a salva

www.dacoromanica.ro

poeţii să nu-şi stâlcească degetele dela picioare cu patul armei, a luat-o căpitanul G. Şt. Cazacu, maiorul Ionel Rujanu, lt.-colonel Octav Desila, colonelul Ionescu Morel şi în ultima instanţă don general C. Manolache. Scriitori şi ei. Unul şi unul. Oameni de suflet şi cu sabie. Să le furi poza cu iscălitură şi s'o ţii acasă în ramă poleită lângă rude ca pe o iubită.

La început, căpitanul I. Valerian alerga pe străzi cu o imitaţie de maşină.

Paf ! Paf ! Paf !

Vagu ! Vigu ! Vaguuuu !

— Scrie-mi repede un esseu că îmi trebue pentru pagina întâi.

Apare mâine „Viaţa Literară".

Vagu ! Vigu ! Vaguuuuuu !

Hârrrr ! Hârrrr ! Zdrang !

Câteodată se mai strica vechitura de motor şi droaşca poetului rămânea până în brânci în noroi : atunci directorul îi dădea drumul din cuşcă lui Ghiţă Preda, un ăla negricios şi cu nasul ca o clanţa de bucătărie (azi avocat ocupat cu procesele de divorţ nu cu căsătoria civilă a rimelor). Şi unde îşi umfla Preda plămânii şi unde îşi dădea drumul la vale pe străzi, haiduceşte, că într'o oră strângea toate poeziile din oraş şi din tot judeţul, ba se mai întorcea şi cu o liotă de poeţi flămânzi după el.

— Veniţi diseară la cenaclu ? — îi invita căpitanul.

Seara, la tipografia „Vieţii Literare" după

www.dacoromanica.ro

Călărași, în jurul unei sobițe de tuci se desmorțeau, Vasile Damaschin, Horia Roman, Traian Mateescu, Const. Lucreția Vâlceanu, Al. Sahia, Eugen Ionescu, Octav Șuluțiu, Eugen Jebeleanu și alții.

(Dar parcă tot mai bine era pe str. Italiană, la Damaschin acasă, fiindcă din când în când se mai găsea și câte un ceai.)

Pe urmă căpitanul a vândut mașina, că i se tociseră cauciucurile sau i le tăiaseră poeții să-și pue tocuri la pantofi, și pe deasupra vroia să scoată un număr dublu din revistă, și a început să circule pe Calea Victoriei în marș forțat ca la „21 Infanterie", într'o mână cu mănuși de ață gri și în ailaltă cu teancul de manuscrise ca o varză.

Cenaclul a suferit și el cu fiecare Sf. Dumitru sau mai des, câte-o schimbare de domiciliu până când a ajuns în nori, adică așa cum îi stă bine unui cenaclu, la etajul al cincilea, pe Sărindar.

Din poeții de altădată nu mai dă nimeni pe acolo. Dulăul Ghiță Preda nu mai gâfâie după manuscrise, Vasile Damaschin și-a uitat proza de liric moldovean într'un sertar de birou și e gazetar, Alexandru Șahia s'a logodit într'o dimineață cu albăstreala cerului, Horia Roman, după ce a scris cinci poeme, și-a tăiat aripile inspirației în redacția „Timpului" ca mai târziu să devină diplomat în Italia, și Traian Mateescu învață copiii să citească între un țoi și

www.dacoromanica.ro

o plimbare, în grădina publică, pe la Craiova, belfer de rând, preocupat de corijențe și sporul de salariu.

Numai Grigorița Malciu a rămas credincioasă revistei și cenaclului chiar când revista n'a mai apărut din lipsă de fonduri și cenaclu a fost evacuat de Sfântul Dumitru. (Grigorița Malciu e o domnișoară cu păr de zuluf — un fel de ordonanță poetică a lui Valerian).

RAHAT ȘI APĂ RECE

Din cuibul ăsta al „Vieții Literare" și-au luat sborul rând pe rând toți brabeții, cintizoii și toate rândunicile literaturii tinere. Pe aci au trecut înaintea noastră și Mircea Damian, și N. Crevedia și Al. Bădăuță, și Romulus Dianu, și Pompiliu Constantinescu, și Scarlat Struțeanu, și Zaharia Stancu, G. Dumitrescu, N. Roșu, G. Talaz, etc.

In fiecare vineri, la al cincilea etaj, între Venus și Caru Mare, pe Sărindar, între patru pereți tapetați cu desene și coperțile romanului „Cara-Su", apar cei mai proaspeți barzi, căci „Viața Literară" e un fel de școală primară a poeților. Ai sau n'ai talent, „domnul" te încurajează și îți face vânt pe maidanul sărac al literaturii să te sbengui în voie.

— Bine, domnule Valerian, ce naiba publici toți debutanții, ne facem de râs noi ăștia, consacrații ?

www.dacoromanica.ro

— Lasă dragă — dovedește căpitanul multă strategie administrativă — uite, Popovici Cerezeanu ăsta, e din Banat. Carevasăzică aduce dintr'odată Banatul cu el să se aboneze la „Viața Literară". Este?

Uite mocanul ăsta Vlaicu Bârna e din Trei Scaune, comuna Vaca. Altă regiune. Alți cetitori. Chit că ăștia din Vaca sunt analfabeți. O să-i învățăm noi să citească pe „Viața Literară."

Al. Badăuță

Pericle Martinescu e din Dobrogea, carevasăzică toata Medgidia și Bazargicul citește „Viața Literară".

E un sistem infailibil, draga, pe care dacă îl continui trei, patru, ani, am țara la picioare. Douăzeci, treizeci mii de foi tiraj!

Așa fiind, vinerea, aspiranții la cununa de lauri a gloriei literare — fiindcă nu exista nici un bec — urcă de-a-bușilea, împiedicându-se, înjurând, scările celor cinci etaje care duc la redacția „Vieței Literare".

Intră Virgil Carianopol, slab, cu pielea obrazului întinsă prea mult pe oase și mereu neras, vaitându-se și oftând, (așa trebue să fi fost Ioan Botezătorul care se hrănea cu rădăcini și leuștean și în zile de dulce cu lăcuste), Teo-

www.dacoromanica.ro

dor Scarlat, văxuit proaspăt pe chevrot-ul obrazului, Bogdan Amaru înghețat, Ieronim Șerbu fără nicio formă, ca un piron, Dan Petrașincu încruntat ca și când ar spune — priviți-l, mă pe Dostoewsky —, Const. Virgil Gheorghiu, elev în clasa VII-a la Liceul Militar din Chișinău, feciorelnic în priviri și de-o timiditate în care nu presimțeai de loc pe Nick Winter-ul de azi (între timp Const. Virgil Gheorghiu a ajuns reporter polițist. Unde e o crimă, unde e o amprentă a lui Ghiță Gură de Lup sau a lui Tase Dinte Strâmb, hop și ochelarii uriași și stiloul poetului) sau pe reporterul de război ajuns chiar în burta unui submarin, cotrobăind fundul Mării Negre.

— Să trăiți, don Căpitan ! — lua poziția de drepți Const. Virgil Gheorghiu în fața maestrului Valerian, — sunt elevul Gheorghiu Virgil și am ieșit la raportul dumneavoastră să vă citesc două poezii și să vă comunic că m'au dat afară dela școală fiindcă m'au prins în ora de „teorie" citind ultimul dumneavoastra volum. Va rog, în consecință, să interveniți sau dacă nu, să-mi găsiți un post de corector la un ziar din Capitală.

— Bine, bine, băiețe, o să te recomand lui N. Crevedia, că are nevoie de un secretar.

Peste o săptămână Const. Virgil Gheorghiu lepadase haina militară cu mânecile prea scurte și gâfâia pe străzi, în calitate de secretar (1500 lei pe lună, în rate de câte

www.dacoromanica.ro

un pol) cu o redingotă a maestrului Crevedia.

— Mă, ai grijă. Poart-o frumos, îngrijit. Poate mai îmi trebue și mie la vreun banchet, la vreo nuntă sau la vreo înmormântare.

Cine se gândea atunci că sub înfățișarea feciorelnică a lui Const. Virgil Gheorghiu se ascunde un priceput negustor literar !

Din compania căpitanului mai făcea parte și Al. Robot, plin de butoane de sonerie pe obraz și împiedecându-se în limbă ca un șontorog, și Vlaicu Bârna simțindu-se prost în pantaloni orășănești și mirosind dela o poștă a zer, și Pericle Martinescu îndrăgostit la toartă de toate femeile metropolei și gelos pe gloria lui Cezar Petrescu (scrie un roman de 3000 de pagini : Adolescenții dela Brașov) și George Milimetru Pan, un chițoc de om, ciugulit de găini pe față, totdeauna ținându-se după cucoane uriașe pe stradă și acostându-le cu aceeași frază : Madam, nu vrei să mă împrumuți cu un leu ?

— Cum să nu, maică ! — se înduioșează cucoanele, scotocindu-se în poșete. Poftim ! — și se uită cu milă la stârpitură.

Dar Milimearu ia moneda și le face șiret cu ochiul :

— Și unde stați, să vi-l aduc mâine, că vă plac ?

Cum în cancelaria companiei nu sunt decât patru scaune, poeții și le împart dedesubt cum pot.

Și calvarul începe. Iți porți crucea, nădușind,

www.dacoromanica.ro

înțepenindu-ți piciorul sau cotul în care te rezemi de spătarul scaunului, stergându-ți sudoarea.

Scoate Dan Petrașincu o nuvelă de trei ceasuri din buzunar, iar lângă ușă Pericle Martinescu numără filele unui manuscris, oprindu-se din cinci în cinci minute să răsufle.

— Hait ! citește și Pericle ! — se înfige până în prăsele cuțitul groazei în poeți.

Dar după jumătate din lectura lui Petrașincu, căpitanul asudat se dovedește o amabilă și cruțătoare gazdă.

— Continuarea data viitoare, nu ? Acum, fiindcă n'avem cafea, să luăm câte-o bucată de rabat cu apă rece — și maestrul scoate dintr'un cotlon al camerei, patru bucăți de rabat pe o farfuriuță, le taie grijuliu și gospodar cu briceagul în jumătate, iar când ordonă „luați", nu mai există decât farfuriuța. Ba într'o seară și p'asta a confiscat-o un reprezentant al Bucovinei.

TUȚĂRUL MAESTRULUI

Ca să ajungi scriitor de talent și să se ocupe revistele literare de tine, nu este însă suficient să scrii, să devii un fel de vardist pe lângă ușile automatului sau ale Capșei, să te duci dumineca după amiază și să moțăi lângă sobă la cenaclul lui Lovinescu, să te încaieri pentru o bucățică de rahat la etajul al cincilea pe Sărindar, să te publice „Viața Literară" „Universul Literar" sau „Vremea".

www.dacoromanica.ro

Trebue să-ţi alegi neapărat un maestru. Intr'un limbaj mai sportiv, să devii chibiţul cuiva sau, în limbajul cafenelei, să devii „ţuţărul" unui maestru. Al lui Mircea Damian, al lui Zaharia Stancu, al lui Radu Boureanu etc. Al oricui. Numai să te târască după el prin cafenele, să-ţi recomande scriitorii, sa-ţi facă relaţii.

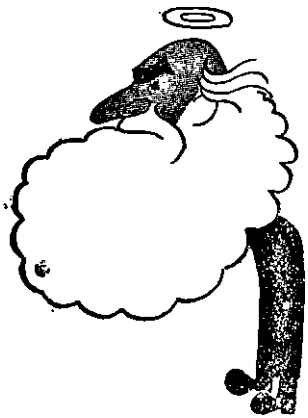

Gala Galaction

Şi fiindcă suntem la capitolul acesta iată şi câţiva maeştri cu ţuţării lor:

Mircea Damian (Radu Miriade, Radu Gheorghiţa).

Zaharia Stancu (Vlaicu Bârna, George Milimetru Pan, Ion Panait).

Eugen Ionescu (Horia Stamatu şi Arşavir Acterian).

Liviu Rebreanu (Camil Baltazar, A. Mitric, Dan Petraşincu).

Radu Boureanu (Vlaicu Bârna).

N Crevedia (Constantin Virgil Gheorghiu).

Dinu Nicodin (Vlaicu Bârna).

Mircea Grigorescu (George Macovescu).

Eugen Jebeleanu (D. Stelaru).

Iancu Brezeanu (Gaby Michailescu).

www.dacoromanica.ro

George Doru Dumitrescu (Mihail Straje).

Coca Farago (Ion Velicu și întreaga generație sub nouăsprezece ani).

Zaharia Stancu (Mircea Damian).

Gala Galaction (G. Milimetru Pan).

— Du-te de-mi ia niște țigări ! — ordona, maestrul — și tu te duci.

— Sboară cu manuscrisul ăsta la ziar: — și tu sbori.

— Hai până la Lovinescu ! — și tu, deși trebue sa fii la ora aia la Gară sau în Obor — te conformezi poruncii.

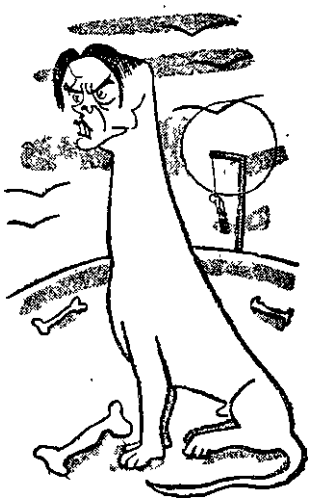

Zaharia Stancu

— Scrie ici să-ți dictez o notă ! — și tu îți sufleci mâneca și apuci tocul.

Salahor cu ziua și cu noaptea pentru un șvarț la patru zile odata.

Dar când pune mâna pe un ciolan maestrul, îți rămâne și ție un oscior.

Insă nu aștepți mult, că în curând te formezi și tu. Ai învățat toate șurupăriile, cunoști toți scriitorii și ei pe tine la fel.

Apoi nu-ți mai e frică să intri singur la cafenea. Acum îi dai cu tifla maestrului tău și

www.dacoromanica.ro

îl înjuri. Pe stradă, în gazetă, ori unde. Treci la altul. Sau dacă nu-ți convine, lucrezi pe cont propriu.

Ai ajuns !

Scoți volume, nu mai urci scările la bătrânul Lovinescu și Valerian, îți ridici vocea cu două tonuri, fumezi numai țigări „Camel" sau „Luchky Stricke" și târăști și tu după tine gâfâind, asudat, un țuțăr.

Recordul țuțărilor după cum ați observat l-a bătut Vlaicu Bârna. Tânărul poet sosit în capitală în ițari și debutând la radio cu cântece din frunză și din fluier, a fost țuțăr pe rând la toți.

Dar până în cele din urmă și-a vazut visul cu ochii : își bea cafeaua la Capșa ca un senior și și-o plătește din propria-i pungă.

Iar cel mai credincios țuțăr ramâne desigur Gaby Michăilescu. Veșnic nerasul și negativistul teatralist te duce până la groapă, cum l-a dus pe Iancu Brezeanu după ce îi purtase moaștele într'un turneu prin toată provincia, anunțând pe afișe : Nu pierdeți ocazia ! Dacă nu-l vedeți astăzi, nu-l mai vedeți niciodată !

UNEORI MĂ NUMESC ȘI BARBĂ ALBASTRĂ

Nu sunt misoghin.

Dimpotrivă. Iubesc prea mult sveltele căprioare cu fustă și cercei. După fiecare mă în

www.dacoromanica.ro

torc pe stradă şi nu m'aş mira trezindu-mă vreodată cu nodul cravăţii la ceafă. Decât să scriu o nuvelă sau să măzgălesc o caricatură, despre care totdeauna declară victima că nu seamănă, mai bine las tocul să înşire pe hârtie roz (culoarea dragostei şi-a epilogului ei, hipermanganatul) epistole de dragoste.

Erastia Peretz

Dar vezi, poetul spune că pe femei să nu le atingi nici cu o floare. Şi dreptatea ca deobiceiu e cu el.

Eu, uite, am croit cu plaivazul pe hârtie o crizantemă şi am aruncat-o, nu de mult, lângă botforii câtorva Cosinzene care seara în loc să-l vâre pe Făt Frumos pe fereastră la ele în iatac şi să se drăgostească aşa cum scrie şi în cărţile sfinte, înşiră până în zori, versuri cu igliţa şi cos mi de cuvinte să dea gata filele unui roman.

Credeam că ele o să-mi mulţumească fiindcă şi crizantema şi păpădia adusă din rumba condeiului e tot un fel de reclamă. Când colo belaliile Cosinzene să-mi scoată ochii şi să-i mureze în oţet ca pe nişte gogonele.

www.dacoromanica.ro

Una, mai viespe, nici n'a catadixit să-mi raspundă la medievalul meu salut. Şi alta, care a început să bată ţambalul inspiraţiei cu candeiul şi în cele din urmă a încercat să-i întunece gloria neîntrecutei Sarah Bernard, Erastia Peretz, m'a târît şi prin judecaţi şi mi-a luat un leu despăgubiri civile, pentru un nevinovat calambur, că mai mult, drept să vă spun nici n'aş fi avut.

Putea să nu se trezească atunci în mine atavice instincte ?

Trezeşte-te, Barbă Albastră, ia-ţi securea şi hai să dai iama prin ele !

Auzi, sa nu-ţi răspundă la salut magaoaia asta înrudită la statura cu Ceahlăul, fiindcă ai asemuit-o cu Lucreţia Karnabatt sau cu Clementina dela Socola !

Tot ma aflu în republica trubadurilor — mi-am zis — sa le junulesc puţin de pene şi pe dumnealor, cu riscul de a nu ieşi doua saptamâni din casă şi de-a visa pe după colţuri de strazi numai ieniceri şi spahii cu umbrele.

COŢOFANELE DIN CĂMPINEANU

Dacă pe un Adam îl cunoşti când e înhăiat cu muzele după ifose, chică, tocurile scâlciate dela pantofi şi gulerul cenuşiu al cămăşii, pe o Evă care face în tigae chiftele şi cartofi prăjiţi din cuvinte, e mai greu s'o identifici.

Un lucru este sigur. Orice poetă calcă în

www.dacoromanica.ro

strâchini. Adică merge pe stradă cam anapoda, parcă ar juca șotron, sau parcă ar avea pantof numai într'un picior. De ce, nu prea știu. Poate fiindcă în gând fuge cu traista după rime, sau pentrucă tot în gând încheie haina și pantalonii unui capitol de roman.

Dacă într'o duminecă, pe la 6 după amiază, plictisit de cinematografe și fiindcă muzeul zoologic e închis, vrei să cunoști câteva specimene ale literaturii feminine, cobori instinctiv pe Câmpineanu la cenaclul maestrului Lovinescu. Ele sunt acolo, cocoțate pe câte șapte perne pe divanul din fund. Apariția ta lângă ușă e foarte comentată.

— Da' ăsta cine mai e? Da' ce face? Da' de unde vine? Da' de ce poartă ochelari? Da' cu cine trăiește? Da' știe anecdote? Da' o fi însurat?

Le informează cu precizie maestrul, care are fișa fiecăruia în birou, după alfabet, ca la prefectură, cu amprentele respective, cu vârsta exactă, cu semnele particulare, cu cele mai neînsemnate aventuri.

— Șo, șo, șo. Go, go, go. Șo, șo, șo...

Răstignit pe scaun în timp ce doctorul Virgil Monda își mănâncă mustața, cetind un fragment de roman (și doctorii ăștia, în loc să-și vindece pacienții, contaminează literatura) te uiți la ele mai cu de-a-mănuntul.

Nu seamănă nici a femei, nici a bărbați. Ești sigur că maestrul Lovinescu le păstrează în cu-

www.dacoromanica.ro

tie și le scoate numai dumineca la cenaclu.

Astfel n'ar fi așă pline de praf și cu rochiile atât de boțite.

Admirându-le pălăriile, ți se încrucișează în cap diverse combinații negustorești. Să le culegi căpșunile, strugurii, piersicile și câte o gutuie de pe boruri, ai deschide cu succes o fructărie pe Academiei.

Ba câte una mai și citește. Bineînțeles acest eveniment de panică și groază se întâmplă foarte rar, căci altfel cenaclul din Câmpineanu n'ar mai avea niciun musafir.

— Abracadabra ! Cine iese din cutie să citească ? — bate cu coup-papier-ul în birou maestrul Lovinescu, ușurând fotoliul și instalându-se lângă sobă.

— Eu — iese din rândurile Vicleimului, Lucia Demetrius.

Și începe nuvela.

Eroina e în metrou și își analizează trei sferturi de oră vecinul de compartiment. Îi place gâtul lui, revărsat peste gulerul de celuloid. Ce gât ! Ce gât !

Privindu-l, neobosită, încă trei sferturi de oră și analizându-l cam tot atâta, eroina e cât pe aci să leșine când metroul a ajuns la destinație. Ce gât ! Oh, Doamne, surprinzător gât !...

Dar urcând scările casei, deabia stăpânindu-și emoția și deschizând ușa, ce îi este dat să vadă ? Pisica îi născuse cinci pisoi !

Nuvela s'a terminat. Auditorii răsuflă adânc.

www.dacoromanica.ro

Peltz îl înghiontește pe Ludovic Dauș, deranjându-i scheletul, Mircea Damian pe Vasile Lovinescu (esseist și nepot al maestrului), Dan Petrașincu îi scutură somnul greu al lui Mihail Șerban.

— Scoală, n'auzi că s'a terminat!

Și maestrul Lovinescu deabia ridicându-se. cu coup-papier-ul înainte, solemn, dă sentință: Lucia Demetrius e genială!

Proprietarele divanului nemulțumindu-se însă numai cu lecturi, dau din când în când și verdicte critice.

— Ei, v'a plăcut poema lui Nisipeanu? (Const. Nisipeanu și Geo Bogza sunt singurii noștri poeți contemporani care au avut cinstea să fie citați de profesorul dr. Paulian într'un studiu despre „scrânteală" și poezie.)

— Nu ne-a plăcut. E prea avantgardistă — e opinia soborului de chiriție. Să ne-o explice!

Și maestrul edificat, îndreptându-se spre rector îl somează:

— Domnule Nisipeanu, așa e. E prea avantgardistă. Ia explică-ne-o.

Tocmai când se apucă bietul Nisipeanu să-și pună versurile în equații și să le extragă rădăcina pătratului, țârâie insistent telefonul.

— Un moment! Alo! Alo! Cine e acolo? — duce receptorul la ureche maestrul, întrerupând o clipă ceremonia acestei masonerii literare.

— Casa domnului Lovinescu?

www.dacoromanica.ro

— Da, domnule, cine-i acolo ? — se înfurie mitropolitul literar.

— Salvarea !

— Cum ? Ce ? Mă rog !

— N'a murit nimeni până la ora asta ?

— ? ! !

— Nu face nimic, nu vă deranjaţi, revin peste un ceas.

Peste un ceas sună la telefon Leagănul Sfânta Ecaterina.

— Alo ! Ne-au dispărut trei copii de ţâţă. Nu sunt la dumneavoastră ?

Sau Azilul de bătrâne :

— Alo ! Alo ! — domnul Lovinescu ? La ce oră să trimitem maşina să ne ia pensionarele dela dumneavoastră ?

Sunt farsele pe care le suportă în fiecare Duminecă, la telefon, cenaclul din Câmpineanu, de care ne leagă oricât de răi am cauta să fim, primele încurajări literare.

CUM IUBEŞTE O POETĂ

Când a apărut Yavona pe divan, tinerii scriitori au tresărit. Nu prea era Yavona un mărgăritar, dar între celelalte îşi putea ţine nasul ca o fondantă în sus.

— Mă rog, duduiţă, când o să cetiţi ceva la cenaclu ? — o sorbea dintr'un clipit împrăştiat Vasile Lovinescu de profesie esseist.

— Să treceţi pe la mine pe la „Calendarul",

www.dacoromanica.ro

— o îmbia din bagaua ochelarilor Crevedia — vă lansez.

— Aveţi o pălărie foarte şic — scotea gâtul-girafă — Doru Dumitrescu, pe atunci director la „Pagini Basarabene", o revistă care conform tradiţiei a apărut câteva numere.

— Oliuuuuu! Mânca-te-aş! Parcă ai fi de naţie dela *noi* din Teleorman! — îşi aranja pe-o parte coama de frizer Costică Salcie.

De ce nu scriţi şi proză? — se interesa şi oncle Dauş, potrivindu-şi monoclu deasupra unui rânjet de tigvă.

Şi Yavonei îi era ruşine — parca îi umbla cineva sub rochie, — şi se ascundea după Mia Frollo (profesoară şi publicistă) ca după un garderob.

— Cucu! Bau! Cucu! Bau!

După cenaclu, barzii forfotă în jurul ei.

Imi daţi voie să vă conduc?

— Nu cumva avem acelaşi drum?

Refuzul Yavonei era categoric şi însoţit totdeauna de un căscat. Numai poetul Simion Stolnicu a reuşit să se apropie de ea. Autorul „Punctului Vernal" era unicul student din anul I la Litere, cu chelie. Ceea ce — să fim drepţi — îi dădea un aer de seriozitate fiind confundat uneori cu asistenţii. Frecventa cursurile rar, lăsând timpul mai mult să treacă picior peste picior la bufetul lui madam Eva, cu o cafea înainte, aşteptând să iasă studentele dela Caracostea sau ascultându-l pe Axente

www.dacoromanica.ro

Sever Decebal Popovici, obscur publicist, masturbându-se verbal cu o frenezie filosofică demnă de Virgilică dela Capșa. (Axente Caius Iulius Cezar Popovici e singurul esseist și gânditor cacofonic — dac și roman — care bate recordul cetitorilor. Are un singur cetitor, pe strănepotul lui Schopenhauer, filosoful ...— ghiciți care, căci nu e Emil Cioran, nici Petru Manoliu, nici, vai ! Oscar Lemnaru... — ci tot un monarh al confuzului, al bâlbâielii spirituale și al beznei fără de leac. Fiindcă n'aveți de unde să-l știți, o să vi-l spun tot eu, filosoful — sio ! — Mircea Mateescu.)

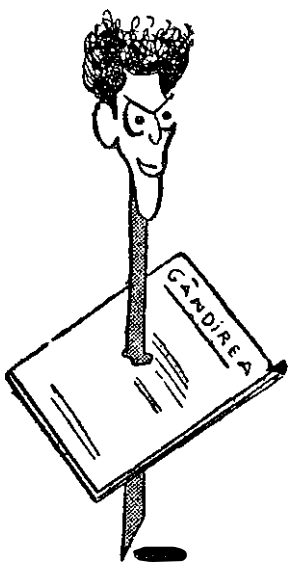

Septimiu Bucur

Când fetele ieșeau dela cursuri, Simion Stolnicul, fiindcă e mic de stat ca Ștefan cel Mare, se pierdea desamăgit printre ele.

— Auzi ! îi făcea confidențe lui Septimiu Bucur — tot student și publicist și el dar cu mai mult succes la sexul cu fustă — să termin Facultatea și să nu fi sărutat și eu o studentă...

— De, dragă, le-ai scris tot poezii ermetice...

www.dacoromanica.ro

Nu te speria. I s'a mai întâmplat. asta şi lui Octav Şuluţiu, şi lui Eugen Ionescu, şi lui C. Fântâneru... Suntem o generaţie de tembeli. Nu toţi avem temperamentul confratelui nostru Gabriele D'Annunzio !

Amărît, Siomin Stolnicu şi-a mutat frontul de operaţii sentimentale la cenaclul din Câmpineanu. Intr'o seară, după ce Yavona avea un stagiu literar de câteva luni şi numai interesa pe nimeni — perseverent — poetul nostru a reuşit să dispară cu ea la braţ într'o remorcă a tramvaiului 20.

La bufet, poetul a cotit pe-o alee la stânga, gândindu-se înfierbântat la moliciunile de saltea ale ierbii.

— Stăm pe bancă, Yavona ?

— Să stăm, că mă *dor* picioarele. Da' mai bine mă ducea-i să-mi dai o prăjitură la cofetărie, că mi-e o foameee...

Zece minute au tăcut, fiindcă amazoana şi-a scos picioarele umede din pantofi să le svânte zefirul şoselei. Pe urmă poetul, încurajat de taraful de lăutari al greerilor şi de-o stea care se juca de-a ascunselea într'un pom şi parcă îl îndemna : hai mă ! hai mă ! — i-a prins patetic o mână.

— Yavona !

— Ăă ? ! Mă speriaşi !

— In fine singuri ! Înţelegi tu ?

— Că bine zici, stai să-ţi recit nişte versuri, l'auzi...

www.dacoromanica.ro

Un tufiș îi făcea poetului ermetic cu ochiul...

— Yavona...

— Domnul Lovinescu mi-a spus că am talent și el se pricepe, că e și profesor la Mihail Viteazul.

Cuprins de o burgheză dorință, poetul se răsuci pe ghimpii nerăbdării.

— Yavona, lasă literatura, dragă...

— Da' crezi că pentru roman o să găsesc editor?

— Ai și un roman? Vai de mine...

— I'auzi! Sigur că am, o să-l fac de patru sute de pagini, că așa scrie și Perle Buche, aia din America. Până acum scrisei numai câteva, da' când mi-oiu da drumul, într'o săptămână îl dau gata.

— Ascultă, Yavona, tu n'ai inimă? Ce fel de femeie ești tu? Nu observi că...

— Aaaa! Am o poezie cu inimă, clasa una, f. f. I'auzi...

— Dragă... Lasă...

— Vezi, asta e, nu gasesc o rimă. Rima e de vină! Ce ți-e și cu rimele astea!... Ehehe, dacă n'ar fi ele până acum eram Veronica lui Eminescu!

— Yavona! — se cățără cu amândouă brațele de ea, disperat, Stolnicul...

— Hei! Imi rupi pardesiul, — și îndulcindu-și vocea... — Ce zici, Stolnicule, pot să scot o plachetă f. f. numai cu cinșpe poezii?

— Du-te dracului, maimuțo! — îi făcu vânt

www.dacoromanica.ro

poetul alergând, ieşit din fire, pe alee, aducându-şi probabil subit aminte de cuvintele marelui strateg Napoleon : „în dragoste nu există decât o singură victorie : fuga !"

De atunci nu l-a mai văzut nimeni pe la cenaclul din Câmpineanu. Şi tot de atunci scrie numai nuvele fantastice din care cu toata bunăvoinţa nu poţi înţelege niciodată ceva.

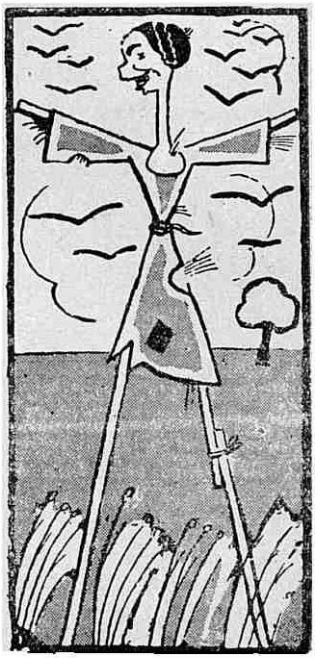

Coca Farago

COCUŢA ŞTIE SĂ SE POARTE

Te opreşti mirat în drum. Ce arătare e asta ? Sau poate visezi ? Ce să caute dorobanţul de piatră care păzeşte podul dela Cerna-Vodă pe Calea Victoriei ?

O simplă iluzie optică. Nu e niciun dorobanţ, ci e chiar Coca Farago.

Cocuţa !

Ce drăgălaşă e ! Şi unde mai pui că părul îl poartă cu alee la mijloc, împletit la spate

www.dacoromanica.ro

conci în mai mulți covrigi cu susan sau ca două receptoare pe urechi. Iar vara, când florile sunt berechet și ieftine, își atârnă câte una în colaci. Colecționează rime, își descalță sufletul și-l pune să scrie romane, ca și Claudia Milian e colegă cu Shakespeare și Aristofan (a scris nu știu câte drame și tragedii) și câteodată nu se dă în lături nici dela bidinea, concurându-l la Salonul Oficial pe tânărul pompier Kimon Loghi.

Ștefan Baciu
și Traian Lalescu

Știe anecdote mai multe decât toată cafeneaua la un loc și le povestește cu un vocabular și o mimică de subofițer.

Unde e o șezătoare literară, hop și ea cu silueta scâlciată între Victoraș Popescu, Traian Lalescu, Ștefan Baciu și Nichita Tomescu, cei mai juni căprari ai garnizoanei literare.

— Incotro, Cocuțo ? Nu stai la masa noastră?

Cocuța care nu prea e cocuță, (poate vreo treizeci și ceva de cocuțe suprapuse) ia loc

www.dacoromanica.ro

între scriitori la „Café de la Paix" — plutind totdeauna cu două capete deasupra celorlalți — scoate din geantă tabacherea și își răsucește o țigară uriașă ca un crenvurșt, așa cum l-a văzut pe George Gregorian.

De, scriitoare și ea!

La „Café de la Paix" o recunoști imediat. E una înaltă, foarte înaltă, care de câte ori întâlnește un poet îl asaltează cu aceleași exclamații ținându-l afectuos de mână:

— Vai, de când nu te-am văzut! Vai, ce frumos ești! Vai ce gingaș ești! Vai, ce masculin ești! Frumosule!

Ba dacă o lași, te și pupă.

— Țoancă mică! — și-ți lipește două timbre pe obraz. Mi-era dor de tine! Unde ai fost până acum de nu te-am văzut? Să nu-mi scrii! Să nu te interesezi de mine!

Cu leit motivul ăsta — și mici variante scriitorilor învechiți în gută — Vai, ce tânăr pari! Vai, ce elegant! Nu-mi dai mie fularul ăsta? Vai, ce masculin ești! — Coca Farago va ajunge — sunt sigur, o mare scriitoare. Fala Craiovei și a Olteniei.

UNDE N. CREVEDIA SUFERĂ

Idila Marta Rădulescu și N. Crevedia a ținut mult timp afișul cancanului literar.

Până când Crevedia — zis la cafenea și Bom-

www.dacoromanica.ro

bonel — s'a întors cu Doru Dumitrescu dela Cluj, reședința Cosinzenei, cam plouat.

A ! S'a sfârșit ! Nici nu-și scrie ea cărțile. Ea e o analfabeta. Taica-su e autorul volumelor. Taica-su i-a scris toate cărțile. O să fie un scandaaal ! Am documente la mână ! E o rușine ! Ia uite ici, asta e scrisul ei ?

— Bine, ma, dar n'ai lansat-o tu ? Nu alergai tu cu recenziile și notițele pe la ziare ? Nu te plimbai tu, cu ea și cu maica-sa, în trăsură, până când te-a întrebat Arghezi : — Bine, domnule Crevedia te-am vazut azi cu doi turci în trasura pe Calea Victoriei. Cine erau ?

N. Crevedia

— Las'că o învăț eu minte. O analfabetă ! Nu scotea un cuvânt din gură. O proastă, mă ! Să-mi facă mie una ca asta! Să se logodească, auzi dumneata, cu un inginer ! Stai că scriu un roman și o înjuuuuuur !

Numai că „analfabeta" i-a luat-o înainte și „zdup" în vitrine cu „Să ne logodim" (roman din paginile căruia maestrul Crevedia ieșea cam terfelit și cu gambeta transformată în gavanos de noptieră).

N'au trecut nici două luni și ilfoveanul nostru ambițios, neînchizând ochii, nici zi, nici noapte, ripostă și el cu un „op" de vreo 500 de

www.dacoromanica.ro

pagini „Buruieni de dragoste" (ați văzut la ce servește literatura?). Adică ar fi vrut dânsul să explice că i-a pus Marta buruieni de dragoste în ceai sau în cafea și l-a scos din minți, și d'aia umbla numai cu poza ei în opinci și costum național la subțioară pe la gazete.

A fost singura idilă scriitoricească mai însemnată și care a dovedit că amazoanele cu plaivaz nu iubesc decât gloria.

Păi n'avea Crevedia gambetă? Păi n'avea Crevedia talent și gulere tari de se plângea roșu ca o foaie duminicală de calendar: frate-miu, parcă aș fi în jug? Păi nu scrisese el cea mai frumoasă poezie cu mămăligă din literatura autohtonă? Păi nu se fotografiase el din profil, special pentru viitoarea sa logodnică, la Aurel Bauh?

Atunci?

Și cum mai alerga Bombonel prin redacții cu articole și notițe, gâfâind ca un tren de marfă cu sudoarea după el cișmea!

— Te rog, fă-mi serviciul ăsta! Pune-i cliseul, că are talent fata...

ȘI CELELALTE AMAZOANE

Intre domnișoarele cu aptitudini literare și bună caligrafie, pe Lucia Demetrius (fobia lui Al. Cazaban) o deosebești imediat.

— Ce-o fi având? — te muncesc gândurile. Fata asta suferă. Poate o apendicită e de vină.

www.dacoromanica.ro

Poate o macină gloria Cocuței Farago sau a Ioanei Postelnicu (maestrul Lovinescu s'a pronunțat : — Ioana — he he, he, e un Proust cu fustă...). Ori la mijloc o fi vreo dragoste nenorocită, ca a bietului N. Crevedia ?

Așa ! Nici apendicită, nici gloria Ioanei Postelnicu, nici amor.

Lucia Demetrius pozează. Ea e o intelectuală și cei dimprejur trebue să observe neapărat cât e de spiritualizată.

Absolventă a conservatorului de artă dramatică, ratându-și cariera scenică, pentru literatură, Lucia Demetrius își plasează ifosele wertheriene și miorlăiturile de Ofelie desamăgită în viață.

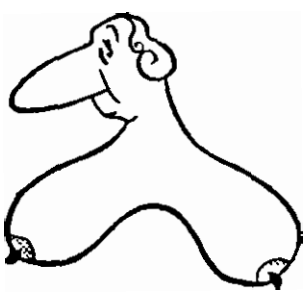

Sarina Casvan

La căminul scriitorilor din Bușteni, câțiva barzi au încercat să flirteze cu romanciera și viitoarea autoare dramatică :

— Nu vreți, domnișoară, să ne plimbăm ? O să înțepeniți în chaise-longue.

Dar ea, cu pleoapele pe jumătate lăsate, maladivă, ascunzându-și capul între umeri, i-a refuzat categoric :

— Nu-mi dă voie tăticu !

— Ați văzut ? — s'au revoltat barzii — în ce capitol al lui Freud o înregimentăm ?

www.dacoromanica.ro

O siluetă sportivă prezintă în arena literară — blonda, bruna, sau roşcata, după anotimp, — Anişoara Odeanu. Indrăgostită în serie de literatura lui Horia Oprescu, de romanele lui Camil Petrescu, de ciclul eminescian al lui Cezar Petrescu, de mixandrele şi toporaşii imaginilor lui Teodorescu, şi chiar de poeziile fostului comisar de poliţie Matei Alexandrescu.

Scrie orice şi cu aceeaşi pană. Versuri, romane, nuvele cu atmosferă rusească şi eu cred că şi răvaşe de plăcintă. (Pentru ori şi ce comandă, adresaţi-vă la domiliciu.)

Ticu Arhip

Dintre celelalte amazoane ale Bărăganului nostru literar se remarcă Maura Prigor (colonelească), Ticu Arhip (profesoară şi unitate de măsură pentru girafe şi blocuri), Lucreţia Petrescu, chip blând de jupâneasă din alte vremuri, Sarina Cassvan, singura scriitoare care a avut îndrăsneala să-şi arate cetitorilor, într'o carte, sânul (mai mult uger), Apriliana Medianu (autoarea lui „Ciu-Ciu"), Sidonia Drăguşanu, un sentimental balot, (ceti-

www.dacoromanica.ro

torii revistelor pentru copii îi spun Tanti Sidoni), Maria Banuș, (creația literară a lui Zaharia Stancu), Cella Serghie (școala lui Camil Petrescu), Adriana Kisselef, cronicară și autoare dramatică, Sorana Gurian, Magda Raiu, Yvonne Rosignonne, și Maica Smara pe care o cunoașteți din legendele cu Dragoș Vodă și zimbrul.

Și ultima și cea mai drăguță apariție feminină, apărută de sub tinerescul cort al Universului Literar, campioana de ping-pong Adriana Nicoara, la inima careia nu poate să ajunga cu prăjina niciunul dintre prunccii numitei reviste.

Sidonia Drăguțeanu

Dar majoritatea nimfelor acestora sunt croite pe aceeași măsură. Parcă pentru corzile ringului de catchascatchcan, nu pentru bibilurile inspirației pe hârtie.

TEMUTUL PAMFLETAR

Fruntea îi e cât o lopată. Ai crede că îndărătul ei se ascund, se frământă, se ciocnesc, scapără și se încrucișeaza idei năstrușnice și grozave probleme. Și când colo, ca îndărătul

www.dacoromanica.ro

unui reuşit decor de teatru, nu e nimic. O linişte de smârc.

Ascunşi bine sub lipitorile sprâncenelor ca să nu li se vadă coloarea şi tresăririle laşităţii, ochii se rotesc, dibuind o victimă care să nu poată răspunde cu ghiara sau colţul.

Două găuri de burghiu, nările, adulmecă pe sub uluci fereastra care se deschide şi mâna care întinde un ciolan.

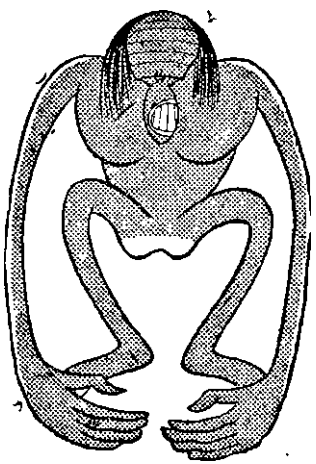

Mircea Damian

Fiindcă temutul pamfletar nu ştie numai să mârâie.

El se şi gudură cu aceeaşi voluptate.

Atunci şira spinării i se încovoaie şi tremură, şi gura i se lărgeşte, desvelind nişte dinţi laţi — care n'au cunoscut peria şi pasta — cu rădăcinile verzi mâncate parcă de cupru. O ţeastă de cal rânjind dintr'un şanţ.

In fiecare dimineaţă la unsprezece — când se deschid instituţiile — temutul pamfletar se ridică deşirat de pe canapeaua dela „Café de la Paix", îi face semn chelnerului să 'treacă şvarţul în cont şi strângând câteva cărţi cu

www.dacoromanica.ro

autograf la subţioară, pleacă automat, cu paşi ţepeni de somnambul, în turneu. Un turneu de ciupeală.

Nu răspund toţi la degetul care apasă cu insistenţă pe sonerie. E şi firesc.

Atunci temutul pamfletar îşi ia olteneşte frântura de cobiliţă după umăr şi la gazetă, în văzul lumii, îl loveşte pe nesimţit după ceafă.

Şi mai sună odată.

— Tot nu te-ai învăţat minte ?

Şi mai ridică frântura de cobiliţă.

Sună apoi din nou şi până la urmă uşa trebue să se deschidă, chiar dacă este cea din dos a slugilor şi-a zarzavatului.

Ca unul care până la aproape patruzeci şi ceva de ani n'a citit decât întreaga colecţie cu scoarţe roşii a aventurilor lui Sherlock Holmes şi un singur volum de N. Crevedia (şi ăla numai până la pagina 25), temutul pamfletar a rămas cu aceeaşi sărăcie lexicală, cu care a descins dintr'un vagon de marfă din Slatina „de-a-curmezişul", pe băncile din Cişmigiu şi cu intermitenţe în celulele Văcăreşti-ului.

De aceea faimoasele lui articole împănate cu acelaşi mujdei rural de usturoiu pe care l-am suportat odată, de două ori, acum o decadă, azi nu-şi mai găsesc rostul într'o publicistică fără plete, miros de obiele şi ifose, dar cu multă pregătire şi mai ales serioasă cultură.

www.dacoromanica.ro

„Carevasăzică... niscaiva... boule !... cevaşilea... am douăzeci şi patru de măsele... eu care n'am cerut niciodată... am zis... asta e !... acum judec eu !... punct !"

Iată un articol al temutului pamfletar.

Cetitorii s'au plictisit. Chiar ei scriu mai bine şi mai orăşeneşte.

Victimele s'au plictisit şi ele.

De ce i-ar da lui, care e destul de sdravăn şi nu e nici măcar olog, atunci când atâţii scriitori mor de foame sau îşi ascund, neştiuţi de nimeni, macii tuberculozii în batistă.

Slavă Domnului ! Pamfletarul nostru ar putea să câştige bani altfel. După tăiatul unor lemne, de exemplu, că e destul de plăvan şi îl ajută bine capul la aşa ceva. Cu atât mai mult, cu cât şi victimele văd cum ciotul de cobiliţă de pe umăr i-a putrezit, cum opinca nu-l mai ajută şi cum toată prospeţimea claselor lui primare nu mai poate născoci nimic. In fiecare articol muncit, simţi sudoarea oboselii, a sfârşitului, în fiecare frază trasă de păr, îi auzi bătaia inimii tot mai rară, în fiecare cuvânt îi observi îndoiala.

In loc să se înalţe, temutul pamfletar se scufundă. Până la genunchii obişnuiţi să se îndoaie, până la măruntaiele care s'au îmbuibat, până la pieptul în care inima n'a sângerat decât pentru bani...

Şi mâine, sau poimâine, când din ţărâna

www.dacoromanica.ro

adâncimii nu i se va mai vedea decât fruntea decorativă, ne vom scoate pălăriile.

— Bietul pamfletar ! Cine i-o fi născocit numele ăsta sfinţit de atâţi maeştri. Păcat de frunte !

HAIDUCUL

Flinta o poartă numai în versuri. Pe stradă umblă cu mâinile dinainte, strângându-şi paltonul cu toţi iepurii Bărăganului jupuiţi la gât, ca şi când n'ar avea nasturi, tare mândru de ghetrele sale.

Are şi de ce. Nici Iancu Jianu, nici Tunsu n'aveau încălţămintea îmbrăcată cu hăinuţe de căţel şi niciunul dintre ei nu-şi vedea numele în gazetă : I. D. Pietrari.

De câtva timp haiducul cară sub braţ maldare de cărţi cu miros proaspăt de cerneală şi cum te întâlneşte îţi arată fasolea aurită a dinţilor de-ţi ia vederea şi te someză : Stai !

Crezându-te între stejari, singur cu tâlharul, ridici mâinile în sus.

Dar el nu scoate din nădragi niciun pistol, ci îţi întinde o plachetă. Te cunoaşte sau atunci te-a ochit pentru prima oară, el tot ţi-o dăruieşte.

— Mă, ţi-am dat „Scrisori pentru poeţi". Poezii. Ia-le ! Sunt ale tale !

— Pardon ! Mă cofundaţi ! Eu...

— Nu face nimic ! Numele, te rog, să-ţi ard

www.dacoromanica.ro

un autograf haiducesc. Şi dacă vrei, ne întâlnim mâine să facem un pocker.

Prin procedeul ăsta, pe mesele cafenelei nu se mai găsesc cornuri cu sare, ci numai „Scrisori pentru poeţi" sau alte plachete ale sârguiciosului învăţător I. D. Pietrari.

ULTIMA CAPITALĂ

Café de la Paix.

Ultima capitală a republicii.

Fiindcă poeţii consumau numai pahare cu apă, Capşa a tras obloanele cafenelei.

Când a venit, dimineaţa, Ion Minulescu să-şi ia şvarţul şi să răsfoiască „Paris" şi „Sex Apeall", să mai vază cum mai stăm cu femeile la Paris, i-a dat cu tifla un afiş lipit cu cocă pe uşă :

INCHIS pentru REPARAŢII

— Ptiu ! Nu v'ar fi ruşine a scuipat autorul „Manechinului sentimental", cu trabuc cu tot, drept în afiş !

Peste câteva minute, lângă uşa baricadată a cafenelei se strânseseră şi ceilalţi obişnuiţi ai glorioaselor canapele, de parcă era un cor de Moş Ajun : Mihail Sorbul, Caton Theodorian, Şerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Tudor Vianu, George Gregorian, Carol Ardelea-

www.dacoromanica.ro

nu, Tudor Măinescu, Jul. Giurgea, D. N. Teodorescu, Radu Boureanu, George Mihail Zamfirescu, Octav Şuluţiu, Ion Sârbu, Camil Baltazar, I. U. Soricu, Adrian Maniu, Corneliu Moldovanu, I. Peltz şi alţii.

— Ce ne facem, domnule?

— La Corso nu calc în niciun caz. E cafenea de geambaşi şi cronicari dramatici. Când o să intrăm în gura lui Sergiu Dan, a lui Buzescu, a lui Soare Z. Soare sau a lui Puiu Iancovescu...

Ion Minulescu

— Ştiu eu o cafenea pe bulevard.

— Nu, domnule, nu, admit! Ce reparaţii! Trebue să protestăm — vorbi bărbăteşte George Gregorian, umflându-şi anvelopele muşchilor.

Şi o dimineaţă întreagă poeţii dădură târcoale cafenelei, bolborosind şi uitându-se la ea pieziş, mirosind-o parcă nemulţumiţi.

— Nu pot să mă obişnuesc cu gândul ăsta. Să nu mai viu eu la Capşa? — suspină elegiac Radu Boureanu. Să vă spun drept, parcă mi-a murit un prieten.

— Lasă, lasă — îl informă repezit poetul D.

www.dacoromanica.ro

N. Teodorescu — eu am auzit că se face un fel de terasă la etaj și atunci o să privim trecătorii de pe Calea Victoriei, în cap.

— Ba eu o să-i și scuip! — începu crud să se antreneze pe marginea trotuarului pentru această tragere la țintă — Carol Ardeleanu care crud și neînduplecat cum e, l-a ucis mai acum câțiva ani într'un roman chiar pe Dumnezeu.

Radu Boureanu

Două săptămâni, pescuitorii de stele au circulat pe Calea Victoriei cu mâinile în buzunare, ca niște simpli cetățeni. Între ei și lumea cealaltă numai era fereastra aburită a Capșei.

Il întâlneai pe câte unul pe lângă vitrina „Cărții Românești", pe bulevard, privind pozele cinematografelor sau tocmai pe la Capul Podului. Singur. Plouat.

— Incotro, maestre?

— Uite așa, aiurea. N'am ce face. S'a închis Capșa. Suntem distruși! E un cataclism domnule, ce poți înțelege dumneata!

— Bine, maestre, dar s'au terminat cafenelele?

— Ei, dragă!... Capșa, vezi, Capșa e cu totul altceva... E viața noastră, amanta noastră, sângele nostru, inspirația noastră... Dar se des-

www.dacoromanica.ro

chide peste câteva zile.. A aranjat George Gregorian. Când a țipat odată la ei !

Capșa s'a deschis într'adevăr peste câtva timp, dar în locul canapelelor au apărut mesele unui restaurant și ușa din colț pe care am sprijinit-o cu toții, dispăruse. In locul ei a apărut o fereastră mare și niște perdele cât cortina dela Național.

Capșa, ca orice femeie cu năravuri, s'a plictisit de poeți și divorțul ei cu pescuitorii de stele a semănat jale și tristețe în toată republica.

Dădea faliment o faimoasă uzină de poeți și rămânea pe drumuri o liotă de scriitori, de gazetari și de contrabandiști de artă și idei, în frunte cu Tăriceanu, directorul ziarului „Știrea" (apare când poate și cum poate) totdeauna cu buzunarele armonică de petiții și'n coadă cu Stan Palanca, ale cărui raiduri și colecte săptămânale prin cafenea începeau cu versuri declamate în gura mare, printre mese, cu bascul aruncat în tavan și se terminau cu o injurătură colectivă și de adio din prag.

— ...Mama voastră dă porci ! V'ați îmbuibat ă ! Păi eu sunt Stan Palanca, bă ! Proletar ! Poetul proletarilor ! Hait ! A spus vreunul ceva ?!?

Alături la cofetărie au rămas credincioși Capșei doar câțiva.

Tudor Șoimaru, cronicar dramatic și autorul „Constanței", servindu-se cu prețiozități de aristocrat în mâini, din serviciul de șvarț, Petre Ghiață expunând cucoanelor de pe Cale un

www.dacoromanica.ro

profil de dictator roman şi-o coamă leonină. (De când a scris „Lupul Cenuşiu" seamănă puţin şi cu Ataturk.) M. Băişoiu, cât un degetar, adulmecând cu nasul în vânt orice vânat feminin, Petru Manoliu certându-se cu N. Carandino din cauza unei premiere şi doi, trei secretari de redacţie, dirijaţi de nelipsitul domn Pepa. (Orice secretar de redacţie e un poet ratat. Fiţi siguri că printre hârţoagele biroului său redacţional se găsesc îngălbenite şi roase de molia timpului câteva versuri de tinereţe sau un semănătorist început de nuvelă. De aceea totdeauna secretarii de redacţie adoptă faţă de scritori maniere de antropofagi.)

Petre Ghiaţă

UNDE SE DESCOPERĂ AMERICA

Intr'o dimineaţă, la Café de la Paix apare un domn cu cioc, escortat de un băieţandru cu chip măsliniu şi cu nişte pantofi mici cât penitele claps.

www.dacoromanica.ro

— Trebue să fie comisar, ăsta cu ciioc, — spune într'o doară proprietarul cafenelei, Gogo Atanasulakis, un gros urmaş al lui Agamemnon, care îşi ţine burta cu amândouă mâinile să nu-i scape şi să se ducă de-a-dura pe duşumele printre mese.

— Face, mă Teodorescule ?

— Face, nene Sorbule.

— E, atunci să ne aşezăm şi să luăm o litră de vin.

Se uitară sperioşi împrejur. Să nu sară cumva pe ei Indienii. Cristofor Columb şi un sublocotenent al regimentului 1 Infanterie de rime.

Dar ghiaţa se spărsese. Descoperiseră o nouă Americă de canapele şi şvarţuri.

La Café de la Paix intraseră doi scriitori. A doua zi a mai venit unul. Şi în zilele următoare, câteva mese de lângă fereastră se transformară subit în ciorchini de colonişti.

Cum cafeneaua cu pricina e doldora de domnişoare care îţi fac cu ochiul şi stau picior peste picior cu rochia sumeasă de-o palmă peste genunchi, lăsând lacomelor priviri să toace foile de varză ale combinezoanelor şi pulpa albă şi grasă, bună de strâns la piept şi legănat, barzii au uitat ca prin minune Capşa.

— Ia uite la asta blondă! Mă place! — îşi îndreaptă papionul demodat George Dorul Dumitrescu. Băă, v'am spus eu, nu ştiu ce dracu' am, mor femeile după mine. Acum să vă fac o confidenţă, chiar Marta Rădulescu,

www.dacoromanica.ro

gata, gata să schimbe verighetele cu Bombonel, dar tot la mine se uita.

— La noapte scriu! — leşină Virgil Carianopol, îmbrăţişând cu ochii ieşiţi din buzunarele lor un genunchi rotund de mătase.

Mihail Straje, funcţionar la poştă şi cronicar literar al fituicilor care apar deobiceiu un număr sau numai sunt anunţate, trage din când în când şi el cu pistolul unui ochiu. (Numai de n'ar afla nevastă-sa că i-l scoate).

— Bună marfă!

— Auzi marfă! Auzi expresie şi la petetistul ăsta — îl încondeiază N. Crevedia, reprezentantul Bulgarilor din România, — mai fasonează-te şi tu, mă! Ce dracu'! Pe la voi p'acolo pe la poştă, afară de timbre şi colete nu mai ştiţi altceva? Ia uite la mine! Tudor Vladimirescu! Guler tare, valtrapi gri la pantofi şi să mă auzi vorbind cu cocoanele, poezie nu altceva! Ce, tu te iei după cobea asta de Doru? Că să-ţi spun la ureche: are o idee fixă, crede că oftează toate cocoanele după el. Şi nu te uiţi la el? Lasă-l să creadă aşa, însă tu fasonează-te, băiete! uită-te la mine! Mâine poimâine intru în diplomaţie căci acolo e nevoie de băieţi subţiri!

La început, domnişoarele au flirtat serios cu proaspeţii chiriaşi ai cafenelei, apoi una a aflat că domnii sunt de meserie scriitori.

— D'ăia, dragă, care fac romane. Pline chioşcurile de romane. Eu una nu mă încurc cu

www.dacoromanica.ro

calici. Ăştia sunt chiori la pungă. Ba îţi mai umflă şi gologanii tăi, că altfel, şmecheri, ăştia te ia pă chestie de sentiment.

De atunci poeţii n'au mai avut cu cine să flirteze la „Café de la Paix".

THE ENGLISH MAN

— Şşşş ! Vine Giurgea ! — întoarce capul jumulit, de mătură scoasă la pensie, spre uşa rulantă, Carol Ardeleanu.

— Să vedeţi că începe din nou cu traducerile lui ! — se apleacă Octav Dessila.

— Şşşş ! Vine ! Gura !

E ultimul semnal de încetare al bârfelii. Până adineaori tot Jul. Giurgea fusese disecat de bisturiul colegialelor discuţii.

Acum se apropie grav. Salutând ceremonios în dreapta şi 'n stânga cu o pălărie de cow-boy. Innotând parcă. Poartă, ca de obiceiu, la subţioară un manuscris bătut la maşină, cu coperţi elegante de carton. Englez sadea.

— Imi daţi voie ?

— Poftim ! Poftim ! Il invită — numai miere în surâs — Carol Ardeleanu.

— Thank you !

Jul. Giurgea îşi aşează cu grijă pardesiul tărcat şi ia loc între generalul C. Manolache şi Al. Cazaban.

www.dacoromanica.ro

Hainele lui sunt totdeauna în careuri, că te apucă pofta să joci pe ele o partidă de șah, și manșetele scrobite sunt prinse cu butoni de aur, iar pe un deget se lăfăește spre tine un inel cât o ștampilă de registratură. (Meny Toneghin, care ne-a obișnuit cu potcoave și blazoane d'astea aristocratice pe deget, e de sigur tare gelos.)

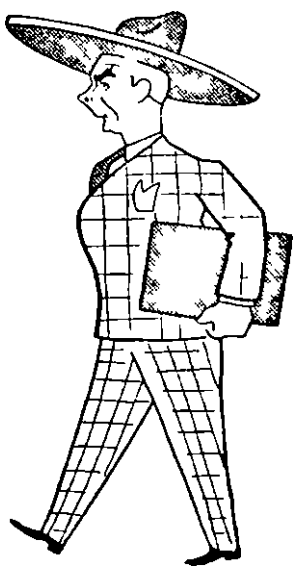

Jul. Giurgea

Câteodată, Jul. Giurgea vine la cafenea ținând de sgardă și o mașină de scris.

O așează în mijlocul mesei și o deschide. E ultimul tip american — se laudă proprietarul ei. Vin toți scriitorii buluc s'o vadă și să se minuneze. Și pentru câtva timp ai impresia că ești în inima Africei și că un trib de Boșimani examinează o jucărie cu resort.

— Tiiiiii !
— Grozav !
— Ttttt !
— Extraordinar !
— Și cum bați, mă Giurgea ?

www.dacoromanica.ro

— Ia mâna de acolo ! Fără mână, fără mână, vă rog ! — loveşte cu palma proprietarul. — Se strică !

— Altceva ce mai e nou, Giurgea ? — tabără cu toţii pe el, după ce se plictisesc cu examinatul maşinii.

— Hm ! Ce să fie ! Vin dela Ciornei ! Am mai iscălit trei coniracte. Nu mai prididesc, dragă, nu mai prididesc !

— Ţi-am văzut cartea ieri în vitrină. Foarte frumoasă copertă !

Şi altul : — Şi am auzit că e un roman formidabil.

— Formidabil ? Hm ! Extraordinar ! D'altfel chiar d'aia vin dela Ciornei.

Ieri dimineaţă a apărut „Tenebre" al lui John Galsworthy şi cand trec seara pe la librării nu se mai găsea. La „Cartea Românească" a adus de trei ori câte o suta, la „Alkalay" s'a vândut tot într'o ora, la „Academică" au mai rămas mi se pare doua exemplare, cel puţin Montaureanu i-a înnebunit pe Posmantir şi pe Dan Faur dela editură cu telefoanele : daţi-mi „Tenebre", daţi-mi „Tenebre", daţi-mi cartea lui Giurgea ! Şi de unde să-i dea că nu mai au nici ei ! D'aia tocmai vorbeam cu Ciornei, mâine începe să culeagă ediţia II-a. Pe urmă ce spuneţi de „Cartea Junglei" a lui Kipling ? In două săptămâni ajunge garantat la a IV-a ediţie. Da' „Saltimbancii" lui Maugham ? Da' „Emigranţii" lui Jo-

www.dacoromanica.ro

han Bojer ? Da' Cronin ? Nu, incontestabil, sunt un autor cetit. Sunt cel mai cetit autor !

Făcând cu ochiul celorlalți, Carol Ardeleanu se ridică.

— E târziu. O să plec. Nu mergi, Sorbule, să luăm câte o țuiculiță ? Nu mergi, Cazabane ? Hai, mă Karnabatt !

(Carol Ardeleanu, Mihail Sorbu, Al. Cazaban și Karnabatt sunt împroprietăriți de primărie cu câte o casă, și fiindcă sunt vecini, pleacă și vin dela cafenea împreună. N'au de loc spirit comercial. Altfel, în tramvay, atâta drum, ar putea scrie și un roman împreună.)

Incă n'a ieșit bine pe ușă autorul „Vieții de câine" și dumnealor poeții încep să-l secere.

— Și tata Carol Ardeleanu ăsta am auzit că bate romanele la o hodoroagă de mașină de care a lipit o lumânare. Când schimbă rândul, „hăț", se mută și lumânarea, iar de-a-lungul pereților i se plimba mătăhăloasă o umbră neagră și ciufulită. Vecinii i-au scos vorbă că în casa lui umblă noaptea stafii.

— Exact ! Tot cartierul vorbește de stafiile lui Carol Ardeleanu ! — confirmă altul.

Pe la nouă, când poeții se ridică dela mese îndreptându-și pașii spre vreo bodegă dosnică, în fața cafenelei, Jul. Giurgea vorbește aprins cu Lucian Predescu.

— Ce să le fac, dragă. I-am înnebunit. Toate vitrinele sunt pline de cărțile mele. Înțelegi ? Nu mai au loc să pună și ei o carte.

www.dacoromanica.ro

STELARUL PUTUROS

Îl vezi în fiecare zi, cum trece ca printr'o ploaie de urină, pe Sărindar. Inalt, gălbejit, cu mers aruncat de raţă, sfios ca un fecior şi plângăreţ ca un mucenic ortodox. Vara în haine albe de americă şi cipici de pâslă ; iarna, într'un paltonaş seminarist, până la genunchi, cocoloşit şi răscocoloşit sub capacul pălăriei, cu veşnică mască, impus tragică, de Malec al stihuitorilor români.

E stelarul !

Lumea îl ocoleşte pe uliţă, cu mâinile la nas.

Pute ! De ce ? — nu ştim. Ştim însă, ca jegosul locatar al Perseidelor descins modest din Comuna Militari are gologani destui — poate ascunşi, asemenea soacrelor, sub saltea. Că şi-ar putea cumpăra din diversele lefuri de inspector o pereche de ghete, un palton şi un săpun, ca ori şi ce măslinar. Că, aproximativ, puşculiţa buzunarelor sale de poet firav, încasează lunar 100.000 lei. Ceea ce înseamnă ceva. Şi că tristeţea şi naivitatea — asemenea liceanului bolnav de blenoragie — cu care îşi decorează mutra, e doar strategia lichelismului său.

Stelarul e însă deştept !

De aceea, ştie totdeauna unde să-şi aşeze picioroangele lătăreţe şi la ce uger să sugă.

Maleabil, el trece prin toate broaştele uşilor.

www.dacoromanica.ro

Şezutul său de poet calic şi vegetarian e dispus oricând să ocupe un fotoliu şi mâna sa uscată de milog e oricând gata să se întindă la un parastas sau la o pomană.

Il dai afară în brânci pe uşă, el îţi bate încetişor în fereastră, miorlăind:

— Fie-vă milă de un biet nenorocit! Mi-e foame! Să vă dea Dumnezeu sănătate şi Dumneavoastră şi copiilor Dumneavoastră!

Şi e păcat de acest stelar puturos.

Nu-i aşa domnule inspector Virgil Carianopol?

Căci înainte de a-l cunoaşte, îi iubeşti poezia.

Dar se vede că nici aceasta nu e a lui.

Spune tu, mirositorule stelar, mai poate cineva să-ţi iubească batozele de imagini, când îţi vede mutra?

Mutra ta de lumânărar şi gropar al gologanilor.

Puţi, stelarule, ca un canal!

Dacă ţi-aşi fi bănuit acum şapte, opt ani apucăturile astea care mânjesc demnitatea unui scriitor nu ţi-aşi fi dat câte doi poli să-mi duci tablourile expoziţiilor la clienţi!

CULTURALII PROVINCIEI

Provincia e reprezentată la „Café de la Paix" prin poetul Ion Th. Ilea pe care îl simţi după miros dela uşă.

www.dacoromanica.ro

Trebue să fie Ilea, că bate un vânt de podgorie.

Şi chiar el e.

Cu pălăria pe ceafă, cu nişte spice de păr curgându-i neglijent pe lângă urechi, Ion Th. Ilea e totdeauna în trecere căutând un partener de damigeană.

— Scarlat! Unde e Scarlat? Nu l-aţi văzut pe Scarlat?

Teodor Scarlat, cum îi aude glasul dogit, iese de pe undeva, de sub masă, de după scaun sau dintr'un pahar, în fine apare ca un spirit negru şi îl ia de mână bucuros pe Transilvănean.

Ion Th. Ilea

— Ai pus vreo pilă? Numai un moment, să-i dau un telefon lui Mitric să vie şi el. (Mitric, organizatorul „Orei satelor" la radio, e ţuţărul rotofei al lui Liviu Rebreanu şi donjuanul poloboacelor cu profiriu.) N'ar fi bine să-i dăm un telefon şi lui Iordan? Hai să-l căutăm şi pe Ion Bălan! Da' pe Costică Salcie nu-l luăm să ne cânte el la ureche cu dibla „Ciocârlia" şi „Are baba un cocoş"?

— Nu vă atingeţi de Iordan, vă rog — in-

www.dacoromanica.ro

tervine Lucian Predescu. I-am procurat documente și omul stă acasă și scrie. Lucrăm împreună la „Viața Gretei Garbo", așa că lăsați românul în pace. Bea el și fără voi, sau beau eu și pentru el. (Într'adevăr, învățătorul B. Jordan, pe numele lui adevărat Bucă, e renumit în republica pescuitorilor de stele pentru pivnița sa mobilată cu butoaie de Odobești, cu putini de varză murată și castraveți.)

— Să-l luăm atunci pe G. Acsinteanu sau pe I. D. Pietrari sau pe Ghiță Corneanu sau pe Iordache Răducu sau pe Victor Dumitrescu!

— S'a făcut! Să nu-l uităm însă și pe Horia Nițulescu fiindcă vine de pe front și are gâtul uscat, săracul!

La câte-o săptămână, provincia trimite la „Café de la Paix" alt ambasador, pe Eugen Cialâc.

Grigore Popa

Se astupă deodată ușa, se întunecă în cafenea și lângă masa poeților răsare un munte de om cu două felii de parizer în obraz și o măslină de mustață sub nas.

www.dacoromanica.ro

Eugen Cialâc îți face imediat impresia unui domn care nu mănâncă menu fix și are maniere.

Așa că dacă îl întâlnești între barzi, ești sigur dela început că n'are nimic comun cu lira și orăcăitul noptatic al muzelor.

Te înșeli însă.

El tipărește în Călărași o revistă „Pământul", organizează șezători, caută cu tot dinadinsul să fie numit reprezentant spiritual al Bărăganului, e azi în Arad, mâine în Bacău și îi place atmosfera cafenelei fiindcă aici pune mâna pe-un articol și face cunoștință cu toți matadorii literaturii românești. Când se întoarce la Călărași, din gară îl trag de mânecă târgoveții.

E. Ar. Zaharia

— Ce articol luași? Și cu cine mai vorbiși? Și pă cine mai aduci să ne ție o conferință?

La câte o săptămână, Eugen Cialâc, directorul „Pământului", sare din tren la braț cu G. M. Vlădescu, cu Mircea Eliade cu Radu Gyr, cu N. Ottescu sau cu Ionel Teodoreanu.

Se crucesc târgoveții și scot doar capetele speriați după uluci.

www.dacoromanica.ro

— Tiiiiiii ! Do'n Cialâc îi ține la braț pe domnu' Mircea Eliade. Ăla mă dă a fost în India și avea barbă. Băăăăăăăă !

Azi, culturalul Eugen Cialâc e părintele Călărașului. Ai văzut ce face „Pământul" ?

I. Gr. Vasiliu, fost colaborator al lui Cialâc, dă și el din când în când câte-o raită pe la „Café de la Paix". Tot după manuscrise. Fiindcă — de — și Târgoviștea trebue să aibă o gazetă.

Mircea Streinu

Când era colaborator la „Pământul", pe I. Gr. Vasiliu îl recunoșteai după borul pălăriei cât o sinie de colivă și după niște ochelari provinciali care îi călăreau nasul prinși la mijloc, ca într'o copcă.

De când e director la Târgoviște și-a cumpărat ochelari cu baga (să semene cu Tudor Arghezi), bea vinul la litră (să-l confunde lumea cu Al. Philippide), scrie un roman „Thermos", pe care nu-l mai termină, pălăria o trage pe-o sprânceană, e prieten la toartă cu Teodor Scarlat și vrea să ajungă și el primar. (O să

www.dacoromanica.ro

intervină la minister Teodor Scarlat sau o să-i dea o scrisoare de recomandație Ion Sofia Manolescu!) Sâc, domnule Cialâc!

Mihail Beniuc

Tot după articole luate pe simpatie întreprind razii lunare prin cafenea și G. M. Samarineanu, Ion Chinezu și Ion Clopoțel.

Rar de tot Craiova îl trimite pe Const. Jaleș Eugen Constant sau pe Tiberiu Iliescu să vadă se mai e pe la „Café de la Paix", pe Păunescu Ulmu, prețios ca un pahar de șampanie plin cu zeamă de varză, Lugojul pe poetul Bugarin, Timișoara pe C. Miu-Lerca, Brașovul pe Octav Suluțiu și Aurel Marin, Iașul pe Sandu Teleajen, Focșanii pe Apostol Fulga și Virgil Huzum și Turnul Severin pe doctorul Ion Biberi, singurul european al Olteniei. Numai Bucovinenii nu se văd prin capitala republicii. Ei n'au timp

Emil Giurgiuca

www.dacoromanica.ro

de pierdut. Şi urmând pilda maeştrilor Mircea Streinul, E. Ar. Zaharia şi Iulian Vesper, scriu, de nu se mai găseşte un petec de hârtie la „Cartea Românească".

Uneori, Ardealul e reprezentat pe canapelele dela Café de la Paix de Grigore Popa, directorul gazetei dela Sibiu „Ţara" (cât Lungilă din poveste), de obrazul viguros dăltuit al lui Emil Giurgiuca animatorul „Abecedarului", sau de uitătura de mărunt Japonez a poetului Mihail Beniuc.

Dar e reprezentat, mai ales, de faţa bucălată ca o oală de noapte a inevitabilului Vasile Netea. De unde a venit, cum a venit rotofeiul ăsta nu ştiu. Ştiu însă că unde vrei şi unde nu vrei, în reviste, la radio, la şezători, la înmormântări, la botezuri, peste tot, te ciocneşti de logoreea acestui inevitabil Fatty Ardelean.

VEVEME, POETUL CU NAS STRÂMB

Pe Victor Valeriu Martinescu îl recunoşti dintr'o turmă după nasturii dela haină. Haină neagră, nasturi albi.

Pe vremuri la „Tinerimea" îi ţinea isonul lui Virgil Gheorghiu.

— Ne vopsim, Victore, părul verde ?

— S'a făcut !

Acum, fiindcă Virgil Gheorghiu s'a liniştit şi nu-şi mai vopseşte nici firele albe care au

www.dacoromanica.ro

început să-i răsară pe lângă tâmple, Veveme, — cum e numit prescurtat omericul nostru erou, — a rămas să ducă el singur stindardul boemiei.

Il găsești în față la „Café de la Paix", gesticulând, revoltându-se alături de Gaby Mihăilescu, de Silviu Lazăr, autorul volumului în manuscris „Ingeri negri", de Tiviu Teodoru, de Valeriu Olaniuc, de Const. Barcaroiu, de Ionel Marinescu, mai acum câțiva ani profund cugetător (vezi „Nimic despre Japonia", autorul cugetării : tot ce atârnă e bec) și de Dumitru Bassarabeanu, fiu al Craiovei, concurent al lui B. Jordan la pahare și nepot al haiducilor Iancu Jianu și Tunsu. (Să-l auzi cum chiuie și svârlă cu pălăria ca în codru !)

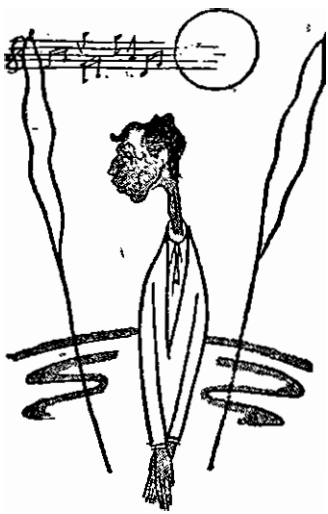

Virgil Gheorghiu

Veveme are o fobie : Pericle Martinescu. Și o dorință : să-și lege operele pe care nu le-a tipărit încă, în piele de om. Dacă s'ar putea și i-ar ajunge, chiar în pielea lui Pericle.

— Păi Pericle e scriitor, domnule ?

www.dacoromanica.ro

Aşteptaţi numai să-mi tipăresc eu romanul şi esseurile şi vom sta pe urmă de vorbă !

De altfel, niciun scriitor nu există afară de mine. Rebreanu ? Moft ! Arghezi ? Il port la degetul mic ! Lovinescu ? Senil ! Camil Petrescu ? Şi-o fi trimes el manuscrisul operei filozofice să i-l păstreze în siguranţă Papa la Vatican, dar eu o să mi-l trimet în templul lui Dalai Lama din Tibet ! Leşinatul ăla de Teodoreanu ? Care ? — şi ridicând un nas cam strâmb (gurile rele susţin că i l-a turtit Jul. Giurgea dintr'un pumn fiindcă i-a înjurat în gazetă o traducere. Aviz cronicarilor !) în sus, traversează cafeneaua ţanţoş, spre ieşire.

— Piccolo ! Un ţap ! — îl cheamă cu degetul un consumator. — Repede, că mă grăbesc !

— Pardon ? — pufneşte şi mai mult pe nas Veveme — eu piccolo ? Nu, domnule, eu sunt Victor Valeriu Martinescu, marele vostru contemporan !

— Scuzaţi-mă, vă rog, — înlemneşte nevinovat consumatorul cu ochii ţaglă la nasturii albi ai poetului.

EUGEN ILOVICESCU SAU UN CHIŞTOC CRITIC

A rămas tot neserios ca pe timpul automatului.

Te întâlneşte pe stradă şi scoate limba la tine. (Aşa salută el.)

www.dacoromanica.ro

Expoetul panselelor, al căişorilor de plumb şi al pipi-urilor în lalea, încrucişează ochii, face ca pitpalacul sau cântă cocoşeşte. Pe stradă, în public, oriunde.

Expoetul e specialist în goange, d'aia nu-l ia nimeni în serios.

Spuneţi-mi cine l-a prins vreodată pe Eugen Lovinescu măcăind ca raţele? Cine l-a văzut pe Şerban Cioculescu bătându-se cu mere pe bulevardul Elisabeta şi ţopăind ca berzele într'un picior? Cine l-a văzut dând cu tifla domnilor din trăsuri, pe un G. Călinescu sau Pompiliu Constantinescu?

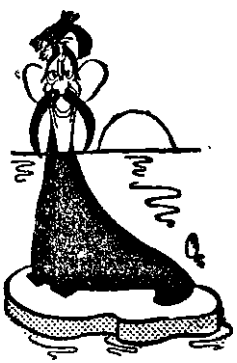

Timoleon Pisani

Pe Eugen Ionescu însă îl puteţi vedea oricând.

Lui Eugen Ionescu e suficient să-i spui într'o bună zi că nimeni nu ştie să se strâmbe ca el, sau că el este cel mai bine făcut bărbat de pe Calea Victoriei şi a doua zi improvizatul critic te ridică în slăvi şi te propune pentru premiul „Nobel".

Şi e păcat, fiindcă a avut omuleţul ăsta o epocă în care şi-a împărţit caşcavalul gloriei frăţeşte cu Mihail Ilovici dela Găeşti. La un moment dat însă, flăcăului consătean cu Şerban Cioculescu i-au crescut aripi. Avea un baston,

www.dacoromanica.ro

avea două pogoane de pământ vârîte într'o carte şi lumea îl arăta cu degetul pe străzi.

— Cine o fi caraghiosul ? Ia uite cum umblă !

Eugen Ionescu rămânea în umbră. In umbra lui Mihail Ilovici.

De atunci, Eugen Ionescu nu s'a mai manifestat. S'a mulţumit să ciupească gelos prin cafenele şi prin redacţii firimituri din gloria Găeşteanului.

Acum Eugen Ionescu a reapărut. Sunt ultimele răbufniri roşii ale sângerosului dascăl de română.

Dureri în moalele capului, nevricale, insomnie, irascibilitate.

Eugen Ilovicescu a îmbătrânit de timpuriu. E la menopauză.

Peste doi ani, prietenul nostru neserios, nu va mai fi decât o chelie ţâfnoasă cu subsolul asigurat la un mare cotidian.

Un Timoleon Pisani puricând cearşafurile şi izmenele literaturii româneşti.

O coţofană geloasă pe tot ce apare, neputincioasă, într'un continuu clocot de bârfeală, înăcrită de propriul său venin.

Un prâslea al dinastiei Paul I. Papadopol. Eugen Ilovicescu.

Majestatea Sa P. I. P. al XX-lea.

www.dacoromanica.ro

„PORCĂRIILE" LUI PANAIT ISTRATI

Cu prima carte de Panait Istrati m'am întâlnit acum mulți ani în liceu. Bătea primăvara în ferestre, înfloriseră castanii și plutea în aer o atmosferă de tras la fit, nu de cursuri.

Țineam volumul „Kira Kiralina" pe genunchi, ascuns bine sub pupitru și întorceam filă după filă cufundat în mrejele marelui povestitor.

De lângă tablă, glasul brontozaurului de română hârâia baritonal despre diverși țânțari ai literaturii noastre de lângă Dunăre.

Nu știu cum m'am trezit deodată cu o mână grea de polițist pe umăr și cu o alta înșfăcând cartea cu coperți galbene.

Dascălul meu de română s'a uitat la carte cruciș, a udat un deget în gură și a răsfoit încruntat câteva pagini.

— Aha, domnul face lecturi particulare. Te elimin băiete ! Și dacă te mai prind că citești porcării d'astea...

N'am schițat decât un gest de omuleț jefuit. Dar „Kira Kiralina", sfâșiată de două mâini butucănoase de plăcintar sau salahor, numai de mentor cultural, nu, s'a împrăștiat pe fereastră ca un sbor de hulubi speriați.

A doua zi, mă plimbam liber prin Cișmigiu. Mă eliminase pe trei zile.

La subțioară purtam în locul ghiozdanului cu terfeloage, aceeași carte cumpărată din nou.

www.dacoromanica.ro

Uitasem de mult această întâmplare, care îmi procurase trei zile de binecuvântată vacanță.

Și peste alți ani Panait Istrati a venit în țară.

M'am dus să-l văd și eu la „Alkalay" căci da autografe.

Și mi-a fost dat să asist atunci la o scenă nu tocmai plăcută.

L-am găsit pe Panait Istrati, înalt, uscățiv, cu pistolul pe masă îndreptat spre un grup de studenți, care nu-l lăsau pe acest Brăilean de geniu să trăiască sub cerul pământului cântat și iubit de el. Un grup de studenți care mai târziu aveau să-și facă din Panait Istrati un idol. Un idol care le-a pălmuit atitudinea trecută primindu-i lângă brațele și sufletul său de luptător veșnic tânăr.

L-am revăzut apoi pe acest neîntrecut povestitor la Capșa, trist, spectral aproape. Vorbea cu un scriitor și se înfrunta din acreala unui șvarț, luptându-se în același timp cu o havană de proporții uriașe.

Poate că universalul Panait Istrati trecuse pentru prima oară, accidental, prin această cafenea. M'am mirat atunci cum trăia omul Panait Istrati. Hainele, paltonul, toate, fluturau pe trupul lui măcinat de boală ca niște stindarde.

Ultima oară, l-am văzut pe Istrati înfrățindu-se la Bellu, cu pământul.

www.dacoromanica.ro

Nu a fost lume multă în acest ultim port din care Panait Istrati se îmbarca să colinde oceanele nesfârşite ale văzduhului. A fost lume mai puţină ca la un guşat tenor sau ca la o boarfă de scriitor autohton cu trei romane şi un volum de poezii. Dar în fiecare colţ de ochi, străluceau boabele de mărgăritar ale tristeţii.

Panait Istrati pleca.

Pleca lăsând în urmă un tezaur pe care n'a reuşit să-l lase mulţi scriitori ai acestui neam.

Pleca din mijlocul fraţilor săi de sânge care n'au vrut să-l înţeleagă şi în loc să-l primească cu braţele deschise, i-au arătat totdeauna pumnii şi rânjetele.

Peste câteva săptămâni am întâlnit într'o staţiune balenară pe fostul meu profesor de română.

Am mârâit în spatele lui pentru toate cornutele acestei ţări.

— Boule !

Sunt sigur că nici acum boul meu nu ştie că în „Larousse" Ştefan cel Mare se bucură tot de atâtea rânduri ca şi vagabondul Panait Istrati ăla cu „porcăriile".

PRIMĂVARA

Mi-a înflorit salcâmul în mahala şi azi dimineaţa am văzut, la ora opt, nişte funcţionari de mână cu privighetori (privighetorile aveau tăbliţă la subţioară şi ghiozdan).

www.dacoromanica.ro

Dascălul, cu-o pătlăgea între ochi, dela Cuțitul de Argint, s'a plimbat până la nămiază pe uliță, ca o rață și beat.

Găinile vecinilor au sărit uluca la mine, fiindcă am un cocoș cu pantaloni bufanți, foarte țanțoș, foarte cărămiziu și cântăreț pe trei glasuri. (Are conservatorul.)

Domnișoara Lelia dela Pompilian a scos din pod aceeași bicicletă uzată și se plimbă ca și anut trecut, arătându-mi niște chiloți cât o pansea și două franzele, care poate peste cinci ani se vor putea numi și pulpe.

In colț, un licean ține țigarea ascunsă în podul palmei, așteptându-și cu inima bătând în cerul gurii flirt-ul.

Toate semnele primăverii definitive.

Se putea să nu moară și un scriitor?

George Mihail Zamfirescu și-a făcut seara pe furiș bagajele, a sărit fereastra sanatoriului de tuberculoși și a fugit dintre noi.

CIȘMIGIU

Anexa oficială cu iarbă și pomi a Bucureștiului s'a schimbat și ea.

Teii au recrutat și au tunici verzi. Boschetele, fuste ardelenești. Caișii, tăieței de hârtie și printre zăbrelele care dau în bulevard, tufișurile svârlă câte un cârlionț de frunze.

Cine ne-ar contrazice? Cișmigiul e un manual de botanică.

www.dacoromanica.ro

Pe alei trec cărucioare elegante în care sunt mingi de foot-ball sau capete de copii.

E foarte frumos și instructiv. Ca un jurnal de cinematograf.

Pe bănci dormitează pensionarii cu bărbia sprijinită în baston.

Văduvele își expun genunchi și câteodată mai mult, fiindcă sunt văduve.

Guvernantele sunt oxigenate, vorbesc nemțește și țin în mână câte un covrig.

Depe bulevard se aud cum trec tramvaiele.

Cine scria că avem nevoie de o „Cetate Universitară" ?

— Uite-o !

Sunt atâtea studente, atâți studenți în Cișmigiu, pe bănci și de-a-lungul aleilor că nu cred să se mai găsească vreunul într'o sală de curs.

Și niciunul n'are în mână vreo carte sau vreo revistă de literatură...

In schimb, în rotonda cu scriitori, busturile nemuritorilor s'au luat la ceartă. Nici dăltuiți în piatră scriitori n'au astâmpăr: Caragiale profitând că pe banca de alături nu sunt îndrăgostiți, susține cu glas tare că Delavrancea nu avea talent și că a fost un autor dramatic mediocru.

LUPII

Intâi sunt „Lupii" lui Dinu Nicodin, pe urmă sânt lupii „S. S. R."-ului.

www.dacoromanica.ro

In afară de monoclu și blazon (îți trimete cartea ambalată ca un document medieval, încătărămată în odgoane și cu nasturi mari de ceară roșie) Dinu Nicodin mai are închiriat un apartament la Capșa, mănâncă biftecul din farfurii de argint și se poartă ca unul care și-a completat educația la Eton.

Atribute care au lăsat cu gurile căscate scriitorii noștri (chiar pe maestrul Lovinescu) învățați să vâre în majoritatea cazurilor degetele în supă și să discute filosofie cu furculița în sus ca o armă la „pentru onor".

Închipuiți-vă o clipă gentleman-ul Dinu Nicodin stând în cenaclu între mămăligarii Mircea Damian, Ion Iovescu sau Damian Stănoiu.

Ce calvar !

Dar un calvar din care Dinu Nicodin a ieșit mare scriitor, căci s'au simțit toți condeierii obligați să destupe în foiletoane, câte-o sticlă de șampanie stilistică în onoarea acestei aristocrate excepții a literelor românești.

Eterna uluială și plecăciune a „coatelor goale" în fața înfoiatului ciocoi cu mănuși și limuzină la scară.

— Am fost la Dinu Nicodin, la Capșa — se năpusti cu ochii bulbucați, gâfâind, un tânăr poet. Mă, ce covoare ! Ce lux ! A trăit treizeci de ani în Anglia. Așa viețață, nene, zic și eu. Mare scriitor ! Și ne-a dat să bem, cum dracu' îi zice, mă frate-miu ? Tiiii ! Ceva de mă pișca

www.dacoromanica.ro

la limbă. Am ars trei pahare de sunt și acum zăpăcit. Cu ui parcă începe...

— Wisky !

— Așa mă ! Ce băutură, dragă ! Poimâine te iau și pe tine. E rost de băutură ! Să scrii ceva despre cartea lui. Mare scriitor, frate-miu ! Și noi care beam numai poșircă d'aia de pelin !

Tânărul poet cu șase plachete de versuri tipărite și încununate de câteva premii, nu auzise, nici nu cetise măcar până la treizeci de ani că există o băutură numită *wisky*. Nu trăia în lună, ci îmbătrânea, după tipic, în cafenea.

PARASTASUL HUNILOR LA S. S. R.

Constantin Salcie intră îmbăiat de sudoare, aproape fugind, la „Café de la Paix".

Se apleacă discret la urechea lui Scarlat, cercetează bănuitor în dreapta și în stânga și râșnește repede.

— Ei, taci ! Sunt bani ?

— Sunt, domnule, am telefonat eu. Pă cuvânt !

— Atunci, hai ! Luăm tramvaiul.

Și poeții dispar în galop de parcă ar călări câte un Pegas nevăzut și cu veleități de câștigător al Derby-ului.

— Ai auzit ? — dă mocănește și bănuitor din cap Vlaicu Bârna. Sunt bani ! S'au dus glonț la S. S. R.

www.dacoromanica.ro

— Ce faceeeeee? — sare fript, înșfăcându-și pălăria Silviu Lazăr.

— E șapte juma'! Hai și noi! O luăm pe la Operă și ajungem înaintea lor.

— Are dreptate! — își aruncă din fugă pe umeri paltonul și Mihai Straje.

— Așteptați-mă! — răsare prăjină din fundul cafenelei Doru Dumitrescu, — merg și eu!

— S'o luăm și pe Coca Farago — dă buzna spre ușă, C. Dan Pantazescu, zis la cafenea Păpăleață, un fel de pechinez roșu și sbârcit ca o armonică.

— Hai, Cocuțo! Repede, dragă, că pleacă profesorul. Grăbește-te!

Și haita aleargă spre Câmpineanu cu Coca Farago ca un prapure în mijloc. O procesiune în toată forma.

La Operă, Silviu Lazăr se desparte. S'o ia pe altă stradă, mai repede, înaintea lor. Sau să găsească un copil, un pui de bogdaproste și să apară cu el de mână la S. S. R., oftând.

— Ce mă fac, domnule profesor? N'am bani de taxe! Spunei tu, tăticule, domnului profesor!

In drum întâlnesc alt grup: Mihail Șerban, Const. Stelian, Ieronim Șerbu, Const. Barcaroiu, Dan Petrașincu, George Demetru Pan, Paul Daniel, Ladmiss Andreescu, I. D. Pietrari, Orășanu și pletosul Barolt.

— S. S. R.?

— S S. R.!

Și taberele se injură în gând, căutând în

www.dacoromanica.ro

marş forţat să se detaşeze una de alta măcar cu un metru.

— Ce-i găsiră şi p'ăştia tocmai azi ! Să vezi că se termină banii.

Lângă biserica Sfântul Iosif mai sunt alţii. Familia Buzescu. Ăştia din urmă sunt mai practici. Intră numai unul. Dacă e rost de ceva, un fluerat scurt şi din fiecare colţ al împrejurimii apare Buzescu I, Buzescu II, Buzescu III, Buzescu IV, Buzescu XX.

N. I. Herescu

— A venit do'n profesor ?

Gheorghe, servitorul care e în curent cu toate adresele scriitorilor, cu tot ce apare şi ce se scrie, închide şiret un ochiu (asta înseamna că sunt bani).

Treptat, haita se liniştește.

— Să mă anunţi şi pe mine !

— Şi pe mine ! — ridică două degete, cătărându-se cu dificultăţi de alpinist pe un scăunel, Pericle Martinescu.

Dar Gheorghe îşi cunoaşte marfa ca şi legendarul Charon. Şi alege după calitate şi

www.dacoromanica.ro

vârstă. Intâi cei mai bătrâni, care fac și ei coadă după câte un film de corectat (șapte sutari), apoi mezinii.

— Apăi dumneata, domnule Stelaru, îl plictisești prea mult pe domnu' profesor. Te duci și pe la el p'acasă... — îi ține o lecție de morală între două somerii, Charon-ul S. S. R.-ului. (Poetul D. Stelaru e în mare încurcătură financiară decând lovitura sa dostoiewschiană nu i-a reușit: tânărul bard a sustras de sub salteaua unei babe câteva zeci de mii, susținând polițiștilor care l-au prins ca vroia să-și ridice cu acești gologani o... statuie).

Apoi Gheorghe introduce pe câte unul la președinte.

— Nu-l țineți mult de vorbă, că domnu' profesor la nouă trebue să plece la Propagandă. Se întâlnește cu d'on ministru Alexandru Marcu!

Președintele Societății Scriitorilor Români profesorul N. I. Herescu, te primește din înălțimile sale astrale, amabil.

— Ce e, domnule Bârna?

— Rogu-te frumos...

— Ei, ce e?

— Aș avea nevoie de niște bani... n'am un leu. Știți... chiria...

— Fă o chitanță de cinci sute și treci alături, — și sună.

Altul la rând. Să poftească d. Pericle Martinescu.

www.dacoromanica.ro

Dar Pericle Martinescu se și strecurase înăuntru, pe undeva pe sub birou.

Alături e casierul, Măciucescu, un fel de Moș Crăciun cu păr de lână, totdeauna încruntat, ignorând poeții și aruncându-le banii de parcă ar spune : i-ai luat ? Hai ieși !

Insă Vlaicu Bârna deschide ușa grav, salută la fel, înșfacă monedele și țâșnește pe trotuarul de vis-à-vis, la debit, răstindu-se cu o voce de nabab.

— Două pachete „Camel" !

(Locul d-lui Măciucescu, plecat într'o dimineață să țină cheile dela cassa de bani a cerului, l-a luat Niculae Popescu, un african înalt cât un cedru.)

Alături, la „Puiul de Urs", Gh. Axinteanu, N. Roșu, George Doru Dumitrescu, B. Jordan, Lamiss Andreescu, I. D. Pietrari și nelipsitul Mihail Straje. (Ce rost o fi având între scriitori ?), după ce au trecut pe rând pe la președinte încearcă noul pelin de o sută două zeci de lei.

— Mai bine am bea fo două chile de uischi, — propune unul — că ăla arde pe gât și ne trece și gripa.

www.dacoromanica.ro

PATIMILE SCRIITORULUI ROMÂN

www.dacoromanica.ro

Totul e fără importanță, iată adevărul!

(DOSTOIEWSKY)

PROLOG CU FETE, DENII ȘI MIHAIL EMINESCU

Ți-ai deschis întâi o dugheană modestă de mărunțișuri versificate numai pentru domnișoara Zozo de pe strada Minotaurului, adolescenta cu breton dela Carmen Sylva, cu care mâncai semințe pe stradă, puneai la cale o expediție în Borneo sau Madagascar și pe care o sărutai la repezeală și oftând, să nu te prindă vreun trecător și să-ți ia numărul de pe mâneca uniformei.

Îți mai aduci aminte?

Îți promisese, la o denie, în bezna sălciilor din dosul bisericii, obraz lângă obraz, să te iubească veșnic numai pe tine sau altfel să se călugărească la Țigănești sau la Pasărea (că e mai aproape și cu timpul s'ar putea să se facă până acolo și tramvai).

www.dacoromanica.ro

Până la urmă nu s'a ţinut de cuvânt, că aşa sunt femeile şi s'a călugărit cu un student dela Matematici şi cu un ofiţer de roşiori.

Tu ai rămas atunci pe drumuri cu dugheana de versuri.

Cum să întrebuinţezi atâtea panglici şi mosoare de imagini?

O domnişoară dela Moteanu ţi-a trimis plicurile roz cu marfă literară înapoi.

Nu flirtează cu poeţi. Mai bine o duci la cinema decât să-ţi pierzi timpul alergând după fluturii şi gângăniile rimelor. Avea dreptate.

Şi marfa, căutându-şi alt debuşeu, păturită în plicuri decente, a pornit cu moş ajunul la cutia de scrisori a revistei literare.

Intr'o dimineaţă, când ai desfăcut somnoros revista, ai sărit cu perna cu tot din pat. Te-ai frecat la ochi. Nu-ţi venea să crezi. Erau acolo chiar versurile tale şi dedesubt chiar numele tău cu literă neagră, rotundă, ca pe cărţile de vizită.

Te-ai îmbrăcat repede şi-ai coborît în stradă să te vadă lumea. Pe fiecare privire citeai aceeaşi frază admirativă: ăsta e autorul! ăsta e autorul! — şi'n spatele tău auzeai parcă: — el a scris poezia! el a scris poezia!

A fost o zi mare. De neuitat.

Erai altul. Te-ai privit într'o oglindă şi nu te-ai recunoscut.

Atunci ţi-ai dat seama ce înseamnă gloria şi ce gust are licoarea asta fermecată.

www.dacoromanica.ro

Şi ai trimes revistei încă o poezie. Să moară de necaz Mircea Dem. Rădulescu şi Vasile Militaru, şi să sughită din senin Al. T. Stamatiad.

Numai domnişoara Zozo de pe strada Minotaurului era de vină că un nou scriitor ridica din ţărână crucea, se cocoşa sub greutatea ei şi încerca să ajungă pe drumul acestei Golgothe la dreapta lui Mihail Eminescu.

Dacă n'ar fi existat domnişoara Zozo, poate astăzi ai fi fost şi tu un respectat şi superior funcţionar la Vamă, la Poştă sau la vreo Percepţie!

Păcat!

PRIMUL VOLUM. PRIMA DESAMĂGIRE

Până să ajungi în vitrina strălucitoare a librăriilor năduşeşti şi gâfâi mult. Trebue să nu dormi nopţi în şir şi să compari luna când cu o farfurie, când cu o roată de caşcaval, când cu un chipiu de aviator, când cu o crizantemă.

Iar dacă o cucereşti pe această domnişoară a cerului cu imaginile pe care i le trimeţi rezemat în cot pe masa ta de brad, să nu-ţi închipui că este deajuns. E necesar să te porţi şi pe stradă cu aceeaşi graţiozitate. Saluţi deci respectuos în dreapta şi'n stâga, de îţi amorţeşte mâna şi te pleci până la pământ.

— Vă salut, maestre Sadoveanu!

— Am onoarea, maestre Victor Ion Popa!

www.dacoromanica.ro

— Omagiile mele, maestre Călinescu!

— Sărut mâinile, nene Lovinescule!

— Să trăești, domnule Fomfiliu Constantinescu.

La început, maeștrii te privesc cu silă pe sub ochelari — cine dracu' mai e și ăsta? — cu timpul îți întind un deget sau o mână moale ca o mănușe. Ca să te țină minte, te proțăpești mereu în fața lor și le iei sgaibele de pe haine.

Ionel Teodoreanu

— Maestre, ați scris un articol fulminant! De valoare europeană!

Sau:

— Maestre, dorm cu volumul dumitale de versuri sub pernă. E genial! Așa ceva încă nu s'a scris în biata noastră literatură!

Ești nevoit să împarți colacii și covrigii adjectivelor ca la pomană și să asiști, scrâșnind din măsele, la funeraliile personalității tale (dacă bine înțeles posezi așa ceva!)

Dărnicia ți-e răsplătită însă. Maeștrii încep să te cunoască și să-ți răspundă la salut, zâmbind. Intâi desvelind numai un dinte apoi toți colții.

Ba dacă le strecori câteva note sau chiar

www.dacoromanica.ro

un articolaș într'un ziar, îți oferă și o muchie de scaun lângă masa lor.

— Bravo ! Ești un băiat de talent ! O să faci carieră. Ai caracter !

Strângând un manuscris la subțioară apeși pe toate clanțele editurilor și fiecare editor îți răspunde, la început, la fel, întorcându-ți spatele.

— Nu tipărim scriitori tineri. Ești necunoscut. Mai publică. Peste câțiva ani cu plăcere. Noi îl tipărim pe Liviu Rebreanu, pe Ionel Teodoreanu și pe Cezar Petrescu. Poate la toamnă...

Însă la toamnă tot îți apare o carte căci nu mănânci trei luni și umbli cu pingelele sparte, dar în schimb te editezi singur.

Atunci te uiți la ea fericit și nu-ți vine să crezi că e a ta. O răsfoești, îi mângâi coperțile, îi pipăi literele, și tragi adânc în piept să-ți spargă plămânii aroma cernelii proaspete.

Autor !

Te detestă scriitorii din generația ta. Nu-ți mai răspund la salut maeștrii. Îți mârâie în spate boldeii și dulăii cafenelei.

— Auzi, a scos și prăpăditul ăsta o carte ! Și încă la Cartea Românească ! Ce rușine ! Se duce de râpă literatura românească ! Păcat !

www.dacoromanica.ro

CAFENEAUA

Te primește cu brațele deschise, mai ales dacă ai să plătești șvarțurile și pentru ceilalți. Mai târziu, n'avea nicio grijă, o să-ți scoți banii investiți în cerneala asta, fiindcă o să ți se plătească și ție.

Până atunci ești nevoit să suporți glumele învechite și veninul de viespe boantă al lui Al. Cazaban, un cățel care seamănă cu Scipio Africanul și își vâră botul prin toate cestile, proprietatea lui George Gregorian, pe generalul C. Manolache criticând literatura confraților săi cazoni Octav Desila și Ionescu Morel, pe Lucian Predescu lăudându-și enciclopedia și calitățile de istoric literar, pe Virgil Carianopol, modest în aparență și veșnic suferind, fumând de formă Naționale, dar ascunzându-se din oră în oră în closet să tragă în piept câte-o țigare Tomis, (tinere scriitor, împrumută această mască de martir și vei ajunge), pe M. Sorbu indignat că teatrul său nu mai este înțeles de cronicarii dramatici, pe Zaharia

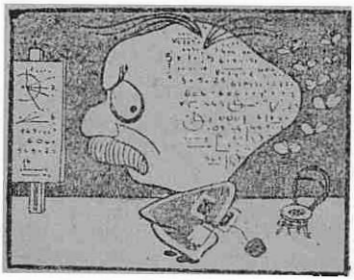

Ion Barbu

www.dacoromanica.ro

Stancu revoltându-se pe nas, țârcovnicește, dar aranjându-și cu lumească pricepere socotelile, pe Ion Minulescu dormind cu mâinile pe o măciucă de pandur (unde o fi găsit ghioaca?), pe Radu Gyr care de când nu mai e director al teatrelor e profund indignat de tot ce se petrece în templul Thaliei, pe Ion Ojog văitându-se moldovenește din toată grăsimea sa de popă că Bucureștiul ăsta e prea mare bre, pentru un biet poet din Dorohoi, pe Tudor Vianu prețios ca un porcelan de Sévres, pe Ion Barbu ghemuit și strâmb la o masă, calculând câte-o zi întreagă distanțele dintre Marte și Neptun, pe Al. Leontescu lăudându-și cu accent moldovenesc mușchii și cunoștințele-i de ortodox filosof, pe Ion Sârbu cu o pelerină de polițist englez pe umeri de îl confunzi cu dr. Watson, și în fund de tot, făcând opinie separată țâncii ultimei generații, încruntați, nerecunoscând până la ei nimic în literatură : o piculină prețioasă, Geo Dumitrescu, un contrabas vulgar, Marin Sâr-

Nicolae Roșu

www.dacoromanica.ro

bulescu, o gălăgioasă trompetă, Tiberiu Tretinescu, un Petru Manoliu în miniatură, Virgil Ierunca, un poet galben ca o lămâie, strecurându-şi sub trenchot o faţă de masă să-şi facă din ea cămaşe, Ben Corlaciu, un copil de trupă, timid, Ion Caraion şi încruntat într'o atitudine de neînţeles Edgar Poë dâmboviţean, „genialul" Dim. Stelaru, dând pe gât la intervale scurte câte-o duşcă de izmă.

O vieaţă întreagă eşti nevoit să bei în cafenea, deşi nu-ţi place, şvarţ. Chiar Ion Th. Ilea, G. Talaz şi B. Jordan (cu j dela jandarm) recunoscuţi pe ţară adepţi ai lui Bachus — după cum văzurăm — se supun acestui chin.

Se spune, de altfel, că şvarţul inspiră şi excită glandele talentului (trebue să existe şi nişte glande de felul acesta).

Minciuni! După şvarţul pe care l-a consumat Carol Ardeleanu, ar fi trebuit să ia până acum premiul Nobel.

PATIMA ROŞIE

Il priveşte personal pe Mihail Sorbu şi pe cumnatul său Liviu Rebreanu care i-o joacă la Teatrul Naţional.

www.dacoromanica.ro

CENACLUL

După o ședință duminicală la cenaclul Lovinescu, o săptămână de zile ai migrenă, suferi de stomac, te simți slăbit, te crezi gripat și, cum e și natural, suni la doctorul Nicolae Roșu, camarad de slovă și spriț.

In loc să-ți dea rețetă, Nicolae Roșu scoate dintr'un sertar un esseu și-ți citește 100 de pagini. Ascultând litania, îți alegi în gând un sanatoriu în care să te refaci. Când ești lângă ușă, doctorul o mai cheamă și pe Erastia Peretz — soție — să-ți citească o nuvelă. Și ea îți citește zece. Adică un volum.

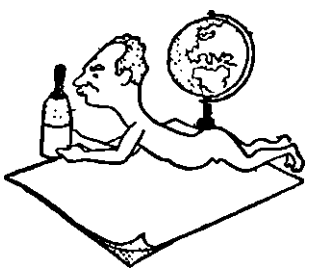

Victor Popescu

Uffff! Grea e crucea.

EDITORUL

Iuda.

Te vinde și la propriu și la figurat.

Semnezi cu el contract pentru trei mii de exemplare și el tipărește din greșeală cinci.

www.dacoromanica.ro

Te duci să-i ceri bani că trebue să-ţi înscrii copilul la şcoală sau n'ai lemne, şi el îţi arată conturile.

Trei cărţi vândute la Buzău, una la Iaşi, una la Turnu Severin, şi încă două la Timişoara.

— Scrie şi dumneata mai simplu, mai pentru popor, ca maestrul Ion Agârbiceanu sau ca Petre Bellu, fără preocupări stilistice şi teme complicate de psihologie — te sfătueşte dumnealui. Ai cetit „Apărarea are cuvântul" de Petre Bellu ? Sau ultimul roman al lui Damian Stănoiu ? Uite aşa ceva aş vrea. Uşor ! Sau dacă nu, tipăreşte în editură la „Universul Literar", la Victoraş Popescu, fiul lui nea' Stelian, că îţi plăteşti dumneata cartea şi eşti stăpân pe ea.

Tudor Arghezi

NU E TOCMAI CUM CREZI

Treptat îţi schimbi impresiile.

La prima poezie sau nuvelă publicată ai crezut că te cunoaşte lumea întreagă şi că pe stradă eşti săgetat de toate privirile. Azi dimineaţă însă, ai prins în tramway o discuţie între două doamne cu profiluri de intelectuale

www.dacoromanica.ro

și cu câte șapte vulpi argintii spânzurate pe umeri. Una ținea câteva cărți sub braț.

— Ah, dragă, Tudor Arghezi, ăsta e o „folie"!

— Care Arghezi ? Dizeurul ? Mi se pare că avem și noi niște plăci de ale lui. Hm, da' degeaba, nu e cine știe ce. Cântă d'alea naționale, oltenești... Îi place lui Mitică. Eu însă tot după Moscopol și Cristian Vasile mă „pamez".

Te-a lămurit.

PREMII

La capitolul ăsta nu e rău să fii moldovean, căci moldovenii au un spirit de castă care îi apropie deseori de iudei. Moldovean fiind, ai dintr'odată mai multe șanse de reușită și mai mulți unchi cu influență. Unul din Fălticeni, doi dela Iești și încă vreo doi dela Botșeni.

Neîmplinind această condiție, recurgi la alte mijloace.

Inviți prin rotație membri din comisie la masă, te porți cu ei frumos, le ridici opera în slavă, îi lauzi tot cu rândul la ziar și capeți în schimb cele mai sincere asigurări. Îți și comanzi banderolele — volum premiat — la tipografie.

A doua zi citești însă cu surprindere în ziare că premiile au fost decernate lui Mihail Șerban și G. Leznea. Unul dela Fălticeni, altul dela Iești.

www.dacoromanica.ro

CEI 10.000 DE PRIETENI AI AUTORULUI

Scoți o carte nouă.

Iți pui și poza la ziar, din față, din profil, cu nasul în vânt și chiar din ceafă, oricum, ca un valah Gary Cooper.

Poză care indispune pe tinerii tăi camarazi de leapșă literară sau șotron artistic:

— Numai termini, domnule? Nu pot să deschid un ziar, să nu dau de tine. Parc'ai fi Neagu Rădulescu. Dar ăla cel puțin scrie cărți bune chit că nu-i plac lui Fomfiliu Constantinescu!

Pe urmă apare la orizont hoarda celor zece mii de amici. Prieteni care te urmăresc pe stradă, îți țâșnesc în față de după colțuri, te smucesc de mâneci, îți arată obrazul (cheresteaua, băiete!), te scutură sdravăn de cravată.

— Hei, domnu', cartea! Unde e cartea?

— Autorule! Unde fugi, șmechere? Crezi că scapi? Ai putea să te simți!

— Ascultă, mă, chiar atât de nerușinat nu te credeam! Nu mi-ai trimes încă volumul!

— Bine mă, scoți o carte și mie nu mi-o dai? Noi camarazi de militărie. Aceeași companie, aceeași mitralieră ne-a rupt umărul... Mie!

— Cărțulia! Unde e cărțulia? Ești un porc! Ce, ai vrea să mă duc s'o plătesc?

— Ascultă, șefule, eu nu că mă calicesc la

www.dacoromanica.ro

o sută două zeci de lei, dar știi, prietenia. Simbolul, mă! N'am să uit. Am memorie.

— Ia uite, al dracului, clasele primare împreună, într'a șasea de liceu corijenți împreună la Greacă și ar vrea să-i cumpăr cărțile! Țărani sunteți voi scriitorii, mă băiete!

— Noroc, romancierule! Mâine mai îți aștept cartea și pe urmă chiar dacă mi-o dai, n'o mai primesc! Uite așa! Eu credeam că-ți sunt prieten!

— Nu m'am mutat, autorule. Tot acolo stau, așa că ai putea să-mi trimeți broșura cu un autograf.

Cu unii ai copilărit, cu alții ai mâncat zeama lungă a milităriei și a concentrărilor din același cazan, cu alții ai trecut prin clasele primare, liceu, universitate, cu alții te bețivești la Mercur sau la Modern, pe alții îi cunoști dela footbal, dela curse, din tramway, de pe stradă, de oriunde.

Și toți, îi mai știi minte, sau habar n'ai cum îi cheamă, te somează cu pistoalele prieteniei în mâini.

— *Cartea!*

Creditor să le fii și n'ar striga atât de tare la tine.

Până și chelnerul dela Mercur, te trage de mânecă în fața bufetului, de ești cât pe aci să te înneci cu o chiftea:

— Sper că o să-mi dați o carte?

Să stai să le explici la fiecare că și un vo-

www.dacoromanica.ro

lum e tot un fel de marfă alimentară ca și chifteaua și legătura de ridichi, nu însă destinată toropelilor stomacului ci materiei cenușii ? Inutil ! N'au să te creadă ! Ba au să te privească ponciș :

— Ia uită-te la el, s'a ajuns și ăsta !

Să le arăți că n'ai văzut până acum pe prietenul tău Nestor, cofetarul, umblând cu tava de prăjituri pe Calea Victoriei și împărțind prietenilor, gratis, savarine și pricomigdale ?

Sau că niciodată Nellu Mihăilescu, pantofarul, nu va arunca în Piața Teatrului, amicilor săi, câte o pereche de pantofi, fie ea chiar standard ?

In zadar. Nu vor înțelege.

Nu vor înțelege, că nici editorul nu-ți dă ție autor decât treizeci de exemplare și că restul le tipărește ca să le vândă.

Din tipăritul ăsta să se înfrupte copios el și să ciugulești și tu, pui de găină, niște firimituri.

Fiindcă, vezi, și scriitorii, deși sunt fabricanți de simboluri și metafore, din păcate se hrănesc tot dela măcelărie și băcan.

Dar pentru ei, pentru acești 10.000 de prieteni, autorul este un calic.

www.dacoromanica.ro

POPAS IN GAZETĂRIE

Fiindcă nu poți trăi numai din literatură, îți încerci rezistența peniței în gazetărie sau scriind petiții cu autografe bombastice diverșilor demnitari.

Gazetăria te primește chiorâș.

— Hm ! Scriitor !

Secretarul de redacție (câteodată o stârpitură de cimpazeu, turtită de propria-i gravitate, ca unul Ion Biciolla, de exemplu) a publicat și el versuri în tinerețe, reporterul de fapte diverse e un romancier ratat, redactorul economic scria altădată esseuri, cronicarului dramatic i s'au respins până în prezent patru tragedii la Național și toți din redacție au cochetat pe vremuri cu muzele și au fost încornorații acestor infidele vampe.

Ori renunți la hlamida scriitoricească și te dedici alături de ei salahoriei zilnice și începi să cari cu roaba cuvinte sau să decupezi reportagii cu foarfeca pentru tabietul cu papuci și cafea al cetitorilor de ziare, mâncând de două ori pe zi, ori rămâi cu hârțoagele tale doldora de imagini și cu stomacul gol ca o cassă de bani a unui falit.

www.dacoromanica.ro

DOMNUL DINĂUNTRU

Ușile sunt închise și din prag, cu botul pe labe, mârâie un boldei bine hrănit și cu sgardă. Șeful de cabinet.

In zadar fâlfâi ca un steag, jalba, că domnul dinăuntru nu scoate capul, să vadă măcar la cine latră boldeiul.

Deși are o bibliotecă lăbărțată pe șase pereți, cu volumele îmbrăcate în cataveici de antilopă, domnul dinăuntru nu se gândește niciodată la ăia care stau nopți de-a-rândul, se frământă și migălesc fraze pentru a-i mobila pereții.

El știe doar să-și mângâie fericit pântecul. Și să observe cum se umflă, cum stă gata să crape, fecundat de atâtea bunătăți.

Ce-ar fi, însă, într'o dimineață însorită, să coboare dumnealui în mijlocul lor, să le dea bună ziua și să-i întrebe :

— Dan Petrașincu, poți tu să trăiești omenește din venitul pe care ți-l aduce o carte într'un an ?

Coca Farago, mai ai timp să scrii versuri când timpul ți-l macină o registratură oarecare ?

Simion Stolnicu, nu ți se pare că numai cu 500 de lei e infam plătită o poemă ? Nu vezi că din poema ta nu poți să-ți cumperi nici o pereche de ciorapi ?

www.dacoromanica.ro

Virgil Gheorghiu, un poet trebue să umble îmbrăcat ca un prinț! Hai cu mine la Neuwirth!

Emil Gulian, locul tău e la o legație!

Petru Manoliu, nu e păcat pentru un cincisute de lei pe care îi iei să-ți închiriezi condeiul și să lauzi în programul teatrului toate vedetele?

Sau mai bine să vă strâng pe toți, să vă dau la fiecare câte zece, douăzeci de mii de lei pe lună și voi în schimb să-mi scriți în fiecare an câte-o carte.

Cum n'o scrii și nu mi-o predai la 30 Decemvrie, să iți trimit duba Văcărești-ului la poartă.

Uite așa!

O să câștigi și tu, că stai acasă și scrii, în loc să gâfâi toată ziua după o sută de lei și va rămâne și numele meu de părinte și proteguitor al vostru în Istoria Literaturii Românești.

Dar ce folos!

Pe domnul dinăuntru nu-l preocupă soarta acelora care au scris volumele îmbrăcate în cataveici de antilopă și lăbărțate pe cei șase uriași pereți. Căci niciodată nu s'a atins de ele. și pe bună dreptate. Nu sunt de mâncare.

Cine mănâncă, un picior de scaun, un birou, o etajeră, o mobilă oarecare? Numai poeții.

Și ăia pela patruzeci de ani, încolo, când foamea și mizeria se cațără la creier.

www.dacoromanica.ro

VINE, VINE, PENSIOARA, INFLOREȘTE
INFLOREȘTE TOATĂ ȚARA

In fine.

Nu mai e mult.

Deacum încolo numai calci în țărână și drumul e pavat cu volumele și succesele tale.

Parcă zărești sus, umbra lui Mihail Eminescu și ți se pare că e a ta.

Tocul nu mai vrea să patineze pe ghiața hârtiei și piciorul lui de paisprezece carate e greoiu și chiar a înțepenit.

Ce-ți pasă ! Implinești cincizeci și cinci de ani.

Odată cu impotența tocului, ți s'au cocoțat în spate câteva slujbe importante. Nu mai ești bun de nimic și tocmai d'aia ți s'a ales o muncă ușoară : trebue să iscălești numai statele.

Acum treizeci de ani, nu ți se oferea așa ceva. (Vezi ? Poate azi n'ai fi fost așa de șontorog !).

Pe deasupra ești și pensionar ca orice impiegat.

Pensionar clasa întâia, a doua, a treia și așa mai departe. Depinde cum ai știut să te aranjezi și în ce relații ești cu onorata comisie.

Dacă, din întâmplare, faci parte chiar din ea, te pensionezi singur la clasa întâia cu douăzeci și cinci de mii de lei pe lună.

www.dacoromanica.ro

Şi până la adânci bătrâneţi, (dacă le apuci) singurul motiv de mâhnire şi de revoltă îţi rămâne această pensie şi permisul de cale ferată pe care îl ţii pe noptieră fără să-l întrebuinţezi cu anii, că obrajii din bazon nu mai pot suporta călătoriile chiar cu clasa I.

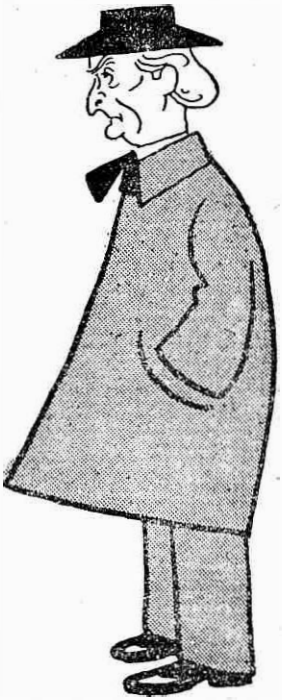

Radu Rosetti

— Cazaban a fost pensionat la clasa doua şi eu la a patra! Da', mă rog, ce a scris el? Nişte povestiri vânătoreşti! Pe când eu, zece romane şi trei volume de nuvele! Care e criteriul domnilor ăstora?

— Se poate nene, lui Bacovia să-i dea numai zece mii de lei? Clasa patra!

— De ce Brătescu Voineşti la clasa întâia. care toată vieaţa a fost sinecurist, şi eu la a patra cu golanii?

— Mie, Carol Ardeleanu, numai douăzeci! Ori îmi dă ca lui Sadoveanu şi lui Arghezi, douăzeci şi cinci, ori nu primesc nimic!

www.dacoromanica.ro

Păi ei au scris o carte ca „Viermii Pământului" ?

— Nu sunt mulțumit nici cu atât ! Vreau imediat reparații ! Nu sunt mulțumit ! — își răsucește sfârcul pomădat al mustății, Alexandru Teodor Maria Rilke Stamatiad. Eu am tradus și din chinezește ! Sunt singurul scriitor româno-chinez în viață și pe bună dreptate cer să fiu respectat !

ÎNMORMÂNTARE

Tot pe clase. Dar nu mai poți să te revolți. Clasa I-a, plătește S. S. R.-ul și la cimitir vorbește în surdină despre „Patul lui Procust", sau despre succesul „Mioarei", Camil Petrescu.

Clasa II-a, plătește S. S. R.-ul și vorbește Sărmanul Klopștok două ceasuri.

Clasa III-a nu mai plătește S. S. R.-ul, te îngroapă primăria și vorbește, foarte poetic și curgător, Const. Râuleț. (Pe numele lui adevărat Sofocle Rigopol.)

Plouă.

Lumea puțină — croitorul căruia i-ai rămas dator ultimul costum, o mătușe, câteva rude depărtate, trei cetitori — fuge grăbită la tramvai.

Și pentru prima oară scriitorii recunosc că mortul avea talent (da' nu cine știe ce !).

www.dacoromanica.ro

A TREIA ZI

Vrei să imiți scripturile și încerci să ridici lespedea cu umărul, să le faci o surpriză puțin plăcută camarazilor de pensie și să apari la „Café de la Paix" pe neașteptate cu trăsura, picior peste picior, fumând dintr'un trabuc.

Dar umărul te doare și lespedea e grea. N'o poți urni din loc.

Fiecare piatră e o carte pe care ai scris-o.

Te resemnezi uitat și înnăbușit sub propria-ți operă.

Oftezi.

Ai scris prea mult.

Mult și prost.

www.dacoromanica.ro

UN SCRIITOR TÂNĂR UCIS!

www.dacoromanica.ro

UN SCRIITOR TÂNĂR UCIS

Mă întreb: al câtelea e Alexandru Călinescu? Și număr trist pe degete: Alexandru Sahia, Bogdan Amaru, Nicolae Cantonieru și alții.

Pe Alexandru Sahia l-am întâlnit ultima oară pe bulevard și am tânjit împreună în miezul zilei de vară după o studentă cu legănări de căprioară în mers.

Era atâta soare pe bulevard!

Pe bietul Bogdan Amaru, îl țin minte alergând pe zăduf, ca un câine lovit în coadă, să-și ducă articolul la „Dimineața" ca să aștepte apoi resemnat, cu botul în mână, bănuțele puține dela cassă.

— Să-mi plătesc chiria și dacă-mi mai rămâne să-mi cumpăr un kilogram de mere. D'alea crețești, că am auzit că sunt bune pentru oftică.

Și când spunea „crețești", parcă se destupa în gura lui o sticlă de șampanie.

Pe Cantonieru nu-l cunosc decât dintr'o fotografie.

Era înalt.

www.dacoromanica.ro

Şi de cel din urmă, de Alexandru Călinescu, mă lega o prietenie veselă, sinceră, ca un joc băieţesc de-a hoţii şi vardiştii prin mansarda căminului scriitorilor dela Buşteni sau pe şoselele bătute de lună din Poiana Ţapului.

Ce camarazi buni ! Ce bine te simţeai seara, cetind lângă lampă scrisul lor ! Ce boiereşte şi-au risipit ei talentul prin reviste sau în cărţi.

Şi acum, pe aceşti buni fraţi de condeiu, nu-i mai poţi întâlni pe stradă, nu le mai poţi zâmbi, nu le mai poţi strânge mâna.

A murit şi Alexandru Călinescu !

Aţi auzit de Alexandru Călinescu, oameni din ţara asta ?

A murit şi Alexandru Călinescu.

Aţi auzit ?

Păi ce să auziţi, coropişniţe cu guler şi cravată !

Voi trăiţi în pământ, voi nu cetiţi o carte, lectura voastră preferată e cartea de băuturi şi mâncăruri dela „Continental", „Cina" şi „Modern", voi n'aţi visat, îmbuibaţilor, niciodată, flămânzi şi degeraţi, pe bancă la Bufet sau în Grădina Icoanei.

In ţara asta doldora de analfabeţi şi parveniţi, n'a putut să trăiască şi Alexandru Călinescu. Nu s'a găsit un locşor cât de mic şi pentru el. Pentru poet. Pentru tinereţea lui.

Avea talent şi nu ştia să vâre mâna în buzunarul celui de alături. Asta a fost vina poetului.

In ţara asta în care cetăţeanul n'a auzit încă

www.dacoromanica.ro

de Liviu Rebreanu şi Cezar Petrescu, era natural să fie ucis poetul tânăr fără alt sprijin, afară de versurile sale.

Alexandru Călinescu! A murit simplu şi trist pe un pat mizer de spital, privind prin fereastră brazii în mantale verzi de paradă. Aşa cum se duc poeţii. Cu un buchet de garoafe din sângele lui lângă pernă.

Ucis!

De sărăcie, de analfabeţi, de cretini.

Nu s'a găsit un loc în vieaţă şi pentru el.

Se găsesc însă destule pentru diverşi gazetari cu patru clase primare şi opt sinecure la ministere, pentru diverşi scriitori care au compus în tinereţe un madrigal sau o cărticică de nuvele, pentru toţi chiorii, şchiopii, boşorogii literaturii noastre.

Tinereţea să moară! Da, să crape de foame! Asta e lozinca. Şi pe urmă tradiţia...

— Ehe he! parcă noi când eram tineri...

Bine, bine, când eraţi tineri, dar acum văd că deşi aveţi burtă şi acareturi şi chiar maşină la scară, tot voi sugeţi din toate părţile.

Tot voi sunteţi primii acolo unde e de mâncat o pâine şi pentru scriitorul tânăr.

Stomacul vostru nu face nicio diferenţă între icrele negre şi pâinea de tărâţe. Inghite cu frenezii de pompă aspiratoare. Circular. Fără să lase măcar vreo firimitură.

In astfel de condiţii, Amaru, Cantonieru, Sa-

www.dacoromanica.ro

hia și Călinescu au îngenunchiat acum câțiva ani în pragul primăverii lor.

Crezuseră că prin muncă, prin scris curat, vor răzbi.

S'au înșelat. S'au jertfit.

Jertfa lor însă cere o răzbunare.

Mai mult curaj, scriitori tineri! Altfel la 40 de ani — dacă îi veți ajunge! — veți fi ca înaintașii voștri: niște epave.

Mai mult curaj, frați de condeie!

Altfel în fiecare primăvară vor cădea, așa cum dealtfel se prăbușesc mereu, din rândurile voastre.

E atâta prostie în jurul vostru, sunt atâtea capete găunoase, sunt atâți scriitori mari care rup fără milă din pâinea destinată unuia ca Amaru, Călinescu, Sahia, Cantonieru!

Atâția!

Să se facă odată loc în viață pentru voi! Pentru cinste! Pentru talent! Că destul s'a făcut în trecut pentru nepoți, cocote, excroci și mardeiași politici!

www.dacoromanica.ro

BUȘTENIADA SAU RETRAGEREA POEȚILOR ÎN MUNȚI

www.dacoromanica.ro

DOMNUL EMINESCU ŞI CEILALŢI

Şi într'o bună zi de Iulie sau de August, peroanele Gării de Nord au fost pavoazate cu lavaliere şi cu câte-o liră în fiecare stâlp.

Nedumerirea stăpânea orice faţă.

— Pleacă vreun ministru la băi ?

— Vine vreo personalitate ?

— Se aduc în ţară moaştele cutărui sfânt ?

De unde. Răspunsul era simplu ca bună ziua, căci după ghişeul de bilete a apărut un monom de scriitori şi poeţi în frunte cu d-l Sărmanul Klopştok, rivalizând în proporţii cu Hercule, plus surcica unei umbre agăţată de braţ.

Se duceau, vere, poeţii glonţ, să-şi umple burduful plămânilor cu ozon, să privească luna cum îşi scoate pălăria printre brazi, şi să stea şi ei treizeci de zile fără să-i sâcâie proprietarul şi coşniţa.

Vasăzică d'aia era sărbătoare în gară.

Plecau dumnealor la Buşteni, că pe oblâncul munţilor, acolo, e un cămin al lor.

Şi drept să spunem, parcă de când scriitorii

www.dacoromanica.ro

au o casă de odihnă în munți, romanele și cărțile de poezii s'au înmulțit vertiginos în vitrina librăriilor.

Scrie românul la răcoare, de parcă ar avea stilou-l umplut cu argint viu, nu cu cerneală „Pelican", și toamna coboară din munți spre București, călare pe-o tonă de manuscrise, mândru ca Negru-Vodă.

Orice bucurie are însă și un revers tragic. De când cu căminul de odihnă și cu pensiile, s'au înmulțit tot atât de vertiginos și scriitorii.

Unul și-a adus aminte că a tipărit o broșură înainte de războiu, altul că a publicat trei versuri într'o fițuică și, în fine, cel din urmă, că Vasile Alecsandri ne-a decretat pe toți, dela vlădică la opincă, logoditori de stihuri și cai verzi.

— Auzi, domnule, până și scriitorii au un cămin al lor! Scriitorii, mon șer! Și pensii, domnule! Pensii de generali!

Pe urmă comentarii.

— De unde și până unde? Cum și ce fel? E revoltător! Ce le trebue lor cămin? Ca să scrie o carte? Un roman cum pot să fac și eu?

O întâmplare acolo de tinerețe, puțină dragoste și un final!

Și pensii! De ce pensii, domnule, când ei toți mor înainte de patruzeci de ani, tuberculoși sau la balamuc? Unde se pomenea așa ceva înainte de războiu? Auzi, cămin! La București nu pot să scrie dumnealor? E cald, hai! Li se topește

www.dacoromanica.ro

materia cenușie ! Le cade nasu' ? Hehehe ! D'aia numai avem acum un scriitor de talia lui Vasile Pop sau Rădulescu Niger !

Totuși, pe marginea peronului, băieții și fetițele dintr'o colonie școlară agită steguleţe și holbează curioși ochii la monomul de scriitori.

Convinși de importanța momentului, eroii slovelor trec cu capetele în jos, gânditori, preocupați, gravi, bălăngănindu-se, împiedecându-se în geamantane.

— Ăsta este domnul Eminescu ! — îl arată cu degetul o fetiță pe George Doru Dumitrescu.

— Fugi d'aici ! — răspunde altă păpușă cu șorț vărgat ! — ce nu-l știu eu din Cetire ? Domnul Eminescu n'are ochelari.

CINE E CIOCOII ?

La Bușteni trenul oprește un minut. Sau cel mult două. Suficient timp pentru coborîrea din vagoane a unui pluton de poeți, cu geamantane, cu neveste, cu copii și cu câte un cățeluș pitulat bine sub palton.

(Regulamentul căminului refuză categoric adăpost patrupedelor, fie ele și de rasă. Așa că poetul trebue să-și ducă javra pe furiș.)

Sezoniștii, strânși pâlc în gară, sunt curioși. Nu fiindcă au descins domnii scriitori, despre al căror nume și opere n'au niciodată habar, ci fiindcă vor să treacă în revistă noi mutre. Sim-

www.dacoromanica.ro

plu şi naiv amuzament de staţiune climaterică.

Dumnealor, barzii, îşi bombează însă imediat piepţii scrobiţi, îşi aşează gulerele, convinşi că tirul privirilor le ciuruesc pâlăriile.

— Ai văzut-o cum se uită la mine? M'a cetit. Precis. M'a cetit!

Imprejur munţii sunt înalţi. Pe scriitorii noştri însă, nu-i impresionează înălţimile fiindcă fiecare se crede un pisc mai înalt decât Caraimanul.

Numai bietul Salcie, rătăcit pe aici, poet şi el, teleormănean de pe malurile Călmăţuiului, rămâne cu gura căscată la atâta minunăţie de brădet.

— Băăăă! Ce dă munţi! Şi ce 'nalţi, fratimiu. Vezi? D'aia e umbră p'aici.

Un şir de muşcate aşezate linear şi gospodăreşte de-a-lungul peronului roşesc de atâta candoare.

Radu Gyr o ţine în braţe pe fică-sa Luminiţa, parcă să n'o fure vreun smeu negru şi s'o ducă în vizuina lui săpată în stâncile Jepilor, iar pe George Dumitrescu (nu Doru cu Basarabia şi ochelari, ci ăla cu „Elegii" şi făr' dă lunete) îl vedem dintr'odată sbughind-o înapoi spre vagoane, împiedecându-se în picioare, că poeţii nu ştiu să fugă decât pe hârtie.

Se întoarce însă plouat, fiindcă locomotiva gâfâie acum pufăind dintr'o havană spre Braşov.

Şi plânge.

www.dacoromanica.ro

— Mi-am uitat un galoș în compartiment.

Într'adevăr, jos, sub burlanele nădragilor, poetul prezintă două picioare diferite, luate, s'ar părea, cu chirie dela magazin.

In stânga măcăie rățușca unui pantof și dincolo, pe dreapta, sub armonică, se înfoiază mortuar, mănușa cu limbă a galoșului vitreg.

Și măcar poetul nu-i avantgardist !

Dar grupul de condeieri se despică. Apare și maestrul George Gregorian. Parcă trece un fior prin grup. Știi ? El e mai mare. Pe el l-a pus Societatea Scriitorilor Români să aibă grijă de băieții ei. E adică, aici, un fel de general fără epoleți, dar cu multă voie bună pentru armata lui. Să nu se atingă cineva de vreun băiat cu mustăți și volume în librării, că vigurosul comandant îl mănâncă așa crud, fără farfurie și cuțit, ca un șef de trib din Noua Guinee.

In calitate de gazdă, el strânge vârtos de amical (vai cum mai trosnesc !) mâinile pirpirii obișnuite numai cu fulgul condeiului.

Intinde palma de teamă chiar neînfricatul Șerban Cioculescu, se strepezește de durere chiar țeapănul arici G. Ciprian și bunicul nostru V. Demetrius ar renunța bucuros la această demonstrație involuntară de mușchi, evitând astfel o completă sfărâmare.

De undeva, de după un stâlp, a apărut, cu copiii după el, și Mihail Lungeanu. Are la subțioară un nou teanc de basme și istorioare scrise gata, doar să le înghită mașinile de cules.

www.dacoromanica.ro

— S'a terminat! De astă dată s'a terminat — ne informează moşul, — i-am luat definitiv pâinea dela gură lui Ion Pas. Să mai scrie şi el basme, dacă-i dă mâna! In istorie rămânem numai noi trei: eu, Petre Dulfu şi Ispirescu.

Intr'un colţ de peron, D. N. Teodorescu, cântăreţ delicat al toamnelor, al tristeţii şi-al hipodromului, ţine de braţ o arătare tuciurie. O fi vreun combatant de pe frontul din Libia? Sau vreun zulus rătăcit prin cine ştie ce întâmplare pe meleagurile astea româneşti?

Nu, domnule, e chiar poetul nostru Teodor Scarlat, în carne şi oase, şi cu un pacheţel la subţioară, că geamantanul şi l-a amanetat.

— Mie mi s'a făcut foame — suspină din nou Salcie, cotrobăind în traistă — n'a că nu mai am nicio fărâmă de turtă. Mai stăm mult în gară?

La ieşire, câţiva hamali sunt curioşi.

— Cine e ciocoii? Că parcă e de mai multe neamuri!

SHAKESPEARE ŞI-A GĂSIT NAŞUL

Căminul scriitorilor, fostul „Hotel Buşteni", e un fel de cetate. Poate dinadins e aşa. Să se simtă prinţii poeziei plasaţi dintr'odată într'o epocă romantică. Imbrăcaţi în zale, cu ghioagă la brâu şi cu pletele curgându-le şuvoiu pe sub chivără.

www.dacoromanica.ro

Așa că zidurile groase de piatră ale cetății ar rezista oricărui tir de artilerie și oricărui atac al lectorilor.

Unde mai puneți că sub generalisimul poet George Gregorian, avem și un colonel adevărat. In rezervă, ce e drept, dar colonel. Blond și cu mâna pururi pe mustăți sau la cheotoarea pantalonilor, colonelul Ghioca cunoaște — credem — toate regulele strategiei militare, tot așa de bine cum se pricepe să culeagă gologanii la pocker sau la rummy, sau cum se pricepea pe la 1880 să escaladeze balcoanele jupânițelor și văduvioarelor rele de muscă (contemporanii lui susțin că a fost mare hangiu de inimi).

Azi însă, fiindcă i-au căzut dinți și trăiește trei luni de zile printre scriitori, se mulțumește numai cu jalnice și languroase priviri după fuste și s'a apucat și el de artisticărie. Pictează micșunele, câte o barcă pe valuri, pe președintele Societății numai bust căci în mărime naturală ar fi prea înalt tabloul, și scrie piese de teatru, comedii, drame, tragedii. De toate și după cum dorești. In trei acte sau în mai multe. Cu dragoste, crime, cu Mița Biciclista, cu orice. E molipsit. Nu mai există nicio portiță de scăpare.

— Mă, Neagule, îți dau să citești o piesă. Tu ești simpatia mea. O joacă, mă, la Național sau n'o joacă? Ia vezi tu, că facem câștigul pe din două.

www.dacoromanica.ro

Şi după o săptămână.

— O citişi, mă ?

— Citit-o. E grozavă. La sfârşitul actului II am plâns. S'a terminat. I-o dau lui Sică Alexandrescu. In toamnă o jucăm la Comedia.

— Taci...

— Ce să tac. Dumneata ai ştofă, domnule, de dramaturg. Moare Ciprian cu mârţoaga şi răţoiul lui când o auzi şi se îmbolnăveşte Mihail Drumeş ! Dumneata ai ştofă de Shakespeare. Lână în lâna ! Vezi să n'auză Dragoş Protopopescu de dumneata, că te traduce în englezeşte şi te tipăreşte la Fundaţii !

IMPOSIBIL ! IL DERANJEAZĂ

Dimineaţa vine în Buşteni de vis-à-vis. Adică de peste bariera trenului, de pe Zamora, din castelul doamnei Cantacuzino.

O vezi cum se caţără încet, încet, pe brazi — dimineaţa, nu Cantacuzinoaica — cum dă o raită prin gara şi bate apoi poeţilor în ferestre la cămin.

— Cioc ! Cioc ! Cioc ! Sculaţi, bă !

Cum domnii poeţi, de obiceiu nu sunt funcţionari şi deci nu ştiu că la şapte cetăţeanul, conştient de misiunea lui pe glob, trebue să-şi tragă ciorapii sau să-şi spele dinţii cu „Odol", dânşii potrivesc mai bine perna sub cap şi se visează mai departe laureaţi ai Premiului Naţional de Literatură, sau bancheri cu un carnet

www.dacoromanica.ro

de cecuri în portmoneu şi un Rolls de opt cilindri pufăind pe nări la scară.

La zece, însă, cataclismul este inevitabil. Un fel de cutremur sgâlţâie pereţii şi răstoarnă paturile. Svârlit în mijlocul odăii, cu părul vâlvoi, împleticindu-se în poalele cămăşii de noapte, poetul se desmeticeşte foarte greu. A izbucnit vreun vulcan prin apropiere? E cutremur? A deraiat vreun accelerat în gară? A venit Alexandru Mariţa Gheorghe Vintilă Stamatiad din Bucureşti? Nici una, nici alta. E foarte simplu. A început să cânte în parc, adică în cârca Hotelului Buşteni, muzica militară. Şi unde suflă răcanii în goarne şi unde lovesc Oltenii în tobe că duduie Valea Prahovei şi, dacă ai puţină ureche muzicală, te îmbolnăveşti subit de mastoidită.

La zece fix, când încep barbarii ăştia, numai e chip să dormi. Iţi iei toiagul şi fugi. In gară să faci bezele cocoanelor din trenuri sau numai să le priveşti şi să le savurezi în taină (după capriciile vârstei), în parc să te întinzi cu burta la soare sau teleleu pe uliţă.

Asta însă numai când nu plouă, căci parcă Buşteniii au contract cu cişmelele cerului, să dea drumul la robinete de trei patru ori pe zi.

Bine înţeles, sunt şi excepţii.

Unii se zăvoresc în odaie, îşi îndoapă urechile cu vată, îşi suflecă mânecile, apucă plaivazul de coadă şi aplecaţi pe masa de brad a inspiraţiei, tot învârtesc de manivelă şi cuvin-

www.dacoromanica.ro

tele ies și se întind pe hârtie ca dintr'o mașină de tocat carne.

Gh. Cardaș, istoriograf literar de exemplu, scrie cu douăzeci de creioane deodată, iar soția dumnealui se plimbă prin curtea căminului cu o carte la subțioară și parcă ar dârdâi puțin de frig că s'a lăsat răcoare.

— Doamnă, nu vă e frig? O să răciți! De ce nu vă luați pardesiul?

— Imposibil — suspină martira — bărbatu-meu scrie. Vrea să termine o Istorie literară de trei ori cât a zăpăcitului ăluia de G. Călinescu dela Iași. Și o să fie o Istorieeeee... că bărbatu-meu e sdravăn, nu ca ăla...

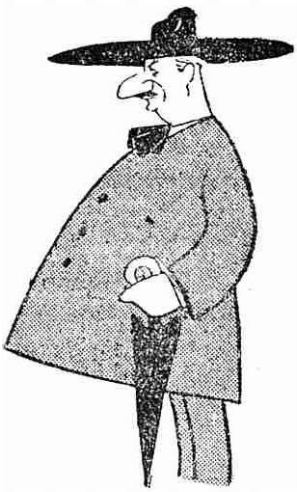

Sărmanul Klopștok

Nu pot să intru în cameră, că-l deranjez.

ÎNCHIPUIȚI-VĂ! CHIAR ȘI POEȚII MĂNÂNCĂ!

Douăsprezece.

— Mi-e foame.

— Și mie.

E aproape o cursă de viteză spre „Ursul din Carpați". Cursă pe care o câștigă totdeauna Domnul Sărmanul Klopștok cu soția, fiindcă ei

www.dacoromanica.ro

sunt primii la masă — şi cu Octav Şuluţiu — luând caimacul bucatelor.

Cum îi vede gonind, chelnerul duce palma pâlnie la gură şi trâmbiţează de se aude până la Sinaia.

— Un curcan pă varză la domnul Sărmanul! Odată! Şi alt curcan pă varză la doamna Sărmanul, încă odată!

In restaurantul de forma unei galere apare şi familia Şerban Ciocuiescu.

Temutul critic îşi potriveşte cu multă tandreţă o haină scoţiană, tărcată ca un cotoiu şi începe să arunce în dreapta şi 'n stânga din praştia calamburului, cocoloaşe.

B. Jordan

— Domnilor, am fost ieri în excursie la Predeal. Nu înţeleg însă de ce i se spune Predeal. Că nu e predeal de loc. E premunte.

Tudor Măinescu, judecătorul epigramist, nu venise încă dela Bucureşti, că i-ar fi răspuns.

La altă masă, poetul Şerban Bascovici (credincios numelui, umblă numai cu basc) cufundat cu nasul în steluţele unei supe, încruntat, plictisit, caută nişte rime.

www.dacoromanica.ro

— Pământ... ânt... vânt... flori... ori... ori... găsit nori și s'ar mai putea și ciori.

— Să vie încă un chil! — răsună dogit a poloboc, glasul lui B. Jordan care și-a expediat soția și fata să se culce și contemplă, încercând, din când în când, cu un sonor plescăit de limbă, profiriul din pahare.

La aceeași masă, bietul C. Salcie e la al șaselea fel de mâncare și tot se vaită.

— Nu'ș ce am. Mi-e o foameeeeeee! Ă, n'o fi apendicită?

Delicat ca o domnișoară, D. N. Teodorescu de abia ciupește dintr'un copan. Alături, Teodor Scarlat îi face confidențe sentimentale și îi încredințează întru păstrare tezaurul lui de arginți:

— Păstrează-mi doi poli ăștia, că altfel îi beau. Eu nu pot să țiu gologanii în buzunar. Mă scarpină. Imi râcâie sufletul. Ce vrei? Nu pot să-i strâng ca sfrijitul ăla de Carianopol sub saltea. Sunt boer, nu neam de slugă!

Din nou trâmbița chelnerului e în formă:

— O porție salam la domnul Sărmanul!

In fund, la cârmă, între roate de cașcaval, cutii de conserve și jamboane, Popescu patronul își răsucește mustățile, își îndreaptă creionul după ureche și dă jos, din cuiu, un salam. Taie șase felii și le așează grijuliu pe farfurie. Când chelnerul ia comanda, Popescu, parcă răsgândindu-se, trage cu coada ochiului și smulge pieziș o felioară pe care o mestecă

www.dacoromanica.ro

repede, repede, acompaniat după ureche de bâțâielile creionului. Dar nu trece nicio jumătate de minut și chelnerul se întoarce pleoșit, cu farfuria în aceeași mână.

— A spus domnul Sărmanul că porția e de șase felii și i-ați dat numai cinci.

UNDE GEORGE DORU E SENTIMENTAL

Ce să faci? Distracțiile în Bușteni sunt puține. Le numeri pe degete. Dacă nu joci pocker sau rummy cu poetul George Gregorian, dacă nu dai fuga la Cazinou la Sinaia cu G. Ciprian, M. Drumeș sau G. M. Samarineanu, să-l joci o după amiază întreagă pe 0 și să iasă numai 25, dacă nu te cațări pe munte să culegi floarea reginei ca Mihail Ilovici întovărășit de vreo cinci, șase esteți găești, dacă n'ai o iubită în București, să-i trimeți scrisori și dacă, dacă... plictiseala te prinde în cleștele ei, ești pierdut.

De bârfit ești sătul până în gât.

Asta o făceai și la cafenea în București. Bârfeala aici e apanajul cucoanelor.

Și nenorocirile, vai, nenorocirile cad tot pe capul celor însurați.

— Mă rog, de ce te-ai uitat la aia în gară?

— Eu, dragă? Ți se pare!

— Ascultă, să nu faci cu mine pe mironisița, că te cunosc. Ți-ar place și ție fete tinere, hai? Eu atât te rog să nu te mai prind că te duci

www.dacoromanica.ro

prin gară, că iese scandal. Te avertizez, plec imediat la București !

Toată ziua dumnealui moț, la trenul de zece, la trenul de patru ! Șef de gară ești tu sau scriitor ?

— Că...

— Nimic ! Am terminat !

Așa că tot mai bine și sănătos e să fii flăcău. Nu dai socoteală nimănui și colinzi toată ziua cu arcanul — veritabil cowboy — preeriile fustelor.

Cu pletele în vânt sau curgându-i sdrențe pe lângă urechi și cu o pălărie de iaurgiu mototolită în mână, George Dorul Dumitrescu — tartorul ocalelor de vin și-al chefurilor până 'n zori — cum vede trecând o madonă bate călcâiele în pântecul unui nevăzut armăsar și dă drumul la hățuri.

— Domnișoară...

— ? ! ?

— Cerul e atât de albastru, domnișoară. Iarba e atât de verde, domnișoară. Totul îmbie la dragoste. Domnițo, Cosinzeano, Dulcineio, vreau să te cunosc.

— Fugi, domnule, d'aici. Io sunt măritată. Și pe urmă nu vezi cât de lung ești ? Mai bine calcă-ți pantalonii, vlăjgane.

— Cum ? Eu Doru Dumitrescu, autorul volumului „La Fetița Dulce" editat de „Cartea Românească" ?

— Mișcă.

www.dacoromanica.ro

(Intre timp, George Doru s'a însurat şi nun şi l-a ales pe editorul Georgescu Delafras. S'a gândit omul că o să aibă toată vieaţa unde să-şi tipărească volumele. Norocul editorului Delafras e că peniţa finului său cu lenevii de melc în ea, nu se poate târî pe întinderea unei cărţi decât la jumătăţi sau pătrare de secole...)

Teodor Scarlat, mai gospodar şi-a găsit o fetiţă pe Valea Albă (cam moapsă ea, dar poetul nu e pretenţios) şi în fiecare zi „the black man" sau „romul" sau „Tandaler" cum i se mai spune, e în vizită.

Moapsa ci-că îi face pasienţe. Nu crede nimeni, căci în fiecare seară lui Tandaler care coboară satisfăcut pe Valea Albă îi atârnă pe sub palton un fel de praştie : cozondracul. Poetul e uituc.

(Intre timp şi Teodor Scarlat, devenit bibliotecar al Teatrului Naţional s'a însurat, şi nunta sa a rămas de pomină căci mirele şi mireasa au împrumutat costume din requizita primei noastre scene. Teodor Scarlat a apărut la solemna ceremonie îmbrăcat cu fracul lui George Vraca şi mireasa cu rochia Aurei Buzescu din „Marşul Nupţial" iar la mijloc „danciul" pe care poetul nostru a avut grijă să-l facă dinainte, râdea ţinându-se de burtă : ia uite-te la tetea, are coadă, e artist tetea !)

C. Salcie, mai rural, cunoaşte majoritatea mariţelor cu fuste creţe, de umblă căprarii dela

www.dacoromanica.ro

muzica militară să-i dea cu fligornul după ceafă, cât despre mine — vorba lui N. Crevedia — slavă Domnului, se ţin domnişoarele scaiu, că sunt frumos, am trei perechi de haine, trei perechi de pantofi cumpărate zilele trecute când fusei cu avionul la Paris şi nici nu mai ştiu câte cravate.

DICĂ, MĂNCĂTORUL DE OAMENI DIN GĂEŞTI

Dinastia Iloviceştilor începe în Găeşti cu Dică, zis pe maidanul literaturii şi Mihail Ilovici, autorul „Negativismului" şi mâncătorul de oameni şi porumb copt.

Dică l-a mâncat pe Cezar Petrescu. L-a ros pe Romulus Dianu. Şi o să-i roadă până la urmă pe toţi scriitorii, (ar trebui să se intervină la minister să-l oprească) chit că o să-i cadă toţi dinţi. Fiindcă aşa este el nervos şi cu baston.

In Buşteni, unde l-a trimis Societatea Scriitorilor Români, fiindcă nu poate să mănânce scriitori — ar fi o necuviinţă — profesorul de critică literară mănâncă liniştit porumb, se fâţâie pe bulevard şi, din când în când, oprit în faţa căminului scoate din buzunarul vestei un ţignal, îl duce între buze şi suflă odată cu zeama nasului cu tot, uitându-se cruciş spre mansardă.

De-acolo de sus, din colivie, de după gratii,

www.dacoromanica.ro

capul Ilovicioaiei își privește admirativ soțul.

— Ce vrei, mă, Dică ! E, ho, că vin acu' !

— Hai la gară că pică nășica dela București. (Nășica lor e Claudia Milian care n'a avut de lucru și, împreună cu Horia Roman, și-a găsit beleaua cu reprezentații Găeștilor. Unde pun mâna pe ea, nu mai scapă. Nășica în sus, nășica în jos. Și nășica tace. Și nășica înghite, fiindcă așa e la Găești.)

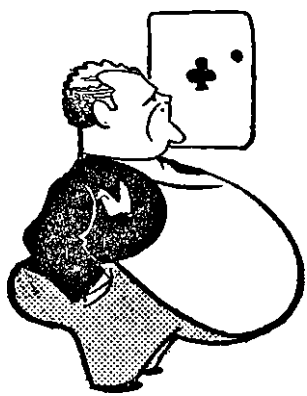

Cezar Petrescu

La masă, Ilovicioii sunt ca doi porumbei pe-o streașină. Să-i vezi cum mănâncă unul din farfuria altuia și cum ciripesc, și cum se bat cu gogoloaie de pâine și sâmburi de pepene, ți-e mai mare dragul.

— Mult trebue să se iubească ăștia — remarcă doamna Ieremia dela Fundații, curățindu-și farfuria de sâmburii împroșcați cu dărnicie pe-o rază de trei metri, de gurița ca o pușculiță a lui Dică.

— Eh, ne iubim, soro. Ne iubim. Da' mai rar, de, că Dică, e debil, soro, și nu mai avem

www.dacoromanica.ro

nici pilule și dacă mi-aș pune mintea cu Dică aș umple Găeștii de critici literari. Aia e — și doamna Ilovici se năpustește în farfurie, inspectând circular și pe furiș mesele.

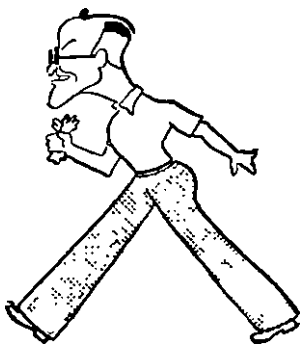

Romulus Dianu

— Ia uite, mă Dică, mă, cum s'a îngrășat Klopștoaka...

După masă, Ilovicioii pornesc la drum. Cât e ziulica de mare nu se astâmpără dumnealor. La Poiana Țapului, Azuga, Sinaia, Predeal, Brașov. Ori unde. Trei kilometri, șase, opt, zece, o sută. Nu contează. Și numai pe jos, ca infanteriștii. Pingelele lor înghit distanțele pe nemestecate. Dică înainte cu bastonul după ceafă, dumneaei mai îndărăt ținând nădușită cadența.

— Mă Dică, mă, mi s'a facut dor de Țugulina.

Țugulina e odrasla dumnealor lăsată la Găești să privească ciorile și să se joace cu tanti Dora. O cunoaște tot căminul din poză și Dică a smuls dela fiecare, pentru ea, promisiunea unui cadou.

— Când, 'om pleca, nășica îi cumpără un căruț, doamna Gregorian o păpușă, doamna Ieremia o tobă, doamna Hertz o bonețică, Neagu

www.dacoromanica.ro

un ţucal, don colonel îi dă o sută de lei şi tu ce îi iei, mă Scarlate ?

Nimic ? Fi-r-ai al dracului să fii, tu mă, care ai fost la mine la nuntă la Găeşti şi mi-ai băut cu Chirescu şi Federeanu o vadră dă vin ?

Zi, mă, atunci măcar odată Ţugulina, să sughiţe şi ea la Găeşti !

DOMNII POEŢI SE POZEAZĂ

G. M. Samarineanu ne-a avertizat.

— Mâine dimineaţă să fiţi toţi raşi, cu pantalonii la dungă, că facem nişte poze.

A doua zi, poeţii strânşi pe iarbă în curtea căminului, lustruiţi şi pomădiţi, au trac.

Pe Mihail Celarianu parcă l-a furat cineva de pe vreun zid de biserică şi i-a smuls aripile. E într'o mare dilemă.

— Domnule Samarineanu, să mă fotografiez cu pălărie sau fără ?

Teodor Scarlat, findcă vrea să iasă mai alb, s'a văruit pe faţă cu o întreagă cutie de pudră.

Octav Şuluţiu îşi tot schimbă nervos locul. N'ar vrea să nemerească lângă concurenţă, adică lângă negativist, mai ales că amândoi au bastoane.

Colonelul se învârteşte şi el ca o cloşcă printre ouă şi domnul Sărmanul se apropie de Camil Baltazar.

www.dacoromanica.ro

— N'ar trebui să-l fotografieze și pe Mircea Damian în grup. Ne strică tabloul. Nu vezi ce mutră are ? Speriem copiii !

Sportiv și aferat, căpitanul I. Valerian face spirite de care râde cu hohote singur. Nu poate altfel. Așa este el, spiritual.

Intre timp. G. M. Samarineanu așează trepiedul și poeții se mută mereu între ei.

Perpessicius

Trebue să intervină în mijlocul gâlcevei George Gregorian și să-i așeze pe năbădăioși.

— Fiți cuminți ca o cronică literară de Perpessicius — se răstește — autorul volumului „Două fete dintr'un neam" și actualul director al „Rampei".

Ii rânduește apoi frumos pe trepte ca un adevărat regizor, dar la urmă e și el încurcat.

— Ce facem cu Coca Farago ?

Ne uităm la ea. Din față. Din spate. O punem să se îndoaie puțin. O măsurăm. Imposibil.

G. M. Samarineanu închide un ochiu, se sgâiește în pipota aparatului și clatină desamăgit capul.

— N'o putem fotografia. E prea înaltă. Ii iese capul din clișeu.

www.dacoromanica.ro

A INVIAT LAZĂR DIN MORŢI ŞI A INFLORIT

Cum, nu-l cunoaşteţi pe Lazăr? Pe Ştefan Mihail Lazăr?

Pardon. Nu vă dau voie. E prietenul meu.

Il veţi găsi în gară la toate trenurile, subţire ca un Hardmuth, oftând după toate „fătuţele", totdeauna cu o floare în mână sau la butonieră şi cu un citat din Pitigrilli sau Cezar Petrescu pe buze.

Lăzurică e cel mai tânăr pensionar al căminului Buşteni, e autor de poezii şi cronici externe şi are un suflet în care chiar Dumnezeu în persoană joacă popice.

— Mă Lazăre, ai înflorit la Buşteni! — îl bate pe umăr, părinteşte, de îi sdruncină şi îi mută plămânii, George Gregorian.

Şi generalul are perfectă dreptate. A înflorit. Ăsta e cuvântul. De când e la Buşteni, Lăzurică „the gentleman" sburdă ca un mânz şi s'a apucat să scrie şi un roman.

Camera lui dela mansardă n'are nicio fereastră în afară, dar nu-i pasă. Se simte bine aşa exilat şi bucuros ar sta şi iarna pe aste meleaguri, fără griji, pe mâncare şi băutură, luptându-se numai cu nămeţii şi crivăţul.

Lăzurică e totdeauna grav şi cu nasul în vânt. Un lord rătăcit în cămin, care se revoltă mereu contra prostiei şi lipsei de bun simţ a

www.dacoromanica.ro

chelnerilor. Educaţia britanică îl izolează şi mai mult.

Intr'o zi mi-a destăinuit însă, cu o voce de Şaliapin în miniatură, ofensivă lui de toamnă.

— La toamnă pornesc o luptă de exterminare împotriva prostiei, personificată în „ceair", în gazetă şi 'n vieaţa particulară.

Dar Lăzurică e şi un mare cuceritor de inimi.

Odată îl vezi că-şi îndreaptă bombeurile roşii ale pantofilor, îşi trage cravata şi se repede valvârtej spre victimă de crezi că l-a apucat o durere de stomac.

— Ştefan Mihail Lazăr, truver.

— Imi pare bine — răspunde duduia — unde, la primărie sau la percepţie ?

Flăcăii, sau mai bine zis : Colonelul, George Dorul Dumitrescu, Salcie, Teodor Scarlat, Pericle Martinescu, Ştefan Baciu şi Silviu Cernea — cu picăţele la cămaşă, cu rândunică şi berbant ca un don Juan de Bucureştii Noi — sunt vineţi de necaz. S'a întrecut cu gluma truverul. Le-a suflat-o şi p'asta.

Insă Lăzurică are şi el un rival serios. E un unchiaş cu păr doar pe lângă urechi, cam gri, dar cu o inimă şi un entuziasm de cinşpe ani. Ne-ar putea fi şi părinte dumnealui, însă preferă ipostaza de camarad întru hoinăreli şi aventuri.

Inarmat ca un aparat de fotografiat, moşul e irezistibil.

In gară, pe Zamora, la Predeal, ori unde.

www.dacoromanica.ro

— O poză, domnișoară.

— Vai domnule, dar...

— Imi pare rău, duduiță... La Salzburg am fotografiat-o astă toamnă și pe Marlene Dietrich.

— Vai, domnule... dar... dar... vedeți..., nu sunt coafată.

— Nu face nimic, eu o să vă scot cu bucle. Țac!

Natural, clișeele se voalează totdeauna, dar prieteniile rămân.

ALEXE, OSTAȘ ROMÂN ȘI POET

Alexe are două perechi de cisme, chipiu, e în escorta regală și păzește la ușă clădirea căminului, să nu fugă. Câteodată aleargă după țigări sau galopează când plouă cu umbrelele la Popescu, la birt, să care sub ele pe domnii poeți și nevestele lor. Incolo doarme. Și e înalt și fericit.

Lina, Petruța și cu Gica, femeile de serviciu ale căminului, stau sluj în jurul lui.

Mai ales că e și el rapsod. Și încă mai tare ca Vasile Militaru.

— Ce faci, mă, acolo? — îl întreabă George Gregorian.

— Să trăiți, scriu și eu un poem.

— Cum?

— Un poem, zisei. Că să vedeți dumneavoa-

www.dacoromanica.ro

stră și io sunt scriitor. Da' i-o scriu mai mult amintiri. Când fuserăm la Diham, când fuserăm la Cruce. Era să vă spun dumneavoastră să mă puneți să citesc și io un poem la șezătoare, da mi-era că vă supărați că n'am haine civile.

Na, că și Alexe s'a molipsit. Pericolul e deci de neînlăturat.

Trebuesc făcute urgent investigații. Să vedem, Lina, Petruța și Giga, nu cumva scriu și ele noaptea, amintiri și poeme?

— Eh, ar scrie și ele, de ce să nu scrie — ne informează Alexe — da' n'au timp ca mine și ca d-l Horia Furtună. Altfel... Tiiiii, ce mi-a plăcut mie să cunosc vieața domnilor poeți — continuă el — și cu ocazia milităriei avusei ocazia să trăiesc cu ei trei luni de zile. Și ce om cumsecade e don' Gregorian, șeful domnilor scriitori!

Acu' și ăilalți sunt unul și unul, da' mie îmi place mai mult de domnu' Scarlat. Parcă-l aud: Du, mă Alexe, scrisoarea asta pe Valea Albă. Și io știu tot mereu când are pitaci, că zice: du-te, mă Alexe, dă-mi ia zece „Golf" neaoșe. Și când n'are: bă Alexe, bă, dă tu fuga până la tutungerie și ia zece „naționale" fără carton.

Și revenind la aceeași ordine de idei: dacă și Alexe scrie, e o dovadă că Buștenii se contaminează treptat. Încă două, trei veri să mai calce picioarele de poeți pe aici și localitatea

www.dacoromanica.ro

asta de munte va fi bântuită de incurabilul baccil al poeziei.

Adevăr grăiesc vouă !

Peste doi ani, pe uluci, pe ziduri, pe case, prin restaurante, prin closete, nu vor mai fi decât versuri.

Adevăr grăiesc vouă !

Peste doi ani, elevii claselor primare, fetele de liceu, văduvele, precupeții, pensionarii, șeful gării, și chiar Popescu, toți, nu vor mai scrie decât în rime.

Va fi un ciripit dela tunel și până în Poiana Țapului, și Bușteni-ul va fi ridicat cu certitudine la rangul de Capitală a Poeziei.

STAFII, VOLUME ȘI TITRAȚI

Ceasul primăriei bate de douăsprezece ori, tărăgănat și trist ca într'un burg medieval.

Nu plouă dar pe străzi nu mai e nimeni. Chiar îndrăgostiții au fugit în parc. Acolo salteaua ierbei e mătăsoasă și îmbie la tinerească gimnastică, luna e cât o colivă de om bogat și farurile mașinilor sau lanterna vreunui indiscret nu-i descoperă.

La parter și la primul etaj se aud din când în când zarurile, aruncate la table.

Pe culoare, la mansarde, umblă din nou stafiile. Țipă o cocoană, nu poate să doarmă Octav Șuluțiu, se sperie Dan Petrașincu și Paul

www.dacoromanica.ro

Daniel și, ca în fiecare seară, George Gregorian, generalul, trimite vorbă că e prea mult sgomot. Stafiile deci își scot după capete cearceafurile și ne mai având ce face, trec într'o cameră la taifas și lectură.

Unul aduce volumele. Sunt patru sticle înfundate de Odobești. Să tot faci lectură. Și cetim din pahare, cetim.

La băutură flăcăii sunt sinceri. Se vaită că nu mai au bani. Nu-i nimic. Președintele Societății, N. I. Herescu, care e înalt cât un plop, se va apleca mâine peste munți, spre Bușteni și va trage cu urechea către jălaniile lor, așa că cel mult într'o zi, băieții vor avea în palme câte un mandat.

Eu, iarăși vorba lui Crevedia — mulțumesc lui Dumnezeu — mai am.

— Prozit !

— Ați auzit ? — spune unul — aseară a venit Mircea Damian dela București și cum a aflat Popescu a închis cu nu știu câte lacăte farfuriile și tot ce e fragil. (Mircea Damian i-a spart acum un an la câteva păhărele, tot restaurantul fiindcă zicea că e polemist.)

Târziu ne despărțim. Când să intru sub plapumă, cineva bate în ușă.

— Intră.

— Am venit să-ți citesc ! — trece pragul fantomatic, grav, Lăzurică, ținând în mâna dreaptă, legate cu sfoară, vreo zece kilograme de manuscris.

www.dacoromanica.ro

Jumătate leşinat, îl îndemn.

— Dă-i drumu', dragă, tocmai aveam poftă de puţină proză !

Prin vis, ascultându-l pe rivalul nepublicat al lui Cezar Petrescu, deslușesc parcă stins glasul Ilovicioaiei.

— De, soro, de, eu avusei multe partide în Găeşti, da îl luai, soro, pe Dică, fiindcă, de soro, el e titrat.

www.dacoromanica.ro

ZEII IȘI ALEG UN PREȘEDINTE

www.dacoromanica.ro

Sfântul Ilie (un fel de inginer Caranfil al uzinelor cerești) și-a pornit telegarii peste perucile de marchiz ale norilor, a dat drumul stropitoarelor și încearcă pe acoperișul caselor, tot felul de clarinete și darabane.

Pe la colțuri, fiindcă e criză, vântul te pândește să-ți smulgă paltonul de pe tine și să-l ducă la Taica Lazăr, să-l vândă pe câteva miare.

Până să ajungi la cafenea, trebue să execuți câteva piruete de primă balerină, să-ți proptești bărbia în piept ca taurii și să-ți ridici vata umerilor lângă urechi.

Inhățat de-o despărțitură a ușii rulante de la „Café de la Paix" răsufli ușurat când simți că nu-ți mai scotocește frigul buzunarele și când observi pe-o tavă purtată abil pe sub nasuri o serie de savarine și cornuri năclăite în miere, croite uriaș parcă special pentru stomacul de balenă al domnilor poeți.

Cum intri, din stupăria meselor, câte-o mână se înalță și se bălăngâne spre tine ca un catarg. Zece sunt la masă (plus o tabacheră cât un acordeon) și toți zece îți întind binevoitor

www.dacoromanica.ro

mâinile, deși pe unii *i-ai* înjurat, deși alții până atunci nu te cunoșteau.

— Carevasăzică suntem înțeleși ! Știi pe cine votezi mâine ! — și poetul George Gregorian, cabrat, cu părul șuviță pe frunte, flancat de generalul C. Manolache, de Carol Ardeleanu, de Mihail Sorbu, de Jul. Giurgea și de alții, de abia îți dă drumul din minghena mâinii lui de fier, luându-l în primire pe Cazaban.

Șerban Cioculescu

— Zi nu vii mâine, faci opinie separată ?

— Nu, că mă duc la vânătoare...

— Adică ne furi un vot ! Bineeee...

Treci de câteva mese și o altă mână te cheamă pe deasupra capetelor.

— Ce faci, dragă ? Ia loc.

— Știi că mâine sunt alegeri ! — te informează Vladimir Streinul, fost deputat național-țărănist și deci specialist elector.

Zâmbești : știu.

A înțeles. Privește semnificativ la Șerban Cioculescu și Ionel Teodoreanu, ca și când ar spune : e dela masa ailaltă, și continuă : — atunci vii mâine la unsprezece ?

www.dacoromanica.ro

Mărășești-ul e însă tocmai în fundul cafenelei.

Lăbărțați pe patru mese, reprezentanții generației mai tinere taie, spânzură și vociferează sub privirile speriate ale lui Gogo Atanasulakis, patronul și hipopotanul cafenelei.

— Vrem ordine la Societate! — holbează ochii Ladmis Andreescu, plutonier aviator și esseist.

— Sigur, mă, să ne dea măcar câte un film pe săptămână! — plânge Costică Salcie, înecându-se în spuma unei halbe.

— Bă! Păi io sunt haiduc, bă. Permis pe tren vreau! Să încalec pe locomotivă și să chiui! — se bate cu pumnul în piept I. D. Pietrari, mângâindu-și blana de miel a paltonului și strângându-și la gât un fular ca un maț.

— Pe Herescu îl votăm! — țipă Mihail Straje, Vlaicu Bârna și Pericle Martinescu în cor.

— Ba pe Ralea! — pune mâna pe țap, gata să-l arunce în capul unuia, Valeriu Olaniuc, înconjurat de câțiva barzi cu nume de pomi, de flori și de voievozi.

— Ei, ascultă ce spun eu, Victor Eftimiu e cel mai nemerit! — sare Grossi, unul rotofeiu ca și numele lui și care croșetează toată ziua gobelinuri, asemenea fetelor mari.

Gogo Atanasulakis își dă și el părerea.

— Ascultați la mine, bre, io, cred, bre, că domnu' Eftimiu e mai mare decât toți, fiindcă dânsu' are și statue în Cișmigiu. Eu zic, bre, pe el să-l votăm cu toți.

www.dacoromanica.ro

— Fugi, mă grecule, cu evzonii tăi d'aici!

In mijlocul încăierării, cu capul lăsat într'o parte ca un Crist, ras englezește și cu ochelari, George Doru Dumitrescu ridică biblic palmele spre împăciuire.

— Destul, nene! Membri la societate nu sunteți, de votat, nu votați! Atunci?

— Pardon! — se ridică ofensat și pământiu Lucian Predescu. Nu sunt membru, da' sunt mai cunoscut decât voi toți. Păi voi știți, mă, că pe mine mă cunosc toate elevele și toți elevii de liceu? Că toți își dau bacalaureatul cu Istoria Literaturii mele? Și că tipăresc acum ediția doua din Enșiclopedie? Și că dacă nu dai o țuica, nu mai pupi tu Enșiclopedie? (Ca să vedeți cum se scrie Istoria.)

Lucian Predescu

Un chelner se apropie timid de enciclopedist.

— Domnule Predescu, dau și eu o țuică, numai trece-mă și pe mine în Enciplopedia aia, că n'o fi foc!

Credeți că lingurarul a refuzat-o?

www.dacoromanica.ro

De unde.

— Bravo șefule ! Dă-o'ncoa' ! Na-ți o fișă s'o completezi, și mai adu-mi clienți că doar Enșiclopedia mea are două mii de pagini !

La ușa cafenelei se sparge deodată o voce, revoltată, asemenea unui obuz țăndărind geamuri. Toate capetele se 'ndreptă într'acolo. Se putea altfel ? E chiar Alexandru Teodor Maria Nicu Grigore Rilke Stamatiad.

— Vino, domnule, mâine la alegeri ! — caută să-l convingă George Gregorian.

— Nici vorbă !

— Nu faci tu asta pentru mine ?

— Nimic !

— Vino, omule, mâine! Ce ai? Ce te-a găsit?

— Cum ? Nu știi ? Te faci că nu știi ? Să vă fie rușine ! Din atâția prieteni, niciunul nu v'ați gândit să-mi puneți candidatura la președinție! Am terminat.

Și răsucindu-și podoaba de sub luceafărul nasului, repede cu atâta necaz ușa rulantă că cinci minute după aceea tot se mai învârtește...

Când, târziu, pleci asudat și asurzit dela „Café de la Paix", în colț lângă „Royal" îl întâlnești pe Victor Eftimiu.

— Stai ! — te somează el speriindu-te, și scoate din buzunar un interminabil sul de hârtie ca în tragediile sale grecești :

— Semnează !

— Imediat ! Mă rog !

Iei tocul și iscălești.

www.dacoromanica.ro

— Am nouăzeci şi patru de iscălituri de adeziune! — declară el solemn — am ieşit, monşer, am ieşit! Mai îmi ridic o statuie şi la Şosea.

Primul a venit la S. S. R. Sărmanul Klopştok, aducând cu el ploaia, umbrela şi galoşii.

— Gheorghe! Unde eşti, Gheorghe?

Era opt şi jumătate.

Gheorghe, omul de servici, a apărut somnoros, îndesându-şi cămaşa de noapte în pantaloni.

Al. Hodoş

— Bună dimineaţa, domnu' Sărmanu'! Da' ce veniraţi aşa de vreme? La unsprezece şi jumătate e adunarea...

— Ce devreme Gheorghe, unde e urna?

Şi domn' Sărmanu' rotindu-şi ochii, s'a aşezat lângă urnă ca lângă o ibovnică şi n'a mai părăsit-o până la unu când s'a terminat alegerea.

— Ştii — explică el — să nu care cumva să se facă şahăr mahăr.

Rând pe rând au început să vină şi ceilalţi.

N. Pora, împrumutând de circumstanţă ţăcălia lui Ramses al III-lea. Al. Hodoş, plămădit

www.dacoromanica.ro

numai din mușchi, vrednic adversar pentru un Joe Louis. Carol Ardeleanu, cu părul sbârlit ca o pisică uitată în ploaie (maestrul crede că seamănă cu un Tolstoi fără barbă), Păstorel Teodoreanu, păstrând pe față o morgă de căpetenie a eunucilor. G-ralul C. Manolache, volubil și căutând să plaseze calambururi (în ciuda subalternului său căpitanul I. Valerian) și C. Fântâneru, ras proaspăt, în hăinuțe negre, leit arțăgosul lui Walt Disney, fixându-l într'un colț al camerei, cu o uitătură de șarpe care își hipnotizează victima și interogându-l pe junele poet Ștefan Baciu — picat în mijlocul menajeriei ăștia ca să se inspire pentru un reportaj — cu gravități de procuror în glas :

Păstorel Teodoreanu

— Dumneata citești cărți de 500 de pagini ?
— Da.
— Le tai foile ?
— Păi dacă le citesc, sigur că le tai.
— Fumezi ?
— Natural !

www.dacoromanica.ro

— Bei alcool ?

— Puțin.

— Răsfoiești din când în când Biblia ?

— ?!?

— Te ții după femei ?

— Mă rog...

— Cum îți plac hainele ? La un nasture sau la doi ?

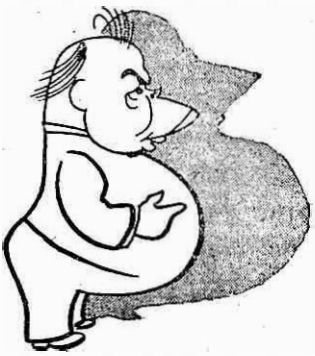

C. Fântâneru

— ?!?

— Porți umbrelă pe ploaie ?

— ?!?

— Ai vise erotice?

— Nu, că...

— M'ai cetit ?

— Să vezi...

— Ascuți creioanele cu lama sau cu briceagul ?

— Doamne, ferește...

— Cunoști posibilitatea, de-a avea o femeie, fără să o ai ?

— Domnule Fântâneru, — se sperie Ștefan Baciu, sbughind-o năuc spre ușă, îmi luați un interviu sau mă cereți în căsătorie ?...

Dar criticul literar al „Universului" se îndreptă serios spre alt confrate să-și continue grav întrebările.

Intr'altă cameră, poetul Ion Pogan (în viața de toate zilele procurorul Florin Tărăbuță) se

www.dacoromanica.ro

întreține numai cu Tudor Măinescu, V. Corbasca și D. V. Barnoski (de ! juriștii). Vissarion așteaptă cu o geantă gravidă la subțioară și cu pantalonii sumeși, că a venit rumânul cu bicicleta peste arături, peste noroaie și peste șosele — smeu paraleu — numai să votez. C. S. Făgețel descins special dela Craiova, latră convins ca un pechinez. Mihail Sadoveanu se profilează pe-o fereastră, măreț în toată făptura lui (când te gândești că baciul ăsta a scris aproape cât tot S. S. R.-ul la un loc). Șerban Cioculescu și Vladimir Streinul, vânează pe rând voturile. Ion Pilat, prețios, se laudă că a venit din concentrare, să știe adică lumea de rând că și boierii fac armată nu sunt mobilizați pe loc. Corneliu Moldovanu secat parcă de chinurile Purgatorului se gândește, tăcut, mișcând din când în când cele două mustăți care îi țin loc de sprâncene (cu cine votează ?). Victor Ion Popa, împarte în dreapta și'n stânga din cireașa gurii numai amabilități. Russu Șirianu pare

D. V. Barnoski

www.dacoromanica.ro

un adolescent rătăcit printre atâția oameni preocupați. Mihail Celarianu și George Dumitrescu, îngerii adunării, timizi, zâmbesc rar și atunci foarte pudic, cu mâna la gură. Mircea Dem. Rădulescu nu-și găsește locul între muritori. B. Jordan afișează o mutră clasică de merar. (Hai la mere, mereeeee, cine mai ia că a mai rămas un chil !)

Și eu tot mă gândesc cum aș face să pun o pineză pe scaunul lui N. Crevedia, ca să-l desumflu, că prea își dă importanță, de parcă el ar fi președinte.

Mihail Sadoveanu

Sexul slab e și el reprezentat. Dar scriitoarele nu stau în grup, ci depărtate. Nici nu vorbesc una cu alta. (Cocoane ! Ce să le faci !)

Claudia Milian arborează o tinerețe demnă de un pension. Și pe urmă se îmbracă cu gust. (S'a terminat, nu-mi mai răspunde la salut nicio hoașcă !)

Erastia Peretz e un Al. Hodoș feminin și fără monoclu. (Când te gândești că pe vremuri soba asta de teracotă a fost aleasă prin cine știe ce împrejurări, Miss România). Hortensia Papadat

www.dacoromanica.ro

Bengescu pare a fi directoarea unei pensiuni nemțești dintr'o stațiune climaterică. Maura Prigor stă ca pe o cracă și ține strâns niște manuscrise la subțioară, să observe lumea că e activă. Lucreția Borgia Karnabatt fumează rezemată de ușă, într'o poză de tragediană (vezi filmul mut: Francisca Bertini sau Nazimova). Henriette Yvonne Stahl păzită cu atenție de Ion Vinea, e o siluetă prea modernă lângă Aida Vioni. Lucreția Petrescu își plimbă ochii buni de jupânească din alte timpuri și pare oarecum uimită că printre atâția domni nu e niciunul cu giubea și cu ilic, ca eroii pieselor sale istorice. Coca Farago e mâniată că Ticu Arhip o întrece în înălțime și-o înghiontește la înghesuială pe Lucia Demetrius.

V. Voiculescu

— Hm! Ci-că e scriitoare și asta. Ia stai să ți-o imit cum citește la șezători...

Dintre toate, cea mai simpatică e însă Maica Smara. Da. Chiar Maica Smara, apărută pe ușă cu umbreluța la subțioară, adusă de spate și

www.dacoromanica.ro

cu câteva flori la castronul pălăriei de parcă ar fi coborît chiar atunci dintr'un faeton sau de pe coperta „Furnicii" lui Ranetti.

— Ce e mă cu voi aici ? Ce v'aţi strânsără atâţia ? Fi-r-aţi... M'aţi convocatără la adunare !

Parcă a venit bunica scriitorilor să le aducă în poşeta ei dela 48, candel şi năut.

— Da' tu cine eşti, mă, cu nasul ăsta ca un belciug ? — se opreşte în faţa lui Şerban Cioculescu, vârîndu-i sub nas umbrela.

— Ăsta e un critic mare, Şerban Cioculescu ! — o lămureşte unul.

— Ce critic, mă, că n'am auzit de el ! Critic mare era cuscrul Maiorescu ! Da' tu cine eşti, mă ţigan lăeţ ! — îl ia la rând pe Ionel Teodoreanu.

— Ăsta e romancierul Ionel Teodoreanu, maică, romanele lui se vând ca pâinea caldă, în câte cinci ediţii...

— Fugi, mă,. d'aici, că ăsta e ţigan cu părul creţ ! Ia uite la el ! Din ce şatră eşti, mă ? Romancier, hai ! Păi să-l fi văzut tu, mă' pe Duiliu Zamfirescu ! Şi tu, mă Sorbule, fi-r-ai al dracului să fii, de ce n'ai mai venit pe la mine ? Hai ? Mă uitaşi, ţapule !

Acum încăperile S. S. R.-ului sunt pline. E aşa de cald că şi tablourile de pe pereţi au năduşit.

Te aştepţi din clipă în clipă ca Emil Gârleanu sau Caton Theodorian să-şi scoată din ramele

www.dacoromanica.ro

lor de bronz batistele dela piept și să-și șteargă sudoarea.

A venit și N. I. Herescu, candidat la președinție.

Victor Eftimiu e de mult prezent și își face propagandă. Urna o ține bine în brațe Sărmanul Klopștok. Pe-o masă mare ca de ping-pong e macheta palatului scriitorilor concepută de Victor Ion Popa, palat care cine știe când va lua ființă.

— Șșșșșș ! Tăcere !

Ion Marin Sadoveanu ciocănindu-și bărbia cu nasul, citește o scrisoare a profesorului Mihail Ralea, care își retrage candidatura.

Ion Marin Sadoveanu

— Păcat ! S. S. R.-ul avea nevoie de președinte cu prestigiu — susțin partizanii.

— Bine că am scăpat de el — șoptesc adversarii.

Rămân deci candidați profesorul N. I. Herescu și Victor Eftimiu. (Vezi ? avea dreptate maestrul Vasile Ilie Stamatiad.)

— Mai candidează cineva ? — întreabă vicepreședintele.

www.dacoromanica.ro

Nu.

Atunci Zaharia Stancu (unchi-miu venit mai acum vreo șaisprezece ani din Putineiu să cucerească metropola fiindcă se plictisise tot să audă greierii cântându-i în talpa piciorului) cere cuvântul și cum e el bătăios, vorbește și tremură, și tremură și vorbește și pune multe lucruri la punct, că teleormănenii ăștia ai noștri sunt răi și cătrăniți la gură și la condeiu.

— Cine e ăsta Zaharia Stancu, domnule ? — întreabă Bran Lemeny, publicist brașovean — n'am auzit de el până acum !

— Parcă de tine a auzit cineva, afară de mine ! — îi sfredelește urechea, Horia Furtună.

— ...In străinătate, domnilor, scriitorul are casa lui, are iachtul lui și câte o insulă ! La noi îl îngroapă primăria !

— Dacă nu o insulă, cel puțin o moșie de cinci pogoane să aibă și ai noștri și zece cloști, cum am eu — spune și autorul „Menuetului", G. M. Vlădescu, care și-a cumpărat un petec de pământ la Fundulea și-l răscolește toată ziua de parcă ar căuta aur.

N. Crevedia (se putea altfel) ridică și el două degete ca la școală, recitând în grabă o fițuică.

— Domnilor, fiindcă astăzi se împlinesc patru ani dela moartea regretatului Gib. Mihăescu, propun două minute tăcere.

Se aprobă.

Dar N. Crevedia continuă.

www.dacoromanica.ro

— Tot azi, domnilor, se împlinesc atâția ani dela moartea lui Chendi, atâția ani dela moartea lui Iosif, atâția ani dela moartea lui...

— Bine, domnule Crevedia, ce facem noi aici, alegeri sau parastas? Or de când ai scris la Calendarul lui Nichifor Crainic, isprăvișii școala de țârcovnici?

Și N. Crevedia e trimis înapoi ca un elev rămas corijent.

G. M. Vlădescu

Aranjându-și lavaliera cere cuvântul și Vasile Militaru.

— Imi permiteți să citesc și eu o fabulă?

— Imposibil. Domnule Lovinescu, invitați-l duminecă la cenaclu... Vă rog! Sau duceți-vă, domnule Militaru, la șezătorile „Universului Literar", la Salonul Literar al lui V. V. Haneș, la ceaiurile Ioanei Postelnicu da' nu aici!

— Păcat, era bună! — susține autorul.

Niculescu Varone (ăla cu strigăturile și cu chiuiturile) face oficiu de aprod, împarte buletine de vot, se fâțâie de colo până colo, îl cheamă pe cutare și dă fuga să aducă un pahar cu apă. (Doar așa să-și justifice și el prezența în S. S. R.)

Emoție.

www.dacoromanica.ro

Incepe alegerea.

In fund, plutește capul de Ceahlău nins al lui Liviu Rebreanu. „Gorila" e alături : Mircea Damian.

Ion Marin Sadoveanu potrivindu-și monoclul, slab și suferind încă de pe urma idilei cu Marieta Anca, strigă catalogul.

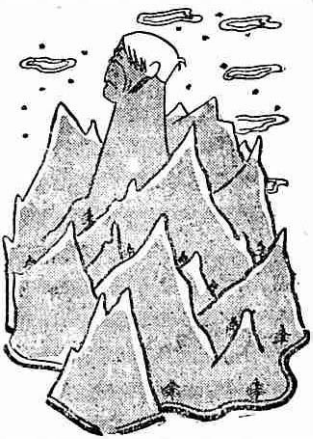

Liviu Rebreanu

— Acsinteanu !

— „Primul scriitor român" să treacă la vot !

— Arghezi !

— Boureanu Eugen ! Boureanu Radu !

Tatăl și fiul se înghesuesc cu buletinele în mâini.

Fotograful încearcă să ia o poză, dar nu poate din cauza Erastiei Peretz care pe zi ce trece întrece în proporții un tramwai cu două remorci.

N. Crevedia l-a prins în clește pe Camil Petrescu lângă sobă, între Nicolae Roșu și Radu Gyr și-l îndeamnă acolo, pisându-l.

— Imi joci piesa ?

— Să văd !

— Cum să văd, domnule ! Piesa mea e un succes, — întreabă-l pe George Doru Dumitrescu, o somitate în materie, se duce în fie-

www.dacoromanica.ro

care Duminică la matineurile Naţionalu-lui.

— Cred ! Dar în literatura dramatică originală nu există decât trei piese : Mitică Popescu, Danton şi Mioara.

— O fi, dar joacă-mi-o şi pe a mea.

— Aşteaptă că şi eu am aşteptat !

— Dă-mi scris la mână ! Domnule, îţi garantez eu „Bacalaureatul lui Puiu" e o lovitură pentru Naţional. Mi-o joci ? Uite şi lista interpreţilor pe care îi vreau. Unu şi unu !

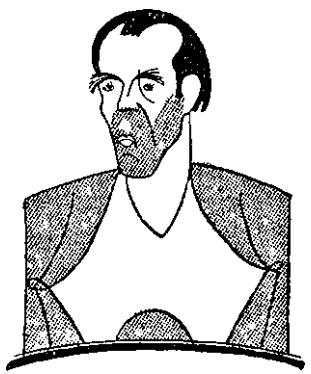

Mihail Drumeş

— Mai concentreaz-o şi stăm de vorbă.

Printr'o „feintă" de corp ca la foot-ball, cronicarul sportiv N. Grămatic (Camil Petrescu) a reuşit să scape din piuliţă.

(Piesa lui Crevedia nu s'a jucat nici până acum, deşi între timp s'au schimbat câţiva directori la Naţional.)

Lângă uşă îl înhaţă pe hulitul director al Naţional-ului, Emil Gulian.

— Camile, ascultă, îmi pui în repetiţie traducerea din Racine sau nu? Ca să mă lămuresc, ori te pomeneşti că ai uitat că am fost unul din colaboratorii tăi la Cetatea Literară şi unul dintre credincioşii tăi susţinători !

www.dacoromanica.ro

(Riscurile unui director de teatru.)

Mihail Drumeș, autorul preferat al modistelor și al vânzătoarelor de pe Lipscani, și directorul editurii „Bucur Ciobanul", e asaltat deasemeni de oferte.

— Mă, Drumeș, am niște nuvele ! Nici Maugham nu a scris așa ceva !

— Cred că dacă ți-ai fi inaugurat editura cu un volum de versuri de-al meu, ai fi câștigat mult în prestigiu !

— Dragă, eu am editori, da vreau să-ți dau ție un roman fiindcă mi-ești prieten, îl iei ? Pentru ce să căpătuiesc pe alții, și să nu-mi încurajez mai bine un prieten ! Merge sigur la trei ediții !

Ion Barbu (Barbelian) furios pe Victor Eftimiu, fiindcă i-a trimis următoarea epigramă :

„Ești al nostru Mallarmé
De origină armeană
Arta dumitale e,
Poezie mall' „armeană".

— tună și fulgeră contra lui.

— Nu-l votați pe Crăcănel ! Nu-l votați ! — că ăsta nu e scriitor. E vânzător de maculatură ! Nu vedeți ? A scris un vagon de cărți și n'a rămas nici una !

In schimb, Victor Eftimiu, ștergându-și broboanele de sudoare, și trăgând cu ochiul la urnă, îl asigură pe Victor Ion Popa.

www.dacoromanica.ro

— A, monşer, am ieşit eu ! Am ieşit cu majoritate sdrobitoare !

Ionel Teodoreanu, Păstorel şi George Gregorian, un fel de comisari electorali, controlează bunul mers al votării.

A venit la vot şi Laura Mihail Dragomirescu soţia criticului, şi maestrul Codreanu dela Iaşi să-l voteze special pe Ralea.

Pe lângă uşi, câţiva tineri scriitori — Vlaicu Bârna, Dan Petraşincu, Const. Coman, C. Barcaroiu, M. Straje, Paul Daniel şi Const. Salcie — fiindcă nu sunt membri la S. S. R. se mulţumesc doar să vâre capetele prin deschizătura uşii, să-i vadă viitorul preşedinte că sunt prezenţi, deşi nu votează.

G. Bacovia

Şi in fine se începe numărătoarea voturilor.

Primul vot scos din urnă e pentru Victor Eftimiu.

Autorul „Cocoşului Negru" dă din cap încrezător spre Dan Botta şi Cicerone Theodorescu.

— Nu v'am spus eu, monşer ? Cu majoritate sdrobitoare !

www.dacoromanica.ro

Dar următoarele zece sunt pentru N. I. Herescu.

In picioare, lângă N. Budurăscu — e o chestiune de drept ! e o chestiune de drept ! — Mihail Lungeanu trage bețe cu creionul pe un carnet ținând băbește contabilitatea voturilor.

Un vot pentru Eftimiu, cinci pentru Herescu...

Meny Toneghin

Lămurit, asudat și plictisit, Victor Eftimiu dispare de lângă urnă, bombănind.

— Ce să fac, monșer ? Dacă sunt în societate prea mulți autori dramatici !

Ion Marin Sadoveanu anunță rezultatul final al matchului : 109—34 pentru N. I. Herescu, trei voturi albe și și unul pentru Maica Smara. (Pe Maica Smara se laudă Păstorel că a votat-o. O face, de sigur, ca să nu-și desmintă faima de umorist... In realitate, Maica Smara s'a votat singură, fiindcă eram lângă ea când și-a scris votul cu litere chirilice....)

Scriitorii aplaudă frenetic, noul președinte spune câteva cuvinte de mulțumire și turma

www.dacoromanica.ro

aceasta de gălăgioşi copii mari se repede la paltoane.

La garderobă, Meny Toneghin nu-şi găseşte trenchul. L-o fi luat din greşeală vreun poet distrat, şi în talie.

— Numai atât a fost? Eu credeam că o să fie tămbălău mai mare! — se miră Octav Şuluţiu, care vine direct dela Braşov cu întârziere şi cu un geamantan pe umăr ca Rodica lui Alecsandri.

— Numai atât!

Ce cumineţi sunt scriitorii, domnule! Îi bârfeşte lumea de geaba! Şi ei, nişte inofensivi pui de găină!

Gh. Şt. Cazacu

Ia uitaţi-vă cum gonesc spre tramvai ca nişte simpli impiegaţi ieşiţi dela birou, ei zeii, ca nu cumva să li se răcească bucatele acasă.

De câte ori ai plâns sau ai visat dumneata domnişoară pe paginile scrise de aceşti burtă verzi mai sensibili la o musaca de cartofi decât la apariţia primelor violete de primăvară...

In stradă, plouă des şi trist ca într'un volum de G. Bacovia sau de elevul său G. Şt. Cazacu, şi câţiva scriitori adăpostiţi sub o streaşină, îl încondeiază pe Victor Eftimiu:

www.dacoromanica.ro

— De când și-a făcut Victor Eftimiu statue în Cișmigiu, Agepsina Macri, nevastă-sa, nu se mai împacă deloc cu servitoarele. In fiecare dimineață sună, până îi amorțește degetul și nu vine nimeni: — Mariță, unde umbli Mariță? N'auzi că sun de o jumătate de oră?

— Cum unde umblu coniță? Am fost în grădină de l-am șters pe conașul de praf!

www.dacoromanica.ro

DOMNUL CU BLANĂ

www.dacoromanica.ro

M'am urcat în tramvai ca de obiceiu la Carpaţi şi întâmplător am găsit şi un loc liber, pe care cu lăcomie spatele meu l-a ocupat.

Tocmai deschisesem un z i a r. Pretext pentru doamnele din picioare care prea îmi vânau locul cu privirile.

Dar mă simţeam atât de comod şi atât de lipit de scaun încât subînţelesurile cu tăiş ale ochiadelor, nu mă puteau urni de-acolo. Ce e drept, nu înţelegeam nimic din hărmălaia de litere din faţă, şi coada ochiului meu trăgea tot în spre cucoane. Spânzurate cu mâinile de sus, ele se bălăgăneau, turtindu-se şi încruntându-se reciproc.

Victor Eftimiu

Era mai ales una tânără de tot, cu obrajii

www.dacoromanica.ro

îmbobociți, cu părul platinat lăsat să cadă pe umeri dintr'o pălărie ca un cuiion de călugăraș.

Mă hotărîsem : trebue să-i ofer locul. Ba bine că nu, imediat i-l dau. Uite, chiar acum. Să mai treacă însă măcar o stație. Poate se mai apropie și ea puțin.

Și de fiecare dată mi-era lene să mă ridic. Nu, fără îndoială, sunt foarte prost crescut, și descoperind acest lucru m'am înfipt și mai bine în scaun. Scuza am găsit-o : nu-i dau locul, că prea e caraghioasă cu potcapul ăla pe frunte !

Tocmai întorceam preocupat în aparență pagina ziarului, când printre cucoane mă salută unul cu blană.

M'am uitat repede în spate să observ dacă nu e cumva o greșeală și fiindcă eu eram cel vizat, am zâmbit într'o parte cum se obișnuește și-am dus mâna la pălărie, socotind în același timp : cine e ăsta, că parcă l-aș cunoaște ? !

După o stație, s'a liberat un loc în fața mea și fiindcă domnul cu blană la gât stătea lângă el și parcă nu îndrăsnea să se așeze, l-am îndemnat, tot zâmbind : — de ce nu stai ? — și i-am dat mâna — ce mai faci ?

— Ce să fac, bine ! Vin dela Național. Am fost să fac critică la piesă.

Mi-au defilat deodată prin față câțiva cronicari dramatici. E cronicar dramatic, mi-am

www.dacoromanica.ro

zis. Da', cum de nu-mi aduc aminte care dintre ei, este ?

— Şi s'a terminat aşa de repede piesa ?

— Nu, dar eu cum eram obosit — am tras un pui de pileală aseară cu băieţi la Coşna — am plecat. Mă duc mâine seară să văd şi restul. Dacă nu plătesc...

— Sigur, dacă nu plăteşti — şi îi urmăream atent trăsăturile feţei, doar 'oiu putea să desleg şarada. Mi-e foarte cunoscut domnul cu blană, şi totuşi nu-mi amintesc cine e.

— Eu, ştii — mă lămureşte el — mă întâlnesc în fiecare dimineaţă cu directorul teatrului, cu Sadoveanu. E un om foarte cumsecade. De zahăr. D'aia îl servesc totdeauna cu plăcere şi el mă serveşte pe mine la fel. Vrei o loje, îmi spune. Na o loje !

— E bine atunci.

(Cine e domnul ăsta, cine e ?)

— Sigur că e bine.

In definitiv nu m'ar mira să fie şi actor. Parcă am văzut în ceva — în ce dracu ? — faţa asta încadrată de-o barbă. Nu l-oi fi văzut în Polonius din Hamlet? Să-l întreb în ce a jucat ultima oară, să nu-l întreb ?

— Pe domnul Minulescu l-aţi mai întâlnit ? — îmi întrerupe el brusc investigaţiile.

— Da, în fiecare zi la cafenea.

— Vă duceţi la cafenea. Eu n'am timp, lucrez toată ziua. Vine şi d. Victor Eftimiu pe la mine şi Mircea Damian. Mai stăm de vorbă.

www.dacoromanica.ro

Ați cetit ultima carte a domnului Minulescu? A apărut alaltăieri. Bună. Imi place.

(Să fie sănătos, ce parcă numai Minulescu a scos un volum? Cum de nu mi-a trecut până acum prin gând. E scriitor! Mă uit mai bine la fața lui. O față spiritualizată de om care gândește, se frămîntă și scrie. Sigur că e scriitor. Ce memorie! Ce memorie! Poate are și cenaclu.)

— Și lucrați mult? — îl întreb.

— Pă frânte. Toată ziua. Meseria noastră e grea, domnule. Stai aplecat și dă-i, dă-i... și dă-i, dă-i.

— Greaaaa! — spun și eu gândindu-mă câte zile fripte am avut până când am scris un roman și cum îmi înțepenise mâna. Bine că are energie. Toată ziua! Ca Mircea Streinu și Cezar Petrescu sau mai rău, ca Mihail Șerban.

Da' stai! Cum îl privesc din profil parcă-mi aduc aminte.

N'am văzut eu acum o săptămână fotografia chipului ăstuia expusă în vitrina unei librării, lângă niște cărți? Da' cu mustață.

— Uite ce? îmi iau inima în dinți, — parcă purtați mustață?

— Eu, mustață, niciodată! Și aplecându-se discret — nu-i place ei! Înțeapă!

Poate sprâncenele mi s'au ridicat în semn de întrebare, că el se simți dator să precizeze, făcându-mi cu ochiul.

www.dacoromanica.ro

— Blonda.

Cuvântul îmi căzu în creştetul capului (care blondă ?) şi o ameţeală uşoară mă cuprinse. Nu cumva ne-am cunoscut la vreo beţie ?

Dacă până când mă dau jos nu aflu cine e, la noapte prevăd că mă răsucesc în pat, asud şi mă înfurii din cauza idiotului ăstuia. Ar trebui să-l iau amical de rever şi să-l întreb : ascultă, dragă, unde ne-am cunoscut noi ? Fie-ţi milă, că la noapte înnebunesc.

Un timp am tăcut amândoi.

Mă simţeam prost. Ca pe ghimpi.

Stai faţă în faţă cu un cunoscut şi nu eşti în stare să legi trei, patru cuvinte. O să-i par morocănos. Dar ce să-l întreb ?

Despre gerul de afară ? Despre situaţia războiului ?

— Ai fost concentrat ?

— Fost. Trei luni !

Şi iarăşi am tăcut.

Eu, răscolindu-mi amintirile şi scoţând grăbit şi enervat unul câte unul cunoscuţii dela naftalină.

El, trăgându-şi mănuşa şi căutând să desgheţe florile de pe fereastra vagonului.

O clipă mi se păru din nou că un unghiu de lumină mi se deschide în cap. La degetul cel mic al mâinii, domnul cu blană lăsase să-i crească o unghie cât o sămânţă de dovleac.

Unghia asta, unghia asta mi se părea foarte cunoscută. Chiar foarte cunoscută.

www.dacoromanica.ro

Şi ca prin vis îmi umbla pe sub ochi gata să mi-i scoată

Cred că tot chef a fost şi la urmă poate şi bătaie.

De ce unghia asta îmi fuge pe sub ochi ?

— P'aici stai ? — rupe din nou el tăcerea.

— Pe Buzeşti ! — răspunsei, privindu-l duşmănos, (care va să zică ne-am bătut la chef şi acum te repezi să mă saluţi în tramvay şi să stăm de vorbă).

— Eu merg mai departe, că sunt proprietar ! — îşi mângâie el blana.

(Mă revoltă. Poate că şi eu sunt proprietar. Şi de unde până unde proprietarii merg mai departe şi chiriaşii se dau jos mai încoace ? M'am ridicat indignat. La noapte îi dau eu de urmă acestui domn. Sau mâine la cafenea îl întreb pe Minulescu sau pe Victor Eftimiu.)

— Bună seara, domnule !

S'a ridicat atunci şi el, s'a aplecat respectuos şi întinzându-mi mâna mi-a spus :

— De ce nu vă mai serviţi la mine ? V'aş servi *tot* eu personal ca şi înainte. Am ieftenit şi tariful. Treizeci rasul şi doi poli tunsul...

www.dacoromanica.ro

FURTUNĂ ÎN OLIMP

www.dacoromanica.ro

NORI NEGRI...

O adunare la Societatea Scriitorilor Români este întotdeauna interesantă.

Sau cel puțin așa ni se pare nouă.

Păcat că are loc numai o singură dată pe an. Cam pe când dă frunza castanilor și încep să înjunghie reumatismele.

Atunci ies urșii ăștia pletoși din bârloguri, se mai desmorțesc puțin la soare, se mai încaieră și se mai jumulesc.

Cu două, trei zile înainte, scriitorii complotează prin cafenele, așa cum ați văzut în paginile celelalte, trântesc cu pumnii în mese de sar ceștile de șvarț în sus ca de gumă și părăsesc urlătoarea târziu, îndârjiți și asudați.

— Carevasăzică, ne-am înțeles, vorbești tu! Și muști din ei fără milă.

— Las' pe mine!

Presimți în aer furtuna. Și te bucuri. O să fie un spectacol!

Deabia aștepți duminica socotelilor! Candidații (de obiceiu la aceste adunări se aleg noui

www.dacoromanica.ro

membri) colindă cafenelele, împart cărți cu autograf și salută respectuos măturând podelele.

— Il vezi ? Până acum nici nu ne cunoștea ! Ia uite-l cum salută ! Crede că-l votez ! Să aștepte ! Da' ce a scris, domnule? Ce a scris și ăsta ca să intre în S. S. R. și peste douăzeci și cinci de ani să ia pensie la cot cu mine — își face sânge rău Mihail Sorbul, cu o mutră de capră înfuriată.

N. Batzaria

— S'au primit două mii de cereri de noui membri — ne informează D. N. Teodorescu — și din ăștia comitetul a admis numai cinci. Printre care și pe Anton Balotă ăla de e inspector general la Teatrul Național.

— Balotăăăă ! Arnăutul ăla ! — s'au strâns ca o ghiară cei dela masă. Da' ce a scris Balotă ? Da' ce legătură are ăla cu literatura ?

— A tradus din poeții sârbi — îi lămurește Mihail Straje, el însăși autor de broșurele traduse din bulgărește.

— Exclus ! Nu intră ! Ce dracu', avem destui balcanici în S. S. R. Pe N. Crevedia, pe N.

www.dacoromanica.ro

Batzaria, pe Victor Eftimiu, pe Ion Foti, pe N. D. Cocea, ba te pomenești că mâine, poimâine o să intri și tu — ridică un deget președințial un maestru al tinerei generații, — să ne slăbească! Cel puțin să fie ceva de capul lui! Da' așa, oricine...

Gâfâind, se bulucește spre masă, Vlaicu Bârna.

— Ați auzit? Ați auzit, cererea mea n'au trecut-o în comitet, dar m'am întâlnit adineaori pe Cale cu Gh. Lăpușneanu, ăla care a scris „Vraja Destinului", și vrea să-i ridice lui Eminescu un monument, și știți ce mi-a spus: „Eu n'am făcut nicio cerere, dragă, și m'au ales membru la S. S. R. prin ordin de zi, uite așa". Se poate? Să fie oare adevărat?

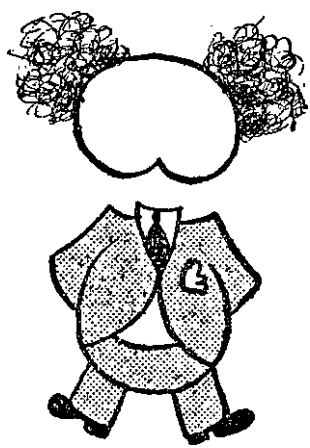

N. D. Cocea

— Ordin de zi? — reflectă Șerban Cioculescu — să știți că I. Valerian, care a fost de curând cooptat în comitet, și e secretarul Societății, a militarizat S. S. R.-ul. Duminecă o să mă interesez. Te pomenești că ne comandă și uniforme cu bumbi.

In fund, cafeneaua e un crater de vulcan în erupție,

www.dacoromanica.ro

— Da' să se termine odată, domnule, cu bătrânii ăştia ! Le dă pensii, le dă ajutoare, tot iei iau filmele şi noi trebue să trăim din pile. De ici o sută, de dincolo două. Cum să mai apuci pensia când mori de foame la tinereţe? — Să-i dea dracu' să nu ne aleagă membri, că îi dau pe toţi pe mâna lui Georgescu Cocoş, să-i treacă în lista pornografilor !

— N'am nevoie de S. S. R. — se fudulește Lucian Predescu — am luat dela Delafras opt sute de mii pentru Enşiclopedie.

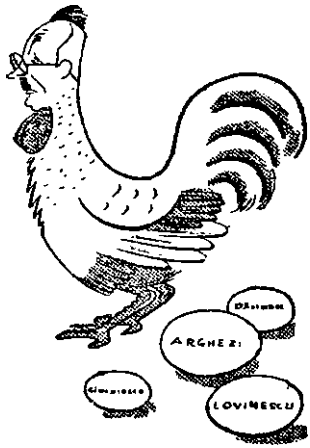

N. Georgescu-Cocoş

— Şi-mi ceri mie un ţap ! Ptiu ! — îi întoarce spatele ruralul Ion Iovescu.

— Trebue să-mi dea neapărat permis pe C. F. R. De ce să aibă Arghezi şi eu nu ? — vociferează Silviu Lazăr. O să le arăt eu cine este poetul Silviu Lazăr !

— Şi mie, că d'aia am scris „Poeme cu vin şi cu haiduci", ameninţă cu sticla de Borvis în mână I. D. Pietrari. Ia să vezi numai cum o să cer cuvântul duminecă la adunare şi cum o să pun haiducii pe ei cu pistoalele !

www.dacoromanica.ro

— Ai uitat că nu eşti membru? — îl scutură de umeri Gabriel Bălănescu autorul lui „Avram Iancu".

— Parcă tu eşti?

— Atunci de ce vă certaţi în halul ăsta? — intervine împăciuitor, Horia Niţulescu.

UN SCRIITOR

Trecătorul oprit în colţul străzii General Berthelot, priveşte lung pe aceşti domni pudraţi şi spilcuiţi, cu gulere tari şi ghete noi, care grăbesc în susul străzii.

O fi vreo nuntă sau vreun botez la catedrală la Sfântul Iosif, că prea trec mulţi — gândeşte el, şi fiindcă e duminecă şi fiindcă a ieşit să se distreze, se ia după ei.

Ai văzut! L-au păcălit.

Nu e nicio nuntă la Sfântul Iosif, dar uite că dumnealor intră vis-à-vis, într'o casă cu ferestre mari şi cu o tăbliţă albastră în perete:

Societatea Scriitorilor
Români

Surâde. Uite o societate de care n'a ştiut şi în care încă nu s'a înscris.

Tot are câţiva poli la el.

La uşă, însă, îl opreşte unul cu mustaţă.

www.dacoromanica.ro

Gheorghe, probabil că-l chiamă, că unul dinăuntru tot îl întreabă: — Gheorghe, Gheorghe, a venit domnu' Pillat?

— Nu e voie, — îi întinde bariera brațului numitul Gheorghe. Azi e adunarea generală a Societății!

— Mă rog, vreau să mă înscriu și eu în Societate, că mai sunt înscris în vreo șapte. Aveți cărți de membru în piele?

— Nu se poate, domnule, aici numai scriitorii...

— Păi eu ce dracu' sunt, mă? Nu sunt scriitor? Șaptezeci de pagini pe zi scriu!

Șef de birou clasa întâi, băiatule! Vasăzică ăștia dinăuntru e de-ai noștri! Servus, leilor!

— Nu, domnule! — caută să-i explice Gheorghe. Trebue să aveți volume, cărți...

— Am nene! Am și eu! Are și fi-mea, că e la Universitate! Avem cu toții, ce dracu'! Toată familia! Suntem doar cărturari!

— Dă-l afară, bă! Ce, vrea și ăsta pensie? — intervine în discuție, tank, Sărmanul Klopștok.

— Păcat! — se strecoară bombănind cetățeanul în stradă. Obișnuesc să plătesc cotizațiile la țanc, nu sunt d'ăia de care credeți dumneavoastră! Dacă nu primiți membri, atunci de ce mai e societate? Sau, mă rog, cel puțin lipiți un bilet în stradă: Nu primim membri, Ehehe! eu vere, sunt acționar și la S. T. B. și, auzi drăcie, nu pot să fiu membru la S. S. R.!

www.dacoromanica.ro

GHEORGHE, CERBERUL UȘILOR

Odată pe an, în dumineca asta, scriitorii își zâmbesc și își strâng afectuos mâinile.

— Ce mai faci, maestre? Ți-am cetit ultima carte. Grozavă!

Pentru ca după ce a traversat camera, să-i spună în surdină lui Al. Cazaban.

— I-ai cetit ultimul volum? O tâmpenie! S'a ramolit și ăsta! Ce-ți închipui tu, că toți rezistă timpului, cum rezistăm noi?

Al. Rosetti

La ușă, Gheorghe, servitorul, îți ia pălăria din cap, îi pune la panglică un număr ca să nu se mai piardă cum i s'a întâmplat anul trecut lui Meny Toneghin, și ține loc de gazdă informându-te:

— Incepe acum. Trebue să vie numaidecât domnu' președinte. Ați auzit că aseară a murit, Dumnezeu să-l ierte, don' Măciucescu?

Ion Minulescu îi întinde și o ghioagă.

— N'avem numere și pentru baston, domn' Minulescu.

— Atunci îl iau cu mine, că poate vorbește N. Crevedia — se leagănă târșind picioarele

www.dacoromanica.ro

ca un Moș Crăciun, autorul „Romanțelor pentru mai târziu".

Și Gheorghe continuă să ne informeze cu accent ardelenesc, între pauzele pe care i le îngădue serviciul de garderobier.

— Terminăm repede azi. Mai ales că nu mai alegem nici membri noui. Poate peste câțiva ani să mai alegem...

Ce-o fi cu domnu' președinte Herescu, de nu veni până acu' ?

De geamul ușii s'au lipit două fețe iscodind cu priviri de agenți secreți persoanele dinăuntru.

Dintr'un salt, Gheorghe e acolo.

— Domnule Stelaru și domnule Stoian Gh. Tudor, v'am spus odată, azi domnu' președinte nu iscălește chitanțe. N'avem timp, înțelegeți ! E adunarea generală ! Și pe urmă n'avem bani.

— Hai atunci pe la Fundație ! — propune poetul D. Stelaru, — că d'on profesor Al. Rosetti ne atinge la manșetă măcar cu câte cinci sutare de căciulă.

DUMINECA SOCOTELILOR

In primul rând de scaune, ca la fotograf, stau cucoanele. Lipsește Maica Smara. Incolo sunt toate.

Aida Vrioni o bârfește pe Maura Prigor (auzi, a ajuns și asta s'o editeze Cartea Românească),

www.dacoromanica.ro

Maura Prigor ar mânca-o pe Erastia Peretz, (auzi, pe căldura asta, cu vulpi argintii ! Parcă eu n'am acasă în garderob !), Erastia Peretz îi zâmbește acru lui Coca Farago (duce prăjituri la gazetari, d'aia are atâta reclamă în ziare), Hortensia Papadat Bengescu le privește superior pe toate (astea să-mi înțeleagă mie literatura, pe care de abia mi-o pricepe Lovinescu?), Ticu Arhip o măsoară cu metrul pe la spate pe Lucreția Karnabatt (nu sunt cât ea, Doamne ferește !).

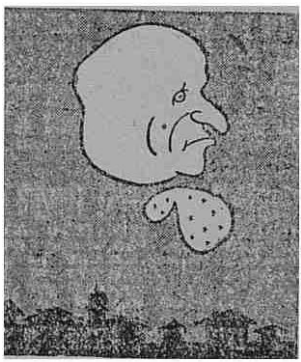

D. Iov

Pe celelalte scaune au luat loc scriitorii cu gută. Cei mai tineri se sprijină de spătarele scaunelor — ca și cum i-ar duce în cărucior pe cei bătrâni, — se reazemă de pereți și de sobă.

Printre ei fumează, plin de importanță, C. Dan Pantazescu zis și Păpăleață.

Cineva se revoltă.

— Ce caută ăsta aici, domnule? Scriitor nu e! Membru nu e ! Ce e aici ? Café de la Paix ? Gheorghe, dă-l afară pe domnu', adunarea nu e publică ! Ai văzut ? Sunt de vină ăia bătrânii că i-au dat nas la cafenea.

www.dacoromanica.ro

Romulus Cioflec se uită, pipăindu-şi luna capului, cu invidie la D. Iov. Tot Căpitanul (că de când cu concentrările cântăreţul plaiurilor Basarabene nu mai dă jos sabia oştirii) e cel mai chel scriitor român. Capul lui e ca o bilă de biliard.

La birou, preşedintele, profesorul N. I. Herescu, e încadrat într'o parte de monoclul ca o felie de lămâie al lui Ion Marin Sadoveanu şi în cealaltă de mutra veştedă a lui Păstorel Teodoreanu.

Preşedintele citeşte darea de seamă şi în fie care grup încolţeşte ghiocelul nerăbdării. Să vedem cine vorbeşte ?

Spre dezolarea amatorilor de spectacol, nu se înscriu la cuvânt decât : Şerban Cioculescu, Nicolae Roşu, Vladimir Corbasca şi Agata Grigorescu Bacovia.

Cel puţin nu s'a înscris N. Crevedia. (Maestrul de când a fost numit ataşat de presă la Sofia vorbeşte numai de confratele său diplomatic Paul Morand şi nu mai coboară în incinta vulgului ?)

Monarh al calamburului, Şerban Cioculescu rupe tradiţia, şi e serios. Cere comitetului să nu li se mai dea filme şi ajutoare scriitorilor pensionaţi. Pensionarii se încruntă, cei tineri îşi sparg palmele în aplauze. Măcelul de abia poate fi înlăturat.

Cere apoi ca permisele pe C. F. R. ale scriitorilor bătrâni care nu fac pe an decât un drum

www.dacoromanica.ro

cu ele, sau nici pe acelea că au hemoroizi sau suferă de prostată, să fie puse la dispoziția tuturor, prin rotație. Elegant și cu abilități de diplomat, Zevs, adică N. I. Herescu, împrăștie fără greutate norii.

Rubicond (și roșu) ca un popă de țară dintr'un volum de Damian Stănoiu, Nicolae Roșu roagă comitetul să-l reprimească pe fiul risipitor Teodor Scarlat în societate, gonit mai acum doi ani pe motiv de indisciplină. (Romul, după niște șprițuri, a ridicat opinca într'un ziar la președinte.)

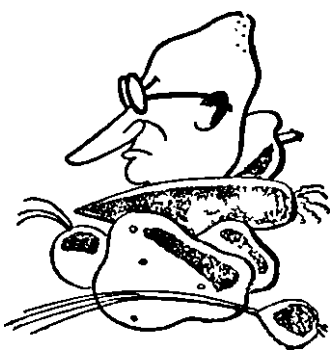

Romulus Cioflec

Vladimir Corbasca propune o adunare extraordinară (asta cum o fi ?).

— Ajunge una pe an ! — se vaetă Vissarion, că mi se strică bicicleta. (C. Vissarion a venit ca de obiceiu cu traista în spate pe bicicletă, după ce, bine înțeles, și-a luat ziua bună dela copii săi botezați Napoleon, Voltaire, Marconi, Edison, ș. a. m. d).

Asistența s'a plictisit. Unii se îndreaptă spre ușă.

— Vorbe ! Nu vă spuneam eu că n'o să fie nici anul ăsta nimic ? De ce mai venim nu știu ! Hai să mergem că mi-e foame !

www.dacoromanica.ro

Sărmanul Klopștok mă trage de mână să mi-o scoată din țâțâni :

— Ascultă, bre, ar trebui să-i întrebăm. Anul ăsta ne mai trimit la Bușteni ? Ori te pomenești că ne trimit, dar nu ne mai dă de mâncare ? Pe sărăcia asta, ne ține Popescu numai cu borș de ștevie și tapioca !

CIOC ! CIOC ! CIOC !

Verva o întronează Agata Grigorescu Bacovia, care tot timpul ședinței face oficiul de ciocănitoare. Nu e discuție în care să nu-și încerce și ea ciocul.

Agata Bacovia

Cioc ! Cioc ! Cioc !

(Acasă, probabil, toată ziua, sare din cracă în cracă și ciocănește pomii.)

Timidă la început, deabia nemerind cuvintele, mutându-și geanta când pe-o mână când pe alta, uscată ca o prescure, ciocănitoarea S. S. R.-ului spune printre altele, luând deodată foc, asemenea unui chibrit, că ea e profesoară și că e membră la Asociația profesorilor de limba română.

www.dacoromanica.ro

— Domnilor ! — continuă ea, pe doamne le ignorează — S. S. R.-ul ar trebui să intervină pe lângă Asociaţia profesorilor de limba română şi să ia măsuri. In cărţile de şcoală nu sunt trecuţi decât câţiva poeţi : Vasile Militaru, Mircea Rădulescu... şi noi... profesorii de limba română...

— Dumneavoastră vorbiţi, care aţi castrat literatura ? — o întrerupe Ionel Teodoreanu, închipuindu-se o clipă în robă, la bară.

Agata Grigorescu Bacovia lasă capul în jos, se înroşeşte şi de-abia răspunde.

— N'am castrat-o eu... Vă rog să mă credeţi...

Şi grăbită, ascunzându-şi ochii după borul pălăriei, se strecoară printre scaune.

S'a stins chibritul.

Cioc ! Cioc ! Cioc !

LA BUTURUGA DE VIŢĂ

Adevărata adunare a S. S. R.-ului are loc peste o jumătate de oră în Calea Griviţei „La buturuga de viţă."

Preşedinte al bateriilor, al chiftelelor şi al legăturilor de ridichi : Nicolae Roşu.

Membri : C. Acsinteanu, Ion Th. Ilea, Const. Stelian, Teodor Scarlat, Mihail Drumeş şi subsemnatul. Candidat : Costică Salcie.

— Domnilor ! — începe preşedintele dând peste cap două şprituri deodată, — Societatea

www.dacoromanica.ro

asta e bazată pe-o reciprocă laşitate. Aici să poftească domnii să audă ! Este ?

— Esteeeeeeeee ! Să mai vie o baterie că o plăteşte doctorul !

— Domnule Roşu — se vâră în nasul preşedintelui, Salcie — dă-mi o vioară să-ţi cânt ciocârlia... Şi lasă teoriile... Ciocârlia, măăă! Păi eu, mă Roşule, dacă nu mă ţineam de poezie şi beţii, aveam până acum două doctorate şi eram şi eu membru! Lasă mă prostiile, să-ţi zic io la ureche „Ciocârlia", hai tirlitirli, tirlitai...

Niculescu Varone

Ion Th. Ilea are probabil în înghiţitoare un aparat modern de numărat sprişurile. Că tace şi numără. Un ! Doi ! Un ! Doi !

Teodor Scarlat, cu creionul într'o mână şi cu paharul în cealaltă, revizuieşte după buletin membrii S. S. R.-ului.

— Băbeanu Al. ! Cine e Băbeanu Al. ? Banu Constantin ! Bănuţ P. Aurel ! Boteni Ionescu ! Bran Lemeny ! Ciotori N. D. ! M. I. Dumitrescu! Froda Scarlat ! Fulmen A. ! Livescu Ion ! Mândru A. ! Niculescu E. Varone ! Auzi, membru şi ăsta cu strigăturile lui. Ca mâine îl vedem

www.dacoromanica.ro

printre noi şi pe Aghiuţă Tăslăoanu! Petru Petrescu Horia! N'am auzit! Pitiş Ecaterina! Nu există! Râmniceanu Simionescu Martin! Nu cunosc! Scurtu Alexandru! Ştern Leopold! La publicişti, nu la S. S. R.! Nu cunosc! P'ăştia toţi afară cu ei! Auzi Roşule! Afarăăăăăă!

Const. Stelian se ridică potrivindu-şi ochelarii pe un chip candid de profesoraş.

— Eu mă duc. Am întârziat.

Membrii îi ascund pălăria şi profesorașul consimte să mai stea cinci minute, să mai bea un spriţ slab, foarte slab, că altfel uită în ce an s'a născut Conachi şi Bolintineanu şi nu-l mai respectă elevii şi îi pun şoareci în catedră.

— Uite o carte de Ionel Neamţu, profesore, vezi câte virgule îi lipsesc! — îi întinde un volum, improvizatul preşedinte spre consolare.

— O să scot o revistă şi îi înjur pe toţi! — bate cu pumnul în masă abisinianul Teodor Scarlat. Mi-o tipăreşti tu, Drumeş? M'ai bine ai tipări o revistă de curaj, decât să-ţi tipăreşti romanele tale în câte treizeci de ediţii a câte trei sute de exemplare ediţia!

La un moment dat dispare o sticlă după masă. A luat-o chelnerul? Ce s'a întâmplat?

— Nu! E spiritul lui George Dorul Dumitrescu — remarcă unul. Îl considerăm prezent.

La ora 3, findcă localul s'a închis, preşedintele şi-a îmbarcat membrii în maşină şi-a pornit să caute altă buturugă de viţă pe undeva pe lângă abator.

www.dacoromanica.ro

PAȘTELE CAILOR
ȘI AL SCRIITORILOR

www.dacoromanica.ro

De obiceiu Paștele vine prin mahalalele Bucureşti-ului, cam aşa :

Intr'o dimineață îți bate în fereastră o ramură albă de liliac. Te scoli repede din pat, te împiedeci în poalele cămăşii naționale şi îți scoți bustul păros peste pervaz.

— Cine e ?

Nu răspunde nimeni.

Doar prin vecini, coana Zoe sau alta, înşiră bulendrele de-a-lungul pălimarului, cântând „Femeia eterna poveste" sau „Titina, ah Titina", unge cu gaz genunchii şi coatele patului — pâc-pâc — şi ochieşte cu acul un monom de stelnițe pitite prin tranşeele aşchiilor.

— Nu e nicio rușine ! — mormăe dânsa, numărându-le cu scăpărătoare satisfacție în ochi — se găsesc destule şi la case mari !

Zarva cutropeşte deodată curțile şi sguduie din temelii inima mahalalei, de parcă au dat buzna pe uliți Turcii sau alți căpcăuni înşalvarați.

Chiar tramvaiele gonesc pe şinii mai sglobii

www.dacoromanica.ro

și sub pingele vatmanii au desigur argint viu: clinc, clinc, clinc!

Pe la șase seara, la biserică în Dușumea, toacă și popa. Adică nu toacă el, da' așa vine vorba. Toacă ăia mai mici și tot cu barbă sau măcar cu câte-o țăcălie: dascălii.

Hei, atunci nu mai încape nici vorbă. Vine, domnule, Paștele!

Acum, în loc să te mai întâlnești cu maimuța inimei tale la cinematograf, mai în ultimul șir de scaune, îi dai rendes-vous în dosul bisericii, la denii.

Și miroase a liliac, și luna e atât de aproape că lipește coale de petiții pe ziduri, pe tufișuri, oriunde. Și parcă ești iarăși într'a cincia la Sava ținându-ți de braț dulcineea sau mângâindu-i gutuile pârguite de sub bluză.

Pe la jumătatea săptămânii, coana Zoe sau alta dă fuga în piață, își umple poala de ouă (dacă le găsește) și începe să le vopsească tot cu atâta artă ca și pânzele lui Isachie, Theodorescu Romanați, Pantelli Stanciu sau alt pompier plastic.

Vin pe urmă cozonacii. Mătăhăloși, revărsați peste tingiri.

Intre timp, bunul nostru Isus Cristos pătimește pe pânză, la cinema, la Volta Buzești. Filmul e uzat. Spectatorii fluieră și cer banii înapoi. P'ăsta l-au văzut și anul trecut. Altceva! Altceva!

Fiu și el al poporului, al acelui popor fără

www.dacoromanica.ro

limuzină și joben, scriitorul român ia parte din plin la sărbătorirea Paștelor.

Încă de Vineri, adică din săptămâna Patimilor, pornește cu noaptea 'n cap să facă rost de gologani pentru cosniță.

Unde să se ducă în primul rând mitropolitul rimelor și al visătoriei?

La editor. Deci zis și făcut. Își îndreaptă cravata, își umflă pieptul. Curaj!

Hai la Ciornei.

— Bună ziua, d-le Ciornei.

— Salut, salut! Ce vânt te aduce p'aici. Repede, spune-mi repede că sunt grăbit!

— Ce vânt? Dumneata nu bănuiești! Am venit după bani. Poimâine e Paștele, — și i se pune parcă în omușor un os de pește.

— Ei, și? Să fii sănătos! Ce sunt eu de vină că poimâine e Paștele? In fiecare an e Paște! Ce vrei anul ăsta să nu fie?

— Ești, fiindcă au trecut doi ani și încă n'am făcut conturile la ultimul meu roman „Dragoste împletită 'n opt". (Și în gând: așa! I-am zis-o dela obraz! Mai aveam ceva să-i spun?)

Editorul se încruntă și îi trântește sub nas niște terfeloage.

— Poftim! Ce pretenții absurde aveți și voi scriitorii români, vezi, d'aia îmi convine să tipăresc mai curând traduceri! O sută douăzeci de exemplare vândute din cărțulia dumitale! Ce, adică mă suspectezi?

— Cum? — sare de-o șchioapă în sus ro-

www.dacoromanica.ro

mancierul. O sută douăzeci de exemplare? Atât s'a vândut numai la „Cartea Românească" într'o zi. Mi-a spus Mișu că sunt prieten cu el de când n'avea mustață.

— Ți-o fi spus Mișu, că el așa se poartă cu scriitorii. Cu mănuși. Nu vrea să-i jignească în amorul lor propriu. Da' uite ici, negru pe alb, conturile. Mai trebue să-mi dai dumneata îndărăt din aconto încă două mii de lei și fiindcă sunt delicat și nu ți-am cerut, tot dumneata cu gura mare!

— Ce faceee? — Se bate cu palma pe frunte viitorul bronz. Două mii? Cartea mea, domnule, s'a vândut, nu mucigăiește în rafturi ca atâtea altele! Mi-a spus și Iulius dela Cioflec, și Marcel dela Hachette și Antonescu dela Socec. Toți. Să faci bunătate...

Editorul sună plictisit.

— Condu-l pe domnu' la magazie, să și le vadă. Dacă am mai avea încă doi trei scriitori ca dumneata n'aș avea nici unde să mai țin cărțile! Mi-ai umplut magaziile!

Romancierul se împleticește, ce împiedecă de prag și se oprește năuc în stradă.

O sută douăzeci!

Se îndreaptă spre altă editură.

— Vă salut, n'am avut încă onoarea, sunt romancierul cutare. Am un roman gata.

— Ne pare bine de cunoștință. Dar până la toamnă nu mai tipărim decât dicționare și pe d. Gabriel Drăgan, știți, ăla cu plete și cu pă-

www.dacoromanica.ro

lăria cât un lighean de hotel. Incercați în Septemvrie.

Gonit și de aci, logofătul plaivazului ia la rând redacțiile.

— Am venit după... Nu bănuiți, după ce?

— După ce, dragă?

— Ei, după ce. Articolul meu din numărul de Paște!

— Ce-i cu el, drăgălașule, a apărut cu greșeli de tipar?

— Așa. Am venit după gologani. E aici directorul să iscălească bonul?

— Ce bon? Ce director? Ce, ești copil? Un articol de Paște plătit? Unde ai mai văzut tu asta? Parcă n'am ști noi ce-i cu articolele astea. Le ții în sertar și le publici în fiecare an. Intreabă-l pe Victor Eftimiu, că el e specialist. Și acum de asta stăm noi? Nu vezi ce harababura? Ascultă, mai bine să vorbim despre altceva mai serios. Ce e cu noul tău roman. Unde apare?

Iată-l plimbându-se, așa dar, pe romancier prin Cișmigiu. Singur, singurel cu dorul unor hârtiuțe de coloarea cerului și-a miozotisului. Uneori se consolează: așa s'o fi plimbat și ilustrul meu înaintaș Mihail Eminescu...

Trece ora prânzului, trece și după amiaza și începe să amurgească. Lumea forfotește, cărând pachete besmetică pentru nesățiosul Turn Babel al stomacurilor.

Ca și Vinerea asta a Patimilor, cu atâtea

www.dacoromanica.ro

porți trântite 'n nas, se duce și Sâmbăta.

Pe la 12, romancierul se înghesuie în mulțime la înviere. Câțiva îl cunosc.

— Ce faci, romancierule, ai venit să te insipri?

— Ia uite, ma, el și Tolstoi ! Ţţţ !

— Păi bine, scriitorule, fără lumânare ? Creștin ești tu ; or voi scriitorii sunteți păgâni ca răspopitul Tudor Arghezi și Damian Stănoiu ?

— Am uitat-o acasă.

Vin alții.

— Hee ! Uite romancierul nostru, fraților.

— Ce mulțumesc, mă ! Adevarat a înviat !,

— Mulțumesc, — răspunde scriitorul sgribulit, cu gândurile gonind aiurea pe Bărăganul tristeții.

— Ce mulțumesc, mă ! Adevărat a înviat !, necioplitule ! Auzi, netotu', mulțumesc ! Nu vă spuneam eu, lunatecii ăștia...

Fiecare pleacă fericit spre casă, cu câte o lumânare aprinsă, ascunzându-i flacăra în ghiocul palmei.

Ionescu sau altul se apropie de el.

— Ai fi putut să ne inviți la tine să facem învierea.

— La mine ? — privește în gol romancierul.

— Da, la tine. Da' voi scriitorii sunteți niște calici. Îl cunosc eu pă Stamatiad ăla, al vostru, ne radem la aceeași frizerie, dă un leu bacșiș.

Trist, cu mâinile îndesate în buzunarele

www.dacoromanica.ro

goale, ca și când ar călca spre scaunul electric, autorul „Dragostei împletite în opt" își îndreaptă acum pașii spre casă.

In poartă ezită. Să urce sus, sau nu?

Il sgâlțâie o clipă un fior rece, dar își aduce aminte că e autorul unui roman discutat de presă, lăudat de maestrul Lovinescu, de Perpessicius și că bursucul G. Călinescu scrie trei pagini în Istoria Literaturii despre el, și apelează la rămășițele curajului său altădată spartan, deabia stăpânindu-și bătăile inimii.

Urcă scările.

La ultimul etaj, în ușă, îl așteaptă, apariție apocaliptică, nevasta. Se și vede erou de ultima pagină în revistele umoristice.

Bine că nu-l surprinde așa Neagu!

— Acum vii?

—!!!?

— Unde ai fost, domnule?

— La biserică, la editor, în toate părțile.

— Ai adus banii după carte?

— Nu.

— I-ai băut?

— Nu.

— I-ai pierdut la pocher?

— Nici. Știi bine că nu joc decât tabinet.

— Atunci unde sunt banii? Nu glumi, că nu ne jucăm și stric acum, acum bunătate de veselă în capul tău. Nu ți-e rușine de lume? N'ai obraz?

—!!!?

www.dacoromanica.ro

— Păi sigur, ce-ți pasă de veselă, că tot eu am adus-o, că tot din zestrea mea e?

— Dar, Margareto, Margareto dragă, n'am niciun pic de vină. Te rog, să mă...

— Și stau, și stau. Și aștept, și aștept. Domnu' deloc. Unde ai fost, domnule? Unde? Ce mâncăm trei zile?

— !!!?

— Înțeleg! Doamne, ce mi-a fost dat să pătimesc! Scriitor mi-a trebuit! Ești beat, nu?

— Nu!

— Nu ți-ar fi rușine! Ce or să spună vecinii? Nici tu ouă roșii, nici tu cozonaci. Nimic. Parcă o aud pe teleleica aia de coana Zoe, strâmbându-și gura: „aaaa, scriitorul un pârlit, n'a adus și el un ban de cinci de Paște în casă. Are țiitoare la mahala, că altfel nu se explică".

— Ce să fac, Margareto?

— Cum ce să faci, mă? Unde sunt banii după carte?

— Margareto, nu te supăra. Nu te supăra, zău. Nu-ți face inimă rea. Și ia mâna după farfurie, dragă, să n'o scapi... Așa, încetișor, pune-o colo pe masă. Așa... Uite ce e. Am fost la editor.

— Și?

— Și mi-a spus că nu s'a vândut cartea. Pur și simplu atât: nu s'a vândut!

— Nu s'a vândut „Dragostea împletită în opt?" Minți! Mă minte uitați-vă la el, lume! Mă minte după zece ani de căsătorie!

www.dacoromanica.ro

— Margareto, mărgăritarule drag. Te-am luat din dragoste, te iubesc, cum o să te mint. Așa e. Asta e realitatea. S'au vândut numai o sută douăzeci de exemplare. Mai am să-i dau eu editorului două mii din aconto.

— ?!!?

— Margareto, mărgăritarule drag, crezi tu sau nu crezi?

Ea, căzând cu coatele pe masă,desamăgită: „cred".

Și el, bătându-se cu pumnul în piept, deabia stăvilindu-și un sughiț! Incep mâine alta! Il fac praf pe Liviu Rebreanu! Și o să se vândăăăăăă! Ești tu nevasta lui Decebal Salcâm? Ești! Foamea? Foamea nu contează! Foame a făcut și Knut Hamsun și ai văzut...

Ea, și mai desamăgită, printre lacrămi, sughițând:

— Și eu care am crezut că tu ești cel mai cetit scriitor! Și eu care am crezut că ne arată lumea pe stradă cu degetul! Uite-l pe Decebal Salcâm cu nevastă-sa!

Vai ce proastă sunt! Cât am plâns la pagina patruzeci și doi din tâmpenia aia de „Dragoste împletită în opt"!

www.dacoromanica.ro

MAIMUŢE

II

www.dacoromanica.ro

HAI SĂ NE JUCĂM DE-A TEATRU!

Nenorocire mie!

M'am învăţat la fiecare sfârşit de an să îndur câte o producţie de conservator. Nu fiindcă aceste producţii ar fi un bun prilej de-a face cunoştinţă cu viitoare actriţe, ci fiindcă mă consider şi eu un actor ratat, cu amintiri şi bucurii scenice.

Intr'a 'ntâia primară (vezi, Madeleine Andronescu, mai sunt şi alţii care fac teatru dela vârsta asta) furam cearşafurile şi frânghia de rufe de acasă şi în fundul curţii improvizasem un teatru mai puţin rentabil decât „Comoedia", căci la intrare se plătea numai cu bile, biloaie, sticloanţe şi cu câte un nasture de manta ofiţerească.

N'auzisem noi de Molière şi Pirandello, n'avem la îndemână bărbile şi costumele Teatrului Naţional, nu ne învăţase dicţiunea 'trei ani în şir, maestrul Ion Manolescu sau Marioara Voiculescu, dar mare diferenţă între pretenţioasele producţii ale conservatorului şi naivele noastre producţii de atunci, nu este.

www.dacoromanica.ro

— Hai să ne jucăm de-a teatru.

Am venit cu un nasture la intrare și mi-au cerut o invitație.

In sală, din prima aruncătură de ochi, am căutat cearșaful nostru cu dantelă și 'n locul lui am dat de cortina pompoasă a Naționalului.

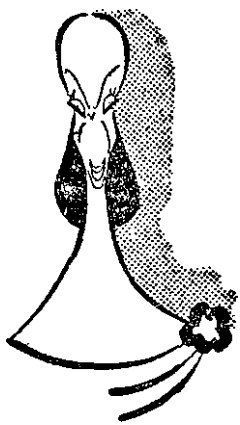

Marietta Anca

Hei, e lucru serios aici! — mi-am spus. Unde mai pui că în loji a apărut, ca un ochian de pirat, și monoclul directorului Ion Marin Sadoveanu, mai frumoasă ca oricând, Marietta Anca și trompa de tapir a lui Miculescu, șeful de cabinet.

Chiar sala teatrului e plină de rude în haine de sărbătoare.

Observ că actorii (in spe) n'au de loc spirit comercial. Să fi pus intrare, ar fi strâns peste o mie de nasturi...

Și în fotolii, în staluri, în loji, buchetele de flori cumpărate din economii de pușculiță, așteaptă să sboare pe scenă la picioarele Ducelui de Reichstadt sau ale Ofeliei.

O să 'ncep să fiu gelos.

Noi nu cunoaștem aplauzele decât însoțite de păpădie și scaieți.

www.dacoromanica.ro

ELEVUL DE CONSERVATOR

— Bună dimineața, Talma !

— Salutare, Moissi !

Calea Victoriei între Alcalay și Național e doldora de adepți ai Thaliei și-ai Melpomenei.

Mai ales pe la unu și pe la șapte, când soarele coboară fără ascensor în subsolul Adriaticei.

Că, știi dumneata, la unu ies bobocii dela clasă, unde l-au repetat pe Edmond Rostand și Jules Renard, au răgușit recitând din Delavrancea, ori au dormit pur și simplu, acompaniind lecțiile Mariettei Sadova cu melancolice și nepământești sforăituri, iar șapte e ora rendes-vous-urilor.

La orele astea, fâțâiala e în toiu, șueta se încinge și pingelele, dacă mai există, sunt tocite pe margini sau subțiri ca foaia de hârtie.

Elevul de conservator !

Altădată purta lavalieră, o pălărie cât a lui Magnificiențius, era desigur războit cu cei de acasă și nopțile și foamea și visele, numai băncile și luna Cișmigiului i le cunoșteau.

Azi, elevul de conservator e mai stilat, mai îndrăsneț.

A intrat de două luni sub aripile de cloșcă ale dascălului, știe să recite pe dinafară, cu răbufniri de goarnă și clarinet, Peneș Curcanul și vrea neapărat să-l dea afară din teatru pe

www.dacoromanica.ro

Ghiță Calboreanu și să-l scoată la pensie pe maestrul Storin.

— L-ai văzut pe Maximilian? Catastrofal, domnule! Eh, mâine seară să mă vezi pe mine în dublură! Și să compari!

G. Calboreanu

— Să se termine odată cu Ion Iancovescu! Ne-am săturat de când tot îl imită pe Jules Berry. Află, domnule, că-i pun în cofă!

Îl măsori din tălpi și până 'n creștet.

Să-i dai două palme, nu te lasă inima, că așa slăbuț cum e și cu două tuleie neverosimil de lungi intrate în gură după un dinte, nu se știe ce se poate întâmpla.

Să-l readuci din nori, pe asfalt, e imposibil.

Îți sare în cap, îți scoate ochii, țipă și te face de râs în stradă.

Nu-ți rămâne decât o soluție. Singura.

Te pleci adânc, scoți pălăria.

— Scumpe maestru, ai dreptate! Ești piramidal!

www.dacoromanica.ro

— Păi nu-i așa?

— Ce Maximilian! Ce Calboreanu! Ce Vraca! Tu, mă! Tu, mă, înțelegi, îi porți la butonieră pe toți.

— Păi nu-i așa?

ȘI DUMNEAEI, ELEVA

Tanzi, Mitzi, Fitzi.

Sarah Bernardt, Adrienne Lecouvreur, Rachel.

Oricum ar chema-o, viitoarea divă trebue să aibă sau o față de vânzătoare la Pațac, (vezi Eugenia Zaharia) sau două picioare scurte de pian, (ca Marietta Rareș sau Lulu Nicolau) sau să fie sâsâită (ca optzeci la sută din vedete).

N. Soreanu
I. Livescu

Totdeauna îi lipsește câte ceva.

Când e frumoasă, n'are talent și mănâncă vorbele ca pe cireși (Elvira Godeanu, ridicată la rang de primă gogoașe teatrală de sforțările de cofetar dramatic ale lui Ionel Dimitrescu).

Când e urâtă, are talent, dar te sperii uitându-te la ea.

Și când are de toate — o! se întâmplă

www.dacoromanica.ro

foarte rar — îi lipsesc rudele acolo unde trebue (adică la Ierusalimul Direcției).

Un singur amănunt le aseamănă pe toate. Sunt îndrăgostite în bloc.

Veți crede că de un Făt-Frumos sau de guristul cu legănări de fecioară în mers Moscopol, cum e îndrăgostită sexagenara mea mătușă și toate mătușile din România.

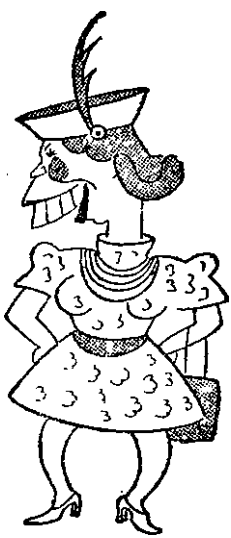

Marieta Rareș

Ași !

Fetele, deși unele au sărit de mult pârleazul celor douăzeci de primăveri, sunt îndrăgostite de maeștrii lor. Inchipuiți-vă! De papa Soreanu, de papa Livescu și de papa Manolescu.

Ce fericiți trebue să se simtă maeștrii în ipostaza asta de bunici răsfățați.

In fiecare dimineață, pe catedră câte un buchețel de violete și în bănci nu sforăituri (vezi, flăcăii sunt mai ingrați), ci ochi îndulciți cu rimel și suspine crude ca în poeziile lui Traian Demetrescu.

— Vai, ce bine e maestrul ! — grohăe, ca un purceluș, Sereda Sorbul sau alta.

www.dacoromanica.ro

(Şi maestrul nu mai ştie cum să-şi astâmpere insomnia şi urzicile reumatismelor.)

— Vai, ce distins e maestrul ! Ce manierat ! Şi ai văzut cum mă fixează la clasă ?

(Şi maestrul se gândea că l-a costat azi coşniţa şapt sute de lei. E, găinile, găinile sunt de vină. Ce dracu' s'or fi scumpit găinile aşa, domnule ?)

Ion Manolescu

— Aţi văzut ghetele cu nasturi ale maestrului Ion Manolescu? Ştie să se îmbrace.

(Şi ghetele, fie vorba între noi, sunt din 1911, de când maestrul mai era încă june prim cam ruginit.)

HAI SĂ FACEM UN TEATRU

Sunt în teatrul nostru actriţe de mare talent pe care le asculţi în sală, cu evlavie, ca într'o catedrală florentină : preotesele Artei.

Pe acestea le saluţi cu respect pe stradă, le aplauzi la fel când cade cortina şi când scrii despre ele un rând, îl aşterni pe zăpada hârtiei cu firească emoţie.

www.dacoromanica.ro

Mai întâlnești apoi printre reflectoarele scenei noastre, actrițe al căror joc nu supără, dar nici nu încântă.

Sunt cinstite gospodine ale teatrului. Pentru ele teatrul e un fericit mariaj și scena un soț căruia nu-i pun coarne și căruia îi dăruiesc devotate zilele și nopțile. Robotesc pentru acest soț, zeu învestmântat în cortine de catifea și paiete, dom juan mângâiat de pudra de aur a reflectoarelor, ca într'o bucătărie.

Soț și amant, în același timp le este scena. Imbătrânesc lângă ea, iubind și sperând că într'o zi, într'o prea frumoasă zi, gloria le va încununa credincioasa lor căsătorie.

Dar scena, când obrazul lor e de încrețită gutapercă și pe la genunchi încep să scârțâie toamna reumatismelor, le abandonează fără milă. Alte Cosinzene tinere se rătăcesc în magia perdelelor de pluș iar Mumele pădurii se retrag între patru pereți tapetați cu amintiri și poze, să-și trăiască mai departe iluzia, dacă mai există și aceasta. Mișcându-se între cușca sufleurului și ușa care dă în culise pe principiul locomotivei cu tinichea cu șurupul între roți, ultima categorie a actrițelor e poate și cea mai fericită căci deasupra ei plutește, surâzând naiv, inconștiența și lipsa totală de talent. Din această senină categorie fac parte domnișoarele sau doamnele pe care probabil le știți și dumneavoastră. Sunt întreținutele vreunui burtă verde, angrosist de cherestea

www.dacoromanica.ro

sau marmeladă. Sunt acele magazine ambulante de bijuterii și blănuri. Sunt actrițele pentru care teatrul înseamnă bani, succesul înseamnă bani, un rol mare înseamnă bani și coloane întregi dedicate lor în presă, tot bani.

Sunt slujnicele de rând ale Thaliei pentru care Arta e totdeauna de culoarea cerului de primăvară și se ține toltoașă în portvizit.

Ele cumpără cu bani grei, roluri, regizori, aplauze, directori, șefi de presă. Orice. Oricum, fără scrupule și fără mofturi.

Ele încurcă viața teatrului, confundând scena cu vitrinele caselor de mode. Impinse mereu dela spate de impetuozitatea bancnotelor, aceste presupuse actrițe, urcă treptele unei consacrări de suprafață privind dela înălțime, cu superioritatea țiganului împărat din poveste.

Ieri, anonime, în coada afișului, peste un an cu litere de-o șchioapă dominând pereții.

Ieri, figurante, peste câteva luni, picior peste picior, primind la un wisky pe cel mai neînduplecat director de scenă sau cronicar dramatic.

Ele contribuie din plin la scăderile unui spectacol.

Mai utili într'un teatru decât aceste ambițioase sunt mașiniștii, plasatorii și garderobierele. Caută însă de le spune răspicat, în față, fără menajamente, adevărul. Nu-l vor înțelege și vei fi numit cum e subsemnatul,

www.dacoromanica.ro

răuvoitor, pătimaș și cătrănit în cerul gurii. Niciodată nu vor pricepe pălăriile lor — căci o vedetă de această categorie nu poate judeca decât cu pălăria — că teatrul e o vocație, e misionarism, nu meserie, nu mijloc de a-ți asorta garderoba cu felurite vulpi platinate, de a-ți împopoțona degetele cu tot felul de inele și sticloanțe, de a-ți asigura câteva conturi la bancă și câțiva serviabili burtoși cu cioc. Și niciodată nu vor renunța, ocupând neîncetat în scenă locul unor biete Cenușerese care bat dezamăgite, într'un efort zadarnic, la porțile ferecate ale teatrului.

Astăzi, când teatrele mai rău decât ciupercile, se deschid unele după altele, când în gârla banilor se scaldă orice improvizat directoraș de ieftină marfă artistică, e păcat să nu se realizeze o veche propunere de-a noastră. Un teatru al actrițelor fără talent, dar cu bani. Un teatru în care să domine luxul și indisciplina. Un teatru în care să se monteze prin rotație câte-o piesă pentru fiecare falsă valoare, pentru fiecare pretențios manechin. Un teatru care să culeagă din toate companiile bucureștene pe aceste viespi lipsite de talent și să le ofere, roluri, aplauze la comandă și afișe cât cearșafurile.

S'ar face poate atunci loc în celelalte teatre și pentru adevăratele Cenușerese, și desigur vedetele de ocazie n'ar avea nimic de pierdut. Haideți fetelor! Puțin curaj!

www.dacoromanica.ro

Puneți cărămizile serviabili domni cu burtă și cioc ! Cât mai multe cărămizi !

Falsele vedete au nevoie de un teatru. Un teatru pe frontispiciul căruia să scrie :

— Afară talentul, trăiască bancnota !

CABOTINUL

Prin excelență, orice actor de pe malurile Dâmboviței — sclipitor talent sau fără pic de flacără sfântă în el — dincolo de mucavaua boită a scenei și de lumina reflectoarelor, e un cabotin incurabil.

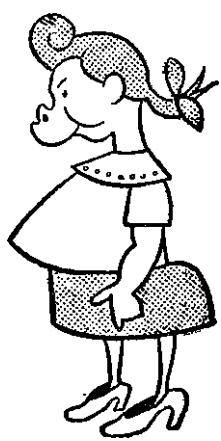

Seredia Sorbul

Nicăieri, nici printre foștii hotentoți ai vieții noastre politice, nici printre ceilalți reprezentanți ai artelor, pictori pletoși, nespălați cu săptămânile, sau scriitori visând o zi întreagă Premiul Național de Literatură, lângă aroma unui șvarț neplătit, nu veți întâlni atâtea capete găunoase, atâtea nasuri în vânt, atâtea ifose și scălămbieli deplasate ca printre acești măscărici ai reflectoarelor.

Dela puștanul invadat de coșuri pe obraz și elev al conservatoriui și până la ființa puhavă

www.dacoromanica.ro

sau de iască a maestrului proțăpit pe ultimele trepte ale consacrării, sătulă de glorie, aplauze și domnișoare (anumiți maeștri nu lansau nicio fetiță fără să-i cunoască în amănunțime ritmul de geamparale al pântecului sau porumbița fecioriei) plutește aceeași atitudine ridicolă de cabotinaj care te obligă să întorci subit capul și să duci palma precaut la gură ca după o grețoasă porție de recină.

Desbrăcat de zorzoane și panglici, interpretul lui Hamlet, al lui Romeo, sau simplul figurant (o voce, al treilea ostaș), se crede oriunde, acasă, pe stradă, la cafenea, tot între decoruri însuflețite cu bidineaua.

G. Vraca

Priviți-l cum calcă, pe caldarâm, blazat, cum umflă pieptul de parcă ar avea mamelele unei doici cu patru gemeni, cum se leagănă.

Admirați-i tocurile pantofilor de treizeci de centimetri.

Examinați-i mai cu de-a-mănuntul nasul purtat absent printre nori, ca și cum ar spune: iată-mă, iată-mă, pigmeilor, încântați-vă că vă puteți scălda în lumina orbitoare a prezenței mele.

www.dacoromanica.ro

(Vraca, incontestabil, e un actor de talent şi actorul cu cel mai frumos cap al teatrului românesc, dar priviţi-l, vă rog, o clipă, pe stradă.)

Dar mai ales, o, mai ales, ascultaţi-l pe actor când ia parte la o discuţie. Amuzamentul e deplin.

Guşa cabotinului tremură ca o târtiţă de găină care e gata să ouă şi cuvintele ies din beregată, sparte, clocite, anapoda.

Ii lipseşte actorului ceva. Şi acest „ceva" e cuşca sufletului.

Fără omul din faţă, gheboşit şi suflându-i într'un dovleac aşezat intre umeri de vată, dumnealui e desorientat, căci inteligenţa actorului nostru se ridică (lăsând la o parte câteva excepţii), totdeauna la nivelul sergentului major însărcinat cu împărţitul ovăzului la cai.

El nu vrea să înţeleagă că un actor trebue să fie totdeauna şi un intelectual de rasă. Nu vrea să citească nicio carte şi nu cultivă decât anecdota, bârfeala şi înjurătura, cât mai plastică şi mai presărată cu piperul şi ardeiul Dumnezeilor şi Sfinţilor din calendar.

Biet actor plin de tine, ca o maghernită de păduchi!

Biet cabotin ros de invidii şi măcinat de superficialitate, dacă aia şti cât de caraghios eşti!

Uite, am să-ţi povestec o scenă petrecută la Modern. Şi care probabil se repetă cu tine în fiecare seară.

www.dacoromanica.ro

Dela masă, un actor fixează două doamne. Mult. Insinuant.

Fiindcă modernele madone nici nu-l bagă în seamă şi dau mai multă importanţă omletei din farfurie decât găluştilor de sub sprâncenele cuceritorului, într'o continuă agitaţie şi tremurate sentimental, omul nostru îşi schimbă masa. Mai aproape. Vis-à-vis.

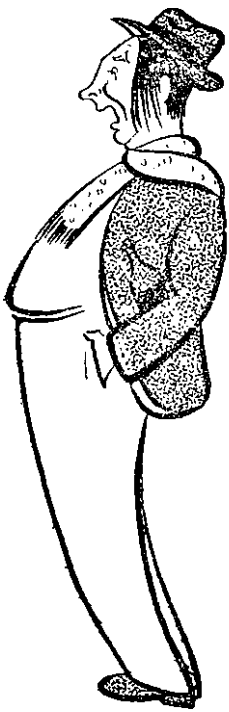

N. Băltăţeanu

Le contemplă. Pune o palmă sub bărbie. O mută. Ţine degetul schopenhauerian la tâmplă. Scânceşte. Dă ochi peste cap. Odată, de nouă, de-o mie de ori şi oftează prelung, săgetat de Cupidon, ca în marea scenă de dragoste din cine ştie ce piesă romantică.

— Aaaaaaaaah !

Doamnele se întorc speriate, soţii la fel, tot restaurantul.

— Săracu'! — spune una — să nu fie epileptic.

— Vai, ce mutră insuportabilă are ! — completează cealaltă. Şi cum dă ochii peste cap ! Cine-o fi, dragă, leşinatu' ăsta ?

www.dacoromanica.ro

Leşinatu' era fratele tău, Băltăţeanu...

Se credea, desigur, între draperii de mătase şi decoruri de hârtie.

Bietul fost amorez!

Aştepta ochi dulci şi poate chiar aplauze, şi când colo a stârnit ilaritate.

ELEFANTUL

Cel puţin aşa am învăţat şi noi prin liceu, am cetit prin ziare, am văzut la cinema.

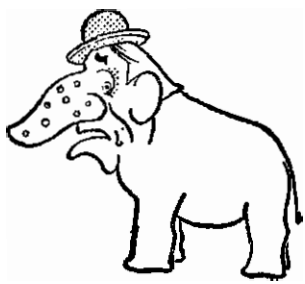

C. Tănase

Câtă greşeală însă!

Elefantul pe care în copilărie nu puteam să ni-l închipuim decât ca un tramvai al lui Tarzan prin uliţele întortochiate ale junglei, trăieşte — şi încă numai cu trufandale — şi pe la noi.

De sigur, clima şi condiţiile superioare de traiu i-au adus anumite modificări fizice.

Elefantul autohton e biped şi croit numai din osânză. D'aia burta îl dărâmă, iar creierul — dacă există — e de proporţiile unei gămălii de ac. In culise, i se mai spune şi crai, insultând astfel memoria biblicilor Gaspar, Melhior şi Baltazar.

www.dacoromanica.ro

Spre deosebire de confraţii lui exotici, elefantul nostru a intrat în viaţa publică.

E câteodată mare dregător şi de cele mai multe ori fabricant de pocnitori pe Văcăreşti, sau regele cherestelei şi-al cozondracilor patenţi.

In afară de copioasele lui învârteli, balotul ăsta de slănină are însă şi o slăbiciune. Hrăneşte şi îmbracă din fildeşul averii lui câte-o „matracucă". (Expresia e obişnuită în teatru şi se potriveşte de minune la optzeci la sută din vedete.)

Tudor Muşatescu

Matracuca e de obiceiu recrutată din herghelia dela „Cărăbuş" sau dela Alhambra (că de când S. T. B.-ul a desfiinţat vagoanele cu cai, toate gloabele s'au adăpostit aici), sau chiar dintre vedetele celorlalte întreprinderi scenice.

Fenomenul e atât de obişnuit acum, că nu mai există elefant fără actriţă şi actriţă fără elefant. Sau crai fără crăiţă şi crăiţă fără crai. (Am propune chiar, din cauza acestei simbioze, Academiei Române să contopească, pentru economie lexicală, amândouă cuvintele într'unul.)

— Ah, dacă aş avea şi eu un elefant, m'ar angaja chiar acum la Teatrul din Sărindar sau

www.dacoromanica.ro

la Tudor Mușatescu ! — oftează eleva de conservator.

— Ah, dacă s'ar mai uita vreun elefant la mine, din nou aș fi prima pe afiș ! — se melancolizează pungile de sub ochi, ale fostei dive.

— Ia vezi, dragă, sunt ceva crai în sală ? — se uită prin ochiul cortinei — baletistele.

Un elefant !

Cine îi cumpără vedetei pantofi și vulpi argintii ?

Cine îi angajează profesor s'o învețe să silabisească în abecedar ?

Cine îi ia mașină ? (Până atunci se plimba numai cu brișca sau cu roaba.)

Cine o face să aibă talent, grație reclamelor plătite cu linia în ziare ?

Cine îi ridică bloc la mahala și îi plătește șampania invitaților ?

Elefantul ! Majestatea Sa Elefantul !

Fără concursul lui ar mai exista oare vedete ?

Fără umanitarul lui concurs, ar putea nudistele lui C. Tănase (un fel de elefant și el, cu trompa croită din șvaițer, care însă numai le expune) să trăiască din leafă ? Dintr'o lefșoară din care nu poți să-ți cumperi decât o cămășuță ca foaia de țigare și o pereche de chiloți. Adică numai cu ceapă și ridichi ?

www.dacoromanica.ro

ȘOBOLANUL CULISELOR

De obiceiu n'a isprăvit clasa doua primară, nu fiindcă s'a dărâmat școala, dar fiindcă flăcăul prezenta mai multe aptitudini la partidele de nasturi și arșice, la barbut și rișcă, decât la cinstita buchiseală a slovelor.

La optsprezece ani, puștii nu l-au mai primit printre ei pe maidan, fiindcă vorbea prea gros ca din buhaiu și îi năpădiseră buluc tuleiele peste clanță și găliganul s'a trezit fără niciun căpătâiu.

Mia Apostolescu

Și analfabet și nespălat și cu nasul picurând și năclăit pe dinafară de gumarabică.

Incotro? Ce putea să facă?

Simigii sunt destui. Negustori cu lame de ras, puzderie.

Singura meserie care îmbrățișează cu brațe dolofane de mamă analfabetismul și pe analfabeți, e gazetăria. Numai ea, săraca.

S'a făcut deci gazetar.

Intâi șoarece de administrație.

www.dacoromanica.ro

Câteva zile a lipit mărcile pe ziare, la expediție. Pe urmă, a avansat. Treaptă cu treaptă. Repede. Infipt.

Intr'o seară a devenit, prin îmbolnăvirea titularului, cronicar dramatic și de-atunci și-a găsit vocația. Ușor, simplu.

Și-a comandat imediat cărți de vizită : cronicar dramatic. (Sună frumos și e o cheie care se potivește la toate ușile cabinelor. Dela cabina lui G. Vraca până la cabina lui Dan Demetrescu sau G. Trestian.)

Tantzi Căpățână

Nu prea știa el precis dacă Racine e ăla cu magazinul de încălțăminte de pe Carol sau dacă Molière e vreun pezevenghi de prin Obor. Dar astea sunt fleacuri.

Acum e prieten la toartă cu orice vedetă. Îi ține ibricele, îi duce pantofii la Nellu Mihăilescu, pune o vorbă pe lângă Ion Sava sau Ion Șahighian să o distribue mai des și se plimbă prin culise împiedecându-se de decoruri, fese și mamele ca prin cartierul lui.

Il poți vedea câteodată ținând-o la braț pe Mia Apostolescu, femeia care a monopolizat

www.dacoromanica.ro

toți dracii din țara Românească, pe aristocrata Dina Cocea sau pe mălăiața Tantzi Căpățână.

Dina Cocea

Incepe să aibă și păreri personale despre teatru. Și „negri" care îi scriu articolele, dedesubtul cărora el doar iscălește, de două ori, odată articolul și a doua oară chitanța.

Îi vedem poza și articolele prin programele teatrelor. De obiceiu mai mare decât a interpreților E un om căutat. Și temut.

Viața lui e o continuă fâțâială. Dela o redacție la alta. Cu notițe și clișee în dinți.

Ion Sava

Îi zâmbește languros dolofana Puia Ionescu, clădită parcă numai din brânzoaice, îi trimite bezele la Viticola, dela masă, mâncăul Ghibericon sau lăețul V. Cretoiu, umblă la braț cu marele Ion Iancovescu

www.dacoromanica.ro

și blândul Timică, și pe Birlic, inamicul numărul unu al teatrului românesc, sinistra farsă a farselor în trei acte și eroul martingalelor sau al pariurilor austriace, îl trage protector de nas cum ai trage de mânerul unui lanț de W. C.

— O să am grijă și de tine, stârpitură! Fât, fât, fât!

Chibițul intră într'o redacție. A doua zi apare mutra cabotinului sau a divei în ziar.

Vasiliu Birlic

(Pe un Arghezi, pe un Rebreanu, pe un Lovinescu, n'ai ocazia să-i vezi, dar pe toți Vasileștii, Dacienii, Constantineștii și Mușateștii teatrului românesc îi întâlnești totdeauna în fruntea coloanelor.)

Și preocupările șobolanilor sunt diverse. Ai râvnit la cutare din balet sau de pe scenă și vrei să-i cunoști orizontal temperamentul, adresează-te lui. Iți spune scurt:

— Zece mii!

— O vulpe argintie!

Sau:

— Ajunge o masă la Continental și dacă ești drăguț...

www.dacoromanica.ro

E un fel de ţaţă al vedetelor cu tarif. Se ocupă secătura şi cu d'astea.

Progresiv se schimbă : melon, ghete, albe, mănuşi.

Intră şi prin comitetele de lectură şi roade circular.

Şi minunea se întâmplă. Intr'o bună zi, îl poţi întâlni pe chibiţ, director de teatru sau chiar autor dramatic român.

In definitiv de ce n'ar fi şi numele lui pe-o firmă? Dacă şi Puiu Maximilian a ajuns în ţara asta director de teatru!

Atunci îl cunoşti. El e.

Fostul şobolan al culiselor. Îl cunoşti după urdori şi miros. Pentru care n'a găsit încă batista şi colonia necesară.

BOXĂLĂUL DRAMATIC

De obiceiu viitorul conţopist al întâmplărilor şi paiaţelor de pe scenă, nu şi-a închipuit niciodată că un creion poate fi mijlocul de locomoţiune al ideilor, ci un simplu obiect care se poartă la buzunarul de sus sau după ureche să se vadă, şi cu care se înseamnă liniile la table sau ciorapii trimişi la spălătorie.

De obiceiu judecătorul de mai târziu al Luciei Sturza Bulandra, al Mariei Filotti, a lui Vraca sau Calboreanu, n'a văzut teatru decât pe scena îngustă şi mizeră a cinematografului

www.dacoromanica.ro

de cartier, unde se ridică pânza în pauză, și apar, să arunce cu praștia măscărilor în sală, un guşat de un stânjen, un peltic de-o şchioapă, şi două dame vopsite strident şi crăcănate ca doi centauri.

Şi totuşi, într'o bună zi, printre fotoliile cronicarilor dramatici, cu creionul bâțâind nervos după ureche, se înghesuie şi ţâncul nostru.

N'are loc. Nu face nimic. O să stea piron pe culoar, aşa cum au stat înaintea lui la premiere toţi băieţii de prăvălie care conduceau destinele teatrelor dinaintea actualului război.

— Cine mai e şi ăsta? — întreabă, unul.

— Un „boxălău"! Un „sportagiu", cum se se exprimă o prea cuvioasă barbă.

Dar „boxălăul", a doua zi, în coloanele unui ziar, confundând gala de box dela Circul Milea, cu spectacolul de teatru, confundând-o pe Agepsina Macri cu Vasile Şerbănescu şi pe V. Valentineanu cu Panaitescu Zigoto, deveni „clonical dlamatic".

Oficialul cronicar dramatic e mobilizat sau crede de cuviinţă că în aceste serioase timpuri, cronica sa nu-şi are rostul.

Şi iată-l pe d. „clonical dlamatic", bătând la uşa teatrului, întâi umil, apoi rânjind, cu un ziar în mână.

— Ciubucu! Care-i ciubucul meu? La Lucian Popescu, la gală, ne dă câte cinci sute! Aici mişcă, ceva?

E ciubucarul dramatic, încurajat de actori şi

www.dacoromanica.ro

de directorii teatrelor particulare. E „boxălăul" dramatic care compromite noțiunea de presă, și deservește teatrul.

Incult, picat din lună intr'o sală de spectacol, scriind și gândind ca o bucătăreasă, dar dăruind din papornița prostiei sale, inegalabile satisfacții, actorilor și directorilor de teatru.

E fete multe în teatru. Și bune — a descoperit „boxălăul". E mai bine ca la gale!

Dările de seamă ale acestui neînsemnat grefier dramatic au totdeauna roza culoare a optimismului.

Toți actorii sunt foarte mari. Toate actrițele sunt foarte frumoase, foarte tinere și foarte talentate.

Toți directorii de teatru — chiar și Puiu Maximilian — sunt foarte pricepuți.

Cu câtă bucurie sunt așteptate pomelnicele lui de adjective super laudative?

Ce vreți! Unor păpușari ai iluziei, „boxălăul" le servește pentru o clipă, fericirea iluziei.

Adevăratul cronicar dramatic, purtând un nume (sunt puțini și îndeajuns de cunoscuți aceștia) un nume care înseamnă ceva în mărunta noastră viață artistică, în schimb e hulit. E considerat sau pătimaș, sau cretin, sau lipsit de bun simț și talent. Fiindcă ochiul său critic știe să discearnă, fiindcă din când în când mai dă și sfaturi și fiindcă pe actori numai atunci când sunt într'adevăr buni îi aplaudă, iar când calcă alături cu drumul, nu-i menajează.

www.dacoromanica.ro

Cădelnițând pe fiecare, cu tava mereu întinsă, pricăjit discobol al polilor de tinichea, „clonicalului dlamatic", în loc să i se arate ușa, i se întinde mâna cu mărunțișul respectiv.

Ieri era numai unul. Azi s'au multiplicat ca libărcile.

E al vostru, domnilor actori și teatraliști!

Voi l-ați creiat!

Cumpărați-i o sgardă și scoteți-l după voi în lume, să vă latre la fiecare pas, la fiecare colț, că sunteți foarte mari, că sunteți foarte talentați.

Și hrăniți-l? Hrăniți-l bine!

E „boxălăul" vostru.

COTOROANȚA COTOROANȚELOR

S'a născut pe timpul lui Ștefan cel Mare.

Inaltă cât bisericile zidite de voievod, hai ducește legată la trup și pe umeri cu un căpșor de bibilică. Un căpșor atât de mic și disproporționat, că întreaga-i făptură proptită pe două labe late seamănă cu brontozaurii.

— Gioacă bine! Gioacă bine! — o aplaudau pe vremuri boierii în caftane și giubea.

Era pe atunci mai tinerică, nu i se vestejiseră nurii, ceafa nu prinsese opt cute de grăsime și solzi ca la crap și avea namila și talent.

Hei! cine mi-a fost cotoroanța și cum se

www.dacoromanica.ro

mai prăpădeau după ea bivelvornicii și pârcălabii, Iancu Jianu și cu d'alde Tunsu...

Pe sub balconul ei plesneau cobzele și nădragii admiratorilor sau, înfoindu-se, cântau din gâlci, marii dregători fanarioți.

Vremurile însă au trecut. Veac după veac s'a așezat în spate cocoașe, căci niciun basm, nicio legendă nu a înfruntat legile bătrâneții. Chiar Jidovul Rătăcitor se spune că a sfârșit într'o bună zi obosit, pe rug.

Parcă ieri o aplauda Ștefan cel Mare, parcă ieri la teatrul dela Cișmeaua Roșie, domnița Ralu îi trimitea bezele dintr'o lojă luminată cu lumânări de seu.

Parcă...

Azi, cotoroanța însă nu se astâmpără. Continuă să joace. Și asta nu ar fi nimic.

Dar cere dumneaei numai roluri de păpușică și domnișoară.

Și vai cum îi atârna cărnurile, și vai cum duduie scena și cum tremură candelabrele sălii când apare dânsa !

Să fim înțeleși.

Și eu respect bătrânețea. Dar pe scenele de periferie, la Marconi sau la Volta Buzești și numai când te obligă la asta foamea.

Sau, mai onorabil, acasă în fotoliu, cetind cuminte la gura sobei „Universul".

De ce nu vrei, cotoroanțo, să înțelegi că pâinea pe care o mănânci tu, ar putea să sature câteva fete de talent și tinere ?

www.dacoromanica.ro

Eşti babă cu b mic, cu B mare, din profil, din faţă, din spate, de ori unde !

Uită-te în oglindă.

Străbunica babelor din România.

Străbunica străbunicelor din România.

Spectatorii nu te fluieră fiindcă îţi respectă reumatismele şi vârsta matusalemică sau dintr'un sentiment pe care ţi-l dau mereu antichităţile.

Primul tip de Ford va stârni totdeauna o legitimă curiozitate, ca şi avionul lui Bleriot, ca şi întâia locomotivă cu vapori.

Dar o să găseşti într'o bună zi, cocoană, un nebun ca mine. Care o să te fluiere.

Tu pe scenă. El în sală.

Tu tremolându-ţi glasul cepeleag al unui evmediu pierdut în beznă, el trezind cu un ţignal prelung somnul liniştit al spectatorilor.

Să-l aştepţi, graţioasa, va fluiera la începutul actului doi, la scena cea mare.

Dacă nu azi, mâine sau poimâine sau chiar peste *o* lună !

Te va fluiera cotoroanţo, cu voluptate, spărgându-ţi timpanele, cum nu te-a fluierat nimeni.

El cerând drepturile sfinte ale tinereţii în teatru ! Tu, apărând pe meterezele bătrâneţei, trecutul rânced şi puhav.

Să văd ! Care pe care !

Cotoroanţă a cotoroanţelor !

www.dacoromanica.ro

OMUL DE PAIE

In nicio meserie — și teatrul astăzi poate fi cotat o meserie, nu ca până acum atelier de frizerie pentru forfecat frunza câinilor — nu mișună atâți nepricepuți, atâți căzuți cu hârzobul din lună, ca în templul actual al Thaliei.

In schimb la toate încrucișările de drumuri, se înalță și păzesc toate intrările acestui vetust și dărâmat templu, nevinovații oameni de paie, spilcuitele manechine și strâmbele sperietori, năvăliți în teatru ca într'o nouă Californie, scormonind cu ghiarele crispate, încăerându-se, instaurând într'o lume care ar fi trebuit să rămână senină, o atmosferă de bursă neagră.

Răsturnând valorile, luând sticloanța drept diamant și oferind grăuntele de nisip ca bob de aur, ei au descoperit o meserie rentabilă care nu-ți cere cine știe ce eforturi sau cine știe ce pregătire : teatralist. Adică director de teatru, oficialitate teatrală, financiar teatral sau cel puțin impresar de turnee. Și poate și actor, dacă pentru aceasta nu s'ar presupune anumite discipline printre care învățarea rolului și câteodată câțiva ani de conservator.

Căci teatrul fiind un spectacol public, oricare cetățean, înzestrat cu o pereche de ochi și una de urechi, se simte obligat, de pe scaunul pe care îl ocupă — cu câtă voluptate mai ales când îl ocupă gratuit ! — să fie pe rând : di-

www.dacoromanica.ro

rectorul teatrului, director de scenă, cronicar dramatic și așa mai departe.

Ascultați o clipă comentariile făcute într'o sală de spectacol :

— Eu nu alegeam piesa asta, e imorală — spune unul.

— Sau cel mult, îi schimbăm sfârșitul ! — completează celălaltul.

— Să-i fi pus și puțină muzică și pe urmă să fi stat de vorbă !

— Ah, actorii ăștia, pe cuvânt de onoare că sunt niște mortăciuni. Ce i-aș struni eu !

— Apropos ! Ce zici de decor ? Prea puțini pomi, trebuia o pădure.

Vasăzică temperamental în oricare cetățean zace strigoiul unui teatralist. Mai ales astăzi, când teatrul aduce serioase beneficii conducătorilor săi.

Te pricepi, nu te pricepi : încasezi.

Căci atrași de mirajul unui câștig ușor, au năpădit din sală în inima teatrului, luându-i frânele în mâini, unii dintre acești spectatori.

Poate foarte pricepuți în meseria lor. Doctori, ingineri, cerealiști, funcționari de carieră, băcani, și ni se întâmplă s'o vedem și p'asta — un mățar. (E principalul financiar ai unui teatru care se va deschide în curând).

La început, aceștia s'au apropiat timizi și și-au pus la dispoziția artei obezitatea portvizitului — și în teatru, vai, oricând se caută un portvizit ! — apoi treptat au început să aibă

www.dacoromanica.ro

păreri și au început să și le impună, spărgând cu pumnul birourile. Putea să-i contrazică cineva? Nu!

Dar acești falsi teatraliști, trebuiesc oprimați. Ei trebuiesc dați afară în brânci, dintr'un templu pe care îl pângăresc și păstrați doar ca umili spectatori.

E datoria actorului s'o facă. A acestui actor înjosit deseori, pe spinarea căruia s'a transformat teatrul într'o tarabă de zarafi.

Căci teatrul cere și el'o pregătire.

Nu e suficient să-ți cumperi o loje de 2.000 de lei ca să-ți închipui că toate secretele acestei nobile meserii îți aparțin.

Nu e suficient să-ți placă o actriță și să iei după spectacol masa cu ea la „Cina", ca să-ți închipui că Moliére ți-e văr primar și teatrul e o porție de icre negre pe care o înfuleci dintr'o svâcnitură de lingură.

Nu e suficient să finanțezi un teatru cu bani făcuți din bretele sau ciorapi, ca să te închipui director peste o uzină de artă dramatică.

Intrebați-l oameni de paie, spilcuite manechine și strâmbe sperietori care populați teatrul românesc, întrebați-l pe Victor Ion Popa, ce meserie grea e teatrul!

Intrebați-l pe Aurel Ion Maican, câte zile, câte nopți, câte lacrămi și câtă energie îți fură teatrul, mai rău decât o amantă!...

Dar vouă nevinovați oameni de paie, spilcuite manechine și strâmbe sperietori, care îl

www.dacoromanica.ro

părăginiți din zi în zi, nu vă e gândul la teatru, ci la gârla aurului care ar putea să isvorască dela cassă, ci la femeile lui care vă vor încălzi așternutul.

V'ați părăsit meseriile, tu inginer, tu cârnățar, tu engrosist de nasturi, ca să vă rătăciți într'o meserie pentru care trebue să te naști miruit.

Voi vă agitați în gol! Voi dați ordine! Vouă vi se pare că lumea vă salută respectuos.

— E un om de teatru!

Și n'auziți în spate, hohotele înfundate de râs!

Caraghioșilor!

Râde de voi și hârca din Hamlet!

UN TÂNĂR DE 86 DE ANI

Nu-mi place să laud. Prea sunt bucureștean, pentru așa ceva, prea mi-am haiducit primăverile pe lângă braga acestei Dâmbovițe și prea confund tocul cu o simplă țurcă și cheliile prim-amorezilor cu maidanele mele. Când scriu câteva rânduri bune despre cineva, nu dorm o noapte, mă frământ ca un erou dostoiewskian, am migrenă și îmi privesc instinctiv mâinile să nu fie pătate de sângele nedreptății.

Il laud pe N. Pereanu, N. Motoc sau S. Gabor, actori tineri, se supără Nicky Atanasiu;

www.dacoromanica.ro

o ridic în slăvi pe Tilda Radovici (merită puiul ăsta de Cosinzeană), se bosumflă Marieta Deculescu (sucursala de mărunțișuri teatrale a lui Leny Caler) ; arunc o floare (de stil) la picioarele Eugeniei Voinescu sau ale Elizei Petrăchescu, tună acel manechin de duzină, Elvira Godeanu; o aplaud pe Elena Galaction, îmi mârâie în spate divele sbârcite de ani, dar cramponate bine în roluri destinate tineretului ; scriu că regisorul Const. Georgescu ar trebui mai des întrebuințat, nu mai îmi raspunde la salut urechiatul Soare Z. Soare.

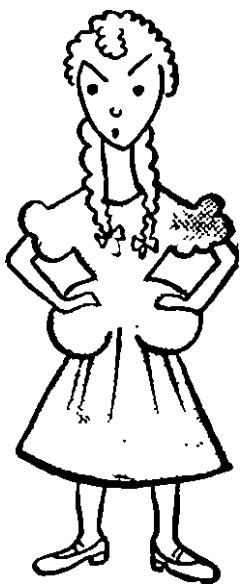

Tilda Radovici

Nu este mai recomandabil atunci sa-i înjur pe toți ?

Dar uite ca în calendarul meu teatral, tocul ăsta năravaș e nevoit să se plece cu smerenie în fața unui om, chiar dacă această închinare va pricinui multe înghițituri în sec.

Omul acesta este Paul Gusty.

Un director de scenă de 86 de ani, care nu a putut fi întrecut până acum în viziunile sale scenice, de niciun regisor român.

www.dacoromanica.ro

Când bunicii de vârsta sa dormitează în fotel, cu ochelarii căzuți pe nas și „Universul" atârnând din mână, Paul Gusty, acest Sfânt Petru al teatrului românesc, vine primul la repetiții, ca un flăcău și muncește cu fiecare actor în parte, de parcă i-ar fi nepot.

Din bâlbâiți face oratori, din popândăi, argint viu, dintr'o lălâie, o prințesă, din niște impiedecați, mondene siluete, dintr'o căzătură de piesă, un spectacol grandios. (Și mai ales fără înjurături de birjar, ca Soare Z. Ureche.)

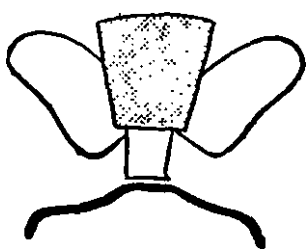

Soare Z. Soare

E marea sa artă, de alhimist al scenei.

Alhimie a cărei formulă o cunoaște numai el.

Mai avem regisori. Dar niciunul nu se ridică până la înălțimile albastre, în care își desface impărăteşte aripile Paul Gusty.

Imbătrâniți de timpuriu, roși de moliile invidiei, regisorii noștri trag cu coada ochiului doar spre Apus, sunt prea leneși și prea nepregătiți ca să încerce un efort personal. Ciugulesc repede, de ici, de colo, de ori unde, într'o fericită și naivă ciripeală de vrăbii.

Un vultur rătăcit între niște biete vrăbii : așa e Paul Gusty la Teatrul Național.

www.dacoromanica.ro

Ne putem făli cu un singur director de scenă, tânăr, conștient de rolul său, mereu inedit, mereu încurajând și povățuind elementele noui din teatru: și acesta e marele Paul Gusty.

Un tânăr — spre rușinea camarazilor săi — de optzeci și șase de ani!

SCRISOARE DESCHISĂ ACTORULUI DE TALENT

Prea stimate domnule actor, te urmăresc de mult, uneori compătimindu-te, alteori admirându-ți inconștiența. Eu, în bezna sălii, cufundat în fotoliu, grijuliu detectiv dramatic, dumneata în bătaia de soare artificial a rampei, infractor transformist: pe rând seral sau și în după amieze, cum îți dictează afișul: împărat sau lacheu, conte sau gigolo, director de bancă sau ofițer de marină, un târgoveț cu barbă sau un spelb doctor de nebuni.

Niciodată nu te-am aplaudat, (ei și! — vei zice — mă aplaudă atâția, câteodată chiar o sală întreagă) niciodată arta dumitale, de simplu scamator, aparținând numai antrenamentului, n'a reușit să mă emoționeze. Gesturile îți sunt calculate cu centimetru, mimica aranjată ca și freza, fir cu fir, în oglindă, pașii ți-i porți cu teamă, să nu te împiedici, ca o remorcă pe șiniile de cretă ale regisorului și vorbele le arunci cu praștia în sală.

Nimic nu-ți aparține.

www.dacoromanica.ro

Nicio floare, niciun scaete n'ar putea creşte din pietrificatele gheţuri ale sensibilităţii dumitale.

Pe acel birou, imens şi minunat al scenei eşti alb şi neînsufleţit ca o coală de petiţie.

Ce vrei? Deasupra leagănului dumitale ursitoarele n'au jucat o scenă din Shakespeare, nici măcar una din Tudor Muşatescu, ci poate, aceste domnişoare bătrâne te-au hărăzit altor lumeşti preocupări.

Ai fi putut deveni un mare matematician, un neîntrecut om de afaceri, o somitate a barei un abil călăreţ sau un imbatabil campion de box. Orice. Numai actor nu.

Dar ai greşit uşile apartamentului, domnule actor. In loc să intri pe stânga, ai apăsat pe altă clanţă şi te-ai trezit într'o lume cu care n'aveai nimic comun, dar care îţi plăcea.

O lume veselă, de vrajă, cu fete multe, durdulii şi frumoase, cu profesori plictisiţi şi dezinteresaţi : „eh, e băiat bun şi ăsta ! Au făcut alţii mai proşti carieră", cu camarazi admirabil de ipocriţi : „ai talent dragă, talent, nu glumă! Bravo, dă-i înainte" şi cu spectatori amabili, aplaudând din obişnuinţă sau după voia cortinierului.

Primele dezamăgiri le-ai suportat cu mult curaj. Erai tânăr.

Vieaţa o mai puteai îngenunchia. Iţi spuneai, mândru : oricând arunc mizeria asta de teatru la spate.

www.dacoromanica.ro

Când însă ai început să-ți dai seama că ocupi locul altuia, era prea târziu.

Aveai angajamente, chipul ți se lăfăia afișat pe toate zidurile, directorii te trăgeau de mânecă și gloata spectatorilor te aclama. Te-ai trezit peste noapte împărat ca gângavul Claudius.

Era prea târziu.

Pe umeri, te apăsa de plumb propria-ți farsă.

Observai cât de gol ești pe dinăuntru, cât de uniform îți sboară cuvintele prin sală, cât de neîndemânatec te miști.

Și scena, scena, rânjindu-ți atunci desvelită ca o femeie căreia n'ai putut să-i fii amant.

Ce trist e domnule actor, să constați după atâta amar de vreme că teatrul nu e o meserie ca oricare alta, ci mai mult, un altar în care oficiază fanaticii și sectarii talentului, și că succesele, banii, nu te mulțumesc.

Puțin talent să fi avut.

Ca să suplinești acest „puțin talent", în zadar muncești, în zadar te svârcolești pe jerăgaiul neputinței, în zadar deșerți în capul dumitale, domnule actor, volumele unei biblioteci întregi. Nimic nu va înlocui clasicul, mult banalizatul cuvânt „talent". Pentru mine și te asigur că încă pentru mulți, vei rămâne un impiegat dramatic ducându-ți în spate terfeloagele propriului dumitale calvar.

Vei fi copleșit, domnule actor, poate de onoruri. Nu m'ar mira. In forfoteala vieții noastre

www.dacoromanica.ro

artistice impiegaţii de felul dumitale au căutare.

Admirându-ţi perseverenţa dramatică şi eforturile spânzurate în gol, rămân al dumitale...

SCRISOARE DESCHISĂ DOAMNEI LUCIA STURZA BULANDRA

Prea scumpă doamnă,

Iartă-mă că sunt de-o indiscreţie revoltătoare. Iartă-mă că nu-mi pasă de cetitori şi de nimic. Şi că astăzi, în loc să-ţi trimet o declaraţie de război, cum se obişnueşte pe aici pe la noi prin Europa, şi să-mi ascut armele, eu, incorigibil romantic şi nătâng diplomat, îţi arunc la picioare un sângeriu buchet de garoafe şi-ţi fac, prea scumpă doamnă, în genunchi, o declaraţie de dragoste.

Te iubesc, doamnă.

O, nu-i nimic vinovat în cuvintele astea. Eu te iubesc, doamnă, ca pe-o mătuşă.

Uite.

Am acasă în pod, doamnă, un garderob. Două picioare mai are garderobul, stă într'o rână, pe umeri i-a nins praful şi lemnul sună a vioară.

Înăuntru lui, prea scumpă doamnă, e numai o rochie de crinolină. Moliile i-au tocat poalele, i-au zimţuit guleraşul şi, noaptea, se joacă de-a v'aţi-ascunselea prin volane.

Rochia este a bunicii, doamnă, şi o iubesc.

www.dacoromanica.ro

Câteodată, când mă copleşesc amintirile, iau o pungă de naftalină cu mine şi urc acolo în pod printre pânzele de păianjen, scaune şchioape şi vechituri.

Deschid uşa garderobului contemporan cu polca şi ciribiribimul şi privesc îndelung rochia fără vieaţă, lălâie. Stafie a altor vremuri.

Lucia Sturza Bulandra

Biata bunică! — îmi spun şi cu fruntea în palme pe calul năzdrăvan al închipuirii trec peste ani...

Aşa e dragostea mea, doamnă.

Aşa te iubesc şi pe tine, doamnă.

Te-am văzut jucând încă de când eram de-o şchioapă. Erai înaltă, aveai miere în glas şi erai frumoasă ca zânele din Valea Cerbului.

Aşa mi-ar fi plăcut să fie doamna care ne învăţa să facem bețe şi litere pe caiet. Ca tine, doamnă.

De atunci te-am urmărit mereu. Pas cu pas. Pe scenă, pe stradă, în fotografii.

Adolescent, îţi tăiam pozele din ziar — Asta e Lucia Sturza Bulandra, cea mai mare actriţă a teatrului românesc!

www.dacoromanica.ro

Şi mă lăudam îngâmfat : o cunosc.

Imi plăcea cum mergi pe stradă şi cum vorbeai. Ca o arhiducesă.

Imi plăceau pălăriile tale, doamnă, lăsate cochet pe-o sprânceană şi împodobite cu tot felul de pene : de struţ, de papagal, de magaoaie şi de cintizoi :

Kioga, şeful triburilor de Piei Roşii.

Aduceai cu tine o atmosferă boierească.

Nu puteam să mi te'nchipui decât pe podul Mogoşoaiei, în caleaşcă trasă de şase bidivii, cu vizitii în fireturi şi tu, cu umbreluţa de dantelă în mână, privindu-l protector pe Tony cu giubea :

— Să nu răceşti, Antoinne !

De atunci, s'au scurs ani, Dâmboviţa s'a ascuns sub caldarâm, teatre s'au dărâmat, au apărut altele, dar tu ai rămas aceeaşi, cu mici modificări de guşă şi călcătură.

Doamna directoare a teatrului de pe cheiu.

Şi într'o zi, am auzit că nu mai eşti cocoană şi că ai intrat jupânească la Bereşteanu.

Cu şerveţelul pe mână roboteai în bucătăria din pasaj, ştergând vasele din care se ospăta blondul padişah.

Şi aşteptai cu Tony, ca întotdeauna lângă tine, în şir cu ceilalţi foşti elevi ai tăi, foşti salariaţi a tăi, iluştri cabotini, chenzina.

Mergeau bine magazinele de ibrişim şi mosorele teatrale ale S. C. I. T.-ei, dar tu nu mai erai cocoană.

www.dacoromanica.ro

Totuși, doamnă, eu te-am iubit și atunci.

Mi-aduc aminte că mă arăta lumea pe stradă:

— Neagu Rădulescu, caricaturistul și biograful doamnei Lucia Sturza Bulandra. Am auzit că ii scrie și-o viață romanțată.

N'am scris articol, doamnă, fără să te pomenesc.

N'am așternut desen, doamnă, fără să-ți croiesc nasul după fantezia mea.

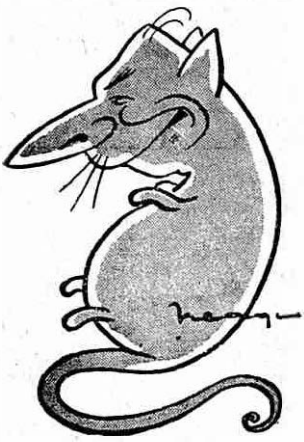

Sică Alexandrescu

N'am vernisat expoziție, doamnă, fără chipul' tău.

Imi spunea cafeneaua:

— Mi se pare că nu știi s'o desenezi decât pe madam Bulandra Nu vezi? Ne-ai plictisit.

Și totuși eu continuam, suferind alături de tine, doamnă, tirania Beneșteanului și a lui Sică. Intr'o stagiune întreagă S. C. I. T. A. nu ți-a dat măcar un singur rol de domnișoară.

Ce rușine!

In stagiunea asta însă, minunea s'a întâmplat. Nu putea fi altfel.

Ai redevenit peste noapte cocoană.

www.dacoromanica.ro

Ai dat cu tifla Bereşteanului rămas mofluz şi ai redeschis teatrul de pe cheiu.

Erai din nou doamna directoare.

Şi lângă tine erau din nou Maximilian şi Storin.

Dar te-au trădat cei tineri.

Pe care i-ai crescut, pe care i-ai iubit.

Vezi ? Momeala celorlalte teatre fâşia mai multe hârtii albastre.

Totuşi, doamnă, mai te iubesc destui şi cred în tine.

Chiar acum când în teatrul tău cântă pitpalacii şi privighetorile Operei Române şi ai devenit simplă şefă de serviciu la Municipiu.

Şi printre aceştia, eu — ai văzut — sunt primul.

Al dumitale.

NEAGU RĂDULESCU

TEATRELE DE VARĂ

Nu mai e dever noaptea, la Carul cu bere, ca astă iarnă.

Obrazul de smalţ al lunei nu mai priveşte cum nea Ghiţă Storin, coleg de îndeletniciri cu Dabija Vodă, răsturnat cu tot spatele său de luptător pe spetezele plăpânde ale scaunului, dă pe gât stacanele cu bere sau seacă un pluton de baterii din vinul lui. Vinul lui Nea Ghiţă.

www.dacoromanica.ro

Chiar simpaticul director Şerban se plimbă prin pustiul localului şi dă ordin să se aşeze mesele una peste alta, să se tragă obloanele repede, că are de gând să dea şi el cu o domnişoară la braţ, o raită pe undeva pe sub tei la Băneasa.

Ce vreţi ! S'au copt caisele, cerul şi-a pus uniforma de paradă, — ia uite cum îi lucesc nasturii ! — şi foile calendarului au rămas nerupte fiindcă au plecat alaltăieri cucoanele la băi.

Gh. Storin

Suntem adică în toiul verii.

S'a închis de mult stagiunea teatrelor serioase.

Dar cabotini destui, tot au rămas. Unii n'au avut fişicuri depuse la C. E. C. să plece la munte sau la mare, alţii n'au vrut să lase hăţurile din mâini, şi celor din urmă nu le-a iscălit bilete de voie don plutonier Tudor Muşatescu sau don major Sică Alexandrescu.

Păcat ! E foarte cald în garnizoană şi până să iei solda îţi pui amanet o pălărie şi o pereche de pantaloni.

www.dacoromanica.ro

CÂNTĂ CĂ TE TAI

Ai, nu ai, un mierloi în gușe, știi, nu știi, să-ți înstrunești muzicuța și să-i dai drumul lui mi bemol la vale prin strungăreață, poți, nu poți, să pescuiești cu timpanul o melodie, actor fiind, în toiul lui Iulie și August, trebue neapărat să cânți.

Așa scrie la carte: Cântă, că te tai!

Șase luni în șir, cu o căpățână în mână, ai jucat Hamlet. Grav. Plin de tine.

V. Vasilache

Destul cabotinule! Acum o să faci tumbe, o să scoți limba la spectatori, o să le arați că dansezi rumba și stepezi mai grozav decât Fred Astaire, și o să chiui și tu cu rezonanțe de tingiri în glas... „Jony își face ghetele" sau „Bob, Bob, un săpun", și poate ai șansa. Publicul într'o noapte s'ar putea să te ia pe sus. Să te aclame.

Pe urmă fotografia ta va fi în ziare. Pe pagina a doua, pe a patra... Auzi? Mereu. Ca a lui Ion Dacian, precupețul de ridichii și țelină care compromite memoria lui N. Leonard, sau

www.dacoromanica.ro

a clownului considerat actor, Vasile Vasilache.

— O să-ți ajungă două milioane pe an?,

Unde mai pui că vechii tăi camarazi vor mârâi prin colțuri, învinețiți de ciudă!

— Mare noroc! A luat locul lui Birlic!

Vei fi cineva. Pe Iancovescu o să-l urmărești compătimitor.

— Bietul Iancu, n'are angajament!

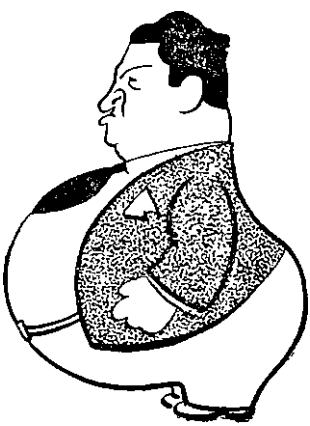

Ștefănescu Goangă

Pe Vraca o să-l privești de sus:

— Ce tot vrea și ăsta! S'a săturat publicul de ifosele lui!

Lui Calboreanu o să-i țipi în spate:

— Joci tot ce vrei la Național fiindcă ești în comitet.

De Hamlet ești tu? Mâine o să-l joci pe Armand Duval!

Și despre Tony, o să spui că trebuia să se lase de teatru din 1915.

Aruncă deci hârca din Hamlet la gunoiu și cântă, ca Jules Cazaban, ca G. Timică, Silvia Dumitrescu, Marcel Anghelescu, Fifi Harand și Dina Cocea.

La Marconi, la Colos, la Comedia, la Titi Mihăilescu, ori unde.

www.dacoromanica.ro

E suficient să ai :

50 gr. din Critico ;

25 gr. din Ion Iancovescu ;

50 gr. din Madam Bulandra ;

20 gr. din burta lui Ştefănescu-Goangă.

Şi toate acestea amestecate bine, ca în cartea de bucate a lui Mihail Sevastos, îţi dă sigur un prim amorez sau un tenor de succes.

RĂNDURI TRISTE DESPRE LUCRURI ŞI OAMENI VESELI

Teatrul de revista agonizează. Asistăm treptat la sclerotica oboseală şi gâfâielile senile ale acestui gen altădată strălucind de umor, fantezie şi lux.

Imbătrânit tocmai în aceste vremuri, în care datoria sa ar fi să descreţească frunţile şi să alunge din suflete negurile tristeţei, genul revuistic şi-a lăsat oasele vlăguite pe mâna unor felceri nepricepuţi.

Singurul Don Quijote, născut din sângele acestui gen de teatru şi crescut între paietele şi necazurile lui, incomparabilul C. Tănase, mai crede în muribund, şi mai luptă să-l salveze, arborându-i mândru şi cinstit pavilionul.

Dar don Quijoteasca luptă rămâne doar una din splendidele aventuri ale cavalerului cu nas.

Dincolo de morile de vânt stau cioclii. In hainele lor negre de carnavaleşti Bonaparţi cu

www.dacoromanica.ro

câte un corb pe umăr. Sunt plaţii actori ai revistelor, sunt modeştii compozitori, sunt zugravii decorurilor şi printre ei ca nişte vrăjitoare sunt femeile urâte şi fără de talent pe care le vedem prea des pe scenă, evoluând cu graţii de Afrodite.

Căci să nu ne ascundem după degete : teatrul de revistă e cu un picior în groapă. Şi mâine sau poimâine dacă nu se va încerca să fie redat vieţii, şi acest gen, ca şi opereta, va rămâne doar o amintire. O amintire plăcută pe care va încerca să o reînvie siringa de Voronoff a unui N. Vlădoianu.

Ca profilaxie a acestei grave agonii, nu există decât o măsură : înlăturarea cioclilor.

Revistele nu mai pot fi scrise de aceeaşi papagali dresaţi pe-o caterincă şi obişnuiţi să scoată la comandă cuplete şi tablouri cu ciocul.

Trebue să ieşim din tipic, din acel „aşa am apucat" care ne caracterizează.

Teatrul de revistă cere multă fantezie şi nesecat umor, două lucruri care nu se găsesc de vânzare la spiţerie în borcane. Ori actualii autori, regizori, cupletişti, etc., de revistă, cultivă şapirograful şi cu foarfeca de croitorie la curea, cam uituci din fire, jefuiesc aceleaşi şi iarăşi aceleaşi anecdote din pagina veselă a ziarelor. Nici nu le poţi cere mai mult. E maximul lor efort. Iar negrilor, angajaţi cu bucata sau cu luna după cum e învoiala cu cel care

www.dacoromanica.ro

semnează pe afiș, nu li se pot aduce imputări. Pentru cât plătește „autorul", e destul.

Cântăriți cu atenție cupletele unei reviste și vă veți îngrozi. Sunt spuse acolo cu atâta candoare, nimicuri atât de banale, într'o versificație totdeauna cu proteză că și umilul spectator dela galerie ar fi în stare să creeze la un șpriț, ceva mai de spirit.

Când avem destui scriitori pentru care stilul umorului e un fulg, când prin cafenele atâți poeți își cântă în versuri impecabile foamea, tristețea, iubita și visurile, nu e oare păcat să fie autori ai acestor reviste niște cetățeni nevinovați în fond, pentru care condeiul are greutăți de casma ?

Cu tantieme mai puține, dar cu talent și, incontestabil, mai mult spirit, adevărații meșteșugari ai scrisului, ar ridica acest gen de teatru de pe patul de spital pe care — maharajah scăpătat — își dă acum sufletul.

Apoi compozitorii. Acești domni spilcuiți în aparență, cu urechea mereu plecată la posturile streine de radio și fiecare asortat acasă cu o serioasă discontecă. Ascultați-le melodiile. Aceleași. Nimic nou. Câteva note schimbate pe furiș în portativ și un diez în plus, călare ca vagabonzii pe grilajul Dâmboviței. Da, al Dâmboviței căci dâmbovițeni sântem majoritatea în muzică. Avem copii care învață pianul și vioara, din snobism vorbim despre Wagner scobindu-ne în măsea, tot din snobism ne rătăcim

www.dacoromanica.ro

să ne facem somnul la câte un concert, dar tot „La Bacău, la Bacău" sau „Tuti pă mandi" ne îmbată urechile.

Cu astfel de auditori și un vatman de tramvai, în exercițiul funcțiuni, se poate numi compozitor. Actualii presupuși maeștri prea au tras mult timp aceiași pisică de coadă.

Veritabilii și talentații muzicanți așteaptă. Nu-i invită însă nimeni să-și dea prețiosul lor concurs.

Ce să mai vorbim despre pictorii decoratori ai revistelor. Ar trebui să ni-i luăm în spate și pe acești lipsiți de abilitate mânuitori ai bidinelei și cum și noi suntem puțintel rude cu plaivazul ne abținem.

FEMEI CU DRACI ȘI FĂRĂ

Paradoxal dar totuși adevărat. Nu avem actrițe de revistă.

Și dacă genul revuistic șchioapătă azi, șontorogeala sa e explicabilă în mare parte și prin această lipsă.

Veți întâlni pe scenele noastre orice. Sexagenare cu o întreagă cofetărie de cozonaci și cocă, revărsându-se peste balenele corsetului, de loc ridicole, întruchipând Juliete; domnișoare slăbuțe, deabia ieșite dintre pupitrele pensionului, frământându-și oasele, spărgându-și desagii plămânilor ștergând, băltoace de

www.dacoromanica.ro

sudoare, să împietreşti uitându-te la ele, dublate de inteligenţă şi talent ; făpturi ciudate, plăsmuite parcă din coapsa Parcelor pe întunecatele tărâmuri ale Tartarului, cu nas de tapir, cu călcătură de raţă, cu faţa coclită, încadrată de viperele şi năpârcile părului, dar pe care le asculţi vrăjit în fotoliu căci sunt adevăratele preotese ale Artei ; simple manechine, cu mecanism şi broască la spate, ca automobilele de tinichea sau cu locomotiva, al cărei arc cu cheie nu dă viaţă roţilor decât douăzeci de centimetri — jucăria câte unui director, a unui regizor sau a unei burţi cu influenţă ; eleve de conservator în glasul cărora ghiceşti viitoarele mari actriţe ; doamne stilate ca înfăţişare, care fac teatru din lipsă de altă ocupaţie. Orice. Numai actriţe de revistă, nu.

Fiindcă unei asemenea actriţe nu i se cere numai talent. I se cer mai întâi de toate draci. Da, draci. Şi la ceasul de faţă numai Mia Apostolescu, tot mătuşa noastră Mia Apostolescu, stăpâneşte un Infern întreg de împieliţaţi cu coadă.

Uitaţi-vă când le dă drumul în sală ! Cum tremură guşile, cum se răsucesc pe scaune spectatorii şi cum le sticlesc ochii de parcă au luat morfină : Mia nebuna, acest minunat Momus femenin.

Dar cu o floare nu se face primăvară.

Dacă în trecut, am avut actriţe de revistă care îi egalau temperamentul Miei Apostole-

www.dacoromanica.ro

scu, azi niciuna dintre tinere nu ajung să-i atingă măcar pantoful obosit al divei.

Avem o admirabilă și frumoasă dansatoare, Elisabeta Henția. Dar pune-ți-o să spună un cuplet.

Virginica Popescu? O clorotică imitație a Miei, ca o inofensivă muzicuță de bâlci pe lângă o fanfară.

Lulu Nicolau? N'o mai prind goangele de când a sărit de optsprezece sau douăzeci de ani, și cred că i-a sărit de mult.

Jana Costa? Își trage vieața scenică tot din Mia.

In zadar însă grăsuța își rostogolește frumoșii ochi.

Lulu Savu? S'a resemnat cuminte și joacă roluri adequate de mătuși. Din când în când, ca să-și aducă aminte, își mai arată pulpa.

Mia Steriade? S'a smochinit.

Silli Popescu? Cântă. Dar oare pentru o actriță de revistă, ajunge atât!

Margareta Marian? Cine mai întreabă de-o doamnă cu proporții de restaurator copios hrănit!

Fifi Harand? A încercat genul. Nu ajung însă, chiar în revistă, numai picioarele.

Nutzi Pantazi? Chiar pe scenele fără pretenții ale cinematografelor de cartier, vulgaritatea supără.

Zizi Șerban? O foarte bună elevă a regizorului. Nimic nu-i al ei. Totul sună fals. Mai

www.dacoromanica.ro

amuzant ar fi să-i vedem chiar regizorul costumat ca Zizi Şerban.

Valerica Cevie? Îi facem prea mare cinste de-a o trece printre actriţe. Ar trebui să ne mulţumească. Rămâne acelaşi perfect manechin.

Elena Burmaz? Cu un chip de buldog e totuşi cea mai înzestrată şi cu cele mai mari posibilităţi.

După cum vedeţi, fiecare dintre acestea, luată în parte poate afişa o calitate. Însă unei actriţe de revistă i se cer toate calităţile, nu una. O vedetă trebue să ştie să danseze, să cânte, să spuie un cuplet. Şi pe deasupra să aibă şi draci. Ori la conservator nu există nicio clasă de... draci. Cu ăştia te naşti, îi simţii umblându-ţi pe sub piele şi furnicându-ţi picioarele.

Din întreaga listă înşirată mai sus, am putea alcătui pe principiul coktailu-lui o vedetă pe măsura nedetronatei Mia Apostolescu.

Dar această combinaţie de hârtie n'ar rezolva nimic, fiindcă teatrul de revistă ca să viţuiască are neapărată nevoie de câteva femei cu draci.

Absenţa acestora de pe scenele revistei e explicabilă prin comoditatea directorilor de teatru, prin cramponarea lor la câteva nume.

Datoria lor e să caute, să scotocească printre fetele din balet, să stimuleze talentele noui şi să găsească dacă nu mai multe, măcar încă una ca Mia Apostolescu.

www.dacoromanica.ro

Căci undeva, acolo, după un colț de decor, umilă și necunoscută trebue să existe viitoarea suverană a revistei românești.

Actrița sau actrițele cu draci care vor ridica pe umerii lor, din nou, acest năpăstuit gen.

CÂRLANII TEATRULUI ROMÂNESC

Pe nesimțite, timpul care stă ascuns de-a-bușilea după ușă, schimbă calendarul din perete. Pezevenghiul! Asta n'o mai putem îngădui!

Acum un an era acolo unul cu foi mici cât cutia de chibrituri și cu o reproducere de Grigorescu deasupra, azi, i-a luat locul unul cât o varză, dăsfoiat ca și cum s'ar fi luat la păruială sfinții scriși cu roșu între ei, și mâine poate degetele vor răsfoi, în același loc, unul pirogravat sus de iscusința unei neveste de colonel.

Să vezi.

Te-ai uitat ieri în oglindă și ți s'a părut că semeni cu George Vraca sau cu altul care are priză sub sânul stâng al cucoanelor. De atunci umbli pe stradă ca el, parcă ar fi în odăjdii, vorbești cu două semi-tonuri mai jos și la pantofi comanzi, pe lângă talonete, un toc de cincisprezece centimetrii (na că l-ai tăiat cu doi centimetri pe V. Valentineanu!).

Dar după ce din perete au sburat nu știu câte

www.dacoromanica.ro

calendare, observi la frizer într'o după amiază, când foarfeca îţi aranjează cotletele, cântând şi descurcând: x, x, x, x, x, x, că ţi-a căzut în faţă un dinte şi că părul, ca să poţi înjgheba o freză, trebue să ţi-l aduci dela ceafă, şuviţă cu şuviţă ca pe un turban.

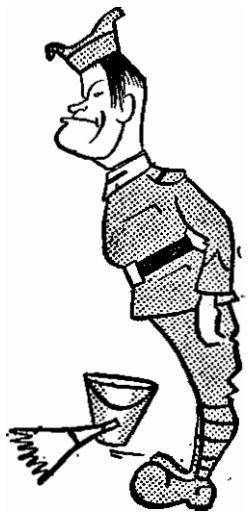

Pop Marţian

Ai şi două portofele sub ochi, un belciug te ţine de cot şi un colţ de cărămidă îţi scârţâie în rinichi. (Sau o fi piatră nestimată? Atunci te-ai învârtit! Ii faci nevesti-ti cercei şi poate îţi rămâne şi ţie de un inel!)

Te superi, nu-ţi vine să crezi şi nu-ţi mai place nimic. Nici „Carul cu bere", nici fetele nurlii de pe bulevard, nici cinematograful (s'a boţit la chip şi Greta Garbo!).

Nicky Atanasiu

Cartea începută o arunci pe garderob s'o citească musca şi să pună ea semne şi puncte unde e mai interesant, şi în stal, la teatru te revolţi:

www.dacoromanica.ro

— Tot ăştia? Tot ăştia, nene? Tot olteanul ăsta de Nicky Atanasiu, adolescent? Tot Pop Marţian, fostul ofiţer de călăraşi, prim amorez? Tot Marioara Voiculescu şi Marietta Deculescu ingenue? — şi dai fuga lângă scrin, la fotografia tinereţii tale, cu năsturaşul unei lacrămi plimbându-se de colo până colo în cheotoarea prea mare a ochiului...

Marioara Voiculescu

Pe nesimţite, timpul, care stă ascuns de-a-buşilea după uşă, schimbă calendarele din perete. Pezevenghiul!

Aşa au gândit, desigur — şi vedetele scenei noastre, fiindcă au şi ele în cabinele tapetate cu succese şi amintiri câte-o oglindă şi câte un calendar.

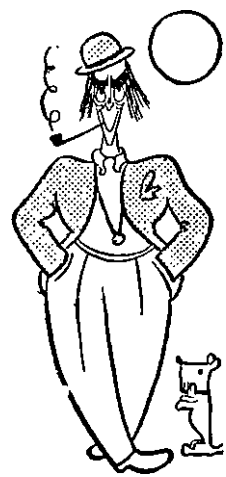

Ion Iancovescu

Aşa au gândit desigur, şi directorii de teatru atunci când s'au hotărît să lanseze actori tineri în roluri de tineri.

www.dacoromanica.ro

(Suntem sătui de Juliete de optzeci de ani și de Dame cu Camelii oblojite la picioare și cu sticle de ceai de tei la subțiori.)

Și fiindcă suntem sub zodia tinereții, să vă prezint pe acești adevărați „cârlani" ai scenei bucureștene (viitoare vedete), pe acești băieți și domnișoare care aduc în teatrul românesc o dimineață proaspătă, de munte și pe care îi aplaudați mereu, dar pe care probabil nu știți cum îi chiamă. Deși dela o ediție la alta, au îmbătrânit și ei destul și se cred mai cunoscuți și mai arătați cu degetul pe stradă decât împăratul teatrului românesc Puiu Iancovescu, decât Ion Manu sau decât Gr. Mărculescu.

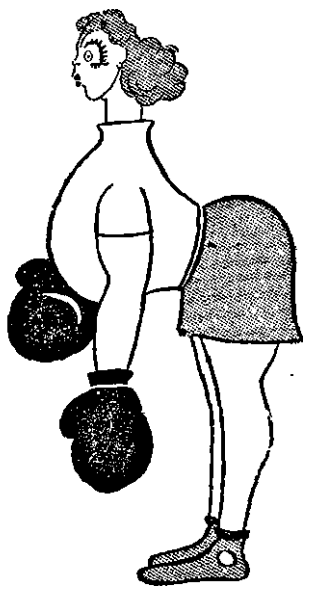

Natașa Alexandra

Deci, iubite cetitor, să ne închipuim că suntem la cafenea și să încep să ți-i recomand și să ți-i bârfesc, până când nu devin vedete importante cu interviewuri pe-o pagină de ziar (câțiva au și devenit) și cu mașină la scară ca Vasile Lăzărescu, Ma-

www.dacoromanica.ro

rietta Deculescu, Natașa Alexandra sau Mimi Botta.

— Chelner, un șvarț! Dumneata ce iei?

Și să începem cu mica Madeleine Andronescu, fiindcă ea e prima la alfabet și cea mai veche în teatru (se laudă că joacă dela cinci ani).

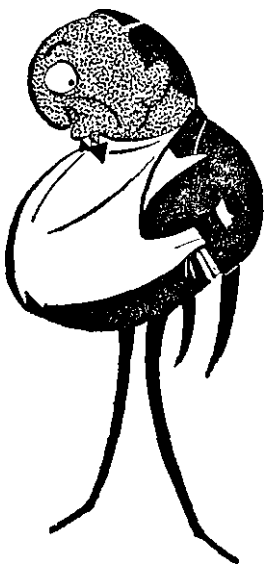

Gr. Mărculescu

MADELEINE ANDRONESCU

— Bună, Madeleine, ce mai faci?

O întâlnești de exemplu undeva și te miri că nu e îmbrăcată elevă și ești cât pe aci s'o întrebi: serios, dragă, spune-mi drept, ți-ai terminat lecțiile azi după amiază la geografie sau te-ai jucat leapșa pe ouate sau de-a uliu și porumbeii?

Madeleine se alintă ca un pisoiu, face goange, strânge nasul, te bate cu lăbuța pe mâneca paltonului și-ți răspunde:

— Am luat masa cu Camil (știți, Camil, directorul dela Național).

www.dacoromanica.ro

Sau : — Mă duc, că mă așteaptă Ionel Teodoreanu !

Sau : — Sunt invitat să iau ceaiul cu Bébé Anestin !

Sau : — Vai ! Am întârziat ! M'așteaptă de-o oră Mircea Grigorescu, directorul Ecoului.

Așa este ea. O fetiță cu părul jumulit și cu ochii cât nasturii dela mantouri, care își dă totdeauna importanță.

Se plimă pe Calea Victoriei la braț, cu intelectualii, ca s'o vadă lumea, și din când în când scrie și la gazetă câte un articol împănat cu citate franțuzești, să-și sperie camaradele, care întradevăr nu citesc decât „Realitatea Ilustrată", pe când ea : Ce părere ai despre Huxley și Morgan ?

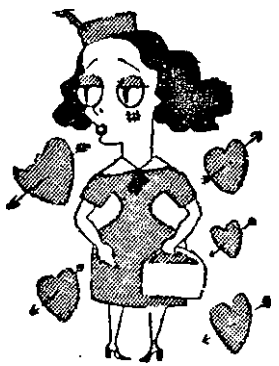

Madeleine Andronescu

Ba de câtva timp vrea să-i ia locul lui Virgil Carianopol în Istoria Literaturii.

Trage cu arcușul pe coardele versurilor și nu se lasă până când nu i-or spune confrații domnișoara Esseńin. A scos și un volum „Zilele Babii" (când o fi ca doamna Bulandra, o să tipărească desigur „Zilele Domnișoarei").

In fiecare seară sub streașina teatrului din Sărindar, sgribulit de frig și de ploaie, stân-

www.dacoromanica.ro

gând la piept câteva garoafe veștejite și niște versuri, o așteaptă câte un poet, fiindcă ea este un fel de Veronica Micle a celei mai tinere generații de barzi.

— Madeleine, ți-am dedicat trei poeme...

— Să văd dacă-mi plac. Tu știi că eu numai pe Cocteau...

Incolo, Madeleine e o fetiță delicioasă.

S'o agăți în pomul de Crăciun lângă o stea și un pișcot.

RADU BELIGAN

— Formidabil ! Tiiii ! Formidabil !

Bob Beligan se plesnește cu palma peste frunte de crezi că vrea să și-o spargă sau își trece grebla degetelor prin păr, răvășindu-l.

N'are decât vârsta milităriei și un neg pe vârful nasului, dar a iubit toate junele din teatrul românesc și a plâns după toate și fiecăreia i-a promis aceeași fericire.

— Dragă, mă auzi tu, dragă, noi doi o să fim în teatru soții Pitoeff, fiindcă eu sunt genial și am să te fac și pe tine la fel ! Formidabil ! Tiii ! Extraordinar !

In calitatea lui de maestru, Radu Beligan are și un secretar. Pe Aurel Tudor, un pui de moldovean care crede în geniul maestrului și dimineața îi încălzește ceaiul și îi lustruește entuziasmat ghetele.

www.dacoromanica.ro

— Da şe bre, Beligan aista e un jeniu ! Dacă nu i-aş face eu şaiul dimineaţa, ar pleca nemâncat. Nu zău, e un jeniu !

Recunoscător, Bob Beligan — uitasem să vă spun că maestrul e şi poet ca Vasile Alecsandri şi cunoaşte literatura dramatică pe degete — l-a adus de sgardă şi pe Aurel Tudor la repetiţii. Să se laude! Cine are secretar ca el ? Doar Iancovescu îl târa pe vremuri după el, gâfâind şi asudat, ca pe o jigodie râioasă, pe Vasiliu Birlic.

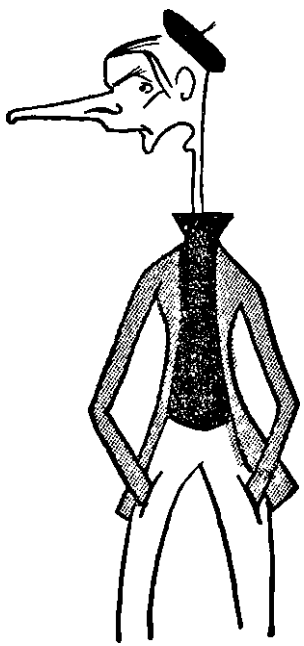

Radu Beligan

De atunci, Aurel Tudor joacă şi el pe unde apucă.

— Ţi-am deschis cariera ! In umbra mea, băiete, o să ajungi şi tu ceva... fă-mi ghetele ! — îi porunceşte maestrul şi piciul se execută, că Beligan e... jenial.

Fiind distribuit ca partener al' Madeleinei Andronescu, aceasta şi-a manifestat indignarea printr'o niagară de lacrămi.

www.dacoromanica.ro

— Eu care fac teatru dela cinci ani să joc alături de nespălatul ăsta ? Să mă pupe ăsta ?

— Cum să mă spăl, bre, — a sărit ofensat secretarul maestrului — dacă avem amândoi o singură cămeşă ?!

De curând, maestrul a progresat. Are două cămeşi, sau chiar trei. Şi toate de mătase. Şi are şi pălărie ca Eden. Ba şi nevastă. Pe îndrăcita papuaşe Ninetta Gusty.

— Ninetto, noi doi, dragă, ajungem precis ca soţii Pitoeff ! — îşi încântă sistematic jumătatea maestrul.

Frază la care Ninetta Gusty îi răspunde prompt cu o bărbătească înjurătură de mamă.

In câţiva ani, Radu Beligan şi-a creiat o popularitate pe care i-o invidiază mulţi actori în vârstă.

Azi e un cap de afiş. A contribuit la aceasta şi caracterul său : admirabilă perie de lustruit parchetele naivilor.

N. TOMAZOGLU

O ţurcă încadrată de două măsline. Ţăndărică.

Peste încheieturile lui de lemn, care scârţâie când merge, Tomazoglu aruncă iarna blana unui urs.

Trebuia să-l croiască meşterul tâmplar dintr'un butuc, să fie mai gros şi să nu simtă fri-

www.dacoromanica.ro

gul. Insă meşterul l-a croit dintr'o ulucă şi-a luat prea mult la rândea.

Cum se plimbă Tomazoglu pe Calea Victoriei, cu mâinile în buzunar şi cu nasul pe sus, o să-l fure într'o zi Carabas Barabas (ăla din poveste şi cu barbă) şi-o să-l ducă la teatrul lui de păpuşi. Acolo o să se bucure foarte mult arlechinul, soldatul de plumb, pierrot-ul şi păpuşa.

N. Tomazoglu

— Uite, a venit Ţăndărică.

Şi Tomazoglu, care în corpul lui de lemn are o inimă roşie, ticăind ca un ceas de buzunar, o să se joace tot timpul cu păpuşa : ala bala portocala, cioc, boc, treci la loc !

MIRCEA AXENTE

Obraji de domnişoară şi-o gură care vorbeşte cu 120 de km. pe oră, înghiţind silabe, hăpăind litere şi fraze. Se leagănă în mers ca o baletistă şi minte de înghiaţă Dâmboviţa în toiul lui August.

www.dacoromanica.ro

— Am cinci angajamente, monșer. La National m'a chemat urgent Camil, să joc asta cum îi zice... La „Regina Maria", dar nu mă duc, că nu-mi place atmosfera, la „Comoedia" Sică mi-a trimes vorbă: vino, vino, Axente, nu pot să încep stagiunea fără tine... Madam Filotti mi-a propus un rol principal, nu-mi place însă distribuția... înțelegi nu pot să joc cu oricine... Și ce zici că Victor Ion Popa montează o piesă pentru mine...

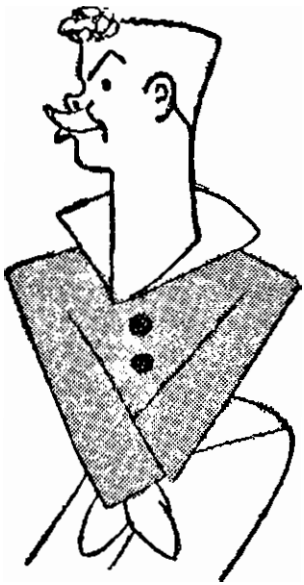

Mircea Axente

Da', à propos, mi-am ars patru costume, monșer! Ah! Să le vezi! Maro cu dungi, bleumarine fără dungi, dungi cu... asta, gri în careuri și un albastru grozav! Da' cravatele! O duzină, monșer! A propos, dai un țap, că mi s'a uscat cerul gurii?

www.dacoromanica.ro

ULPIA FINLANDA HĂRJEU BOTTA

După nume te aştepţi să-ţi apară înaintea ochilor o femeie cel puţin cât prietena mea Lucreţia Karnabatt, în sandale romane şi cu o togă svârlită pe umeri, şi când colo îţi răsare înainte o fetiţă cu ochi speriaţi, care graseiază şi face goange.

— Nu l-ai văzut pe Emil? (Emil, soţul dumneaei e poetul şi actorul.) A, uite-l! Vai, ce frumos e Emil! Nu-i aşa că Ernil e cel mai frumos din sală? Vai, ce frumos e Emil! Şi, ştii, mi-a promis că o să-mi aducă un iepuraş şi-o păpuşică! Vai ce bine îmi pare! Vai ce bine îmi pare!

Te întrebi: o fi sinceră?

Ulpia câteodată însă şi bârfeşte.

(Şi atunci, vă asigur, mai bine decât mine.)

Mircea Şeptilici

MIRCEA ŞEPTILICI

De statura unui veritabil Yanckeu, Mircea Septelici e posesorul unei bărbi ca un galoş.

Asta nu-l împiedecă să fie însă un prim amorez de succes. Dealtfel e singurul şi veritabi-

www.dacoromanica.ro

lul sportiv al teatrului, unde doar C. Neacşu dela teatrul Naţional, fost fundaş la Juventus, mai confundă din când în când scena cu terenul de football, şi Petru Nove, actorul care a mobilizitat în unanimitate antipatiile, se agită în tribune, înghiontindu-şi vecinii şi încurajând tricourile negre ale Venusului.

Nora Piacentini

In scenă, te aştepţi din minut în minut ca fostul rugbist Mircea Şeptilici să placheze în picioarele lui Timică sau ale lui Ionel Ţăranu, strigând: hip! hip! ura! (a placat definitiv în călcâiele năbădăioasei Nora Piacentini).

Pe stradă, dumnealui e preţios ca un inel cu blazon în degetul unei neveste de engrosist.

Aşa şi trebue căci asta e tradiţia prim-amorezilor la noi.

MARCEL AN. HELESCU

Dacă cumva îl întâlneşti pe scara de din dos a teatrului, te răsteşti la el: — Ascultă, băiete, unde e cabinetul directorului?

www.dacoromanica.ro

Fiindcă Marcel Angelescu seamănă și cu un intendent, și cu un șef peste plasatori, și cu un oltean cu cobilița pe umeri: hai la pere! Periliiii! Pargamutiliii! — cu orice, numai cu o vedetă, nu.

Și, totuși, pe scenă, Marcel Angelescu stârnește numai invidii. E un calic. Prea culege el toate aplauzele, lăsându-i pe ceilalți mofluzi.

Marcel Anghelescu

Trag directorii de teatru de el, de i-a crăpat paltonul lângă mâneci și el, cum e timid, cu bărbia în piept, privind numai cu un ochiu pe sub borul pălăriei, se miră:

— Ptiu! Fi-r-ar să fie! Nici n'aș fi crezut una ca asta!... Auzi, să mă ia tocmai pe mine de bărbat Fifi Harand! Și să mă placă Mia Apostolescu tocmai pă mine! Sunt un domn!

Și poate cineva să-l contrazică?

Marcel Angelescu e unul din directorii companiei de comedii dela Alhambra.

www.dacoromanica.ro

ILIADA MUNTEANU

Aventurieră.

A fost întâi la Național. Pe urmă, fiindcă îi prevedea veleități de directoare, taică-su Homer i-a deschis un teatru la Liedertafel.

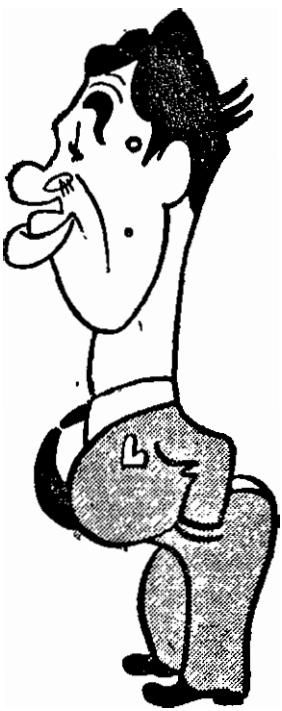

Alexandru Clonaru

E așa de bine să ai un teatrul (Nu zău, care n'aveți cum să întrebuințați gologanii, de ce nu încercați ? Tudor Mușatescu, antreprenor de pompe funebre teatrale, atât așteaptă !)

Te răstești la salariații 'tăi, sâmbătă îi vezi cum vin în monom la chenzină, joci orice și numai roluri principale și iscălești mereu bilete de favoare...

Cum teatrul a dat faliment din lipsă de spectatori, (avem un public !) Iliada și-a luat talentul la subțioară și și a trecut la „Ligă" și de-acolo, cu barca peste Dâmbovița, la „Luptă și Lumină" unde a

www.dacoromanica.ro

luat în primire pe vieață toate rolurile de babe ale repertoriului.

Ce odisee ! Ce odisee !

ALEXANDRU CLONARU

Organizator încă din Conservator de reprezentații extraordinare cu afișe cât un cearceaf și cu el în rolul principal, pe Alexandru Clonaru îl poți întâlni pe Cale, cu un cârd de viitoare genii după el.

— Monșer, deschidem un teatru al nostru, al tinereții. Să găsim o sală așa ca o bomboniera, un regisor pe cinste și dăm o lovitură... Eu m'am gândit la Mihail Zirra.

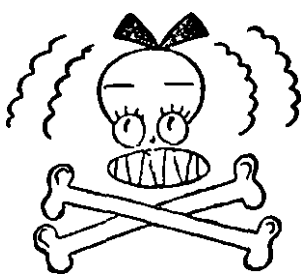

Didona Rădulescu

Voi știți că eu am credit pe piață !... Am !...

— Formidabil ! Tiii ! Formidabil !... (L-ați ghicit ! E Radu Beligan) când îl deschidem, maestre ?

Intre timp, Alexandru Clonaru, temperament mai mult de director decât de actor, s'a stabilit la „Național" unde a reușit între altele să-l întreacă pe Nicky Atanasiu în Figaro și să asmută asupra lui toți câțeii teatrului.

www.dacoromanica.ro

Aducându-şi aminte că e şi avocat, junele şi-a pus roba şi între maeştrii barei Valjean şi Gruia s'a luat la harţă cu Direcţia Naţionalului.

Şi „juristul" Al. Clonaru a câştigat.

Semn distinctiv: fumează „Tomis", spre deosebire de vedetele primei noastre scene, care consumă numai „Naţionale" şi „Dorobanţi".

E un personaj cu influenţă şi are relaţii chiar în străinătate: e prieten cu Ali Cadâr, guvernatorul insulei Ada Kaleh...

DIDONA RĂDULESCU

Când râde — dacă ştii să tapezi la pian poţi să cânţi pe dinţii ei o sonată de Chopin.

Ion Aurel Manolescu

ION AUREL MANOLESCU

Protejatul lui Zevs (adică al lui Sică Alexandrescu).

Face în teatru o figură aparte. E un intelectual din categoria Sorana Ţopa, Marietta Sadova, Ana Luca.

Scrie versuri, le şi publică, scoate cărţi şi „arde" şi câte un articol în programul teatru-

www.dacoromanica.ro

lui. Ba am auzit că pe la conservator e și un fel de asistent al amestrului Ion Manolescu care îi e unchiu și e ocupat cu primăria dela Breaza.

— Ia uite, măăăăă!

Din obrazul lui, o domnișoară căruia i-a dedicat versuri, a smuls cam un sfert, așa că Ion Aurel Manolescu are un chip foarte ciudat. Parcă i-ar lipsi o falcă.

De curând e și tată, căci Elvira Petreanu i-a adus pe lume o fetiță.

Cel mai tânăr tată al teatrului românesc.

Pezevenghiul mai face însă câteodată și pe Adam pe lângă o talentată și frumoasă Evă, Maria Magda.

Dar cine nu dă târcoale Paradisului?

G. VOINESCU

Elevul meu într'ale caricaturii. Îi dau lecții de trei ori pe săptămână. Lunea, Miercurea și Vinerea.

Se ține după mine scai. Colaborez eu la o gazetă, apare pe ușă și el. Imi schimb eu maniera desenului, și-o schimbă a doua zi și el. Am făcut eu expoziții, perseverent a făcut și el. Am creiat eu un erou popular Neață, hop și el, deloc obosit, cu Mazăre. Strănut eu pe Calea Victoriei, strănută și el pe Dealul Spirii

www.dacoromanica.ro

Tot ținându-se după mine, mâine, va scoate și câteva romane.

Imi place. George Voinescu e un muncitor.

In teatru ar trebui să joace roluri de domnișoară, fiindcă în afară de cuierul masului, are un obraz măsliniu care n'a dat încă spic, trei cârlionți pe frunte, ochii lui Charlie Chan și niște mânuțe bune să sgârie tăbliță: o-i, oi, bo...i, boi...

Deseori, Georgică își înfige sub sprânceană o fereastră. Să zică lumea că e mai mare...

G. Voinescu

Odată pe săptămână, Voinescu se intâlnește la cârciumă cu Ștefan Baciu, Traian Lalescu și Victor Popescu și comandă o litră de vin.

A doua zi, cum întâlnește un cunoscut, se laudă:

— Ce chef domnule! Ce chef extraordinar! Ce chef monstru!

Eu i-am spart capul lui Lalescu, Lalescu i l-a spart lui Baciu, Baciu lui Victoraș, și până la urmă am dormit cu toții la poliție. Păcat că nu l-am luat și pe Comarnescu. I-am fi spart și lui capu'! Ce ocazie unică! Un cap american!

www.dacoromanica.ro

COSTIN ILIESCU

E subțire ca o ață. Din cauza asta, nici nu-i poți deosebi gâtul de trup.

Prâslea ăsta n'are mai mult de nouăsprezece ani, dar o să trântească el un Hamlet!... Să umble înnebuniți după el, G. Vraca, Ghiță Calboreanu și V. Valentineanu. Și pe urmă e slăbiciunea doamnei Filotti!

— N'am fost în București — te apucă el de rever — că eu jucam rolul lui Mihail Popescu din „Calul Năzdrăvan". Era rolul meu.

Maria Filotti

Auzi! Mihai Popescu.

De unde l-au scos și pe borțosul ăsta june prim? Te-ai uitat la el ce spate are? Și place la femei, domnule! Se dă în vânt după el Lulu Nicolau și chiar Ileana Baston!

Insă întâi să învețe românește și pe urmă să-mi ia mie rolurile. O fi bun cu accentul ăla, dar la Berlin, nu aici! De aceeași părere e și nevastă-mea, Coca Enescu.

Te uiți la el. Il măsor. Îl vezi așa firav și ca un pui de guștер și ți-l închipui partener al d-nei Maria Filotti.

www.dacoromanica.ro

O insignifiantă scobitoare lângă Palatul Telefoanelor.

Din prima chenzină, camarazii s'au hotărît să-i cumpere un flacon cu untură de peşte... Iniţiativa îi aparţine Madeleinei.

CAVALERII ŢAPULUI DE BERE

Sunt mulţi. Sunt nenumăraţi. Sunt o armată întreagă de mândri şi blazaţi călăreţi care din soarele dimineţii şi până în inima neagră a nopţii, călăresc neobosiţi plusul spinărilor tocite de măgari, al canapelelor din cafenele.

Priviţi-i! Gura lor poartă rictusul superiorităţii, împrăştiind împrejur veninul de cobră al invidiei, ochii lor scrutează în perete iluzorii şi niciodată atinse succese, şi emblema scutului sub care îşi ascund măruntele sentimente e lenea. O lene sfântă, de rai pogorît între Palatul Telefoanelor şi Cercul Militar, din ordinul supremului comandament al artificiilor cereşti, al moluştei, al domnului cu gambetă şi stilou, şi al oricui.

Căci nimic nu merită osteneală în această văgăună şi ei destoinici călăreţi ai măgarilor de pluş sunt destinaţi altor orizonturi.

Pe fiecare măgar dintr'acesta, fără căpăstru, dar cu oase de sârmă şi intestine de paie — ce ştiţi voi troglodiţilor? — călătoreşte sfi-

www.dacoromanica.ro

dând veacurile și ignorându-și semenii, un geniu sau un mare neînțeles.

Ar fi putut să joace Hamlet la Național. O, ce-ar fi fost ! Delirul galeriei, femei spânzurate peste balcoane, biletele vândute cu luni înainte și domni în frac pierzându-și dantura la înghesuială.

Dar nu s'a ostenit. Nu merita.

Dacă și-ar fi descălecat mârțoaga numai odată, azi Vraca sau Pop Martian sau Băltățeanu nu mai erau decât primul, al doilea și al treilea soldat din suita sa de figuranți.

N'a făcut-o. Din mărinimie ? Ași ! Din simpla convingere că e prea mare pentru o forfoteală de pigmei.

Bieți cavaleri ! Ce sinistru joc al iluziei e vieața voastră și ce sectă ridicolă alcătuiți voi.

Crescuți de tineri în grajdul cafenelei, voi moșteniți dela primul contact cu acest insalubru internat al repetenților vieții : meschinăria, lichelismul, fanfaronada și gama toată a cususurilor.

La cataracta și vârtejul țapilor de bere vei întâlni proaspăt și nebotezat cavaler, gazetari care știu tot și înjură orice, scriitori de care n'ai auzit, cărora nu le-ai cetit numele nicăeri, dar care, probabil, sunt mai mari decât Tudor Arghezi și Cezar Petrescu căci vorbesc despre aceștia ca despre picolii slăbănogi și frânți de somn.

Și gloria îți va surâde.

Temuții gazetari îți strecoară câte o notă

www.dacoromanica.ro

prin cine știe ce fițuică : tânărul și talentatul actor. Scriitorii te încurajează verbal, deși nu te cunosc decât dela manejul cafenelei : ești cineva ! Colcăe în tine talentul ! O, dacă ai juca ! Dar nici nu trebue să joci ! Că te strici. Nu vezi ? Ce, noi scrim ?

E lecția de ipocrizie pe care ți-o servesc în fiecare zi, in fiecare noapte, viitorii tăi colegi de țap și bârfeală, până când îți intră și ție în cap și îți rămâne răstignită acolo, obsesie.

E capcana pe care ți-o întind ratații canapelelor. Ratații presei, plătindu-și foamea stomacului cu arginții expedientelor, ratații scrisului, tapând cu frenezia păsării de pradă polul, ratații scenei, organizând turnee la Turnu Măgurele sau Mizil, șacali pe spinarea cine știe cărui proaspăt și naiv cavaler care și-a adus aminte că prin anii studenției a scris o neroadă piesă de teatru.

Și toți la un loc, în vrăjitoresc cerc, înăcriți, suferinzi și infirmi sufletește punând la zid, munca, talentul și sudoarea acelor care nu vegetează lângă perpetua igrasie a țapului de bere.

Nimic nu-i bun. Nimic nu-i mulțumesc.

Deveniți antropofagi, mușcă de unde pot și cum pot, până când colții le cad și imaginea prăbușirii lor e întreagă. Un cavaler știrb pe-o măgăreață roasă de râia timpului și oloagă, ducând țapul de bere în veninul inofensiv al gingiilor.

www.dacoromanica.ro

Ar fi putut să devină cineva. Un gazetar modest, un scriitor de mâna doua, dar scriitor, un actor salutat cu stimă de cetăţeni pe stradă.

N'a vrut. Şi cafeneaua asta ingrată, mâine sau poimâine, nici atât nu va scrie pe acest măgar de pluş ; aici a călărit o vieaţă întreagă şi a băut conştiincios necunoscutul actor X.

Fugi tinere actor, cât mai e timp, din această lume. Lumea ta e pe scenă, în lumina de aur a reflectoarelor, o lume frumoasă şi nobilă, de vis, nu una de beznă şi lipicioase reptile.

Uite, pe semenii tăi Radu Beligan şi Marcel Anghelescu, cei mai tineri şi mai muncitori, nu-i poţi vedea oficiind în acest templu al prăbuşirii.

Ei muncesc. Ignoraţi de voi, desigur. Dar lor le cresc aripi de arhangheli şi vouă vă cad din târtiţă penele de închipuiţi păuni.

Descălecaţi cavaleri ai ţapului de bere. Descălecaţi măgarii de pluş şi amestecaţi-vă măcar o zi printre cei care muncesc.

Lepădaţi hainele de cavaleri ai toropelei şi veninului şi treziţi-vă.

Lumea din afară vă aşteaptă prieteneşte, cu braţele deschise, fără coate şi bârfeli. Pe voi, chiar pe voi care numai aţi mârâit şi aţi înjurat.

Puţin curaj, cavaleri ai ţapului de bere.

www.dacoromanica.ro

MĂ DUC LA MĂNĂSTIRE

De câțiva ani, înregistrez, zi de zi, viața teatrului românesc cu o meticulozitate de conștiincios impiegat.

Pe fila albă a cronicei mele îi însemn bucuriile — cam puține ! — tristețile — prea multe! — oamenii mărunți — destui ! — sau uriași — o ! cât de rari ! — care o populează.

Sub bețele pocite ale caricaturii, sub grimasa clownească a notei de ziar, sau a articolului de revistă, cei puțini au cetit adevărul, desbrăcat de redingota și pantalonii reiați ai etichetei, adevărul în toată nuditatea lui caustică, sfidătoare, obrasnică ; cei mulți, parafrazând exclamațiile profesorului Virgadamo din „Dar nu e nimic serios" de Pirandello : „hai să râdem, hai să râdem" — s'au mulțumit comozi cu humorul de suprafață, fără să sondeze realele intenții.

Și eu

Azi, însă întorc paginile cronicei mele, de ani, și constat în cea mai înfloritoare epocă a teatrului autohton, că e ceva putred în inima lui.

www.dacoromanica.ro

Zarafii, saltimbancii de rând, înghiţitorii de săbii şi mâncătorii de foc, au năpădit un templu care nu e al lor.

Şi prostimea urcând scările să-i aplaude, să-i încurajeze, se înghesnie besmetică, dărâmându-i stâlpii, cutremurându-i cupolele.

Negustoria a luat, s'ar părea, definitiv, locul Artei.

Templul s'a transformat în vulgară piaţă.

Marcel Pagnol se vinde cu metrul, O'Neill pe încercate şi Tudor Muşatescu la kilogram.

Totul se vinde şi se cumpără cu frenezie.

Se vând piese şi se cumpără nume.

Se închiriază condeie şi se câştigă din senin glorie.

Se şperţuiesc conştiinţe şi se ridică din praf şi pulbere socluri.

Se plătesc coloane cu linia şi centimetrul şi surlele încep să cânte şi tobele încep să te asurzească.

Se cumpără furia condeiului ridicat să lovească, şi el rămâne în aer — vrăjitorească paralizie şi simplă intenţie — ca o ramură îmbobocită, gata să dea floare.

Cunosc autori dramatici care n'au scris un rând în vieaţa lor, dar au un nume cu circulaţie.

Cunosc un teatru de revistă, condus de doi negustoraşi de ciorapi şi ace de siguranţă.

Cunosc un cronicar dramatic, căruia îi compune cronicile un „cafru", — purtat la pre-

www.dacoromanica.ro

miere de braţ, ca o logodnică — şi el doar le semnează. (Şi dacă ar fi numai acesta!)

Cunosc apoi alt autor „tabu", pe Nicuşor Constantinescu, — modest cupletist cu spirite şi strofe cârpite pe ici pe colo de alţii, — jucat la teatrul Naţional, în timp ce bietul Ibsen se înghesuie la „Studio".

Cu ce superlative şi elogii, cu ce buchete şi aplauze a fost salutată „Gloria" multimilionarului Nicuşor! (Şi acum se sgudue de râs bustul lui Caragiale, în Cişmigiu!)

Cunosc un teatru de subsol, condus de seducătoarea impetuozitate a câtorva efebi.

Dar câte nu cunosc!

Şi toate valsând sau jucând polca pe furate pe spinarea bietului spectator, indus în eroare.

Şi toate lovind în obrazul omului de talent, jignit, înjosit.

Şi toate călcând în copite, legile, puţinii noştri adevăraţi actori şi bunul simţ, tradiţionalul bun simţ românesc.

Azi, întorc paginile cronicei mele şi le privesc cu compătimire.

Ce bravură de ridicol gascon! Ce inutilă luptă!

Am lovit în dreapta şi în stânga, m'am suit pe casă şi le-am dat cu tifla, m'am căţărat pe balcoane şi le-am spart geamurile, i-am scuipat în chelie, le-am atârnat de poala pardesiului tinichele şi de şase ori pe săptămână le-am pus piedică în ziar, Miercuri şi Vineri, repezin-

www.dacoromanica.ro

du-lé, supliment, câte un picior şi în obrazul de dinapoi.

Ei, şi ?

Clienţii mei s'au ascuns mai departe ca borfaşii de rând cu şapte şperacluri la curea, au îndurat plesnitura, s'au făcut că nu observă tifla, şi-au pus geamurile la loc şi-au petrecut uşor batista de mătase fină peste chelie, şi-au smuls zornăitoarele tinichele şi ştergându-şi de praf genunchii şi turul pantalonilor şi-au continuat mai departe, la tarabele lor negustoria.

Ei cărând bani la sef, eu cărând cuvinte cu roaba la gazetă sau în cărţi.

Ei n'au obosit, eu da !

Şi deşi niciun Hamlet nu m'a trimes autoritar la mânăstire, plictisit, mă duc eu singur.

Ce vreţi ? Daţi-mi voe să prefer borşul de ştevie anumitor moravuri şi oameni din teatrul nostru de azi.

Nu mai vreau să le văd pe Puia Ionescu, Virginica Popescu, Maria Marini şi Valerica Cevie ; nu mai vreau să-l văd pe Ibsen gelos pe succesele lui Nicuşor Constantinescu ; nu mai pot suporta ifosele directoriale ale lui Petru Nove ; nu mă mai interesează Bereşteanu şi combinaţiile lui teatrale ; nu mai vreau să-l întâlnesc pe stradă pe ţeapănul cronicar dramatic cu stilou decorativ la buzunarul de sus şi cu muza neagră la braţ, căci mă sâcâie subit palmele ; nu mai cred în sâsâitul lui Radu

www.dacoromanica.ro

Beligan ; m'a plictisit Ion Iancovescu cu aceiași ochi dați peste cap și cu aceiași protăpire de taur pensionar în mijlocul scenei ; mă sufocă atâtea piese originale scrise de femei ; nu mai pot să ascult răsuflatele luplete ale răsuflaților negrii, spuse de Vasilache, Mia Apostolescu sau Silly Popescu ; nu mai pot să aud fanfara glasului lui Groner, turburându-mi liniștea și perforându-mi timpanele, până și la Radio, în zi de odihnă, Duminica !

Destul !

Mi-ajunge !

Mă duc la mânăstire !

Veți spune : nicio pagubă !

Sunt de acord !

Pentru curaj și cinste : nicio pagubă !

SFÂRȘIT

www.dacoromanica.ro

CUPRINSUL:

I. REPUBLICA PESCUITORILOR DE STELE

	Pag.
Măria sa poetul	9
Capitalele de fum și de vis ale unei republici	16
Și pe vremuri poeții înnebuneau tot așa	20
Un fel de educație	23
Cum se nasc revistele literare	26
Și iaurtul inspiră	28
Și poezia, dar mai întâi stomacul	31
Balamucul Capșei	35
Primăvara lui 1932	37
Sfântul Sisoe aviator sau la bidineaua ortodoxă	41
Oh! Valentina! Valentina!:	43
Flăcăul din Găești și avantgardiștii	47
Căpitanul I. Valerian	50
Rahat și apă rece	55
Tutărul maestrului	59
Câteodată mă numesc și Barbă Albastră	62
Cotofanele din Câmpineanu	64
Cum iubește o poetă	68
Cocuța știe să se poarte	73
Unde N. Crevedia suferă	75
Și celelalte amazoane	77
Temutul pamfletar	80
Haiducul	84
Ultima capitală	85
Unde se descoperă America	89
The englisch man	92
Stelarul puturos	96
Culturalii provinciei	97
Veveme, poetul cu nas strâmb	103
Eugen Ilovicescu sau un chiștoo critic	105

www.dacoromanica.ro

Pag.

„Porcăriile" lui Panait Istrati 108
Primăvara 110
Cișmigiul 111
Lupii 112
Parastasul Hunilor la S. S. R. 114
Patimile scriitorului român 121
Prolog cu fete, denii și cu Mihail Eminescu . . 123
Primul volum, prima desamăgire 123
Cafeneaua 126
Patima roșie 128
Cenaclul 129
Editorul 129
Nu e tocmai cum crezi 130
Premii 131
Cei 10.000 de prieteni ai autorului 133
Popas în gazetărie 135
Domnul dinăuntru 136
Vine, vine, pensioara, înflorește, înflorește, toată țara 138
Înmormântare 140
A treia zi 141
Un scriitor tânăr ucis! 143
Buștenlada sau retragerea poeților în munți . . 149
Domnul Eminescu și ceilalți 151
Cine e ciocoii? 153
Shakespeare și-a găsit nasul 156
Imposibil! îl deranjează... 158
Chiar și poeții mănâncă 160
Unde George Doru e sentimental 163
Dică, mâncătorul de oameni din Găești 166
Domnii poeți se pozează 169
A înviat Lazăr din morți și a înflorit 171
Alexe, ostaș român și poet 173
Stafii, volume și titrați 175
Zeii își aleg un președinte 179
Domnul cu blană 203
Furtună în Olimp 211
Nori negri 213
Un scriitor 217
Gheorghe, cerberul nisilor 219
Dumineca socotelilor 220
Cioc! cioc! cioc! 224
La butnruga de viță 225
Paștele cailor și al scriitorilor 229

www.dacoromanica.ro

II. MAIMUȚE

	Pag.
Hai să ne jucăm de-a teatru!	243
Elevul de conservator	245
Și dumneaei, eleva	247
Hai să facem un teatru	249
Cabotinul	253
Elefantul	257
Sobolanul culiselor	260
Boxăliul dramatic	264
Cotoroanta cotoroanțelor	267
Un tânăr de 86 de ani	273
Omul de paie	276
Scrisoare deschisă actorului tânăr	276
Scrisoare deschisă D-nei Lucia Sturza Bulandra	279
Teatrele de vară	285
Cântă, că te tai	285
Rânduri triste despre lucruri și oameni veseli	287
Femei cu draci și fără	290
Cârlanii teatrului românesc	294
Madeleine Andronescu	298
Radu Beligan	300
N. Tomazoglu	302
Mircea Axente	303
Ulpia Finlanda Hârjeu Botta	305
Mircea Șeptilici	305
Marcel Anghelescu	306
Iliada Munteanu	308
Alexandru Clonaru	309
Didona Rădulescu	310
Ion Aurel Manolescu	310
G. Voinescu	311
Costin Iliescu	313
Cavalerii țapului de bere	314
Mă duc la mânăstire	318

www.dacoromanica.ro

118 CARICATURI EXECUTATE DE AUTOR.

	Pag.		Pag.
Pamfil Şeicaru . .	11	Petre Ghiaţă . . .	89
Petru Comarnescu .	12	Jul. Giurgea . . .	93
Mircea Eliade . . .	13	Ion Th. Ilea . . .	98
Brătescu Voineşti .	14	Grigore Popa . . .	99
Mihail Sorbul . .	16	E. Ar. Zaharia . . .	100
Lucreţia Karnabatt .	17	Mircea Streinu . . .	101
George Gregorian .	19	Mihail Beniuc . . .	102
Mircea Grigorescu .	31	Virgil Gheorghiu . .	104
Camil Petrescu . .	32	Timoleon Pisani . .	106
Ilariu Dobridor . .	34	N. I. Herescu . . .	116
Mihail Dragomirescu	35	Ionel Teodoreanu .	124
Ovidiu Papadima .	38	Ion Barbu	126
Gaby Michailescu .	38	Nicolae Roşu . . .	127
Sandu Tudor . . .	42	Victor Popescu . .	129
Eugen Jebeleanu . .	44	Tudor Arghezi . .	130
Paul Daniel . . .	46	Radu Rosetti . . .	139
I. Valerian	51	Sărmanul Klopştok .	160
Al. Bădăuţă . . .	56	B. Iordan	161
Gala Galaction . .	60	Cezar Petrescu . . .	167
Zaharia Stancu . .	61	Romulus Diann . .	168
Erastia Peretz . .	63	Perpessicius . . .	170
Septimiu Bucur . .	70	Serban Cioculescu .	182
Coca Farago . . .	73	Lucian Predescu . .	184
Ştefan Baciu şi Tru ian Lalescu . . .	74	Al. Hodoş	186
		Păstorel Teodoreanu	187
Sarina Casvan . . .	78	C. Fântâneru . . .	188
N. Crevedia	76	D. V. Barnoski . .	189
Ticu Arhip	78	Mihail Sadoveanu .	190
Sidonia Drăguşanu .	80	V. Voiculescu . . .	191
Mircea Damian . .	81	Ion Marin Sadoveanu	193
Ion Minulescu . .	86	G. M. Vlădescu . .	195
Radu Boureanu . .	87	Liviu Rebreanu . .	196

www.dacoromanica.ro

	Pag.
Mihail Drumeș	197
G. Bacovia	199
Meny Toneghin	200
G. St. Cazacu	205
Victor Eftimiu	205
N. Batzaria	214
N. D. Cocea	215
N. Georgescu-Cocoș	216
Al. Rosetti	219
D. Iov	223
Agata Bacovia	224
Niculescu Varone	226
Marieta Anca	244
G. Calboreanu	246
N. Soreanu și I. Livescu	247
Marleta Rareș	248
Ion Manolescu	253
Sereda Sorbul	253
G. Vraca	254
N. Bălțăteanu	256
C. Tănase	257
Tudor Mușatescu	258
Mia Apostolescu	260
Tanți Căpățână	261
Dina Cocea	262
Ion Sava	262
Vasiliu Birlic	263
Tilda Radovici	274
Soare Z. Soare	275
Lucia Sturza Bulandra	280
Sică Alexandrescu	282
Gh. Storin	284
V. Vasilache	285
Ștefănescu Goangă	286
Pop Marțian	295
Nicki Atanasiu	296
Marioara Voiculescu	296
Ion Iancovescu	296
Natașa Alexandra	297
Gr. Mărculescu	298
Madeleine Andronescu	299
Radu Beligan	301
N. Tomazoglu	303
Mircea Axente	305
Mircea Șeptilici	306
Nora Piacentini	306
Marcel Anghelescu	307
Alexandru Clonaru	308
Didona Rădulescu	309
Ion Aurel Manolescu	310
G. Voinescu	312
Maria Filotti	313
Și autorul	318

Coperta executată de : *I. DRUGA*

www.dacoromanica.ro

EDIȚIA V-a din această carte s'a tipărit în atelierele Institutului de Arte Grafice CUGETAREA-GEORGESCU DELAFRAS S.A. în luna Martie 1944

www.dacoromanica.ro

CUGETAREA-GEORGESCU DELAFRAS S. A.

AUTORI ROMÂNI

George Acsinteanu	Escadrila Albă
I. A. Bassarabescu	Proză
—	Lume de ieri
Al Bussuioceanu	Ethos
M. Celarianu	Diamant Verde
Arm. Constantinescu	Cer și destin, ed. II
Nichifor Crainic	Punete card. în haos
—	Ortodoxie și etnocrație
—	No talgia Paradisului
—	Țara de peste veac
—	Germania și Italia
Ovid Densușianu	Literatura Română Modernă
Ovid Densușianu-Fiul	Stăpânul
—	Furtuna
—	Ceată
Delavrancea	Trubadurul
—	Sultănica
V. Eftimiu	Focuri pe Bărăgan
Mircea Eliade	India
—	Șantier
—	Maitreyi
—	Nuntă în Cer
—	Huliganii
—	Intoarcerea din rai
M. Eminescu	P ezii P tume
—	Op ra p lit că
C. Gane	Portrete de femei
Georgescu-Delafras	Omul de mâine, ed. III
—	Cum am cucerit viața
—	Tari și slabi
—	Int r rea și ridicarea n amului
Octavian Goga	Poezii
Constantin Giurescu	Ist ria Românilor
—	Din Trecut
N. I. Herescu	Caete Clasice
B. Jordan	Inv ățătorii
—	Decebal
Al. Lascarov-Moldovanu	Mam'na
—	Tatunu
—	Drumuri...
—	Cruce și naționalism
—	Romanul Furnicei
—	Biserica năruită
—	Amintiri cu învățători
—	Scri ri de Război
M. Lungianu	In Sarbători
C. Manolache	Petru Cercel
—	Iulia Ha deu
—	Ma oreasa
Alexandru Marcu	A pecte Italiene
Theodor Martas	D'Annunzio
S. Mehedinți	Pop rul
—	Școala Muncii
—	Trilogii
Cornelin Moldovanu	Purgatoriul, a vol.
P. P. N ule cu	De t nul Omenirii
G. Nicul cu Basu	Amintiri
Victor Ion Popa	Velerim și Velar D amne
Cezar Petrescu	Scri orile unui răzeș
—	Intu ecare
—	Ochii str goiului
—	Luceafărul
—	Baletul Mecanic
—	Nirvana
Cezar Petrescu	Comoara Regelui Dromichet
—	La Paradis General
—	Drumul cu plopi
—	Aurul Negru
—	Calea Victoriei
—	Oraș patriarhal
—	Fram
—	Apostol
—	Pif-Paf-Puf Ed. II 1907 vol. I, II, III
Marta Rădulescu-Moga	Streina
Mihai Ralea	Ințelesuri
Theodor Rășcanu	Banul... ochiul draeului
Liviu Rebreanu	Ctăișorul Horia
—	Adam și Eva
—	Ciuleandra
Damian Stănoiu	Furtună în iad
—	Preot fără voie
—	Parada noroeului
—	O noapte cu ghimion
—	Că ugări și ispite
Eug. Sperantia	„Papillons" de Schumann
—	Su l. .
—	S premația credinței pure
Dem. Teodorescu	Rebul

AUTORI STRĂINI

Lucio d'Ambra	Profesiunea de soție
—	Me eria de soț
—	Artă de a iubi
Mgr. Bougaud	De Evangelis
—	Isus Chri tos
Alexis Carel	Omul ființă necunoscută
Cervantes	Don Quijote, 2 vol.
Alba de Cèspedes	Fuga
William Cr okes	Nemurirea sufletului
Milli Dand lo	In erul a strigat
Charles Dickens	Pikwick, 2 vol.
Orin E. Dunlap Jr.	Marconi
F. M. Dostoievski	Crimă și Pedeapsă
Al. Dumas	Regina Margot
—	Cei trei musebetari
Paul Ernst	Comoara din Lauenthal
F.-W. Foerster	Șc ala și Caracterul
Gavard-Périer	Livingston
Homer	Odisea
Vict r Hugo	Notre Dame de Paris
B. Kellermann	Pove tea unui dor
A. de Lamartine	Cicerone
Alessandro Manzoni	Logodnicii
Guido Milanesi	A kh, fată de rege
Giovanni Papini	Vieața lui Isus
—	Martorii Pati...ilor
Luigi Pirandello	Păcatul
W. Schafer	Tristan
Walter Sc tt	Richard, Inimă-de-Leu
F. E. Sillampää	S lja
H. Sienkievicz	Quo Vadis
—	Prin foc și sabie
—	Potopul
—	Pan Wolodowski
Emil Strauss	Omul gol
Jean Tricoche	Baletul deșertăciunilor
Orio Vergani	Reprezentație la Pension

www.dacoromanica.ro

NEAGU
RĂDULESCU

TURNUL BABEL

Ediţia V

CUGETAREA

www.dacoromanica.ro